

Κείμενα/Articles

Κωνστ. Γ.Ε. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Const. GE. ATHANASSOPOULOS

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ
Stef. AYASSOGLOU

Α.Θ.Π.Ο.Π. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
T. C. BARRETT

A. ΒΕΡΥΚΙΟΣ

Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

Γ. ΔΟΝΑΤΟΣ

Παν. ΔΡΟΣΟΣ

E.T.Επ.

EUROP. INVEST. BANK

P. HARANG

Ελ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Hel. ΚΑΝΝΑΔΙΑ

K. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Th. ΚΟΥΒΑΡΑΚΙΣ

N. K. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Χρ. ΛΑΔΙΑΣ

Υ. ΛΕΒΙΔΑΚΙΣ

Ph. ΜΑΥΣΤΑΔΤ

Π. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Εφ. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ

Ιερ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ξ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Πλ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ

Γρ. ΣΚΑΛΚΕΑΣ

E.-M. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Κ.Π.Η.Α.Α. «Δ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

Αγ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

M. ΤΟΥΡΗ

Translation Department, Chairman

E. - M. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Διοικητ. Υπηρεσίες

E.Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

A. ΚΥΡΑΓΓΕΛΟΥ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

REVUE DE DECENTRALISATION D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL

REVIEW OF DECENTRALIZATION LOCAL GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT

Δέκατον τέταρτον έτος έκδοσης

Τεύχος/Ν. 53 ΑΘΗΝΑΙ/ATHENES/ATHENS 2008

*Τοις Εντευξομένοις
ή
Τρέχουσα οικονομική κρίση:
Αναγκαίες οι λυσιτελείς,
επείγουσες, τελεσφόρες, ριζοσπαστικές,
συλλογικές και βιώσιμες παρεμβάσεις*

Του κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ.,
Πανεπιστ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Η εν εξελίξει ευρισκομένη οικονομική κρίση πέραν των τεραστίων ερωτηματικών, τα οποία εγεννήθησαν περί τα αίτια της, προκαλεί αναμφιβόλως πικρίες, ανησυχίες και φόβους όπου δήποτε γης, δεδομένης της αδυναμίας ουσιαστικού και αποτελεσματικού ελέγχου της υπό οίον δήποτε.

Τα γεγονότα είναι ήδη λεπτομερώς γνωστά και παρέλκει οία δήποτε εδώ εκ νέου σχετική αναφορά τους.

Γνωστή είναι, βεβαίως, και η αφετηρία της κρίσης: το πρόβλημα ανέκλυψε στην καρδιά του καπιταλισμού, με ό,τι αυτό συνεφέλκεται, και είναι μέγα, αδήλων παγκοσμίων διαστάσεων και συνεπειών, βραχυχρονίως, μεσοχρονίως και μακροχρονίως.

Το αληθές δε διακύβευμα εν προκειμένω δεν είναι η μείωση ή η αναστολή των ρυθμών ανάπτυξης των επί μέρους οικονομιών, αλλά έτι περισσότερο, ο κίνδυνος «καταποντισμού» των παρόντων οικονομικών σημαντικών κατακτήσεων.

*Δεν ωφελεί τώρα ο θρήνος επί τειχών αλωθείσης ιε-
ράς πόλεως, ως κατά το παρελθόν.*

*Οι καιροί απαιτούν λυσιτελείς, ρηξικέλευθες και
ριζοσπαστικές λύσεις μακράν μικροπολιτικών προσ-
εγγίσεων.*

Επ' αυτού, όλως ενδεικτικώς σημειώνονται τα εξής:

*Οι διατυπωθείσες απόψεις για την έξοδο από την
τρέχουσα κατάσταση ποικίλλουν τόσο ως προς το εύ-
ρος τους, όσο και ως προς την υφή τους.*

*Έτσι, κατά μία άποψη, η συρρίκνωση του Κράτους,
υπό την παραδοσιακή του διάσταση, και η πλέον ενερ-
γός συμμετοχή των Πολιτών σε διαδικασίες λήψης α-
ποφάσεων θα είχαν ως αποτέλεσμα μία νέα μορφή
Διακυβέρνησης των Λαών, (κατ' αρχάς σε εθνικό, και
κατ' επέκταση σε διεθνές επίπεδο), διαπνεομένης από
περισσότερη κοινωνική ευαισθησία, υπό το πρίσμα
των σημειούμενων κατ' αυτάς κοινωνικών αλλαγών.*

*Και υπενθυμίζεται επί του τελευταίου, ότι οι Διτι-
κές Κοινωνίες υπόκεινται σε διαρκείς, ποικίλλες και
ταχείες «μεταλλαγές», με συνεφελκόμενες ουσιώδεις
ανακατατάξεις και αναπροσανατολισμούς αξιών, υπό
των οποίων διέπονται, τρόπων ζωής, από μακρού εμ-
πεδομένων, τάσεις ατομισμού, σε πρωτόγνωρες δια-
στάσεις, υποδηλούσες απροθυμία συμμετοχής σε συλ-
λογικές μορφές δράσης, όπως π.χ. μέσω Πολιτικών
Κομμάτων.*

*Κατ' άλλες προσεγγίσεις απαιτείται ανακοπή της
ύφεσης, μέσω αύξησης των παραγωγικών επενδύσε-
ων, διατήρησης των θέσεων εργασίας, και, βεβαίως,
μέσω «της επαναφοράς» επί σκηνής των δημοσίων ε-
πενδύσεων, ως εργαλείου επίτευξης ανάπτυξης.*

*Περί των τελευταίων αναφέρεται η ετερόκλητη τύ-
χη τους διαχρονικώς και παγκοσμίως:*

*Οι δημόσιες επενδύσεις έχουν αγνοηθεί επί μακρόν
ως μηχανισμός ανάπτυξης, υπό πολλών οικονομιών,
ως εκείνη των Η.Π.Α., της οποίας κυρίαρχη άποψη α-
πετέλει η «θεοποίηση» της Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας
και των εξ αυτής απορρεουσών ιδιωτικών παραγωγι-
κών επενδύσεων.*

Τα τρέχοντα όμως γεγονότα δεν επιβεβαίωσαν «την ορθότητα» της μονόπλευρης αυτής επιλογής.

Χώρες τινές, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, «κατέφυγαν» κατά περιόδους σε μηχανισμούς αξιοποίησης των δημοσίων επενδύσεων, εκ ποικίλων ομολογουμένως λόγων, όπως π.χ. εγγενών αδυναμιών άλλων επιλογών, απροθυμίας των ιδιωτικών κεφαλαίων να ασχοληθούν με ωρισμένες δραστηριότητες, κατά την εκτίμησή τους οικονομικώς ασύμφορες, εθισμού σε Κρατικές διευρυνμένες παρεμβάσεις για «την κάλυψη» τομέων εκτός ενδιαφέροντος Ιδιωτών για «την ικανοποίηση», (μέσω έργων και δράσεων) «δικαίων» κοινωνικών αιτημάτων κ.ά.

Κατά την παρούσα φάση της δεδομένης διεθνούς οικονομικής κρίσης το μείζον ερώτημα, εν αναφορά προς «το εργαλείο» δημόσιες επενδύσεις για την αντιμετώπισή της, εμπεριέχεται στο δίλημμα, εάν οι δημόσιες επενδύσεις συνιστούν πλέον μία αδήριτη αναγκαιότητα ή μία «εναλλακτική» πολιτική επιλογή, είτε λόγω των πλεονεκτημάτων τους, είτε ελλείπει άλλων δυνατοτήτων παρέμβασης.

Τα στοιχεία οδηγούν μάλλον προς την πρώτη παραδοχή της αναγκαιότητας, δεδομένου, ότι οι δημόσιες επενδύσεις «ενσωματώνουν», τόσο «ως φιλοσοφία», όσο και «ως πρακτική» σειρά πλεονεκτημάτων, όπως π.χ. ταχεία λήψη αποφάσεων, ευχέρεια αναθεωρήσεων προγραμματισμών, ευελιξία περί την διαχείριση κεφαλαίων, εννοείται υπό καθεστώς πλήρους διαφάνειας, κ.ά.

Θεωρείται αυτονόητο, ότι η δυσάρεστη οικονομική κατάσταση δεν θα αντιμετωπισθεί με μόνη την εφαρμογή προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, ευρείας ή περιορισμένης κλίμακας.

Απαιτούνται γενναία μέτρα (νέα φορολογικά κίνητρα, μέτρα νομισματικής πολιτικής, αυστηρότερες ρυθμίσεις για «επιθετικά» επενδυτικά κεφάλαια), ως αποτέλεσμα τολμηρών πολιτικών αποφάσεων, η δυστοκία των οποίων είναι δυστυχώς δεδομένη επί παγκοσμίου επιπέδου, διότι:

Η τρέχουσα Πολιτική Ηγεσία των Η.Π.Α. ευρίσκειται χρονικώς «εν αποδρομή» και οι διαθέσεις της νέας «άγνωστες», συμποσούμενες σε προθέσεις «αναθέρμανσης» της οικονομίας των Η.Π.Α.

Η «επανίδρωση» ή η «επαναπροσέγγιση» του καπιταλισμού, όπως αυτή «επιχειρείται» υπό της Ηγεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν τυγχάνει της γενικής αποδοχής.

Η εναρμόνιση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αντιμετωπίζεται υπό πολλών Κρατών με επιφυλάξεις.

Η υπό των Ευρωπαίων Ηγετών επιχειρούμενη ενίσχυση του ρόλου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου συναντά πολλές αντιστάσεις.

Η Τραπεζική κρίση δεν απορροφάται, με αποτέλεσμα τα Τραπεζικά Ιδρύματα παγκοσμίως να μη συμβάλουν στην αναθέρμανση της οικονομίας.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ πάντων, Κρατών, Διεθνών Οργανισμών, Τραπεζών κ.ά., «δεν αντικαθίσταται» από τις εν αφθονία δηλώσεις Αρμοδίων, εκφραζόντων απλώς «ελπίδα για βελτίωση των -μεταξύ των- σχέσεων».

Πέραν όμως όλων αυτών και πέραν των προσδοκωμένων εκ της εφαρμογής οίων δήποτε μέτρων αποτελεσμάτων, ίσως πρέπει η τρέχουσα κατάσταση, κατάσταση εξ άλλης πλευράς «δημιουργικής καταστροφής», «να εμπνεύσει» τους Ισχυρούς «να επανατοποθετήσουν» ως κέντρο βάρους στα ποικίλλα παγκοσμίως δρώμενα τον Άνθρωπο, υπέρ και χάριν του οποίου πρέπει «να λειτουργούν» Κυβερνήσεις, Οργανισμοί και Μηχανισμοί, ανεξαρτήτως ισχύος, προθέσεων, τόπου και χρόνου...

Luxembourg, 20 October 2008

INVITATION

EIB PARTNERSHIP WITH COMMERCIAL BANKS FOR THE FINANCING OF SMEs, INDUSTRY,
TECHNOLOGY AND INFRASTRUCTURE
CONFERENCE PROGRAMME

Athens, Tuesday 11 November 2008, 09h00-14h00

Hotel Grande Bretagne

We have great pleasure in inviting you to the above-mentioned conference to be held in Athens.

The European Investment Bank (EIB) is the long-term lending bank of the European Union. Its task is to contribute towards the integration, balanced development and economic and social cohesion of the EU Member States. In 2008 the EIB celebrates its 50th anniversary and at the same time completes 45 years of activity in Greece.

Since 1981, it has provided loans of over EUR 17 bn to viable and sound Greek projects and programmes, while the outstanding loans for investment projects in Greece amounts to roughly EUR 9 bn. Of these some 70% were directed towards the infrastructure sector.

The Bank is aiming now at adjusting its activities to the current model of economic growth for Greece. The aim is to balance lending between private and public sector, through larger sectoral diversification and the support of the rapidly expanding services sector.

A solid cooperation with commercial banks in Greece and South-East Europe is essential, especially in the present general economic context. The EIB is ready to use its own considerable financial resources to expand its lending to Small and Medium Sized companies, in cooperation with commercial banks. This cooperation can be reinforced with new financing structures which will enable better access to Small and Medium Sized Enterprises, as well as to major Greek industrial groups with presence in the neighbouring countries.

The partnership with commercial banks will be valuable also in re-orientating PPP activities in Greece from the traditional infrastructure projects to PPP operations in other sectors. There the Bank could provide its maximum of value-added in terms of its expertise and financial advantage.

We would be honoured if you could join this high-level event and would appreciate your contribution to the discussion.

Philippe Maystadt
President

Plutarchos Sakellaris
Vice President

European Investment Bank · European Investment Bank · European Investment Bank · European Investment Bank · European Investment Bank

EIB Partnership with Commercial Banks for the financing of SMEs, Industry, Technology and Infrastructure

Athens, 11 November 2008

Programme

09:00 Registration

09:30 Opening SESSION

Address: **Georgios Alogoskoufis**, Minister of Economy and Finance
Plutarchos Sakellaris, Vice-President, EIB

10:00 SESSION I: SME financing and co-operation with financial institutions

Chairman: **Grammatiki Tsingou**, General Director, EIB

- **Andreas Verykios**, Deputy Director General, Lending operations in the EU, EIB
- **Pierre Harang**, Director General, Emporiki Bank
- **Yiannis Lebidakis**, Chairman, Pancretan Co-operative Bank
- **Richard Pelly**, Chairman, ELF
- **Panagiotis Drosos**, Secretary General, Ministry of Economy and Finance

11:30 Coffee break

11:45 Choice between Session II and Session III

SESSION II: Industry and Technology

Moderator: **Alkman Granitsas**, Wall Street Journal, Europe

- **T.C. Barrett**, Director, EIB
- **Nikolaos Charitakis**, Managing Director, TANE0
- **Jean-David Malo**, Head of Unit, DG Research, European Commission
- **Alexandros Manos**, Managing Director, Piraeus Bank
- **Georgios Mylonas**, President and Managing Director, Alumil

SESSION III: Infrastructure and PPPs (ΣΑΙΤ)

Moderator: **Vassilis Ziras**, Kathimerini

- **Themistoklis Kouvarakis**, Head of Lending operations in Greece, EIB
- **Stefanos Agiasoglou**, General Director, School Buildings Organisation
- **Yiannis Parachis**, Chief Executive Office, Athens International Airport
- **Manos Petousis**, Finance Director, Attiki Odos
- **Costas Vouvounis**, Managing Director, EFG Telesis

13:00 Closing remarks:

Plutarchos Sakellaris, Vice-President, EIB

13:30 Buffet Lunch

Καθοριστικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για την ανάπτυξη και ευημερία της Ηνωμένης Ευρώπης

Του κ. **Κώστα ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ**
Πρωθυπουργού της Ελλάδος

Καλώς ορίζω στην Πατρίδα μας τους επί κεφαλής της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και συγχαίρω όλους όσους συμπράττουν στην εκδήλωση αυτή. Πενήντα χρόνια από την ίδρυσή της, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προσφέρει πολλά στην ευρωπαϊκή οικονομία. Οι Έλληνες αναγνωρίζουμε, ότι από το 1963, (όταν χρηματοδότησε την εθνική οδό Κορίνθου-Πάτρας) έως και σήμερα, έχει συμβάλει σημαντικά στην αναπτυξιακή πορεία της Χώρας μας. Διέθεσε πάνω από 19 δισεκ. ευρώ για δάνεια σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις και συνέβαλε στην κατασκευή μεγάλων δημόσιων έργων, όπως το Μετρό της Αθήνας, η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, η Εγνατία Οδός. Πιστεύουμε, μάλιστα, ότι μπορεί να συνεισφέρει ακόμη περισσότερο, σήμερα, καθώς επεκτείνει την συνεισφορά της σε νέους τομείς.¹

Διατρέχουμε μία εξαιρετικά κρίσιμη περίοδο για τις οικονομίες, και, κατ' επέκταση, για τις κοινωνίες σ' ολόκληρο τον Κόσμο, σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Μετά τη ραγδαία άνοδο του πληθωρισμού και την έκρηξη της ακρίβειας, (που κυριάρχησαν κατά τους προηγούμενους μήνες), οι ευρωπαϊκές οικονομίες ευρέθηκαν, (από τα τέλη Σεπτεμβρίου) στη δίνη μίας χρηματοπιστωτικής κρίσης, που όμοιά της δεν έχει γνωρίσει ο μεταπολεμικός Κόσμος. Μέσα σε ελάχιστο χρόνο: Κατέρρευσαν χρηματοοικονομικοί κολοσσοί. Βυθίστηκαν οι χρηματιστηριακές αξίες, και κλονίστηκε η εμπιστοσύνη στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Οι Τράπεζες μείωσαν τον μεταξύ τους δανεισμό, η ρευστότητα στην αγορά περιορίστηκε δραματικά και τα επιτόκια αυξήθηκαν ακόμη περισσότερο. Οι δανειολήπτες (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) ευρέθηκαν σε πιο δύσκολη θέση, ενώ οι καταθέτες, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, είχαν καταληφθεί από έντονη ανησυχία. Μπροστά στην κατάσταση

1. Βασικά σημεία ομιλίας του κ. Πρωθυπουργού σε ειδική εκδήλωση περιορισμένης συμμετοχής στην Αθήνα (10/11/2008) με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 50 ετών από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Μεταξύ των προσκεκλημένων συγκαταλέγεται και ο Επιστημονικός Υπεύθυνος της ανά χείρας έκδοσης Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ.

αντή, της εισαγόμενης ανησυχίας, προχωρήσαμε, άμεσα, σε μία κρίσιμη πολιτική δέσμευση: βεβαιώσαμε, ότι όλες οι καταθέσεις, σε όλες τις Τράπεζες, που λειτουργούν στη Χώρα μας, είναι απόλυτα εγγυημένες.

Την ίδια στιγμή, η Ε.Ε., (αναγνωρίζοντας τους κινδύνους που αναπτύσσονταν, για όλες τις οικονομίες των Μελών της) αντιδρούσε με συλλογικότητα και αποφασιστικότητα:

Στις διαδοχικές συνεδριάσεις του Εκοφίν, στη συνάντηση των «16» στο Παρίσι, στα έκτακτα Συμβούλια Κορυφής πήραμε, μείζονος σημασίας, αποφάσεις:

Συμφωνήσαμε να προχωρήσουμε, όλα τα Κράτη-Μέλη της Ένωσης, σε αυξημένη νομική εγγύηση των καταθέσεων.

Διαμορφώσαμε ένα κοινό πλαίσιο εργαλείων, από το οποίο κάθε Χώρα μπορεί να επιλέξει τον δικό της συνδυασμό, έτσι ώστε να εμπεδώσει την ασφάλεια στο χρηματοπιστωτικό της σύστημα.

Καταλήξαμε στην απόφαση να εφαρμοσθεί η ευελιξία, που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας σε εξαιρετικές περιστάσεις, αλλά χωρίς υπερβάσεις στο ανώτατο όριο ελλειμμάτων, έτσι, ώστε να στηριχθούν αναπτυξιακές και κοινωνικές πολιτικές.

Επεξεργασθήκαμε προτάσεις για την αναδιαμόρφωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η μεγάλη πρόκληση για όλες τις ευρωπαϊκές οικονομίες, (σε διαφορετικό βέβαια βαθμό) αφορά, τώρα, στην υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και το Δ.Ν.Τ., προβλέπουν για την Ευρωζώνη καθήλωση της ανάπτυξης στο 0,1 έως 0,2%, ενώ ορισμένες ευρωπαϊκές οικονομίες έχουν, ήδη, εισέλθει στο κατώφλι της ύφεσης. Υπάρχει σοβαρή υποχώρηση της κατανάλωσης, της παραγωγής, του εμπορίου, των μεταφορών, της τουριστικής κίνησης, της οικοδομικής δραστηριότητας. Ο κίνδυνος έκρηξης της ανεργίας διακρίνεται έντονα στον ευρωπαϊκό ορίζοντα και καταγράφεται με έμφαση στην τελευταία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το διάστημα που ακολουθεί είναι εξαιρετικά δύσκολο για όλες τις Οικονομίες, για όλες τις Κοινωνίες της Ευρώπης. Απαιτείται, γι' αυτό, συγκροτημένη προσέγγιση με δύο βασικούς στόχους:

Πρώτος στόχος:

Μια νέα αρχιτεκτονική στη χρηματοπιστωτική αγορά. Ένα νέο θεσμικό και εποπτικό πλαίσιο, το οποίο να εγγυάται την αποκατάσταση της ρευστότητας, σε συνδυασμό με την εμπέδωση της διαφάνειας, μέσα από την εφαρμογή καλύτερων λογιστικών προτύπων και αποτελεσματικότερη εποπτεία. Είμαστε, για το σκοπό αυτό, σε στενή συνεργασία με τους ευρωπαίους εταίρους μας.

Δεύτερος στόχος, μείζονος σημασίας:

Η στήριξη της πραγματικής οικονομίας και των Πολιτών που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Οι πρώτες παρεμβάσεις στοχεύουν, εκ των πραγμάτων, στην αντιμετώπιση των κρυστάλλων, που αφορούν στα χρηματοπιστωτικά συστήματα και επηρεάζουν την ασφάλεια των καταθέσεων, τα επιτόκια των χορηγήσεων, τη ρευστότητα και την επέκταση της πίστωσης. Σίγουρα, ως τόσο, την ώρα που η ανάπτυξη στην Ευρώπη καθιλώνεται στα όρια του μηδενός, χρειάζονται περισσότερα. Χρειάζονται καλά στοχευμένες δράσεις, στους τομείς που πιέζονται περισσότερο και στις ομάδες, που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα. Χρειάζεται στην πορεία αυτή, να μην εγκαταλείψουμε τις μεσοπρόθεσμες

επιδιώξεις μας, αλλά να μεταβάλουμε την διεθνή πρόκληση σε ευκαιρία για ολοκλήρωση την Ευρώπη, για όλα τα Μέλη της.

Έκτακτες καταστάσεις απαιτούν έκτακτες αποφάσεις και ισχυρά αντανakλαστικά. Η Ελληνική Κυβέρνηση απέδειξε, έμπρακτα, την ανταπόκρισή της στα νέα ζητούμενα. Αποδεικνύεται, πρώτ' απ' όλα, ότι η ελληνική οικονομία έχει πολύ ισχυρότερες αντοχές σε σχέση με πολλές άλλες. Παρά την δίνη της διεθνούς κρίσης, τόσο το Δ.Ν.Τ., όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπουν ότι, το 2009, η Χώρα μας θα έχει ρυθμούς ανάπτυξης στο 2 και 2,5% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Η προοπτική της ελληνικής οικονομίας είναι πολύ καλύτερη σε σχέση με την Ευρωζώνη. Και αυτό είναι μείζονος σημασίας. Άμεσος στόχος μας, τώρα, είναι να περιορισθούν, στο μέγιστο δυνατό, οι δυσμενείς επιπτώσεις της διεθνούς πίεσης. Είμαστε, γι' αυτό, σε διαρκή επαγρύπνηση.

Πρωτοστατήσαμε (στο Εκοφίν της 6ης Οκτωβρίου) για την αύξηση της νομικής εγγύησης των καταθέσεων και προχωρήσαμε άμεσα στην κατάθεση σχετικής νομοθετικής ρύθμισης. Η Ελλάδα εγγυάται, σήμερα, ποσό 100 χιλ. ευρώ για κάθε καταθέτη, σε κάθε Τράπεζα, που λειτουργεί στην Χώρα μας. Θεσπίσαμε, ταυτόχρονα, πρόσθετα μέτρα για την προστασία των δανειοληπτών, που ευρίσκονται σε δύσκολη θέση.

Στη συνέχεια, (αμέσως μετά την Σύνοδο του Συμβουλίου Κορυφής και τις αποφάσεις για τα χρηματοπιστωτικά συστήματα) παρουσιάσαμε τις βασικές πτυχές του Ελληνικού Σχεδίου και δρομολογήσαμε την νομοθετική ρύθμισή του. Στόχος μας είναι:

Η μείωση των διαπραξικών επιτοκίων και, κατ' επέκταση, των επιτοκίων για τα δάνεια, στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις.

Η διασφάλιση της ρευστότητας και η συνέχιση της πιστωτικής επέκτασης, με έμφαση στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στη χορήγηση στεγαστικών δανείων.

Σε τελική ανάλυση, η στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας, της παραγωγικής διαδικασίας, της απασχόλησης, της πραγματικής οικονομίας.

Το Ελληνικό Σχέδιο δεν επιβαρύνει τους φορολογούμενους και δεν αφαιρεί από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, ούτε ένα ευρώ. Αντιθέτως μάλιστα! Η πλήρης εφαρμογή του μπορεί να αποφέρει δημόσια έσοδα έως και 500 εκατομ. ευρώ, τα οποία δεσμευόμαστε να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση του Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής και των Δημοσίων Επενδύσεων.

Η συμμετοχή στο Σχέδιο είναι εθελοντική. Καταστήσαμε, ως τόσο, σαφές, ότι κανένας δεν έχει το δικαίωμα να μετακυλήσει τις επιπτώσεις των όποιων διαφορετικών αποφάσεων του στους δανειολήπτες. Η Πολιτεία έχει την δυνατότητα να εξασφαλίσει τον στόχο αυτό. Η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη (και έχει τον τρόπο) να μην επιτρέψει συμπεριφορές σε βάρος της Κοινωνίας, σε βάρος του συλλογικού συμφέροντος.

Κεντρική επιδίωξή μας είναι η στήριξη της πραγματικής οικονομίας: της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης, των ασθενέστερων και μεσαίων οικονομικών στρωμάτων. Επικεντρώνουμε τις πολιτικές μας, αφ' ενός στην ενίσχυση των συμπολιτών μας που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη και αφ' ετέρου στις παρεμβάσεις, που απαιτούνται, έτσι ώστε να βελτιώνεται το επενδυτικό περιβάλλον, να δυναμώνει η παραγωγική βάση, να ενισχύεται η ανάπτυξη.

Εξ άλλης πλευράς:

Προχωρά το Σχέδιο αποκρατικοποίησης της Ολυμπιακής, με 38 επενδυτικές προτάσεις, γεγονός που επιβεβαιώνει, τόσο την κυβερνητική μεθοδικότητα, όσο και το διεθνές επενδυτικό ενδιαφέρον για την Χώρα μας.

Εξελίσσεται το πρόγραμμα εξυγίανσης του ΟΣΕ, έτσι, ώστε (από τις δύο αυτές μεταρρυθμίσεις) να απαλλαγούν οι φορολογούμενοι από ζημιές που φτάνουν τα 2,7 εκατομ. ευρώ την ημέρα!

Μπαίνουν σε εφαρμογή οι στρατηγικές συμφωνίες με κορυφαίους παγκόσμιους διαχειριστές, για τα λιμάνια Θεσσαλονίκης και Πειραιά.

Καταρτίζεται πλαίσιο αναβάθμισης των περιφερειακών αεροδρομίων, με την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων.

Παρά την πίεση της διεθνούς συγκυρίας, συνεχίζουμε εντατικά την εφαρμογή του Σχεδίου μας για τη στήριξη της ανάπτυξης σ' ολόκληρη τη Χώρα.

Έτσι:

Ξεκίνησε η εφαρμογή προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς.

Εφαρμόζεται το μεγαλύτερο Πρόγραμμα Δημοσίων Έργων, που γνώρισε ποτέ ο Τόπος, για την δημιουργία υποδομών πνοής σ' ολόκληρη τη Χώρα.

Παρατείνεται η ισχύς του Αναπτυξιακού Νόμου, που προβλέπει αυξημένα κίνητρα επενδύσεων, ενώ έχουν, ήδη, εγκριθεί επενδύσεις, που υπερβαίνουν τα 10 δισεκ. ευρώ.

Προωθούνται, με την Σύμπραξη Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα αναπτυξιακές και κοινωνικές υποδομές, που φθάνουν τα 5,7 δισεκ. ευρώ.

Αναπτύσσουμε, ταυτόχρονα, στοχευμένες δράσεις ειδικά για τους τομείς, που πιέζονται περισσότερο.

Έτσι:

Αναμορφώθηκε το Σχέδιο στήριξης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας, έτσι, ώστε να καλύπτει, τώρα, και την απόκτηση κεφαλαίων κίνησης. Παρέχεται τριετής εγγύηση για την δανειοδότησή τους, με ποσά, που μπορεί να φτάνουν έως και τις 350.000 ευρώ, και επιδοτείται, για το διάστημα αυτό, το σύνολο του επιτοκίου.

Δρομολογούνται συνεκτικές πολιτικές για την στήριξη όλων των κλάδων στο χώρο του Τουρισμού, όπου δραστηριοποιούνται πάνω από 100 χιλιάδες πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Επιδοτούνται οι νέοι αγρότες με ποσά έως και 40 χιλ. ευρώ, έτσι, ώστε να μπου δυναμικά στην παραγωγή και στην ανάπτυξη.

Αναπτύσσουμε, ταυτόχρονα, πρόσθετες δράσεις με στόχο να θωρακισθεί η απασχόληση και να διασφαλισθούν οι θέσεις εργασίας:

Προκηρύσσονται από τον ΟΑΕΔ, μέχρι το τέλος του χρόνου, πάνω από πενήντα χιλ. θέσεις εργασίας και προγραμματίζονται άλλες εκατόν σαράντα χιλ., μέσα στο 2009.

Αναμορφώνονται τα προγράμματα του Ο.Ε.Κ., έτσι, ώστε, αφ' ενός να ανακουφισθούν οι οφειλέτες και αφ' ετέρου να ενισχυθεί ο κλάδος της οικοδομής, που, ήδη, πιέζεται σοβαρά.

Ενισχύουμε, παράλληλα, το κοινωνικό κράτος, εξαντλώντας κάθε περιθώριο, που μας δίνει το Σύμφωνο Σταθερότητας.

Ενεργοποιείται το Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής, με πρώτο βήμα την χορήγηση επιδόματος θέρμανσης.

Προετοιμάζονται μέτρα ενίσχυσης των οικονομικά ασθενέστερων, με βάση συγκεκριμένα εισοδηματικά κριτήρια.

Προχωρήσαμε σε συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των δανειοληπτών και επεξεργαζόμαστε ειδικά Προγράμματα για την περαιτέρω ανακούφιση εκείνων, που περιέρχονται σε δύσκολη θέση, εξ αιτίας των επιπτώσεων της διεθνούς κρίσης.

Η αβεβαιότητα στην Παγκόσμια Οικονομία παραμένει έντονη. Είναι, ως τόσο, θετικό το γεγονός, ότι μειώθηκαν οι διεθνείς τιμές πετρελαίου και μπορεί, έτσι, να περιορισθεί το κόστος στην παραγωγή και τη διάθεση αγαθών και υπηρεσιών.

Σημαντικό, επίσης, είναι το γεγονός ότι η Ε.Κ.Τ., με δύο διαδοχικές αποφάσεις, μείωσε το επιτόκιο χρηματοδότησης του ευρωσυστήματος, καθώς επίσης και το γεγονός ότι άρχισε η μείωση του ευρωπαϊκού διατραπεζικού επιτοκίου (Euribor).

Χαιρετίζουμε χωριστά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων να χορηγήσει δάνεια 30 δισεκ. ευρώ, κατά τα επόμενα τέσσερα χρόνια, με σκοπό την στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σ' ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι μία σημαντική απόφαση, που συμβάλλει:

- Στην ενδυνάμωση της πραγματικής οικονομίας.
- Στην τόνωση της ανάπτυξης.
- Στη στήριξη της απασχόλησης.

Χαιρετίζουμε, ταυτόχρονα, την επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων να διευρύνει την συνεργασία της με ελληνικές εμπορικές Τράπεζες, έτσι, ώστε να διευκολυνθεί η χορήγηση ευνοϊκών δανείων σε περισσότερες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Εκφράζουμε ιδιαίτερη ικανοποίηση, για τη χρηματοδότηση έργων, που αφορούν στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και στις ενεργειακές υποδομές. Είναι μία εξαιρετικά σημαντική πρωτοβουλία για την Χώρα μας, καθώς (στα τελευταία τεσσεράμισι χρόνια) δρομολογήσαμε μία Νέα Ενεργειακή Πολιτική και πετύχαμε εξαιρετικής σημασίας διεθνείς ενεργειακές συμφωνίες. Η Ελλάδα μετέχει, σήμερα, στη δημιουργία μεγάλων διεθνών αγωγών, για την μεταφορά πετρελαίου και φυσικού αερίου από τις Χώρες παραγωγής στις αγορές της Κεντρικής Ευρώπης. Οι διεθνείς συμφωνίες για την κατασκευή του πετρελαιοαγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη, του νότιου αγωγού φυσικού αερίου (Τουρκία-Ελλάδα-Ιταλία), καθώς και του Σάουθ Στρίμ, εγγυώνται σημαντικά (ενεργειακά, οικονομικά και κοινωνικά) οφέλη, όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά για ολόκληρη την Ευρώπη.

Στα 50 χρόνια της, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη και στην ευημερία της Ενωμένης Ευρώπης. Σήμερα, υπάρχει για αυτήν, (όπως υπάρχει για όλους μας) μία νέα μεγάλη πρόκληση. Όλοι μαζί μπορούμε να αντιμετωπίσουμε πιο αποτελεσματικά τις δυσμενείς επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Όλοι μαζί μπορούμε να εγγηθούμε μια καλύτερη επόμενη ημέρα, πολύ πιο γρήγορα. Για όλους τους Λαούς της Ευρώπης. Για όλους τους ευρωπαίους πολίτες.

Μεγαλόπνοο Πρόγραμμα συνεργασίας της Ε.Τ.Επ. με Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες για χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε.

Με την ευκαιρία της 50ής επετείου της ίδρυσής της, η Ε.Τ.Επ. προτίθεται να προσαρμόσει τις δραστηριότητές της στην Ελλάδα στο τρέχον μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης της Χώρας. Στόχος είναι η εξισορρόπηση των χρηματοδοτήσεων μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, μέσω της κάλυψης ευρύτερου φάσματος κλάδων και της παροχής υποστήριξης στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των υπηρεσιών.

Η στενή συνεργασία με Εμπορικές Τράπεζες στην Ελλάδα και στην Νοτιοανατολική Ευρώπη είναι κίριας σημασίας, ιδίως στο παρόν γενικό οικονομικό πλαίσιο. Η συνεργασία αυτή θα ενισχυθεί με νέες χρηματοδοτικές δομές, που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στις Μ.Μ.Ε. καθώς και στους σημαντικούς ελληνικούς βιομηχανικούς ομίλους, που έχουν παρουσία στις γειτονικές Χώρες.

Η συνεργασία με Εμπορικές Τράπεζες θα συντελέσει, επίσης, στον αναπροσανατολισμό των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) στην Ελλάδα, από τα παραδοσιακά έργα υποδομής προς άλλους τομείς, στους οποίους η ΕΤΕπ μπορεί να προσφέρει την μέγιστη προστιθέμενη αξία της σε όρους τεχνογνωσίας και χρηματοδοτικών πλεονεκτημάτων.

Η Ε.Τ.Επ., της οποίας κύρια αποστολή είναι να προάγει την περιφερειακή ανάπτυξη και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μέσω των μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεών της, δίνει ιδιαίτερο βάρος στην ανάπτυξη και την στήριξη των Σ.Δ.Ι.Τ., ως εναλλακτικού χρηματοδοτικού μέσου για την προώθηση των επενδύσεων σε οικονομικές και κοινωνικές υποδομές. Ο ρόλος της σε αυτή την διαδικασία ανάπτυξης και χρηματοδότησης Σ.Δ.Ι.Τ. είναι διττός: Πρώτον, ως ο σημαντικότερος Οργανισμός με εξειδίκευση στη χρηματοδότηση έργων υποδομής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ε.Τ.Επ. ενδιαφέρεται άμεσα, στο πλαίσιο της πολιτικής που υπηρετεί, να προωθήσει την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων σε έργα υποδομής, για την κάλυψη των αναγκών της οικονομίας. Δεύτερον, η Ε.Τ.Επ. είναι πρόθυμη να χρησιμοποιήσει τους σημαντικούς ιδίους χρηματοοικονομικούς πόρους της για να συμβάλει, σε συνεργασία με τις Εμπορικές Τράπεζες, τις κεφαλαιαγορές και τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, στην αύξηση των διαθέσιμων πόρων για έργα υποδομής, καθώς και για την υγεία, την παιδεία και την αναβάθμιση αστικών περιοχών. Βασικό στοιχείο της μέχρι σήμερα πολύ υψηλής δραστηριοποίησης της Ε.Τ.Επ. στην χρηματοδότηση Σ.Δ.Ι.Τ., ήταν η συμμετοχή της από πρώιμο στάδιο στην ανάπτυξη του εκάστοτε σχεδίου χρηματοδότησης. Η στενή συνεργασία μεταξύ των Κρατικών Αρχών, των Δημόσιων Φορέων και της Ε.Τ.Επ., καθώς και το εκτεταμένο δίκτυο σχέσεων της Ε.Τ.Επ. με ιδιωτικούς επενδυτές και με τον τραπεζικό τομέα, έχουν αποδειχθεί πολύ σημαντικά για την ενδωση αυτών των προσπαθειών.

Πέρα από την παροχή ισχυρής στήριξης στα έργα οικονομικής και κοινωνικής υποδομής και τον εδραιωμένο ρόλο της ως χρηματοδότη κεφαλαιουχικών επενδύσεων, η Ε.Τ.Επ. έχει την πρόθεση να αναπτύξει περαιτέρω στην Ελλάδα τον ρόλο της ως σημαντικού χρηματοδότη της έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την χρησιμοποίηση και στην Ελλάδα μίας νέας σειράς προϊόντων της Ε.Τ.Επ., κυρίως σε συνεργασία με Εμπορικές Τράπεζες.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι η Τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την χορήγηση μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων. Αποστολή της είναι να συμβάλει στην προαγωγή της ολοκλήρωσης, της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής των Κρατών Μελών της Ε.Ε. Το 2008, η Ε.Τ.Επ. εορτάζει την 50ή επέτειο της ίδρυσής της και, ταυτόχρονα, συμπληρώνει 45 έτη δραστηριότητας στην Ελλάδα. Από το 1981, έτος ένταξης της Ελλάδος στην Ε.Ε., η Τράπεζα έχει χορηγήσει δάνεια συνολικού ύψους άνω των 17 δισ. ευρώ για τη χρηματοδότηση βιώσιμων και υγιών επενδυτικών σχεδίων και προγραμμάτων στην Χώρα. Το τρέχον υπόλοιπο των χορηγήσεών της στην Χώρα ανέρχεται σε περίπου 9 δισ. ευρώ, εκ των οποίων σχεδόν το 70% αφορά έργα υποδομής.

K.

European Investment Bank Financing the development

By Mr. Philippe MAYSTADT
President, European Investment Bank

Dear Prime Minister,
Dear Ministers, Excellencies,
Ladies and Gentlemen,

It is a great pleasure for me, as President of the European Investment Bank and Chairman of the European Investment Fund, to be here today, with so many distinguished guests, to celebrate the occasion of the 50th anniversary of the European Investment Bank with the major actors of the Greek political, entrepreneurial, banking and academic scene, our partners for 45 years of activity in Greece.

Anniversaries normally lead us to look at the past, at how far we have come. I prefer to turn this on its head and to project these last 50 years into the future. Throughout our journey, there have certainly been many successes for us to be proud of, but it is equally true that “our” future begins each and every day, together with our partners, and it is our duty to keep pace with the passing of time with optimism and vigour, especially as this anniversary falls as the Union and the World are experiencing an economic crisis, which demands a vigorous response. Together we must find a way to tackle peoples’ legitimate concerns for sustainable and job-creating growth.

This goes to the heart of what our mission is all about, and what the Member States ask us to do. Through our operations, we are a proactive player in meeting precisely such challenges. Our financing is devoted to investment strengthening the fabric of the Union and more than half goes to promoting the development of its least advanced regions. I will not overwhelm you with “Statistics”, but as an illustration, in 2007 lending for regional development exceeded EUR 22 billion.

The Bank finances investment for sound energy stewardship, new industrial technologies, building up communications networks and improving European citizens’ quality of life. In response to successive European Summit deliberations it has also launched special actions targeting the development of a “knowledge based European economy”.

In the present context of generalised economic crisis however, as financial markets struggle to provide sufficient and appropriately priced finance for the private sector, it is smaller companies who are most vulnerable. For this reason, and in response to a wide-spread consultation exercise throughout Europe, we will substantially increase the volume of our lending to smaller companies, whilst modernising and simplifying our core products so as to ensure that the benefits of EIB financing are truly passed on to SMEs. Smaller enterprises are key drivers of the European economy. Firmly anchored in local and regional communities, and with some 70% of the jobs at European level, SMEs are major contributors to social cohesion and stability. Their capacity to innovate and grow is thus decisive for a competitive European economy and access to financing at attractive conditions one of the key factors in helping SMEs realise their full growth potential. This is why the European Investment Bank, at the request of the European Heads of States and Governments will mobilise EUR 30 billion for smaller companies in Europe up to 2011. Indeed, EUR 15 billion of this, earmarked for the next two years, have already started flowing and we look to even closer cooperation with Greek banks in the weeks to come so as to ensure that Greece too gets its share of these funds.

In this context let me also mention the European Investment Fund, majority owned by the European Investment Bank and providing specialised support for smaller companies

based on two major product lines: venture capital and guarantees for SME loan portfolios, thus bolstering the ability of commercial banks to increase their SME lending. The European Investment Fund provides a good example of how we work with the European Commission. Through the so called “Competitiveness and Innovation Programme”, under which the European Commission has mandated the Fund to manage a total of EUR 1 billion of budgetary resources, we are able to significantly increase our investment in venture capital funds providing seed capital or equity to innovative SMEs with high growth potential and to issue guarantees for loan and equity portfolios, including for micro enterprises. Another example is the JEREMIE initiative, for which Greece was the first country to sign a Memorandum of Understanding, and which is designed to transform Structural Funds from the European Union into financial instruments for the benefit of small and medium sized enterprises.

With a balance sheet exceeding EUR 300 billion and annual operations totalling EUR 48 billion, we believe that we are well equipped to meet the challenges of the future and make a practical contribution to building a mutually more supportive and outward-looking Europe. In so doing we draw on a long-standing relation with partners such as Greece and its economic actors.

We started our cooperation long before the country’s accession, back in 1963, when Greece, as the first ever non-Member country, got an EIB loan. Since then, we have been a solid partner supporting the country into accession and the Euro zone. In all, the EIB has provided a total of over EUR 19 billion in loans to private and public projects in Greece.

All of the Bank’s key priorities are well represented within the EUR 1 billion or so of annual lending provided by the EIB to Greece: economic and social cohesion; the pursuit of a competitive and innovative European economy; development of efficient and easily accessible trans-European transport networks; support for smaller companies; “climate change” and environmental protection measures; as well as the promotion of efficiency, diversification and security in the energy sector.

We are, however, known here mainly as infrastructure financiers, especially, after stepping up our financing around the remarkable Athens Olympics. We have supported all major infrastructure projects and sought to facilitate an enabling investment environment.

At this turning point, and looking into the future, we endeavour to adjust our activity to the current model of economic growth for Greece. Our aim will be therefore to balance lending between private and public sector, through larger sectoral diversification and the support of the rapidly expanding services sector.

At the same time, our activity in support of other countries in the region can be expected to have a positive spill over effect on Greece, which is physically, economically and culturally a key cross-road in Europe, serving as the link between Europe and the Union’s neighbours in the East and in the South. Our lending outside the Union contributes to strong and good neighbourhood links and to the preparation for accession of new member countries.

Tomorrow, as today, we will continue to focus on European growth and welfare. This means investing in technology, innovation, and energy as well as environment, in order for Europe to be as competitive, fast, and dynamic as it can be in a sustainable way. To this end, the European Investment Bank remains committed to being highly proactive, both in coming up with ideas -and putting them into action with projects, products and solutions that anticipate coming trends.

I am convinced that the European Investment Bank, the Greek authorities, Greek banks and business can forge an ever closer partnership in the years ahead so as to further enhance living standards in Greece and mitigate the impact of the current financial crisis.

I would like to thank the Prime Minister for his commitment in this regard and you for your kind attention.

Δέκα οκτώ δισεκατομμύρια ευρώ οι δανειοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων προς την Ελλάδα κατά την περίοδο 1981-2008

Του κ. Πλούταρχου ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ

Αντιπροέδρου Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Με ιδιαίτερη χαρά σας υποδέχομαι σήμερα στην εκδήλωση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 50 ετών από την ίδρυσή της. Η σημερινή Ημερίδα μας δίνει την δυνατότητα να εκθέσουμε την βασική στρατηγική της Τράπεζας. Να συζητήσουμε μαζί σας τρόπους και ιδέες ενδυνάμωσης της συνεργασίας μας με το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα, με απώτερο σκοπό την στήριξη της πραγματικής οικονομίας, την αύξηση της παραγωγικότητας, την άνοδο της ευημερίας.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι το χρηματοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ένας θεσμός ευρωπαϊκός, με ουσιαστικό και ενεργό ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη και ως εκ τούτου στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Το συνολικό ύψος δανειοδοτήσεων της Τράπεζας στην Ελλάδα, από την είσοδο της Χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1981 μέχρι σήμερα, ανέρχεται περίπου στα 18 δισεκ. Ευρώ. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν βασικά για την υλοποίηση των απαραίτητων υποδομών της Χώρας, κυρίως στον τομέα των μεταφορών, καθώς επίσης και στον τομέα της ενέργειας. Ο δημόσιος χαρακτήρας, καθώς και το μέγεθος των επενδύσεων αυτών είχε ως αποτέλεσμα οι δανειοδοτήσεις της Τράπεζας να προσανατολίζονται περισσότερο προς τον δημόσιο τομέα. Θα ήθελα να τονίσω όμως ότι τα τελευταία χρόνια η Τράπεζα έχει συμμετάσχει καταλυτικά στην χρηματοδότηση ιδιωτών για την υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής μέσω συμβάσεων παραχώρησης. Σημαντικά παραδείγματα τέτοιων έργων είναι το Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών, η Γέφυρα Ρίου-Αντίρριου, η Αττική Οδός, οι αυτοκινητόδρομοι Κορίνθου-Τρίπολης-Καλαμάτας και Ελευσίνας-Κορίνθου-Πατρών-Πύργου-Τσακώνας.

Σήμερα, όμως, δεν ήρθαμε εδώ για να αναπολήσουμε την ιστορία μας. Ήρθαμε για να δείξουμε τι στοχεύουμε να κάνουμε από εδώ και πέρα. Θα ήθελα, λοιπόν, να σας δώσω μια πρώτη ιδέα για το πώς βλέπω την δραστηριότητα της Τράπεζας να διαμορφώνεται στο μέλλον. Ο στόχος μας είναι να προσαρμόσουμε τις δραστηριότητες της Τράπεζας στις ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας, στο μοντέλο ανάπτυξης της Ελληνικής οικο-

νομίας. Όπως θα δείτε, σημαντικό στοιχείο στη στρατηγική μας είναι η δημιουργία μιας πιο ουσιαστικής συνεργασίας με τον τραπεζικό τομέα στην Χώρα μας.

Βεβαίως, μια συνετή στρατηγική λαμβάνει υπόψη την παρούσα συγκυρία. Βρισκόμαστε στο μέσο μιας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Υπό αυτές τις συνθήκες ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων είναι ακόμη πιο σημαντικός. Σε περιόδους αναταραχής, η Τράπεζα έχει την ικανότητα να παρέχει συντονισμένη στήριξη στην ευρωπαϊκή οικονομία μέσω εξειδικευμένων χρηματοπιστωτικών εργαλείων. Η Τράπεζα θα παρουσιάσει στο Συμβούλιο Υπουργών ECOFIN στις 2 Δεκεμβρίου σχέδιο δράσέων της από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την αντιμετώπιση της κρίσης και την τόνωση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Μερικά στοιχεία από αυτό το σχέδιο είναι ήδη γνωστά και αφορούν την αύξηση των χρηματοδοτήσεών μας προς τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις. Θα αναφερθώ σήμερα στο πώς το πρόγραμμα αυτό αγγίζει την ελληνική οικονομία.

Θα ξεκινήσω, λοιπόν, με τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις στις οποίες είναι αφιερωμένη η πρώτη από τις τρεις ενότητες της σημερινής ημερίδας. Για την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων η χρηματοδότηση των Μικρών και Μεσaiών Επιχειρήσεων έχει αποτελέσει προτεραιότητα στο μεγαλύτερο μέρος της πενήντάχρονης ιστορίας της. Σήμερα, είναι προτεραιότητα για όλους. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι η ραχοκοκαλιά της ελληνικής, αλλά και της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Μέχρι το τέλος του 2011, σε συνεργασία με εμπορικές τράπεζες, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σκοπεύει να κινητοποιήσει για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις στην Ευρώπη 30 δισεκ. Ευρώ. Από αυτά, 15 δισεκ. Ευρώ θα διατεθούν κατά την περίοδο 2008-2009.

Ειδικά για την Ελλάδα, υπάρχουν αυτήν τη στιγμή ενεργές πιστωτικές γραμμές για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις ύψους περίπου 600 εκατομμυρίων Ευρώ. Τα ποσά αυτά διατίθενται μέσω τεσσάρων συνεργαζόμενων Τραπεζών. Υπάρχει όμως μεγάλο ενδιαφέρον για περαιτέρω χρηματοδοτήσεις. Βρισκόμαστε τώρα σε συζητήσεις με άλλες έξι Τράπεζες. Στόχος μας για το 2009 είναι να διπλασιάσουμε τον αριθμό των Τραπεζών με τις οποίες συνεργαζόμαστε, καθώς επίσης, να διπλασιάσουμε τις πιστωτικές γραμμές για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Πρόσφατα, προσαρμόσαμε τα προϊόντα μας στις ανάγκες της αγοράς. Μετά από εκτεταμένες διαβουλεύσεις με Τράπεζες και Επιχειρήσεις σε διάφορες Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργήσαμε ένα πιο ευέλικτο προϊόν για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Τι έχει αλλάξει; Κατ' αρχήν, η διαδικασία έχει απλοποιηθεί δραστικά. Τώρα χρειαζόμαστε από την μεσολαβούσα Τράπεζα μόνο το όνομα της επιχείρησης, τη διεύθυνση, τον τομέα στον οποίο λειτουργεί, τον αριθμό υπαλλήλων της, και το μέγεθος του δανείου. Έχουμε αναβαθμίσει τις απαιτήσεις για διαφάνεια στην μεταφορά του οικονομικού οφέλους από τις Τράπεζες προς τους δανειολήπτες. Αυτή η διαφάνεια είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία του προϊόντος για να στηρίξουμε τους Μικρομεσαίους.

Επίσης, προωθούμε ουσιαστικούς τρόπους να μοιρασθούμε τον πιστωτικό κίνδυνο μαζί με εμπορικές Τράπεζες για χορηγήσεις προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις αλλά και μεγαλύτερες βιομηχανικές μονάδες. Αυτό συμβαδίζει με την πολιτική μας για ανάληψη αυξημένων χρηματοπιστωτικών κινδύνων. Θεωρώ τις δομές αυτές ιδιαίτερα σημαντικές για την χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα. Για την αποτελεσματικότητά τους

χρησιμοποίηση χρειάζομαστε σταθερή και μακροχρόνια συνεργασία με τις εμπορικές Τράπεζες.

Τέλος, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, στο οποίο είμαστε πλειοψηφικός μέτοχος, έχει επίσης την δυνατότητα, μέσω του Προγράμματος Ανταγωνιστικότητας και Καινοτομίας, να χορηγεί εγγυήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις. Αυτό γίνεται συνήθως μέσα από δημόσιους ή και ιδιωτικούς φορείς που έχουν την αποστολή της παροχής τέτοιων εγγυήσεων. Αυτή τη στιγμή διαπραγματευόμαστε με το ΤΕΜΠΜΕ ακριβώς για αυτό το σκοπό. Πιστεύουμε, ότι αυτά τα δωρεάν χρήματα της Επιτροπής έρχονται σε ένα κρίσιμο χρονικό σημείο, όχι μόνο για την παροχή ρευστότητας στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, αλλά επίσης για την δυνατότητα τους να επενδύσουν και να αναλάβουν κίνδυνο.

Προχωρώ τώρα στις άλλες δύο ενότητες της Ημερίδας, που καλύπτουν τις χρηματοδοτήσεις μας προς τη βιομηχανία, την έρευνα και τις συμπράξεις. Η στρατηγική μας στοχεύει στην προσφορά προστιθέμενης αξίας μέσω χρηματοδοτήσεων για επενδύσεις, που συμβάλλουν στους στόχους προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την Ελλάδα στοχεύουμε για τα επόμενα χρόνια σε μια μεγαλύτερη παρουσία και από άποψη ποσότητας, αλλά και από άποψη προστιθέμενης αξίας. Στόχος μας είναι να βελτιστοποιήσουμε τις χρηματοδοτήσεις μας προς τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, να διατηρήσουμε την ενεργειακή ασφάλεια και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μεταξύ των κύριων προτεραιοτήτων μας, και να καταστούμε βασικοί χρηματοδότες των καινοτόμων δραστηριοτήτων.

Επίσης, η χρηματοδότηση των συμπράξεων παραχώρησης (PPPs) αλλά και των Συμπράξεων Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (PFIs), θα παραμείνει ένας τομέας με σημαντικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει χρηματοδοτήσει συμπράξεις παραχώρησης και έργα ΣΔΙΤ ύψους πάνω από 20 δισεκ. Ευρώ. Πρόσφατα, κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνέστησε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εξειδίκευσης Συμπράξεων Παραχώρησης και ΣΔΙΤ (το επονομαζόμενο EPEC - European PPP Expertise CENTRE). Το κέντρο αυτό εξειδικεύεται στην παροχή πληροφόρησης και συμβουλών προς τις ειδικές υπηρεσίες και αναθέτουσες αρχές των χωρών μελών.

Η πρόσβαση στη γνώση αποτελεί, επίσης, στόχο προτεραιότητας για την Τράπεζα. Η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι απαραίτητη για την καταπολέμηση της ανισότητας και της φτώχειας. Αποτελεί επίσης προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της ανανεωμένης ατζέντας κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ατζέντα αυτή περιλαμβάνει την ενίσχυση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών δεξιοτήτων. Η Τράπεζα προάγει τους στόχους αυτούς μέσω μιας πρωτοβουλίας της με την ονομασία «Οικονομία της Γνώσης», η οποία έχει τρεις πυλώνες:

- Εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Έρευνα και ανάπτυξη.
- Καινοτομία.

Η πρωτοβουλία αυτή καλύπτει τις επενδύσεις στον τομέα της παιδείας, που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην εργασία και τη δημιουργία γνώσης. Καλύπτει επίσης την Έρευνα και Ανάπτυξη και την Καινοτομία, μέσω χρηματοδοτήσεων για σχετικές εφαρ-

μογές, διάδοση και υποστηρικτικές υποδομές σε όλους τους κλάδους της βιομηχανίας και των υπηρεσιών.

Μία άλλη από τις ενότητες της σημερινής ημερίδας είναι ακριβώς αφιερωμένη στα καινούργια χρηματοδοτικά εργαλεία, που έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Θα ακούσουμε, για παράδειγμα, για τα εργαλεία εγγυοδοτήσεων προς τις εμπορικές Τράπεζες για την υποστήριξη των διερωπαϊκών δικτύων (LGTT) καθώς και για χορήγηση δευτερευόντων δανείων για την ανάπτυξη της έρευνας και τεχνολογίας (RSFF).

Με βάση την εμπειρία της Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε άλλες Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η υλοποίηση των στόχων μας είναι άμεσα συνδεδεμένη με μία ουσιαστική και ενεργή συνεργασία με το εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Στην Ελλάδα, υπάρχουν τεράστια περιθώρια. Παραδείγματος χάριν, οι χρηματοδοτήσεις μας στην Ελλάδα τα τελευταία 5 χρόνια (2003 - 2007) ανήλθαν περίπου σε 5 δισεκ. 400 εκατομμύρια Ευρώ. Μόνο το 10% αυτών των χρηματοδοτήσεων αφορούσε δάνεια προς εμπορικές τράπεζες για την χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, όταν, κατά την ίδια περίοδο, το αντίστοιχο μέσο ποσοστό σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν περίπου 25%. Σε αυτές τις Χώρες είναι, επίσης, υψηλότερες οι δανειοδοτήσεις της Τράπεζας προς τις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες, που γίνεται μέσω εμπορικών Τραπεζών.

Είναι γνωστό, ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ιστορικά είχε ένα περιορισμένο εύρος προϊόντων σε συνδυασμό με σχετικά χαμηλή όρεξη για πιστωτικούς κινδύνους. Προτιμούσαμε να χρηματοδοτούμε δανειολήπτες υψηλής δανειοληπτικής ικανότητας με πρωτεύον χρέος. Παράλληλα το Ελληνικό πιστωτικό σύστημα χαρακτηριζόταν από υψηλή ρευστότητα και σχετικά βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις. Έτσι, εξηγείται, εν μέρει, η περιορισμένη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων με τον τραπεζικό τομέα. Πιστεύω, ότι αυτό μελλοντικά θα αλλάξει. Αφ' ενός, ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει σήμερα ο τραπεζικός τομέας στην Ελλάδα είναι διαφορετικός, ειδικότερα μέσα στο πλαίσιο της παρούσας οικονομικής κρίσης. Αφ' ετέρου, έχουμε νέα στρατηγική στον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ειδικότερα με την ανάληψη περισσότερων κινδύνων και την προσφορά νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Πριν κλείσω, θα ήθελα να αναφερθώ στην ισχυρή παρουσία των Ελληνικών Τραπεζών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν εξαγοράσει ή αποκτήσει τον έλεγχο εμπορικών τραπεζών στις γειτονικές Χώρες, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο σημαντικές τραπεζικές εργασίες σε ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες επίσης επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε αυτές τις Χώρες. Είναι δεδομένο ότι και η δραστηριότητα της ΕΤΕπ αυξάνεται σημαντικά σε αυτές τις Χώρες. Έτσι η συνεργασία με τον ελληνικό τραπεζικό τομέα θα αναπτυχθεί περαιτέρω αυξάνοντας τις συνεργίες με τις ελληνικές επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις Χώρες.

Κλείνοντας, ελπίζω, ότι σας έδωσα μία συνοπτική εικόνα σχετικά με τους στόχους της Τράπεζας για την μελλοντική της δραστηριότητα στην Ελλάδα. Πιστεύω, ότι μέσα από τις παρουσιάσεις και τις συζητήσεις που θα ακολουθήσουν, θα τεθούν οι βάσεις για μία εποικοδομητική και ουσιαστική συνεργασία με τον ελληνικό τραπεζικό τομέα στα χρόνια που έρχονται.

Είμαστε πάντα στην υπηρεσία της ελληνικής οικονομίας.

EIB props up its partnership with Greek Commercial Banks

By Mrs **Helen KAVVADIA**
EIB Senior Information Officer

Hosted by the **Prime Minister of the Hellenic Republic Mr Kostas Karamanlis**, and **EIB President, Mr Philippe Maystadt**, the European Investment Bank 50th year anniversary event took place in Athens on 11 November 2008.

On the occasion President Maystadt stated: “I am convinced that the European Investment Bank, the Greek authorities, Greek banks and business can forge an ever closer partnership in the years ahead so as to further enhance living standards in Greece and mitigate the impact of the current financial crisis”.

Opened by **Mr Georgios Alogoskoufis, Minister of Economy and Finance**, the conference reviewed EIB’s partnership with commercial banks for financing SMES, industry, technology and infrastructure.

At his concluding remarks, **Mr Plurarchos Sakellaris, EIB Vice-President** noted: “The European Investment Bank at the age of 50 is dynamic and is addressing the challenges ahead. We are here to support the real economy through closer cooperation with the Greek banking sector. Our activity in Greece in the years to come will increasingly focus on supporting private sector investments. Additionally, we will also bolster investments promoted by Greek private sector groups in the neighbouring countries, where Greek companies have a substantial presence. Our activity will trickle down into SMEs, larger corporates, Public Private Partnerships and other types of project finance/concession structures. For higher impact, we are complementing our toolkit with more risk sharing arrangements and financial products”.

Prominent speakers addressed the event, which was attended by more than 300 senior representatives of the country’s political, banking, entrepreneurial and academic scene.

In the first session, entitled “SME financing and cooperation with financial institutions”, Andreas Verykios from EIB presented current EIB finance products for smaller companies as well as the essence of the characteristics of the loans for Small and Medium Sized enterprises. Richard Pelly from the European Investment Fund

spoke of new opportunities for smaller companies funding, whilst Panayiotis Drosos from the Ministry of Economy and Finance focused more on the joint EIB/ European Commission “JEREMIE” initiative for financing micro to medium companies.

The two representatives of the commercial banks, notably Pierre Harang from Emporiki and Yannis Lebidakis from Pancretan presented their experience with the EIB as well as their point of view with respect to future demand especially with regard to the risk sharing structures.

The first session was followed by two parallel sessions. In the “Industry and Technology” session Tom Barrett presented the EIB’s “RSFF” facility, which is expected to support higher risk financing for research, development, demonstration and innovation investments, assisting to turn Greece into a knowledge-based economy, in line with EU’s Lisbon agenda. This presentation was the basis of a wider discussion that covered among others the questions of low utilisation of venture capital in Greece. It also debated the role of the state, the banks, the large corporates, as well as institutions like the EIB in the financing of innovation.

In the second parallel session was dedicated to “infrastructure and Public Private Partnerships” Themis Kouvarakis from EIB summarized such activities in Greece benchmarking them with EIB activity in other EU markets. He emphasised the importance the EIB attaches to new sectors for Public Private Partnerships (PPPs), including education, health and environment/Waste-Water. Reference was also made to ways of optimising the Bank’s participation in these financings. The session was characterised by a vivid discussion on the pros and cons of PPP financing, the ways EIB can increase its value-added in the current financial crisis climate, as well as on the need for additional financial instruments. The discussion proved that Greece is a mature PPP market and attention should now be shifted in widening the range of sectors where PPP financing takes place, while reviewing the procedures so as to include smaller scale investments.

BACKGROUND NOTES

The European Investment Bank (EIB) is the long-term lending Bank of the European Union. Its task is to contribute towards the integration, balanced development and economic and social cohesion of the EU Member States. In 2008 the EIB celebrates its 50th anniversary and at the same time completes 45 years of activity in Greece. Since 1981 it has provided loans of over EUR 17 bn to viable and sound Greek projects and programmes, while the Greek portfolio of outstanding loans for investment projects amounts to roughly EUR 9 bn, of which some 70% were directed towards the infrastructure sector.

On the occasion of its 50th year anniversary the Bank is aiming at adjusting its activities to the current model of economic growth for Greece. The aim is to balance lending between private and public sector, through larger sectoral diversification and the support of the rapidly expanding services sector.

Η ΕΤΕπ προωθεί περαιτέρω την συνεργασία της με Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες

Της κ. Ελένης ΚΑΒΒΑΔΙΑ
Βασικής Υπεύθυνης Τύπου ΕΤΕπ

Η εκδήλωση για την 50ή επέτειο της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) πραγματοποιήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2008, στην Αθήνα, υπό την αιγίδα του **Πρωθυπουργού της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. Κώστα Καραμανλή** και του **Προέδρου της ΕΤΕπ, κ. Philippe Maystadt**.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, ο κ. Maystadt δήλωσε τα εξής: “Είμαι βέβαιος ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, οι ελληνικές αρχές και οι ελληνικές τράπεζες και επιχειρήσεις μπορούν να αναπτύξουν ακόμη στενότερη συνεργασία μεταξύ τους στα επόμενα χρόνια, ώστε να συμβάλουν στην περαιτέρω άνοδο του βιοτικού επιπέδου στην Ελλάδα και στον περιορισμό των επιπτώσεων της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης.”

Ο κ. Γεώργιος Αλογοσκούφης, Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, άνοιξε το συνέδριο, το οποίο είχε ως θέμα τη συνεργασία της ΕΤΕπ με εμπορικές τράπεζες για τη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων, βιομηχανικών και τεχνολογικών επενδύσεων, και έργων υποδομής.

Ο κ. Πλούταρχος Σακελλάρης, Αντιπρόεδρος της ΕΤΕπ, δήλωσε στις συμπερασματικές παρατηρήσεις του τα εξής: “Στην ηλικία των 50, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων παραμένει δυναμική και ικανή να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος. Βρισκόμαστε εδώ για να υποστηρίξουμε την πραγματική οικονομία μέσω στενότερης συνεργασίας με τον ελληνικό τραπεζικό τομέα. Η δραστηριότητά μας στην Ελλάδα κατά τα επόμενα χρόνια θα εστιαστεί όλο και περισσότερο στη στήριξη επενδύσεων του επιχειρηματικού κλάδου. Παράλληλα, θα στηρίξουμε τις επενδύσεις που προωθούνται από ελληνικές επιχειρήσεις στις γειτονικές χώρες. Η δραστηριότητά μας θα περιλαμβάνει χρηματοδοτήσεις για μικρομεσαίες αλλά και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και για συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και άλλους τύπους συμπράξεων παραχώρησης. Για να ενισχύσουμε την αποτελεσματικότητά μας, συμπληρώνουμε τη σειρά των εργαλείων μας με ακόμη περισσότερα μέσα επιμερισμού κινδύνων και με νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα”.

Την εκδήλωση, στην οποία συμμετείχαν εξέχοντες ομιλητές, παρακολούθησαν περισσότεροι από 300 σημαντικοί εκπρόσωποι του πολιτικού, τραπεζικού, επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού κόσμου της χώρας.

Κατά την πρώτη συνεδρία, με τίτλο “Χρηματοδότηση των ΜΜΕ και συνεργασία με χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς”, παρουσιάστηκαν τα τρέχοντα χρηματοδοτικά προϊόντα της ΕΤΕπ για τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά των δανείων της ΕΤΕπ για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Σημαντικό ενδιαφέρον προκάλεσαν στους συμμετέχοντες οι νέες δυνατότητες που προσφέρει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων όσον αφορά τη χρηματοδότηση των μικρών επιχειρήσεων, καθώς και η κοινή πρωτοβουλία ΕΤΕπ/Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την ονομασία “JEREMIE”, που προ-

ορίζεται για τη χρηματοδοτική στήριξη των επιχειρήσεων πολύ μικρού ως μεσαίου μεγέθους σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Οι εκπρόσωποι των εμπορικών τραπεζών παρουσίασαν την εμπειρία τους από τη συνεργασία με την ΕΤΕπ, καθώς και τις απόψεις τους σχετικά με τη μελλοντική ζήτηση, ιδίως όσον αφορά τις δομές που περιλαμβάνουν επιμερισμό των κινδύνων.

Οι δύο επόμενες συνεδρίες διεξήχθησαν εν παραλλήλω. Στη συνεδρία με θέμα “Βιομηχανία και Τεχνολογία”, παρουσιάστηκε ο “Μηχανισμός Χρηματοδοτήσεων με Επιμερισμό των Κινδύνων” (ΜΧΕΚ) της ΕΤΕπ, μέσω του οποίου θα μπορούν να χορηγούνται χρηματοδοτήσεις αυξημένου κινδύνου για επενδύσεις έρευνας, ανάπτυξης, επίδειξης και καινοτομίας, βοηθώντας την ελληνική οικονομία να καταστεί μια οικονομία βασισόμενη στη γνώση, σύμφωνα με τους στόχους της Ατζέντας της Λισσαβώνας. Η παρουσίαση αυτή αποτέλεσε τη βάση για ευρύτερη συζήτηση, που αφορούσε, μεταξύ άλλων, το θέμα της περιορισμένης χρήσης των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην Ελλάδα. Συζητήθηκε επίσης ο ρόλος του κράτους, των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων, καθώς και των οργανισμών όπως η ΕΤΕπ, στη χρηματοδότηση της καινοτομίας.

Στη δεύτερη, παράλληλη συνεδρία, με θέμα “Έργα υποδομής και Συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα” παρουσιάστηκαν συνοπτικά οι σχετικές δραστηριότητες της ΕΤΕπ στην Ελλάδα, σε αντιπαραβολή προς τις αντίστοιχες δραστηριότητες της Τράπεζας σε άλλες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα υπογραμμίστηκε η σημασία που αποδίδει η ΕΤΕπ στους νέους τομείς σύμπραξης του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα, όπως η παιδεία, η υγεία και το περιβάλλον/απόβλητα-ύδατα. Αναφορά έγινε επίσης στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να βελτιστοποιηθεί η συμμετοχή της ΕΤΕπ στις χρηματοδοτήσεις αυτές. Η συνεδρία χαρακτηρίστηκε από ζωηρή συζήτηση σχετικά με τα υπέρ και τα κατά της χρηματοδότησης ΣΔΙΤ, τους τρόπους με τους οποίους η συμμετοχή της ΕΤΕπ μπορεί να αυξήσει την προστιθέμενη αξία των χρηματοδοτήσεων της στις σημερινές συνθήκες χρηματοπιστωτικής κρίσης, καθώς και την ανάγκη για επιπρόσθετα χρηματοπιστωτικά μέσα. Η συζήτηση απέδειξε ότι η Ελλάδα είναι μια ώριμη αγορά ΣΔΙΤ και ότι η προσοχή πρέπει πλέον να στραφεί προς τη διεύρυνση του φάσματος των τομέων στους οποίους εφαρμόζεται η χρηματοδότηση ΣΔΙΤ, και να αναθεωρηθούν οι διαδικασίες, ώστε να συμπεριληφθούν οι επενδύσεις μικρότερου μεγέθους.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) είναι η τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χορήγηση μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων. Αποστολή της είναι να συμβάλει στην προαγωγή της ολοκλήρωσης, της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής των κρατών μελών της ΕΕ. Το 2008, η ΕΤΕπ εορτάζει την 50ή επέτειο της ίδρυσής της και, ταυτόχρονα, συμπληρώνει 45 έτη δραστηριότητας στην Ελλάδα. Από το 1981, η Τράπεζα έχει χορηγήσει δάνεια συνολικού ύψους άνω των 17 δισ. ευρώ για τη χρηματοδότηση βιώσιμων και υγιών επενδυτικών σχεδίων και προγραμμάτων στην Ελλάδα. Το τρέχον υπόλοιπο των χορηγήσεων της στη χώρα ανέρχεται σε περίπου 9 δισ. ευρώ, εκ των οποίων σχεδόν το 70% αφορά έργα υποδομής.

Με την ευκαιρία της 50ής επετείου της ίδρυσής της, η ΕΤΕπ προτίθεται να προσαρμόσει τις δραστηριότητές της στην Ελλάδα στο τρέχον μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Στόχος είναι η εξισορρόπηση των χρηματοδοτήσεων μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, μέσω της κάλυψης ευρύτερου φάσματος κλάδων και της παροχής υποστηρίξης στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των υπηρεσιών.

Ιδιαίτερος σημαντικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής κρίσης

Του κ. Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗ
Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών

Η συμπλήρωση των 50 ετών από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων συμπίπτει με την κορύφωση της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης. Η κρίση αυτή είναι πρωτοφανής. Και επηρεάζει σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, όλες τις Χώρες του κόσμου.

Τις τελευταίες δεκαετίες ποτέ άλλοτε δεν βρεθήκαμε αντιμέτωποι με φαινόμενα, όπως η κατάρρευση μεγάλων Τραπεζών στην καρδιά του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Και ποτέ άλλοτε τα φαινόμενα αυτά δεν συνέπεσαν με την έξαρση του διεθνούς πληθωρισμού, λόγω της μεγάλης ανόδου των τιμών του πετρελαίου, των τροφίμων και άλλων πρώτων υλών.

Η χρεοκοπία του οίκου Lehman Brothers ήταν το ορόσημο, που σηματοδότησε τις διαστάσεις της κρίσης που βιώνουμε. Στη συνέχεια, παρουσιάστηκαν προβλήματα, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, και στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα αυτά οδήγησαν στην πλήρη αποδιοργάνωση των διεθνών χρηματοπιστωτικών αγορών.

Μετά τη διαπίστωση της απειλής από τη χρηματοπιστωτική κρίση, η Ευρωπαϊκή Ένωση κινητοποιήθηκε άμεσα. Το συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης και το Συμβούλιο Ecofin στις 6-7 Οκτωβρίου, η Σύνοδος Κορυφής της ευρωζώνης στις 12 Οκτωβρίου και στη συνέχεια η Σύνοδος Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15 και 16 Οκτωβρίου έδωσαν τις κατευθύνσεις και το πλαίσιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Πρώτος στόχος για όλους μας είναι η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με μέτρα που περιλαμβάνουν την προστασία των καταθέσεων και τη διασφάλιση της κεφαλαιακής βάσης και της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων αναδεικνύεται ως ιδιαίτερα σημαντικός. Γιατί η Τράπεζα είναι προορισμένη να στηρίζει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Όπως γνωρίζετε, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι ο βραχίονας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χορήγηση μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων. Αποστολή της

είναι να συμβάλλει στην προαγωγή της ολοκλήρωσης, της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής των κρατών μελών.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει παρουσία στην Ελλάδα τα τελευταία 27 χρόνια. Από το 1981, οπότε η χώρα μας προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων χρηματοδότησε πάνω από 400 μεγάλα έργα με περισσότερα από 17 δισ. ευρώ. Την τελευταία πενταετία (2003-2007), οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ στην Ελλάδα έχουν ανέλθει συνολικά σε σχεδόν 5,4 δισ. ευρώ, κυρίως για έργα υποδομών. Οδικά, σιδηροδρομικά και λιμενικά έργα. Ορισμένα από τα σημαντικότερα έργα που έχει χρηματοδοτήσει η Τράπεζα, υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των έργων με σύμβαση παραχώρησης, μίας μεθόδου που επιτρέπει τον καταμερισμό των κινδύνων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Έτσι, διασφαλίζεται η δημοσιονομική πειθαρχία και γίνεται δυνατή η αξιοποίηση των ικανοτήτων και της αποτελεσματικότητας του ιδιωτικού τομέα. Μεταξύ των έργων αυτών περιλαμβάνονται η «Αττική Οδός», ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος», (έργο που έχει επίσης χρηματοδοτηθεί από την ΕΤΕπ), καθώς και η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου.

Η ΕΤΕπ έχει, επίσης, προχωρήσει σε σημαντικές χρηματοδοτήσεις για τη βελτίωση εθνικών και διαπεριφερειακών συνδέσεων, που αποτελούν μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων, όπως π.χ. τμήματα του αυτοκινητόδρομου ΠΑΘΕ (Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη) και της Εγνατίας οδού, που συνδέει το λιμένα της Ηγουμενίτσας, στα δυτικά, με τα ελληνοτουρκικά σύνορα στα ανατολικά. Η ΕΤΕπ χρηματοδότησε την κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του αυτοκινητόδρομου Τρίπολη-Καλαμάτα. Επί πλέον, η Τράπεζα έχει υποστηρίξει και χρηματοδοτήσει λιμενικά έργα στον Πειραιά και την Θεσσαλονίκη, που επίσης αποτελούν τμήματα διευρωπαϊκών δικτύων και είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη των αντίστοιχων λιμένων.

Στον ενεργειακό τομέα, η Τράπεζα έχει κυρίως χορηγήσει χρηματοδοτήσεις για τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού, τον περιορισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την προαγωγή της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η ΕΤΕπ έχει υποστηρίξει την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου χρηματοδοτώντας τον εκσυγχρονισμό κτιρίων και εγκαταστάσεων έρευνας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ερευνητικά εργαστήρια και δίκτυα ανταλλαγής δεδομένων στο Ίδρυμα Τεχνολογίας Υπολογιστών στην Πάτρα, και επενδύσεις του Οργανισμού Σχολικών Κτηρίων.

Το τρέχον υπόλοιπο των χορηγήσεων της ΕΤΕπ στην Χώρα μας ανέρχεται σε περίπου 9 δισ. ευρώ, από τα οποία το 70% αφορά σε έργα υποδομής. Από την αρχή του 2008 οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ προς τη Χώρα μας έχουν φτάσει τα 900 εκατ. ευρώ ενώ μέχρι το τέλος του χρόνου οι δανειακές συμβάσεις αναμένεται να φτάσουν τα 1,2 δισ. ευρώ. Ακόμα μεγαλύτερο ποσό αναμένεται για το 2009.

Πέραν αυτών, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υποστηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις χρηματοδοτεί μέσω τοπικών πιστωτικών ιδρυμάτων που συμβάλλονται μαζί της.

Ειδικά τώρα, που βρισκόμαστε σε περίοδο διεθνούς χρηματοπιστωτικής αναταραχής, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων αναδεικνύει το ρόλο της και στο κρίσιμο αυτό σημείο. Διότι έχει την ικανότητα να παρέχει συντονισμένη στήριξη στην ραχοκοκα-

λιά της ευρωπαϊκής οικονομίας, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μέχρι το 2011, σε συνεργασία με τοπικά πιστωτικά Ιδρύματα, η ΕΤΕπ θα κινητοποιήσει για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρώπη 30 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 15 δισ. ευρώ θα διατεθούν κατά την περίοδο 2008-2009.

Για την Ελλάδα, η ΕΤΕπ έχει διαθέσει ήδη ποσό άνω των 600 εκατ. ευρώ για δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η εξέλιξη αυτή θεωρούμε, ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς μάλιστα τα δάνεια αυτά δίνονται με ευνοϊκότερους όρους στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το ποσό αυτό θα διοχετευθεί μέσω τεσσάρων ελληνικών πιστωτικών Ιδρυμάτων, που έχουν ήδη συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Αναμένεται, ότι άλλα τέσσερα πιστωτικά Ιδρύματα θα συμβληθούν με την ΕΤΕπ στο άμεσο μέλλον, καθώς βρίσκονται σε προχωρημένες συνομιλίες προς τον σκοπό αυτό.

Η ΕΤΕπ μετέχει, επίσης, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Jeremie. Βρισκόμαστε ήδη σε διαδικασία ταχείας υλοποίησης της πρωτοβουλίας αυτής, ύψους 100 εκατ. ευρώ, στα πλαίσια του ΕΣΠΑ. Τον Νοέμβριο ξεκινά το Επενδυτικό Συμβούλιο, ενώ τον Δεκέμβριο θα έχουμε την παρουσίαση του πρώτου επενδυτικού προϊόντος για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, το οποίο έχει γίνει ήδη δεκτό από τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ηγείται αυτής της πρωτοβουλίας, υποστηρίζοντας την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΤΕπ.

Η ελληνική Κυβέρνηση κινήθηκε από την πρώτη στιγμή άμεσα και αποφασιστικά για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Έτσι, η Κυβέρνηση δεσμεύθηκε για την ασφάλεια των καταθέσεων σε όλες τις ελληνικές τράπεζες, κάτι που συνετέλεσε στο να αποφύγουμε κλυδωνισμούς που σημειώθηκαν σε άλλες χώρες. Στο Ecofin της 7ης Οκτωβρίου πρωτοστατήσαμε στην αύξηση του ελάχιστου νομικά εγγυημένου ορίου των καταθέσεων από τις 20.000 ευρώ στις 50.000 ευρώ. Προχωρήσαμε μάλιστα στην Ελλάδα, στον πενταπλασιασμό, από τις 20.000 ευρώ στις 100.000 ευρώ, του ελάχιστου νομικά εγγυημένου ποσού για όλων των μορφών τις καταθέσεις στις ελληνικές τράπεζες, ακριβώς για να μην υπάρχει νευρικότητα στους καταθέτες. Ταυτόχρονα επαναβεβαίωσαμε την πολιτική μας δέσμευση για την εγγύηση του συνόλου των καταθέσεων.

Παράλληλα, προωθήσαμε μία σειρά από μέτρα για την προστασία των δανειοληπτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πρόσθετα βάρη και δυσκολίες για την εξυπηρέτηση των δανείων τους στη σημερινή δύσκολη συγκυρία. Με το νόμο που ψηφίστηκε πρόσφατα στη Βουλή, εξασφαλίζεται η απαγόρευση του πλειστηριασμού ακινήτων σε αξίες χαμηλότερες των αντικειμενικών. Επεκτείνεται η απαγόρευση κατάσχεσης των μισθών και συντάξεων για χρέη στις Τράπεζες και στα ποσά που κατατίθενται άμεσα σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Αυξάνεται το όριο έως το οποίο απαγορεύεται η κατάσχεση για μισθούς και συντάξεις για χρέη στο δημόσιο στα 1.000 ευρώ. Και ενισχύεται η προστασία των δανειοληπτών στις περιπτώσεις πλειστηριασμού μοναδικής τους κατοικίας.

Ήδη, ισχύουν οι διατάξεις του σχεδίου νόμου που καταθέσαμε στη Βουλή για την ενίσχυση της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας. Στόχος μας είναι η θωράκιση της ελληνικής οικονομίας από τις επιπτώσεις της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, να αποφύγουμε τη λεγόμενη «πιστωτική ασφυξία», που παρατηρείται σε τέτοιες περιό-

δους. Η εφαρμογή του σχεδίου αυτού, που προβλέπει την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας μας με το ποσό των 28 δισ. ευρώ, είναι πολύ σημαντική. Διότι, μέσω αυτού του σχεδίου στηρίζονται η χρηματοδότηση της ανάπτυξης, καθώς και της αύξησης της απασχόλησης, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των στεγαστικών δανείων σε μια πολύ δύσκολη διεθνή συγκυρία. Εκτός αυτών, θα στηριχθούν και μια σειρά από άλλες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, όπως η χρηματοδότηση των έργων με σύμβαση παραχώρησης, των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και των επενδύσεων, που επιχορηγούνται από τον επενδυτικό νόμο.

Ειδικά για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, εκτός από τις πιστώσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ενεργοποιούμε ένα νέο πρόγραμμα του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ). Θυμίζω, ότι η εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ θα καλύπτει το 80% των δανείων μέχρι 350.000 ευρώ. Για το υπόλοιπο 20% οι Τράπεζες δεν θα αναζητούν περαιτέρω εξασφαλίσεις. Η διάρκεια της εγγύησης και της επιδότησης του επιτοκίου θα είναι τριετής. Το επιτόκιο θα είναι 2,1 μονάδες υψηλότερο από το euribor και το ΤΕΜΠΜΕ θα το επιδοτεί στο σύνολό του για τρία χρόνια. Ήδη και για το πρόγραμμα αυτό έχει εκδηλωθεί έμπρακτο ενδιαφέρον πιστωτικών Ιδρυμάτων να συμμετάσχουν.

Η Κυβέρνηση προχωρεί με σχέδιο και συγκεκριμένα βήματα σε μία πολύ δύσκολη συγκυρία. Οι πρωτοβουλίες μας έχουν στόχο να εξασφαλισθούν τα συμφέροντα των Ελλήνων πολιτών, η ανάπτυξη της οικονομίας, η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των νοικοκυριών για τις στεγαστικές τους ανάγκες.

Ήδη, τα μέτρα που έχουν ανακοινωθεί φέρνουν αποτέλεσμα. Βλέπουμε τις τελευταίες μέρες πρωτοβουλίες των Τραπεζών, οι οποίες βοηθούν στην ανακούφιση των δανειοληπτών. Τα επιτόκια στη διατραπεζική αγορά άρχισαν να μειώνονται μετά από ένα μεγάλο διάστημα ανόδου και επικράτησε ηρεμία μεταξύ των καταθετών. Ως τόσο, η διαδικασία ομαλοποίησης του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος θα έχει διάρκεια και θα πρέπει στο μεταξύ να προετοιμαστούμε για όλους τους ενδεχόμενους κινδύνους.

Οι αρνητικές διεθνείς οικονομικές εξελίξεις απαιτούν από εμάς, είτε στο δημόσιο, είτε στον ιδιωτικό τομέα, επαγρύπνηση και εγρήγορση. Και τούτο, παρά το γεγονός, ότι οι μέχρι τώρα επιπτώσεις στην οικονομία μας είναι μικρότερες από όσο σε άλλες χώρες της ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αβεβαιότητες που δημιουργούνται, η έλλειψη της ρευστότητας, ο κλονισμός των χρηματιστηριακών αξιών, η επίδραση της κρίσης στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, είναι παράγοντες που γίνονται ασφαλώς αισθητοί και στην ελληνική οικονομία. Δημιουργούνται επί πλέον κίνδυνοι από την αύξηση των περιθωρίων των επιτοκίων και από την επιβράδυνση της διεθνούς οικονομίας. Επηρεάζονται αρνητικά σημαντικοί εξωστρεφείς τομείς της, όπως είναι ο τουρισμός και η ναυτιλία. Οι παράγοντες αυτοί ασφαλώς επηρεάζουν την κατανάλωση, τις επενδύσεις και το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας μας.

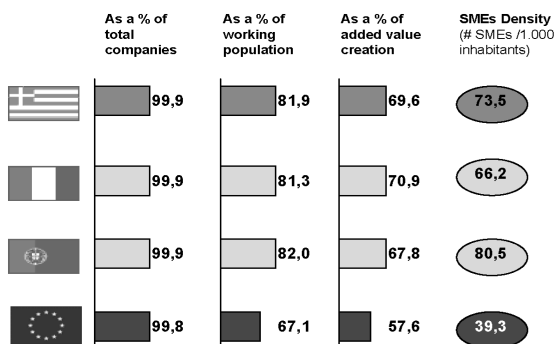
Απέναντι σε αυτούς τους κινδύνους, εμείς βαδίζουμε με σύνεση, με σοβαρότητα αλλά και με αποφασιστικότητα. Με τις μεταρρυθμίσεις των τελευταίων ετών, η ελληνική οικονομία έχει αυξημένες αντιστάσεις απέναντι στην κρίση. Και με τις πρωτοβουλίες που πήραμε το τελευταίο διάστημα την θωρακίζουμε ακόμη πιο αποτελεσματικά.

EUROPEAN INVESTMENT BANK LOANS BY EMPORIKI BANK

By Mr. **Pierre HARANG**

Head of Corporate and Investment Banking, Emporiki Bank

1. OVERVIEW OF THE IMPORTANCE OF SMEs IN THE GREEK ECONOMY SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES PLAY A CRUCIAL ROLE IN THE EUROPEAN ECONOMY AND PARTICULARLY IN GREECE

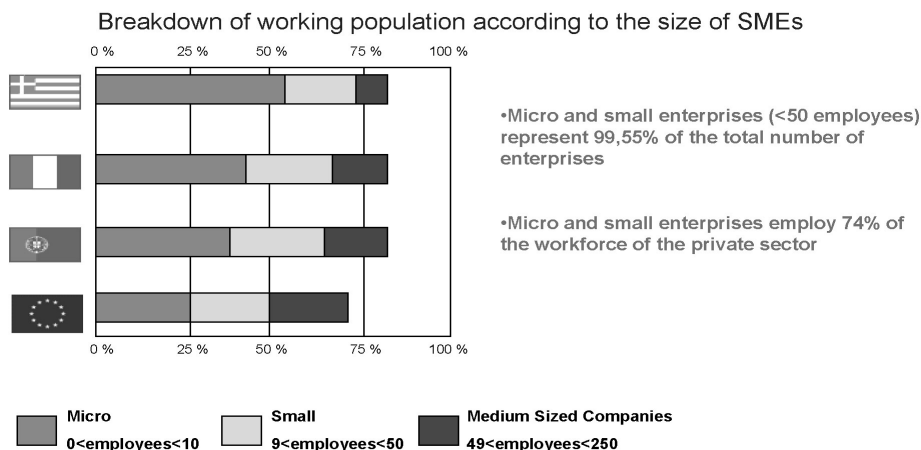

- SMEs represent 819.600 companies in Greece
- SMEs in Greece represent a large percentage in comparison to the total number of companies
- SMEs employ 2,031.000 people in Greece representing a large majority of the working population (81,9%)
- SMEs sectors share many similarities with other countries like Italy or Portugal
- Greek SMEs contribute to nearly 70% of added value creation
- SMEs density in Greece is much higher than the average density in the EU-27

* Criteria: Headcount < 250. Turnover < 50M€. Assets < 43M€

Source: European Commission, Eurostat, 2005

SMES - SHARE OF NON-FINANCIAL BUSINESS ECONOMY EMPLOYMENT (%) (2005)

Source: European Commission, Eurostat, 2005

2. EMPORIKI BANK COOPERATION WITH EIB

June 2003: Agreement between EIB and Emporiki Bank regarding the granting of long-term fixed assets loans - GL1 € 50 mn.

February 2006: 2nd agreement signed between EIB and Emporiki Bank for the granting of a € 50 mn loan (still partially invested).

December 2007: Agreement between EIB and Emporiki Bank for the granting of € 50mn loan (mainly addressed to local Government Organisations) to finance long - term fixed assets and infrastructure projects.

SCOPE OF EIB LOANS ADDRESSED TO SMEs

- Aim: Financing of long-term business loans for SMEs: premises - equipment - intangible assets (except goodwill), long-term working capital linked to sales increase and also increase in inventory

- Sectors addressed:

- ✓ Industry
- ✓Environmental protection v’Energy
- ✓Rationalization of energy resources
- ✓Health care services
- ✓Education
- ✓Tourism
- ✓Construction

- Investment plans: € 40.000 - € 25.000.000

- Interest rate: Euribor + spread

- Loan amounts: € 20.000 - € 12.500.000

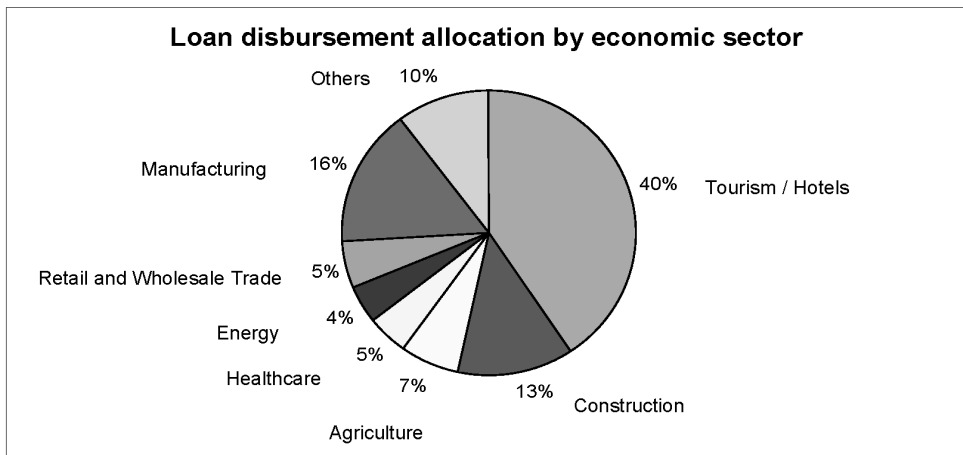
- Securities: Guarantees or free of collateral

Exemption from 0,60% tax (Law 128/75)-only as it concerns EIB part (50%)

COOPERATION OF EMPORIKI BANK WITH EIB GLOBAL LOAN 1 (GL 1)

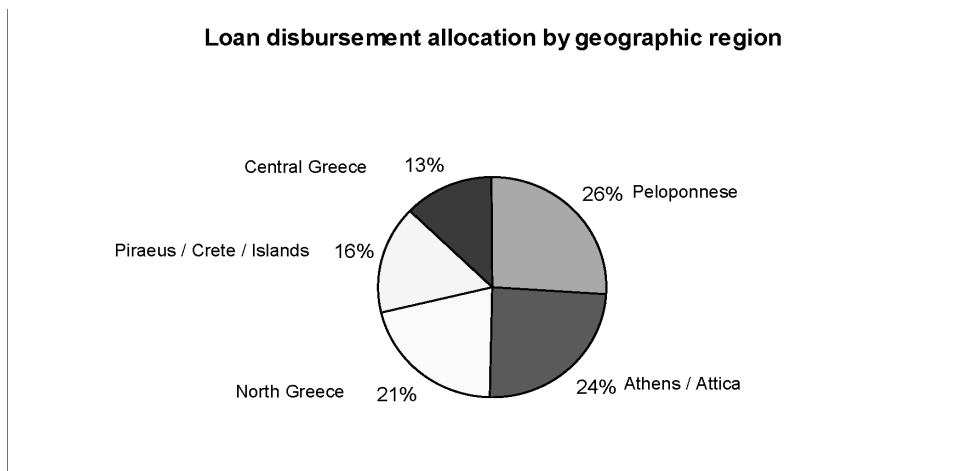
Signature of loan agreement (GL 1) - 2003	
Amount of Global Loan 1	€ 50 mn
Total credit limits for the financing of 118 SMEs’ investment plans	€ 46,2 mn
Final number of companies financed	85
Disbursed amounts by Emporiki clients	€ 39,2 mn

LOAN DISBURSEMENT ALLOCATION (GL 1) BY ECONOMIC SECTOR

Investments projects (GL 1) mainly concern tourism, manufacturing and construction

LOAN DISBURSEMENT ALLOCATION (GL 1) BY GEOGRAPHIC REGION

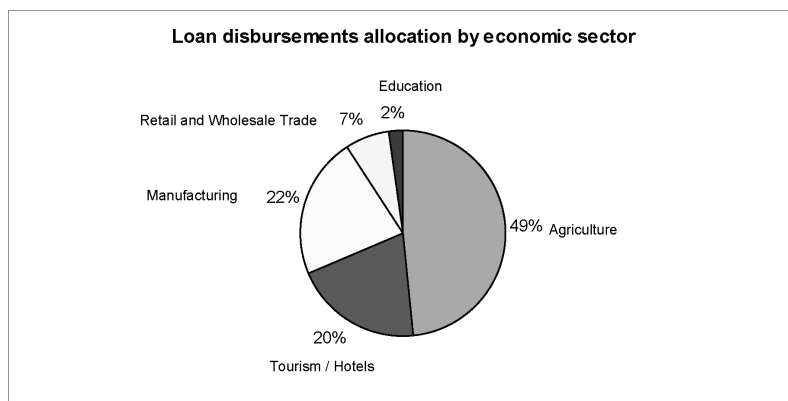
Global loans have been granted to clients all over Greece

COOPERATION OF EMPORIKI BANK WITH EIB GLOBAL LOAN 2 (GL 2)

Signature of loan agreement (GL 2) - 2006	
Amount of Global Loan 2	€ 50 mn
1st disbursement of EIB loan by Emporiki	€ 25 mn
Number of companies financed	13
Disbursed amounts by Emporiki clients	€ 6,4 mn

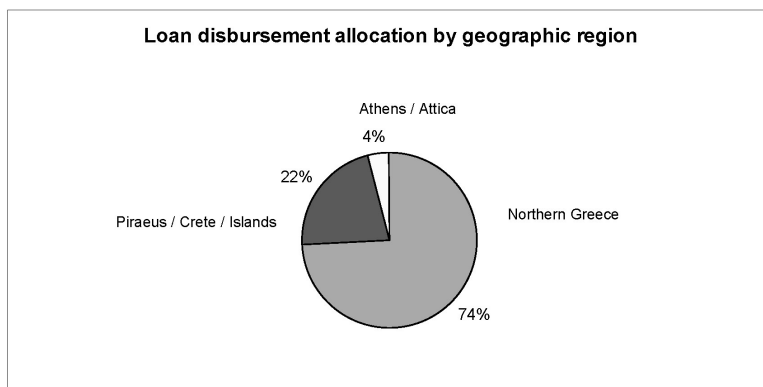
Application for the 2nd disbursement (remaining € 25 mn) by 20/2/2009

LOAN DISBURSEMENT ALLOCATION (GL 2) BY ECONOMIC SECTORS

Investments projects of GL 2 mainly concern agriculture, tourism and manufacturing

LOAN DISBURSMENT ALLOCATION (GL 2) BY GEOGRAPHIC REGION

The majority of investments concerns Northern Greece geographic region

SCOPE OF EIB LOANS ADDRESSED TO LOCAL GOVERNMENT ORGANISATIONS

• December 2007: Agreement between EIB and Emporiki Bank relating to the granting of a € 50 mn loan addressed to Local Government Organizations (long - term fixed assets & infrastructure projects)

• Sectors addressed:

✓Infrastructure

✓Energy

✓Environmental and urban rehabilitation and development

✓Education

✓Health

• Investment plans: € 40.000 - € 25.000.000

• Loan amount: € 20.000 - € 12.500.000

• Loan duration: Up to 25 years

• Interest rate: (Floating: Euribor + spread)

• Capital repayment: 3 month / 6 month amortization installments

• Grace period: Up to 36 months

The loan has not been disbursed yet by Emporiki Bank

3. BENEFITS FROM EIB LOANS GRANTED THROUGH EMPORIKI BANK

BENEFITS FROM EIB LOANS

• Support provided to SMEs in order to finance their investments in Greece

• Competitive loan terms:

- *Commercial Banks can lend at a lower rate and maintain their profitability*

- *SMEs can borrow at a lower rate than usually*

• Exception of tax 0,60% (Law 128/75) for the EIB loan

4. PROBLEMS RELATING TO THE UTILISATION OF EIB GLOBAL LOANS

PROBLEMS RELATING TO THE UTILISATION OF EIB GLOBAL LOANS

• EIB lending amounts only up to 50% of the global investment

• EIB loans concern only investments in fixed assets (not in working capital)

• Several restrictions apply on eligible expenses for EIB loans

• The whole loan amount for Local Government Organisations has not been undrawn
(As it concerns only investments in fixed assets, whereas Local Government Authorities usually request working capital and investments in land only)

• EIB loans face strong competition by similar products (eg bond loans)

(As the exemption from 0,60% tax (Law 128/75) also applies on bonded loans but to the total amount of the loan)

5. ENVISAGED COOPERATION WITH EIB

ENVISAGED COOPERATION WITH EIB

Provided that the problems mentioned before are solved, i.e.,
-EIB financing amounts up to 100% of the investment (instead of 50%) and
-exemption from tax 0,60% (Law 128/75) applies on the whole amount
cooperation with EIB, especially in traditional industry sectors (productive sectors) is expected to be increased considerably.

EIB loans should also cover working capital needs (Exemption of tax 0,60% also to apply).

Expansion of cooperation in other sectors

Public Private Partnerships projects for the construction of public infrastructure, education, health etc.

6. CONCRETE EXAMPLES OF PROJECTS FINANCED BY EMPORIKI BANK THROUGH EIB LOANS

EXAMPLES OF PROJECTS BY EMPORIKI CUSTOMERS THROUGH EIB LOANS (1)

KONSTANTOPOULOS S.A. (Processing and packaging of edible olives)

✓ Investment - € 6 744 thousand (2005):

Construction of business premises and installation of new equipment (total of _ 6 744 thousand) in 4th km of Katerini - Larisa National Road on owned premises of the company.

✓ Financing structure of the investment:

- Fixed assets loan (EIB product): € 1 625,6 thousand

- Subsidy by EU: € 2 855,4 thousand

- Own funds: € 2 232,9 thousand

Interest rate: 3M Euribor + spread 1,3%

Loan duration: 84 months

Repayments: Semi-annual installments

✓ Completion of investment:

The company is included in the 50 biggest food industry companies in Greece and the granting of EIB loan through Emporiki was the reason for the beginning of further banking cooperation of this company with Emporiki (imports-exports, fund transfers, deposits etc)

EXAMPLES OF PROJECTS BY EMPORIKI CUSTOMERS THROUGH EIB LOANS (2)

GRATZA BROS GENERAL PARTNERSHIP (Manufacturing of wooden furniture for kitchens)

Customer of Emporiki since 2001 (loans granted for the construction of manufacturing premises and re-installation in Volos - Larisa National Road (4th km)

✓ Investment - € 300 thousand (2005):

Expansion of business premises and purchase of mechanical equipment

- ✓ Financing structure of the investment:
 - Fixed assets loan (GL 1 by EIB) for € 150.000 (50%)
 - Loan granted by Emporiki for the remaining 50%
 - Interest rate: 6M Euribor + spread 3,5%
 - Loan duration: 10 years
 - Grace period: 18 months
 - Repayment: Equal semi-annual capital installments
 - ✓ Completion of investment: Investment has been successfully completed
- The company also used 3rd Community Support Framework funds for the purchasing of new machinery after the completion of the original investment

EXAMPLES OF PROJECTS BY EMPORIKI CUSTOMERS THROUGH EIB LOANS (3)

- PERLIT HELLAS S.A. (Perlit mineral processing)
- ✓ Investment - € 661,3 thousand (2005):
Expansion of production business premises - creation of a new production unit (€ 240,3 thousand) and purchase of new mechanical equipment (€ 421,1 thousand) (total: € 661,3 thousand), in the 2nd industrial area of Volos.
 - ✓ Financing structure of the investment:
 - Fixed assets loan (EIB product) for € 300.000
 - Own funds of the company (for the rest)
 - Interest rate: 6M Euribor + spread 2,5%
 - Loan duration: 84 months
 - Grace period: 6 months
 - Repayment: Semi-annual installments
 - ✓ Completion of investment:
Investment completed and the plant processing. No financial defaults.

Pancretan Cooperative Bank Ltd The Bank of SME's and the Local Government Organizations

By Mr. Yiannis **LEBIDAKIS**

Chairman, Pancretan Cooperative Bank

Pancretan Cooperative Bank Ltd. is a small regional bank, with a market share less than 1% of the Greek Banking System.

In Crete it stands in the first place among the bank institutions and it is considered to be the bank of the SME's and the Local Government Organizations, provided that the SME's have a percentage of 77% in the total portfolio of Pancretan Bank and that it cooperates with almost every Local Government Organization in the Island.

Despite the recent difficulties in the economic environment that we all have experienced during the last few months, Pancretan Bank has proved that it is ready to effectively tackle every challenge, as it has not invested in high risk bonds and that the equity return surpassed 20% in 2007.

Moreover during the 15 years of its operation, Pancretan Bank has procured for its capital adequacy, healthy portfolio, increased reserve beyond the limits of regulations of the Bank of Greece, satisfactory liquidity with increasing deposits and above all an effective management that allows the Bank to act with rapidity and flexibility.

In 2007 we signed with European Investment Bank the first long-term investing loan of _ 25 million, with the intention to stake SME's for the implementation of their investment plans, a loan that was absorbed in five months time.

The positive response of the local market to the products of the European Investment Bank urged us to promote the second agreement concerning the _ 35 million loan, by which the SME's will be granted with loans of _ 25 million and the Local Government Organizations with loans of _ 10 million.

To date, as far as the SME's are concerned, the needful contacts have already been made so as to combine the absorption of the fund with the Regional Operational Programs, aiming at its completion within 2 months time.

As far as the Organizations of Local Government are concerned, the amount of _10 million is expected to be absorbed within 6 months.

At a difficult moment for the economy and the banking sector, it is a well known fact that the European Investment Bank – because of its high rating and its ability to gather

funds with very competitive terms- grants loans with lower financial cost, based at Euribor and free of the 0,6% tax of Law 128.

Taking under consideration the data of the market, I believe that during the next years the demand for loans of the specific kind will increase, both from SME's and from Organizations of Local Government, since their real needs are expected to increase as well.

We consider that the anticipating administrative reformation with the union of the Municipalities will help to draw more funds from the European Investment Bank, so as to provide the Municipalities with the potential of implementing infrastructure works, planning programs of urban restructure, upgrading the quality of life of their citizens and contributing essentially to the local development in general. At this point it has to be emphasized that with the initiative and mediation of Pancretan Bank, large Municipalities of Crete are expected to be granted with important funds, directly from the European Investment Bank. On this issue it is our belief that the role of our Bank in the complete encounter of the financial problems of the Organizations of Local Government, is particularly important.

The recent announcement by the Vice President of the European Investment Bank, Mr. Ploutarchos Sakellaris, that the fund of European Bank of Investments may also be used for SME'S working capital, has had a positive impact. I believe that this will considerably contribute to the enhancement of their competitiveness and to the reassurance of their viability.

We consider that the suggested scheme from the European Bank of Investments, financing jointly with apportionment of risk, will result in boosting the local development.

From our little experience at the implementation of long-term loans by the European Bank, we focus our difficulty mainly on the subject of the evaluation criteria of the SME's of Crete, because their size and their setup does not allow an evaluation with strictly financial criteria.

However, as a local bank, we are knowledgeable about the local market and we have the capability and the process to evaluate and select the healthy and viable enterprises in order to grant loans, based on their credibility and credit worthiness, their capability to pay off their loans and the offered securities for the cover of their financing.

In conclusion, I would like to mark that a significant difficulty for the survival and development of the SME's of Crete is the deficiency of modernized sites of installation.

I believe that the contribution of the European Investment Bank, both to the financing of infrastructure works for the operation of the four Industrial Parks that are under construction in Crete and to the installation of enterprises in them, is a fundamental issue for the development of our island and I kindly ask you to consider by priority.

I would like once more to warmly thank you for the implicit trust and to assure you that we will continue to take advantage of the opportunities that the products of the European Investment Bank offer, to the advantage of the SME's, that constitute the body of the Greek entrepreneurship and of the Greek economy in general.

Η ΕΤΕπ χρηματοδοτεί Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Του κ. Παν. ΔΡΟΣΟΥ

Γεν. Γραμμ. Επενδύσεων και Ανάπτυξης

Συμμετέχω στο Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων με αντικείμενο τη χρηματοδότηση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, θεωρώ τον εαυτό μου πολλαπλώς

Συνοχή: Πρώτον, γιατί το συνέδριο αυτό συμπίπτει με τη συμπλήρωση 50 ετών λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και 45 ετών δραστηριότητάς της στην Ελλάδα και δεύτερον γιατί συμμετέχω ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕπ σε αυτή τη μεγάλη αναπτυξιακή προσπάθεια σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή.

Νιώθω την ανάγκη να τονίσω ότι, το αντικείμενο του σημερινού Συνεδρίου απευθύνεται στην καρδιά της ελληνικής οικονομίας, τη Μικρομεσαία Επιχείρηση.

Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους: Οι 800.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Χώρα μας αποτελούν το 99,4% του συνόλου των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και παράγουν τα δύο τρίτα των θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα.

Αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τους ακαταπόνητους εργάτες της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς προσφέρουν εργασία σε περισσότερους από 70 εκατομμύρια ανθρώπους.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι δυστυχώς αυτές που πλήττονται περισσότερο από την παρούσα κρίση.

Η δυσμενής για τις εταιρείες οικονομική συγκυρία μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί με ανάπτυξη και όχι με συρρίκνωση, με σαφή προσανατολισμό και όχι με μεμφιμοιρία.

Στην κατεύθυνση αυτή και με αυτό το όραμα κινείται και η Ε.Ε., η οποία ανακοίνωσε πρόσφατα σχέδιο για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, στο οποίο προτείνεται η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Ειδικότερα, μεταξύ των προτάσεων περιλαμβάνονται ενισχύσεις προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από την ΕΤΕπ, με συνολικό πακέτο ύψους 30 δις. ευρώ και επαναπρογραμματισμός του Ευρωπαϊκού Ταμείου Συνοχής. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, είναι πρωτεργάτης και θερμός υποστηρικτής αυτών των πρωτοβουλιών και θα ηγηθεί της προσπάθειας.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας, η ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων και η στήριξη των ΜΜΕ αποτελούν σήμερα βασικές προτεραιότητες της ελληνικής Κυβέρνησης, ιδιαίτερα στην παρούσα κρίση. Αυτό αποδεικνύεται πρακτικά σε τρία επίπεδα:

Πρώτον, οι εθνικοί και κοινοτικοί πόροι, που διατίθενται για το σκοπό αυτό τα τελευταία χρόνια είναι σημαντικά αυξημένοι σε σχέση με το παρελθόν.

Δεύτερον, η Κυβέρνηση προχώρησε σε μια σειρά από θεσμικές παρεμβάσεις για τη στήριξη των ΜΜΕ, όπως η μείωση της φορολογίας, η ενεργοποίηση του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων κ.ά..

Τρίτον και κυριότερο, υπάρχουν σήμερα σαφώς περισσότερες χρηματοδοτικές δυνατότητες για τη μικρομεσαία επιχείρηση, που μπορούν να καλύψουν κάθε ανάγκη, που προκύπτει στο πλαίσιο του σύγχρονου επιχειρείν.

Η τόνωση της επιχειρηματικότητας και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού τομέα αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους στόχους του Γ' ΚΠΣ. Για την επίτευξη του στόχου αυτού υλοποιήθηκαν με επιτυχία δράσεις ενίσχυσης ΜΜΕ, δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων μέσω του Επενδυτικού Νόμου, δράσεις έρευνας και τεχνολογίας, Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Ήδη από το Γ' ΚΠΣ εγκρίθηκαν προς υλοποίηση περίπου 56.000 επενδυτικά σχέδια, ύψους 3,6 δισεκατομμυρίων ευρώ δημόσιας δαπάνης.

Όσον αφορά δε το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», ο αριθμός των επιχορηγούμενων από αυτό επιχειρήσεων ανέρχεται σε 71.780. Οι νομικές δεσμεύσεις των εν λόγω έργων αντιστοιχούν σε 519.678.636,04 ευρώ (δημόσια δαπάνη) και οι καταχωρημένες δαπάνες αυτή τη στιγμή στο Ο.Π.Σ. (δημόσια δαπάνη) ανέρχεται σε 299.025.619,99 ευρώ. Αντιλαμβάνεστε το πόσο σημαντική υπήρξε η συμβολή του Γ' ΚΠΣ στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στο ΕΣΠΑ 2007-2013 συνεχίζονται και εμπλουτίζονται οι επιτυχημένες δράσεις επιχειρηματικότητας της περιόδου 2000-2006 μέσα στο συνολικό πλαίσιο των 38 δισεκατομμυρίων ευρώ, που διατίθενται.

Ειδικότερα:

- Ενισχύεται ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των μεταποιητικών και τουριστικών επιχειρήσεων.

- Ενισχύονται οι επιχειρήσεις του εμπορικού τομέα και του τομέα των υπηρεσιών.

- Ενθαρρύνεται η ίδρυση νέων επιχειρήσεων από ομάδες πληθυσμού με περιορισμένη επιχειρηματικότητα (π.χ. γυναίκες, νέοι κ.ά.) και σε περιοχές που πλήττονται από αποβιομηχάνιση και ανεργία.

- Ενισχύεται η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η τουριστική αξιοποίηση παραδοσιακών κτισμάτων, κ.ά.).

- Στήριζεται η επιχειρηματικότητα στον τομέα του περιβάλλοντος.

- Ενισχύονται πρωτοβουλίες της ευρύτερης κοινωνικής οικονομίας.

- Στήριζεται η ιδιωτική πρωτοβουλία στον πολιτισμό.

- Προωθούνται σχέδια που συμβάλλουν στην ενίσχυση της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και στις διεθνείς αγορές.

- Στήριζονται οι επενδύσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα.

- Δυναμικά ενισχύονται η Έρευνα και η Τεχνολογία, καθώς και η Καινοτομία σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Παράλληλα, συνεχίζεται η βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος και των βασικών υποστηρικτικών δομών, που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, την ενδυνάμωση του ανταγωνισμού, με δράσεις όπως η αναβάθμιση και απλούστευση κανονιστικού πλαισίου, η ανάπτυξη ενιαίου συστήματος δομών στήριξης επιχειρήσε-

ων στη λογική του one-stop-shop, ο εκσυγχρονισμός επιχειρηματικών υποδομών, καθώς και δράσεις για την ανάδειξη - προβολή προϊόντων και υπηρεσιών.

Με τις βελτιώσεις αυτές, διασφαλίζεται ότι οι δράσεις του ΕΣΠΑ 2007-2013 θα αποτελέσουν ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό και προσβάσιμο μέσο στήριξης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Άλλο ένα σημαντικό στοιχείο του ΕΣΠΑ, όσον αφορά στη στήριξη των ΜΜΕ επιχειρήσεων είναι η ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων. Στο πλαίσιο της φιλοσοφίας, που προωθεί η Ε.Ε., στόχος μας είναι η μετάβαση από τις εφ' άπαξ επιδοτήσεις, στην περιοχική δανεισμού με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, αλλά και η ανάγκη προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων ως εγγύς βιωσιμότητας των αναλαμβανόμενων επενδύσεων.

Στον τομέα αυτό κινηθήκαμε με ιδιαίτερα ταχείς ρυθμούς: Το 2007, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ) υπέγραψε με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ) την πρώτη μεταξύ των 27 Κρατών-Μελών της Ε.Ε. Σύμβαση Χρηματοδότησης για την οργάνωση των δομών υλοποίησης και χρηματοδότησης του JEREMIE στην Ελλάδα, πιστοποιώντας την αποφασιστικότητα της Ελλάδας για την υιοθέτηση και προώθηση σύγχρονων χρηματοοικονομικών μέσων, που θα συνδράμουν αποφασιστικά στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ.

Στο διάστημα που ακολούθησε, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών προέβη σε σειρά δράσεων και ενεργειών, τόσο σε εξωτερικό επίπεδο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, όσο και εσωτερικά με τις Υπηρεσίες του και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Αποτέλεσμα αυτών των κινήσεων υπήρξε και πάλι πρώτη η Ελλάδα να έχει αποδεχτεί το πρώτο προϊόν για την έναρξη της κοινοτικής πρωτοβουλίας JEREMIE στην Ελλάδα σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, και με τη σύμφωνη γνώμη της Ε.Ε., η οποία υποστήριξε θεορά τις ελληνικές πρωτοβουλίες.

Βρισκόμαστε ήδη σε διαδικασία ταχείας υλοποίησης του Jeremie: Το Νοέμβριο αρχίζει τις εργασίες του το Επενδυτικό Συμβούλιο, ενώ το Δεκέμβριο θα έχουμε ήδη την παρουσίαση του πρώτου προϊόντος. Το ΥΠΟΙΟ ηγείται της πρωτοβουλίας.

Με ανάλογη ταχύτητα κινηθήκαμε και για το πρόγραμμα JESSICA, πο αποσκοπεί στην ενίσχυση και ανάπτυξη επιχειρήσεων σε αστικές περιοχές.

Συγκεκριμένα, το ΥΠΟΙΟ βρίσκεται στο τελικό στάδιο διαπραγματεύσεων με την ΕΤΕπ για την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας, προκειμένου να καθορισθεί και αποτυπωθεί η κατ' αρχήν συνεργασία των δύο Μερών. Επίσης, στο πλαίσιο υλοποίησης του JESSICA, έχει συσταθεί Ομάδα Εργασίας, με αντικείμενο την παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση του εν λόγω χρηματοοικονομικού μηχανισμού, καθώς και «Expert Working Group», με αντικείμενο την εξέταση και επίλυση ζητημάτων, που σχετίζονται με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας.

Θεωρούμε τα χρηματοδοτικά αυτά εργαλεία πολύ σημαντικά για τη στήριξη των επενδυτικών σχεδίων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς αυτά έχουν τέσσερα κοινά χαρακτηριστικά:

- Την ανακύκλωση, δηλαδή τη χορήγηση δανείων με ευνοϊκούς όρους, το ποσό αποπληρωμής των οποίων επαναχρηματοδοτεί νέα έργα. Υπάρχει, επομένως, η δυνατότητα μελλοντικής επαναξιοποίησης πόρων.
- Τη μόχλευση, δηλαδή τη δυνατότητα συνδυασμού δανείων, με ιδιωτικούς πόρους.

• Τις πηγές κεφαλαίων, ή sources of funding. Αυτό αφορά στη διάθεση πόρων από τα επιχειρησιακά προγράμματα, εθνικά και περιφερειακά, και στο συνδυασμό τους με πρόσθετη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

• Την πρακτική της διαχείρισης κεφαλαίων, που προβλέπει μια κεντρική μονάδα διαχείρισης περισσότερων του ενός Ταμείων.

Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για την ανάπτυξη του πρώτου προϊόντος JEREMIE, η πρωταρχική μας επιθυμία ήταν να σχεδιάσουμε ένα προϊόν, που να αντανακλά όσο γίνεται περισσότερο τις υπάρχουσες ανάγκες, δηλαδή τη στήριξη των ελληνικών ΜΜΕ και παράλληλα την προσέλκυση του ενδιαφέροντος από την πλευρά του τραπεζικού τομέα.

Η χρηματοδότηση μέσω του JEREMIE καλύπτει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων, όπως μικροπιστώσεις μέσω Τραπεζών, τη συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων, τα κεφάλαια ανάληψης επιχειρηματικού κινδύνου, την παροχή εγγυήσεων.

Δεν θα πρέπει να παραλείψουμε το πλέον πρόσφατο μέλος της οικογένειας χρηματοδοτικών εργαλείων, το πρόγραμμα JASMINE, που αφορά χρηματοδότηση με προνομακούς όρους πολύ μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων. Η διαφορά του με το JEREMIE έγκειται στο ότι τα δάνεια που θα χορηγούνται θα απευθύνονται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους, που βρίσκονται πολύ κοντά στο όριο της φτώχειας. Τα δάνεια θα συνοδεύονται από τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη για τους δανειολήπτες.

Εκτός από τα προγράμματα αυτά, δράσεις και πρωτοβουλίες, οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν έναν ακόμη σημαντικό σύμμαχο, τον Επενδυτικό Νόμο.

Ο Επενδυτικός Νόμος 3299/2004, διασφαλίζει υψηλά ποσοστά ενίσχυσης για όλες τις περιφέρειες της Χώρας, με ανώτατα όρια επιδότησης, που φθάνουν ανάλογα με την περιοχή, το είδος και το μέγεθος της επιχείρησης, μέχρι και το 60% της επένδυσης.

Στον Επενδυτικό Νόμο γίνεται διεύρυνση του φάσματος των υπαγομένων επιχειρήσεων - δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα επεκτείνονται τα κίνητρα των ενισχύσεων στον τομέα των υπηρεσιών. Γίνεται διάκριση των επιχειρήσεων φροέων σε σχέση με το μέγεθος τους, με εισαγωγή του όρου Μικρομεσαία Επιχείρηση (ΜΜΕ) και θέσπιση σημαντικής επιπλέον ενίσχυσης μέχρι και 15 ποσοστιαίων μονάδων (15%) στα ποσοστά ενίσχυσης που προβλέπει γενικά ο Νόμος κατά κατηγορία και περιοχή, για τις επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως ΜΜΕ.

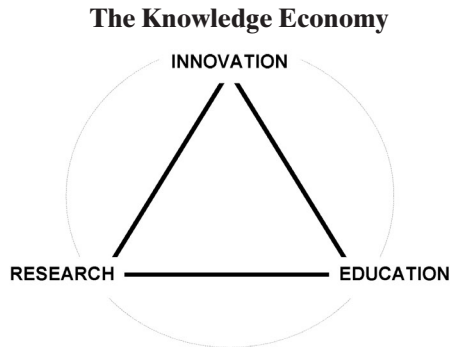
Τέλος, καθιερώθηκαν απλούστερες και αντικειμενικότερες διαδικασίες, που ενισχύουν τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα στην εφαρμογή του νόμου.

Μέχρι σήμερα έχουμε χρηματοδοτήσει με πάνω από 10,5 δισ. ευρώ, εκ των οποίων πάνω από 4,5 δισ. ευρώ δημόσιας δαπάνης, έργα που έδωσαν ώθηση στην ανάπτυξη, έργα που δημιούργησαν περισσότερες από 25.000 νέες θέσεις εργασίας.

Εξ άλλης πλευράς, τα προγράμματα του ΕΣΠΑ μαζί με τα χρηματοδοτικά εργαλεία που προωθούμε σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, μαζί με τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δημιουργούν όλες τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη, και στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, για τόνωση της απασχόλησης. Όλα αυτά αποτελούν τη βάση για μια υγιή οικονομία, για μια οικονομία που μπορεί να αντισταθεί στις δυσκολίες, στις κρίσεις, αλλά και στις προκλήσεις του μέλλοντος.

EIB financing of the Knowledge Economy, RDI, Technology and Industry

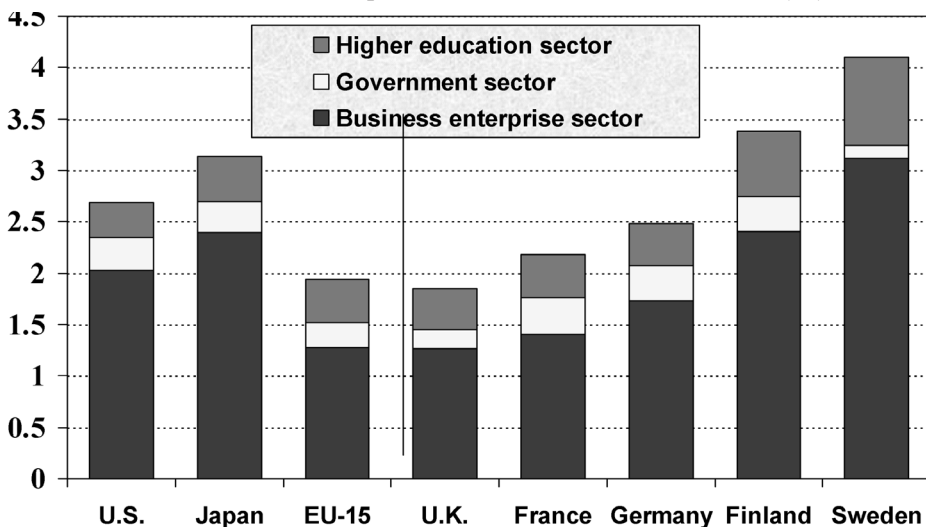
By **Mr. T. C. BARRETT**
Director, EIB

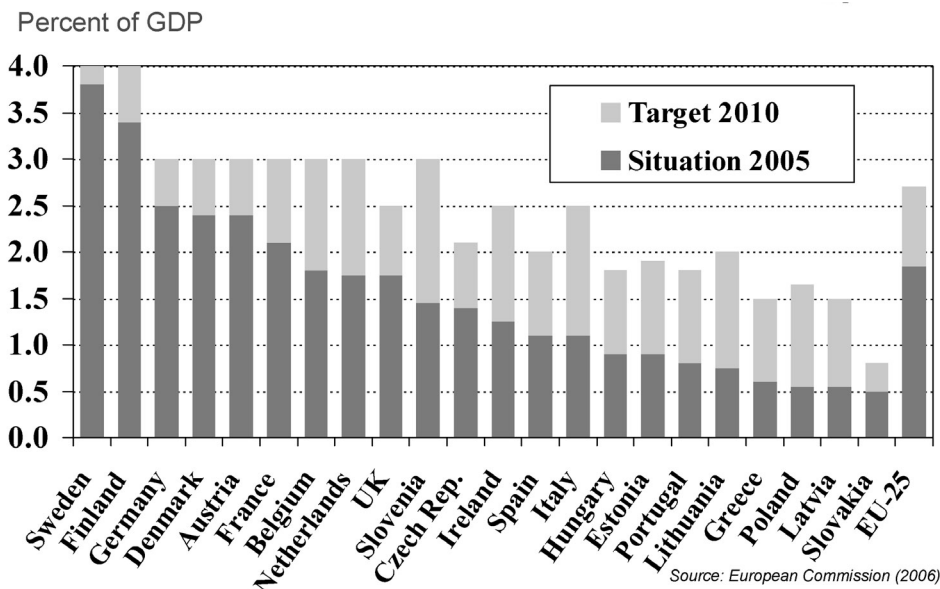
- Encompasses all stages from knowledge creation to its application in new products, processes and services
- Three broad areas of EIB activity : education, R&D, innovation
- Aims at promoting excellence, driving the knowledge frontier, accelerate the “catch-up” process

EU behind US and Japan in Private Sector R and D

Research and development as a share of GDP, 2000-2004 (%)

Lisbon Agenda Status

Lisbon Agenda Plan for Action

Encourage private-sector to do more...

Main Obstacles to Innovation

Excessive Risk

Lack of
Financial Resources

Lack of qualified
Human Resources

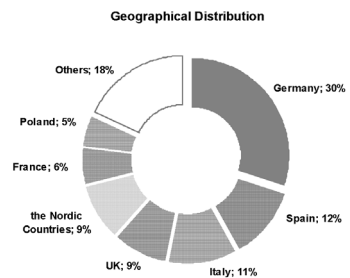
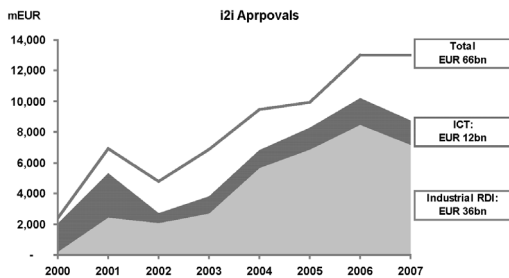

Remove one obstacle to R&D by facilitating access
to debt financing.

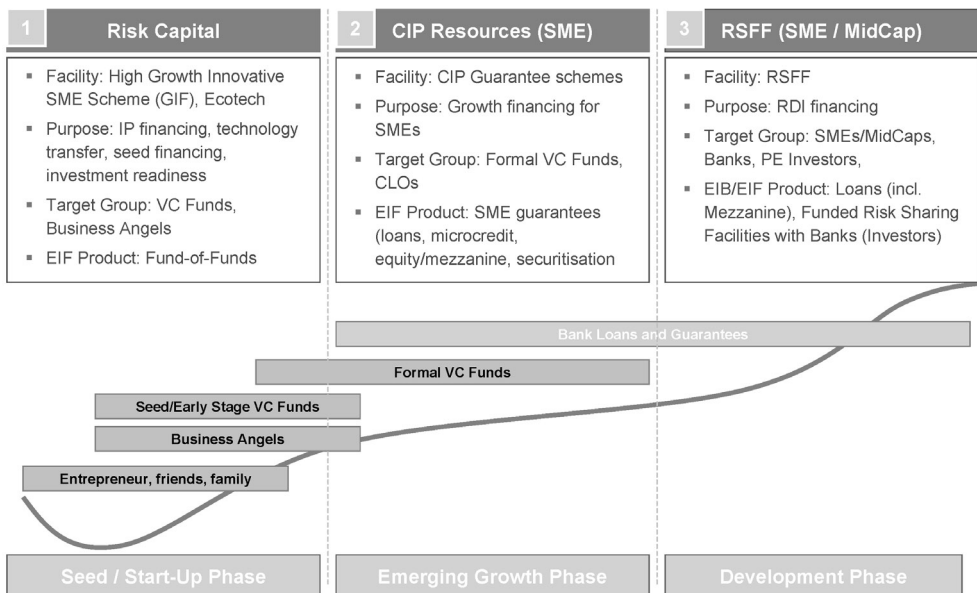
European Investment Bank Innovation 2010 Initiative (i2i) - Track Record

Up to FYE 2007:

- The EIB extended financing to about 370 individual RDI projects
- Approvals and signatures amounted to EUR 66bn and 57bn, respectively
- Average deal size was EUR 180m
- Approximately 50% of the deals were pure private sector investments

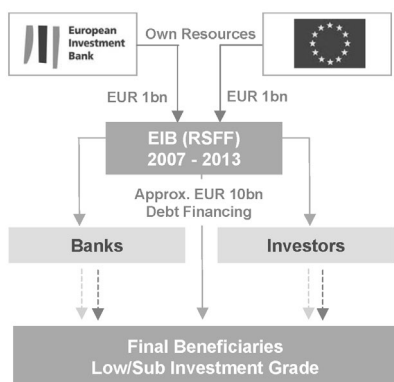

The Risk Sharing Finance Facility EIB and EIF

EUR 10 billion Risk Sharing Finance Facility (RSFF)

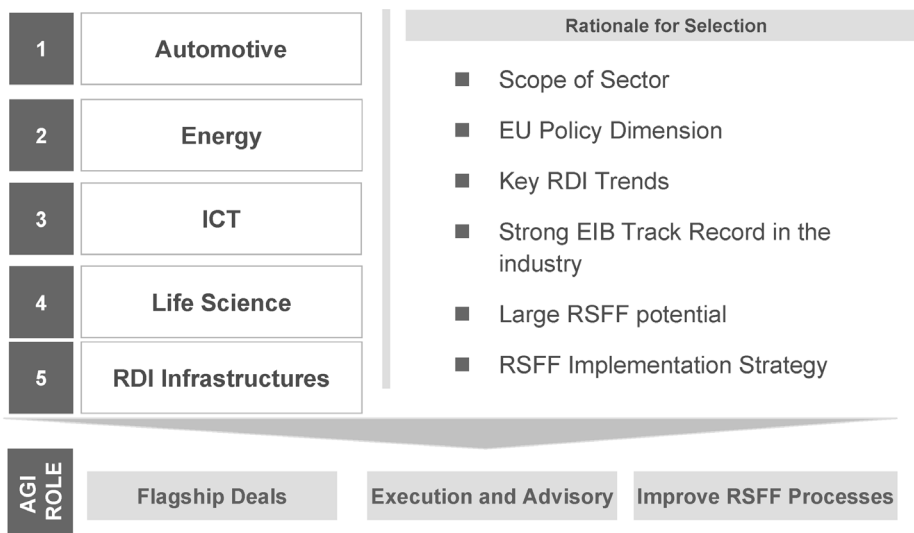
A new source of Risk Capital

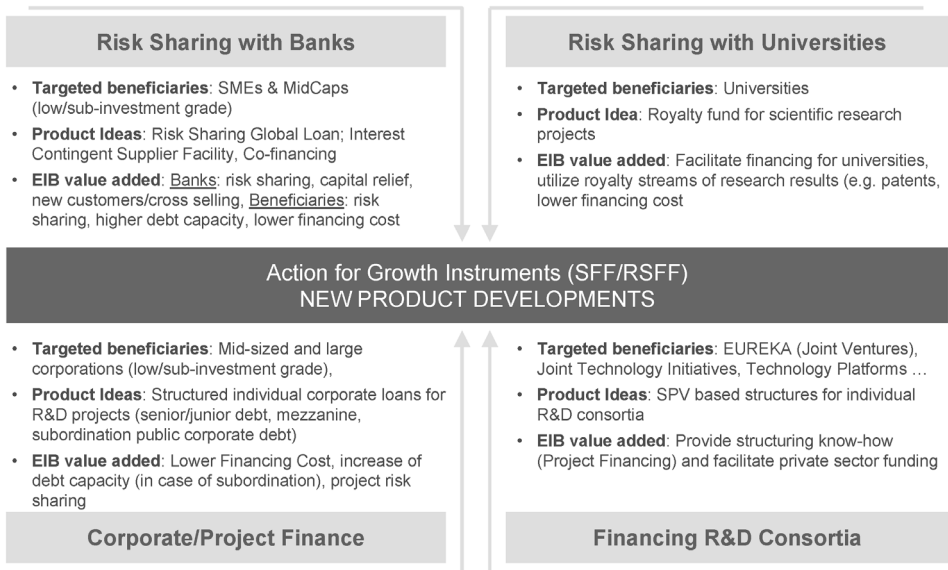
- EIB RSFF funds complement other sources of debt capital available for low/sub investment grade RDI intensive corporates
- EIB RSFF funds are highly attractive for potential beneficiaries because of:
 1. Highly attractive terms & conditions (AAA rating and non-for-profit pricing)
 2. Long maturities of up to 10 years or more
 3. Direct EIB participation of up to EUR 200m per transaction (depending on rating)
 4. Strong technology/industry expertise
 5. EIB does not sell assets on the secondary market (buy and hold strategy)
 6. No cross selling (just long-term lender)
 7. Signalling Effect: EIB as a quality stamp
 8. Debt and Mezzanine Debt Product

RSFF Sector Implementation Strategy

Industry Selection and AGI Role

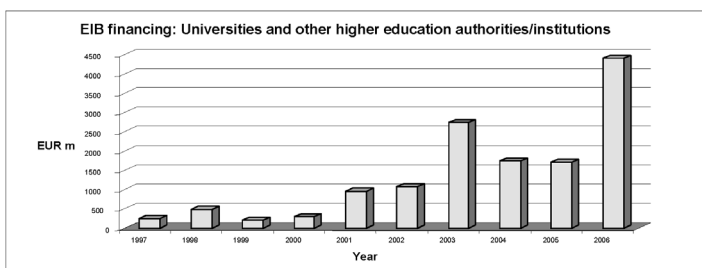
RSFF Update RSFF Product Portfolio

EIB financing potential under RSFF

Risk Sharing with Universities on Industry RDI and Industry Clusters

- Scope for collaboration with EIF on TTAs and Clusters**

- Direct and indirect lending to universities (Charitable Foundations and other public sector entities; banks).
- Clear potential for EIB to finance industry RDI where IP is commissioned from Universities.
- Strong interest expressed by Universities, Industry, Associations and national bodies in EIB finance for clusters through PPPs and SPVs (e.g. Photovoltaic; Textiles; and Steel),
- Need for EIB/EIF structuring and advisory inputs

EIB Financing for R and D Research Infrastructure Consortia

**Large Hadron Collider
CERN, Geneva**

**Free Electron Laser
Trieste**

**Nano-technology R&D centre of IMEC
Leuven**

**Laboratory infrastructure of EMBL
Heidelberg**

RSFF Implementation Strategy Achievements in 2008

Awareness Raising

20 RSFF related finance work-shops and conferences across Europe

Awareness Raising

Launch of RSFF brochures, Flyers, Presentations and Internet Site

www.eib.org/rsff

Awareness Raising

Built up new networks with MidCap finance advisory houses and equity investors to support higher risk transactions.

Product Development

Implemented the first Risk Sharing Framework Facility with KfW IPEX as a “flagship” transaction to support SMEs and MidCaps.

Product Development

Structured first commercial co-financings for highly innovative promoters with financial investors in Bulgaria and Luxembourg.

Product Development

Structured first technology portfolio financing with mezzanine debt multi-country life science R&D projects.

- The conditions established to roll-out RSFF on a wider scale.
- Future transactions will be a mix of individual large and mid-sized financings and risk-sharing arrangements (e.g. with KfW IPEX) to support small RDI intensive promoters.

Sector Strategy	
	<p>External automotive sector study to identify financing needs and suitable RSFF product developments</p>

RSFF Implementation Strategy Outlook 2009

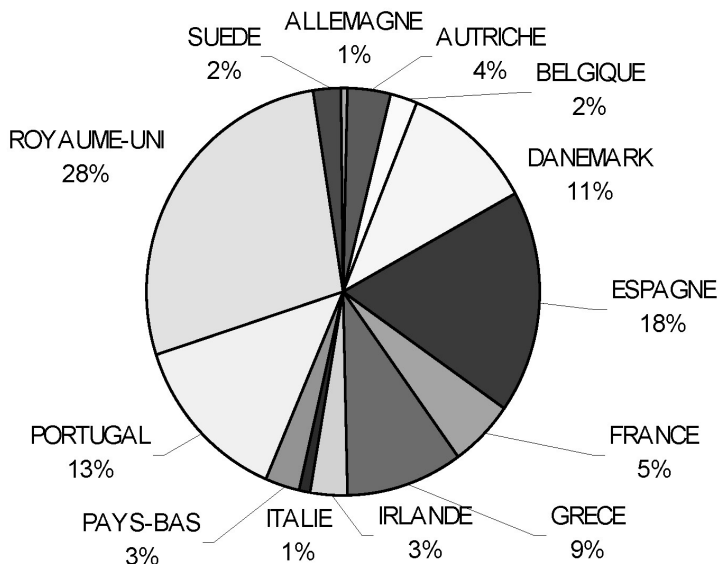
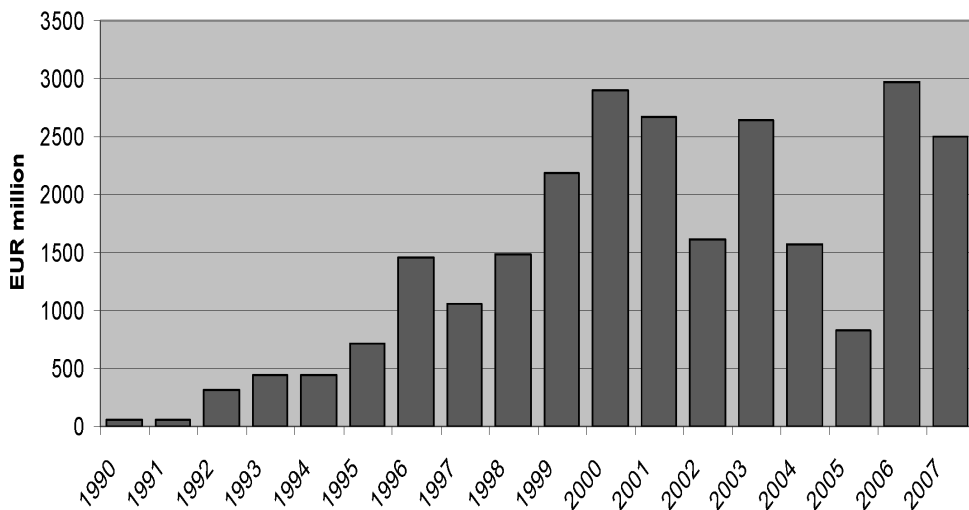
Awareness Raising	Product Development	Transactions
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Continue to conduct RSFF related workshops and conference across Europe. ▪ Expand existing network with potential RSFF co-financing partners. ▪ Liaise with EC to support JTIs and Research Infrastructures with a designated RSFF window. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provide tailor-made solutions for industry needs (e.g. European Clean Transport Facility). ▪ Develop RSFF financing models for European Research Infrastructures (ERI). ▪ Continue development of mezzanine financing. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Conclude new RSFF transactions in line with the existing business plan and the industry needs. ▪ Increase focus on MidCap companies and risk sharing facilities for intermediaries to support SMEs.

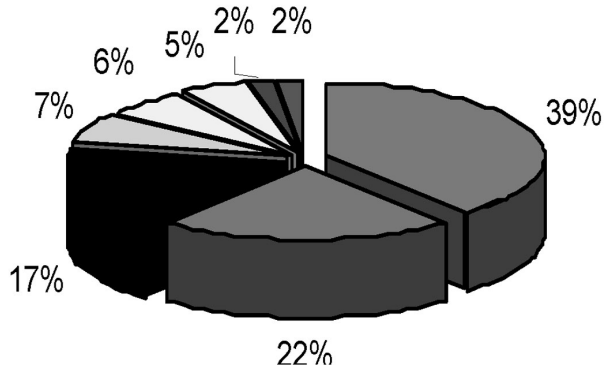
- In 2009, EIB will continue to implement RSFF as one of the key overall objectives in the EIB strategy.
- The trend of (i) increasing credit spreads and (ii) declining commercial banks pricing are expected to remain a challenge for EIB as well as RSFF promoters in 2009.
- Continued increase in country and sector diversification

EIB Partnership with Commercial Banks for the financing of SMEs, Industry, Technology and Infrastructure

By Mr. **Themistoklis KOUVARAKIS**
 Head of Lending Operations in Greece,
 European Investment Bank

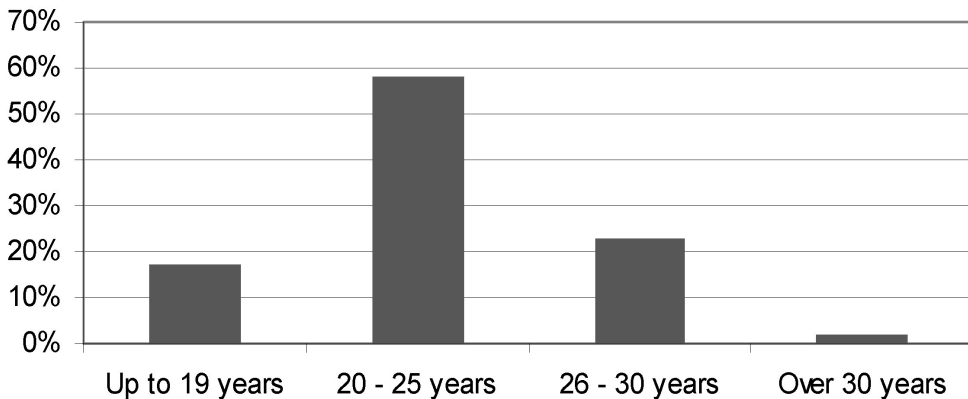
Υποστήριξη των PPPs από την ΕΤΕπ στην Ε.Ε.

- Ρόδοι και αυτοκινητόδρομοι
- Σήραγγες και γέφυρες
- Αστική ανάπτυξη, αστική ανάπτυξη και αστικές μεταφορές
- Αερολιμένες
- Σιδηρόδρομοι παραδοσιακοί και υψηλής ταχύτητας
- Κοινωνικές υποδομές (παιδεία και υγεία)
- Πόσιμο νερό, ύδρευση, επεξεργασία
- Παραγωγή, μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας

Loan Maturity

Ο ρόλος της ΕΤΕπ στην Ελλάδα

Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος. Αττική Οδός. Γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου. Υποθαλάσσια Αρτηρία Θεσσαλονίκης. Αυτοκινητόδρομος Κορίνθου - Τρίπολης - Καλαμάτας. Αυτοκινητόδρομος Ελευσίνας - Κορίνθου - Πάτρας - Πύργου - Τσακώνας.

Μεγάλα έργα: Σχετικά μικρός αριθμός έργων.

Νέα έργα ΣΔΙΤ

Εννέα διαφορετικοί τομείς: άμυνα, Δήμοι, λιμενικές υποδομές, μεταφορές, παιδεία, περιβάλλον, πολιτισμός, στέγαση Δημοσίων Υπηρεσιών, υγεία.

Μεγάλος αριθμός έργων (51 μέχρι σήμερα, εκ των οποίων περίπου 39 επιλέξιμα για πιθανή χρηματοδότηση από ΕΤΕπ).

Σημαντικό συνολικό προϋπολογιστικό κόστος (περίπου 5,6 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων περίπου 4,5 δισ. Ευρώ τα επιλέξιμα έργα).

Σχετικά χαμηλό μέσο κόστος επένδυσης (περίπου 115 εκ. ευρώ για τα επιλέξιμα έργα).

Οι πιο σημαντικοί τομείς για την Τράπεζα: παιδεία, υγεία, περιβάλλον, λιμενικές υποδομές.

Στέγαση Δημοσίων Υπηρεσιών σημαντικός τομέας γενικότερα (?? % του συνόλου των πιθανά επιλέξιμων) αλλά με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Πιθανή εμπλοκή της ΕΤΕπ σε μεγάλο αριθμό έργων.

Συμμετοχή της ΕΤΕπ στα νέα έργα ΣΔΙΤ

Στόχος είναι η χρηματοδότηση του έργου.

Ίσες αποστάσεις από όλους τους διαγωνιζόμενους κατά την διάρκεια της δημοπράτησης.

Οφέλη (ή μέρος αυτών) από την χρηματοδότηση της ΕΤΕπ προς το Δημόσιο.

Συνεργασία με τις αναθέτουσες Αρχές.

Συμπληρωματική χρηματοδότηση με τις εμπορικές Τράπεζες.

Σχετικά μικρά σε μέγεθος (σε σύγκριση με τα μεγάλα έργα υποδομών):

Μεγάλος αριθμός έργων.

Σημαντική συνολική χρηματοδότηση αλλά σχετικά μικρές επί μέρους χρηματοδοτήσεις.

Σημαντικός ρόλος των εγχώρων εμπορικών Τραπεζών.

Κόστος δημοπρατήσεων σε σχέση με το μέγεθος των έργων (διαφορετικοί ρόλοι των Τραπεζών σε μεγαλύτερα έργα/σύμβουλοι).

Σταδιακή τυποποίηση συμβάσεων.

Προτεραιότητα έργων:

Πιθανότητα συνολικών κατ' αρχήν εγκρίσεων ανά τομείς κατά τη διάρκεια της δημοπράτησης.

Γενική Γραμματεία ΣΔΙΤ/Αναθέτουσες Αρχές

Έγκαιρη παροχή πληροφόρησης.

Σταδιακή τυποποίηση συμβάσεων.

Συντονισμός στα έργα προτεραιότητας.

Εμπορικές Τράπεζες

Συντονισμός και συζητήσεις πριν την υποβολή προσφορών στη Β' φάση των διαγωνισμών.

Παροχή πληροφόρησης σχετικά με τα προτεινόμενα χρηματοδοτικά σχέδια σε συνδυασμό με τον πιθανό ρόλο της ΕΤΕπ.

PPPs in Education

An alternative route

By Mr. **Stef. AGIASSOGLOU**
General Manager of the School
Buildings Organisation (SBO)

The financial crisis affects the real economic conditions in all countries. The main issue which will play the most important role is the lack of trust between the financial institutions.

As a result, the cost of money is rising and the governments are forced to intervene with specific policy plans in order to reinforce trust in the market and enforce financial flows.

Such PPP projects as the educational infrastructure ones that are based on availability payments should now become much more attractive to the market and financial institutions for two reasons. First, because of the lower risk they present and second because one of the partners is the public sector.

In addition and specifically in Greece, economic conditions, such as fiscal policy restrictions (public deficit) and, at the same time, the need for economic growth, position the School Buildings Organisation (SBO) as the basic regulating vehicle, capable of developing educational infrastructure while keeping public debt at lower levels.

Furthermore, PPPs allow for a faster response to the social educational infrastructure needs and a larger-scale construction of projects as they result in increased funds availability, mild impact on public investment funds, economies of scale, and the grouping of projects by geographical regions.

SBO's main objectives are the elimination of double-shifting, the substitution of leased buildings and the replacement/refurbishment of old buildings. In order to achieve these objectives, SBO has planned the construction of 1,227 schools with a total budget of _3bn. Taking into account that the company's annual turnover is _240-260m, it is estimated that through conventional methods these schools would be constructed in 12 to 14 years. However, by using both conventional methods and PPPs these schools will be finished within 5 to 7 years.

SBO's action plan begins with the company's reorganisation including the creation of a new specialised PPP unit, in order to be able to implement PPP programmes; the modification of its processes so as to co-operate effectively with the consultants; the identification of possible market players and financiers; and the co-ordination with the central government's procedure.

The following projects are in the pipeline of SBO's action planning:

Attica

Construction, operation and maintenance of 24 schools. For this project the consultant has already been selected, working with SBO on the financial model and the declaration of interest has been submitted.

Central Macedonia

Construction operation and maintenance of 30 schools. The project is about to be tendered.

East and West Macedonia, Thrace, Epirus and Ionian Islands

Construction, operation and maintenance of 23 schools.

Thessaly, West Greece and Mainland Greece

Construction, operation and maintenance of 24 schools. This project is in the process of being approved.

**Peloponnese, North and South Aegean Islands
and Crete**

Construction, operation and maintenance of 26 schools. This project is in the process of being approved.

Due to the fact that there are a number of projects under way, SBO has already acquired significant experience regarding market's interest and the PPP procedures.

Regarding the international tenders for consultants, SBO's experience has shown that there is substantial interest for the PPP market in Greece from European consultants, companies of all sectors and well structured prospective consortiums. Overall, the tender procedures are marked by mature conduct and as the number of tenders increase there is a gradual improvement of their offers.

As far as consultants' fees are concerned, although initially there were some debates on levels between the public and private sectors, the market seems to have reached an equilibrium, under which the projects are running smoothly.

SBO's experience, from the co-operation with the financial consultants for the Attica projects, has shown that both parties are gradually adapting to each other's culture and processes, and specific issues arising are being dealt with in a very professional manner.

In order to ensure success during procurements, it is necessary that the individual characteristics of each project should be taken into account and relevant adjustments should be made according to each project's needs. For example, it is important to

determine the specific management and maintenance requirements of the market since these will in turn define the obligations of the contractors undertaking the facility management of the projects. Finally, know-how and implementation methods— such as facility management – should be adjusted, in order to be able to function smoothly in the Greek environment.

Regarding the actual procurement processes, SBO is in constant and co-ordinated co-operation with the Special Secretariat for PPPs set up in the Ministry of Economy and Finance, dealing with all legal issues to ensure proper operation.

PPP projects depend on secure funding through public investment funds (for consulting, construction, operation and facility management), and administration of the availability payments' mechanism throughout the duration of the projects.

Although the PPP market in Greece, is still in the development stage, the market has reacted in a positive manner and showed signs of further developments in other economy sectors as well. Even though the discussion for future growth of the PPP market, methodology and structure to some might be premature, it is necessary to consider and debate it, in order to be ready, when the time is right. Therefore, the following proposal should be considered and discussed accordingly.

Within the scope of the expected reform of the country's administrative structure, two key public entities – SBO and 3rd level local authorities – have the ability to obtain funding from the private sector. By utilising the experience and best practices of other European countries, especially those used in UK (Local Educational Partnerships model – Building Schools for the Future programme), SBO and local authorities (peripheries) can enter into strategic agreements leading to Local Educational Partnerships. It is SBO's belief that these schemes represent a possible and viable evolution of PPPs in Greece. These partnerships will comprise SBO (10% participation), 3rd level local authorities (10% participation) and private sector (80% participation) much like the corresponding UK model.

The implementation of such a model will result in the increase of market interest, value for money, economies of scale, immediate response to the local authorities' needs and standardisation of procedures and documents.

Macro-economic issues are always important in designing and applying economic policy. However, micro-economic matters are also important for the same reasons. Successful economic policy applications, in order to increase economic growth, must find a way to co-ordinate masterfully macro- and micro-economic issues. PPPs as an alternative method for financing infrastructure and services combine such macro and micro-economic characteristics, and if implemented successfully, could become the catalyst for achieving economic growth and prosperity.

Νέες πρωτοβουλίες της ΕΤΕπ για την χρηματοδότηση των ΜΜΕ

Του κ. **Α. ΒΕΡΥΚΙΟΥ**

Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή,
Υπηρεσία Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)

Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις για την προώθηση των στόχων της Ευρώπης

• Τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χορήγηση μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων, η ΕΤΕπ δημιουργήθηκε το 1958 από τη Συνθήκη της Ρώμης.

• Αποστολή: Στήριξη της πολιτικής της Ε.Ε.

• Το 2007 οι χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας ανήλθαν συνολικά σε 47,8 δισ. ευρώ, και ο δανεισμός της από τις κεφαλαιαγορές σε 54,7 δισ. ευρώ.

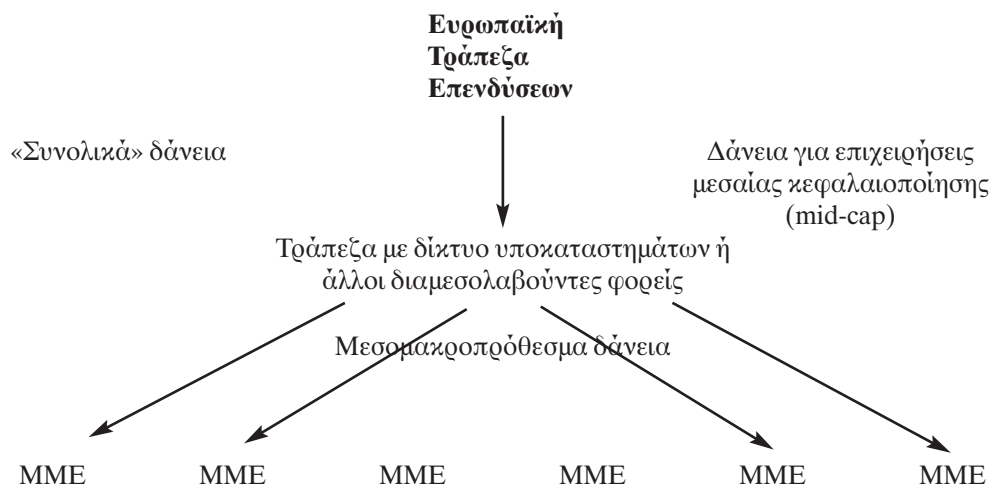
• Η στήριξη των ΜΜΕ είναι ένας από τους έξι στόχους προτεραιότητας της ΕΤΕπ και παρέχεται είτε άμεσα από την Τράπεζα (με την τεχνική των «συνολικών» δανείων) είτε μέσω του θυγατρικού της Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων - ΕΤΑΕ (επιχειρηματικά κεφάλαια και εγγυήσεις υπέρ ΜΜΕ).

• Ύψος χρηματοδοτήσεων προς ΜΜΕ τα τελευταία έτη:

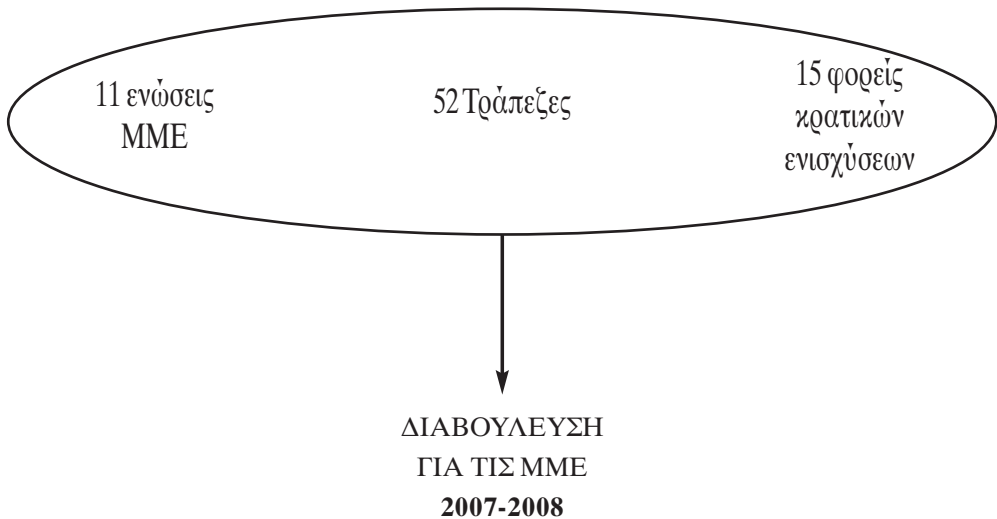
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Υπογραφέντα δάνεια (σε δισ. ευρώ)	5,3	5,7	4,6	3,9	6,2	5,2	7

Προϊόντα της ΕΤΕπ για τις ΜΜΕ

Η βασική αρχή: Συνεργασία με την τραπεζική κοινότητα

Διαβούλευση με τους παράγοντες της αγοράς για τη βελτιστοποίηση των προϊόντων της ΕΤΕπ για ΜΜΕ

Συμπεράσματα: 4 κύρια μηνύματα

1. Απλοποίηση των υφιστάμενων προϊόντων.
2. Εκσυγχρονισμός και στήριξη της καινοτομίας με την ευρύτερη δυνατή έννοια.
3. Ανάπτυξη δομών επιμερισμού των κινδύνων και ενδιάμεσων (mezzanine) προϊόντων.
4. Από τα τυποποιημένα προϊόντα σε εξατομικευμένες λύσεις.

Αποφάσεις για ενίσχυση της υποστήριξης προς τις ΜΜΕ

- Άτυπο Συμβούλιο ECOFIN, Νίκαια 12-13 Σεπτεμβρίου 2008:
 - 2008-2011: 30 δισ. ευρώ.
 - Ισχυρό ξεκίνημα: 2008-2009 - 15 δισ. ευρώ.
- Συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΤΕπ στις 23.9.2008:
 - Θέσπιση του «Δανείου ΕΤΕπ για ΜΜΕ».

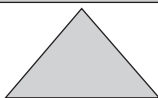
Εφαρμογή των αποφάσεων

- Φιλόδοξοι στόχοι.
- Απαιτείται εντακτικότερη συνεργασία με την τραπεζική κοινότητα.
- Τρία εργαλεία:
 - Δάνεια ΕΤΕπ για ΜΜΕ.
 - Δάνεια ΕΤΕπ για ΜΜΕ: Δομές με επιμερισμό κινδύνων.
 - Ενδιάμεσες (mezzanine) χρηματοδοτήσεις.

Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις με ελκυστικούς όρους (1)

«Δάνειο ΕΤΕπ για ΜΜΕ»

- Απλοποίηση
- Εκσυγχρονισμός
- Αυξημένη διαφάνεια
- Μεταφορά του οφέλους στις ΜΜΕ

Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις με ελκυστικούς όρους (2)

«Δάνειο ΕΤΕπ για ΜΜΕ» - Δομές με επιμερισμό των κινδύνων

- Χρηματοδότηση άυλων επενδύσεων.
- Επιμερισμός των κινδύνων μετά από εξέταση κάθε επί μέρους επένδυσης (μέχρι 20 δάνεια ΜΜΕ ανά χρηματοδοτική πράξη).
- Πλήρης μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην ενδιάμεση Τράπεζα (άνω των 20 δανείων ΜΜΕ).
- Εγγυητικό σχήμα ΕΤΕπ/ΕΤΑΕ (επιμερισμός των κινδύνων σε επίπεδο χαρτοφυλακίου).

Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις με ελκυστικούς όρους (3)

Στήριξη προϊόντων ενδιάμεσης (mezzanine) χρηματοδότησης:

- Ενδιάμεσες χρηματοδοτήσεις σε ατομική βάση (ΕΤΕπ).
- Ενδιάμεσες χρηματοδοτήσεις μέσω κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (mezzanine funds) (ΕΤΑΕ βάσει εντολής από την ΕΤΕπ).

Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτήσεις με ελκυστικούς όρους

Συμπεράσματα

Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν:

- αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης
- και για «άυλες» επενδύσεις

Η ΕΤΕπ είναι πρόθυμη να τις στηρίξει

- αυξάνοντας τις χρηματοδοτήσεις της
- εκσυγχρονίζοντας τα προϊόντα της
- αναλαμβάνοντας μέρος των κινδύνων

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Του κ. **Ιερόθεου ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**
Διευθυντή της Αντιπροσωπείας
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

Στην Ευρώπη, η προώθηση της ΕΚΕ ανταποκρίνεται στην ανάγκη προάσπισης των κοινών αξιών, καθώς και στην ανάγκη να αυξηθεί η αλληλεγγύη και η συνοχή.

Η βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου και η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος έχουν καταλάβει μια από τις πρώτες θέσεις στην ευρωπαϊκή ατζέντα, όπως επιβεβαιώθηκε από την ετήσια έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2007.

Αλλωστε, η ίδια η Επιτροπή επιθυμεί να δώσει μεγαλύτερη πολιτική προβολή στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, να επιβραβεύσει όσα έχουν ήδη επιτύχει στον τομέα αυτό οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και να τις ενθαρρύνει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες.

Σήμερα, περισσότερο παρά ποτέ, η Ευρώπη χρειάζεται ένα κλίμα στο οποίο οι επιχειρήσεις θα είναι σεβαστές όχι μόνον επειδή παράγουν κέρδη, αλλά και διότι ανταποκρίνονται σωστά σε ορισμένες κοινωνικές προκλήσεις.

Ακόμη και μέσα στους κόλπους των ίδιων των επιχειρήσεων, υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για μεγαλύτερη κοινωνική ευθύνη και οι εργαζόμενοι ζητούν ολοένα και περισσότερο να απασχολούνται σε επιχειρήσεις, στις οποίες μπορούν να μοιράζονται τις θεμελιώδεις αξίες τους.

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την ΕΚΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοχεύοντας τόσο στην κινητοποίηση των πόρων και των ικανοτήτων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων όσο και στην ανάδειξη της Ευρώπης σε πόλο αριστείας όσον αφορά την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, εξήγγειλε στις 22 Μαρτίου 2006 την υποστήριξή της για τη δημιουργία μιας «ευρωπαϊκής συμμαχίας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη».

Με την δημιουργία αυτής της συμμαχίας η Επιτροπή αποσκοπεί, αφενός, στο να ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να εγκολπωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό την έννοια της ΕΚΕ και, αφετέρου, να αυξήσει την υποστήριξη και την αναγνώριση της ΕΚΕ ως παράγοντα που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Μάλιστα, κατόπιν ευρείας διαδικασίας διαβουλεύσεων και διάλογου με τις επιχειρήσεις και τους σχετικούς φορείς στους κόλπους της Επιτροπής, προέκυψε μια κοινή ευρωπαϊκή αντίληψη για την έννοια της ΕΚΕ, βάσει της οποίας οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν **εθελοντικά** τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα στις επιχειρησιακές διαδικασίες τους και στις σχέσεις τους με τους φορείς με τους οποίους συναλλάσσονται.

Οι πρακτικές στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Οι πρακτικές στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν αποτελούν πανάκεια και δεν μπορούν, από μόνες τους, να παράγουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Δεν αποτελούν υποκατάστατο της δημόσιας πολιτικής αλλά μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη πολλών στόχων δημόσιας πολιτικής, όπως:

- ♦ στη διαμόρφωση πιο ολοκληρωμένων αγορών εργασίας και υψηλότερων επιπέδων κοινωνικής ένταξης,
- ♦ σε επενδύσεις στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση,
- ♦ σε βελτιώσεις στη δημόσια υγεία,
- ♦ στη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας,
- ♦ στη διαμόρφωση θετικότερης εικόνας για τις επιχειρήσεις και τους επιχειρηματίες στην κοινωνία,
- ♦ στην ορθολογικότερη χρήση των φυσικών πόρων και στη μείωση των επιπέδων ρύπανσης,
- ♦ στο μεγαλύτερο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών κανόνων εργασίας,
- ♦ στη μείωση της φτώχειας και στην επίτευξη προόδου σε σχέση με τους στόχους της χιλιετίας για την ανάπτυξη.

Περιβάλλον και ΕΚΕ

Η προστασία του περιβάλλοντος βρίσκεται στο επίκεντρο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Οι αυξανόμενες ανησυχίες για τις κλιματικές αλλαγές ωθούν όλο και περισσότερες εταιρείες να εξετάσουν τον τρόπο προσαρμογής τους, ούτως ώστε να έχουν την ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον. Έχουν συνειδητοποιήσει ότι υπάρχει ηθική και επιχειρηματική ανάγκη να ανταποκριθούν στην πρόκληση των περιβαλλοντικών και των κλιματικών αλλαγών. Μάλιστα, βελτιώνοντας τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους μπορούν να γίνουν περισσότερο αποδοτικές και ανταγωνιστικές. Είναι απαραίτητο οι επιχειρήσεις να

καινοτομήσουν, δημιουργώντας νέα προϊόντα και συστήματα παραγωγής τα οποία θα μειώσουν την παγκόσμια θερμοκρασία και θα μας βοηθήσουν να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε, πως και οι αρχηγοί των κρατών μελών της ΕΕ υιοθέτησαν δέσμη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, που καθιστούν την ΕΕ πρωτοπόρο παγκοσμίως στη σωτηρία του πλανήτη μας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την αρχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και να παρέχει πρακτικά και διαφανή εθελοντικά μέσα προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Ωστόσο, χρειάζεται **όλες οι επιχειρήσεις, όπως και όλοι οι πολίτες** να αναλάβουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί, προκειμένου να μειώσουν τα τυχόν αρνητικά αποτελέσματα που προκαλούν.

Μελλοντικά βήματα

Δέσμευση, αμοιβαία εμπιστοσύνη, διάλογος. Αυτές είναι οι τρείς έννοιες, οι οποίες αποτελούν το κλειδί της επιτυχίας για την “Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη” και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνεργασίας, τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν ότι για σκοπούς συντονισμού και επικοινωνίας, η Συμμαχία θα βασιστεί στις υπάρχουσες δομές των επιχειρήσεων που κινούνται ενεργά στο τομέα της ΕΚΕ. Οι εταίροι της Συμμαχίας θα προβούν σε απολογισμό μέσω συναντήσεων υψηλού επιπέδου στοχεύοντας στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Είναι η κατάλληλη στιγμή για να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας για την ΕΚΕ. Άλλωστε, η ΕΚΕ αντανακλά τις βασικές αξίες της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να επισημάνω πως η ΕΚΕ έχει σημασία για τις επιχειρήσεις, μεγάλες ή μικρές, οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις τους, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Έχει επίσης σημασία για τις τοπικές κοινωνίες μέσα στις οποίες λειτουργούν οι επιχειρήσεις, που θέλουν να γνωρίζουν ότι είναι μεταξὺ οργανισμών που μοιράζονται τις αξίες και τις ανησυχίες τους.

Έχει σημασία για τους ανθρώπους σε άλλα μέρη του κόσμου, οι οποίοι αναμένουν από τις ευρωπαϊκές εταιρείες να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις υψηλές ευρωπαϊκές αξίες και αρχές.

Τέλος, έχει σημασία για τις μελλοντικές γενιές που προσδοκούν να ζήσουν σε έναν κόσμο που θα σέβεται τους ανθρώπους και τη φύση.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Του Καθηγητού-Ακαδημαϊκού κ. **Γρηγορίου ΣΚΑΛΚΕΑ**
Προέδρου του Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδος

Παναγιώτατε,

Με βαθύν σεβασμόν και συγκίνησιν τα μέλη της πανεπιστημιακής μας κοινότητας και ο Λαός της θρυλικής Στερεάς Ελλάδος υποδεχόμεθα σήμερον Υμάς, τον ανέσπερον ήλιον της Οικουμενικής Ορθοδοξίας, Πατέρα και Ηγέτην του Γένους.¹

Παναγιώτατε,

Αποτελεί δι' ημάς υψίστην τιμήν η υφ' Υμών αποδοχή της αναγορεύσεώς Σας ως πρώτου Επιτίμου Διδάκτορος του νεοσυστάτου Πανεπιστημίου μας και αιτούμεθα τας ευλογίας Σας διά την ευόδωσιν της υψηλής αποστολής του.

Η οσημέραι αναγνώρισις και ο σεβασμός της προσωπικότητός Σας παγκοσμίως και η διεθνής παραδοχή του πολυπαθούς Φαναρίου, ως του αδιαμφισβητήτου Φάρου της Οικουμενικής Ορθοδοξίας, αποτελούν θρίαμβον, που μόνον η Θειοτάτη Παναγιότης Σας θα ηδύνατο να καταγάγει.

Η αγάπη προς το ποίμνιόν Σας, την οποίαν αφειδώς προσφέρετε, ιδιαίτερος μαρτυρείται και από τους αγώνας Σας διά την προστασίαν του περιβάλλοντος.

Μεταξύ των πρώτων εν τω κόσμω επισημάνατε τους κινδύνους που διατρέχει ο Πλανήτης μας από την δράσιν απερισκέπτων ανθρώπων, οι οποίοι δυστυχώς εγκληματούν εναντίον του, και αποδυθήκατε εις εμπνευσμένον αγώνα διά την σωτηρίαν του.

Συγκλονιστική ήταν η διακήρυξή σας κατά την 10ην Ιουνίου 2002 μετά του μακαριστού Πάπα Ιωάννου Παύλου ΙΙ όπου μεταξύ άλλων αναφέρετε: «ο σεβασμός προς το περιβάλλον πηγάζει από τον σεβασμόν για την ανθρωπίνην ζωήν και αξιοπρέπειαν. Εφόσον αναγνωρίζομεν ότι ο κόσμος είναι δημιούργημα του Θεού έχομε την ηθικήν υποχρέωσιν να διατυπώσομε κώδικα περιβαλλοντικής ηθικής διά την προστασίαν της Δημιουργίας Του.

Οι Χριστιανοί αλλά και οι πιστοί άλλων θρησκειών οφείλουν να αγωνιστούν και να εκπαιδεύσουν τους ανθρώπους ώστε να αποκτήσουν οικολογικήν συνείδησιν.

Μόνον έτσι θα προστατεύσουν την Δημιουργίαν του Θεού αλλά και τους εαυτούς των. Προς τούτο απαιτείται νέα προσέγγισις και νέος πολιτισμός ο οποίος θα βασιζέται στη θέση του ανθρώπου ως κέντρου της Δημιουργίας.

1. Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδος, Λαμία, 7 Νοεμβρίου 2008.

Ο πολιτισμός αυτός θα χαρακτηρίζεται από συμπεριφοράν σεβασμού προς το περιβάλλον και θα πηγάζει από την σχέση του Θεού, της Δημιουργίας και του ανθρώπου».

Εν περιλήψει αι υμέτεροι αυταί σκέψεις ομού με αυτάς του εταίρου μεγάλου θρησκευτικού και πνευματικού ηγέτου συνιστούν την φιλοσοφίαν μίας εκπαίδευσεως με σκοπόν την αιεφόρον ανάπτυξιν και την εκπαίδευσιν όχι μόνον εις τεχνικάς γνώσεις διά την προστασίαν του περιβάλλοντος αλλά εις ό,τι αυτό συνεπάγεται δηλαδή τον σεβασμόν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ηθικών αξιών, των αρχών της αλληλεγγύης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Έκτοτε Παναγιώτατε συνεχίσατε την δράσιν Σας διά την προστασίαν του περιβάλλοντος εις παγκόσμιον κλίμακα ώστε δικαίως έχετε αποκληθεί «Πράσινοσ Πατριάρχης».

Η σοφία, η μεγαλοσύνη, η σεπτή ταπεινότης Σας και η πατρική προσέγγισις προς τον απλόν συνάνθρωπον μαρτυρούν την μεγάλην θεολογικήν και ανθρωπιστικήν προσωπικότητά Σας.

Παναγιώτατε,

Σας εκφράζομεν τον βαθύν σεβασμόν και τας ευχαριστίας μας διότι απεδέχθητε τον τιμητικόν τίτλον του Πανεπιστημίου μας. Από σήμερον αποτελείτε το πρώτον λαμπρόν επίτιμον μέλος αυτού και διά τούτο είμεθα ευτυχείς και υπερήφανοι, και δεόμεθα όπως ο Πανάγαθος παρατείνει την παρουσίαν Σας εν τω κόσμω τούτω επί έτη μακρά προς δόξαν της Ορθοδοξίας.

Εκφράζομεν τον βαθύν σεβασμόν και τας ευχαριστίας μας προς τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμον καθώς και προς τους Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας και τα λοιπά μέλη του κλήρου.

Ευχαριστούμεν επίσης θερμώς τους αξιοτίμους Υπουργούς και ιδιαιτέρως τον Προϊστάμενον Υπουργόν της Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και εκπρόσωπον του Πρωθυπουργού, ο οποίος καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια διά να ενισχύσει ηθικώς και οικονομικώς το Πανεπιστήμιόν μας.

Ευχαριστούμεν επίσης τους αξιοτίμους κ. κ. Βουλευτάς, τους Γενικούς Γραμματείς, τον Περιφερειάρχη, τους Νομάρχας, τους Δημάρχους και τα λοιπά μέλη της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, τους εκπροσώπους της Δικαιοσύνης, της Διοικήσεως, των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας καθώς και τας εριτίμους κυρίας και τους αξιοτίμους κυρίους που τιμούν με την παρουσίαν τους σήμερα την συγκινητικήν αυτήν εκδήλωσιν.

Είμεθα βέβαιοι ότι το νέον αυτό Πανεπιστήμιον με την ίδρυσιν πρωτοτύπων τμημάτων θα αποτελέσει ανταγωνιστικόν επιστημονικόν κέντρον εις το πλαίσιον της οσημέρα παγκοσμιοποιήσεως και θα καλύψει επιστημονικούς τομείς οι οποίοι πραγματικά ελλείπουν προσφέροντας συγχρόνως και θέσεις εργασίας εις τους αποφοίτους. Είναι επίσης βέβαιον ότι θα συμβάλει εις την οικονομικήν αλλά και εις την πολιτιστικήν ανάπτυξιν της Στερεάς Ελλάδος.

Περαίνων εκφράζω και άλιν τον βαθύν σεβασμόν και τας ευχαριστίας της πανεπιστημιακής μας κοινότητος αλλά και την παράκλησιν διά την ευλογίαν Σας, Παναγιώτατε, προς ευόδωσιν των ευγενών σκοπών μας.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το πρόγραμμα της τελετής

Προσφώνησης του Προέδρου του Πανεπιστημίου
Στερεάς Ελλάδος Καθηγητού-Ακαδημαϊκού
κ. **Γρηγορίου Σκαλκέα**

Χαιρετισμός του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και
Θρησκευμάτων κ. **Ευριπίδη Στυλιανίδη**

Παρουσίασις του έργου του τιμωμένου από
τόν κύριον **Μάριον Μπέγξο**, Καθηγητήν
της Συγκριτικής Φιλοσοφίας της Θεολογίας
στο Έθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών.

Αναγόρευσις του τιμωμένου:

Ανάγνωσις τών κειμένων του Ψηφίσματος
του Τμήματος, της Αναγορεύσεως και του
Διδακτορικού Διπλώματος από τόν
Πρόεδρον του Τμήματος Καθηγητήν
κ. **Γεώργιον Δονάτον**.

Περιένδυσις του τιμωμένου με την τήβεννον του
Πανεπιστημίου από τόν Αντιπρόεδρον
του Πανεπιστημίου Καθηγητήν
κ. **Δημήτριον Λουκόπουλον**.

Όμιλία του τιμωμένου με θέμα: «*Όρθοδοξία και
Νεωτερικότητα: Όροι ενός ζωτικού διαλόγου*»

Πέρασ Τελετής

ΟΡΘΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΣ ΟΡΟΙ ΕΝΟΣ ΖΩΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Ομιλία της Α.Θ. Παναγιόττος του Οικουμενικού
Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
κατά την τελετήν της αναγορεύσεως Αυτού εις Επίτιμον
Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδος

Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμε,
Ἐξοχώτατε κ. Ε. Στυλιανίδη, Υπουργέ Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της
Ελλάδος,

Ἐρώτατε Ποιμενάρχα της θεοσώστου Παρχίας ταύτης, ἀδελφέ Μητροπολίτα
Φθιώτιδος κ. Νικόλαε,

Ἐντιμολογιώτατε Πρόεδρε της Διοικούσης Επιτροπῆς του Πανεπιστημίου Στερεάς
Ελλάδος κ. Γρηγόριε Σκαλκέα,

Ἐρώτατοι Ἀδελφοί,

Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες της Παρχίας ταύτης,

Ἐλλογιώτατοι κ. Καθηγηταί,

Κυρία και Κύριοι,

Ο πολιτισμός της νεωτερικότητος ἐπηρέασεν εἰς βάθος τὴν ἱστορικὴν πορείαν
ολοκλήρου της ἀνθρωπότητος. Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἐγεννήθησαν τὰ
θαύματα της ἐπιστήμης και της τεχνολογίας, ἡ συνταγματικὴ δημοκρατία, τὰ δικαι-
ώματα του ἀνθρώπου, τὰ κοινωνικὰ κινήματα, ἡ ἀνοικτὴ κοινωνία, ἐπετεύχθη
ἀλματώδης οικονομικὴ ἀνάπτυξις και ἐντυπωσιακὴ ἀνοδος του βιοτικῆ ἐπιπέδου
διὰ σημαντικὸν ἀριθμὸν ἀνθρώπων. Κατὰ τοὺς νεωτερικὸς χρόνους ἐγνωρίσα-
μεν ὅμως και πολλὰ δεινὰ, τὰς μεγάλας πολιτικὰς, κοινωνικὰς και οικονομικὰς
κρίσεις, τὸν κλονισμὸν των θεσμῶν και των παραδοσιακῶν ἀξιών, τοὺς φονικοὺς πα-
γκοσμίους πολέμους, τὴν καταστροφὴν του φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἀνείπωτον βίαν
καὶ βαρβαρότητα.

Ἐξήσαμεν, ὄντως, τὴν «διαλεκτικὴν» και τὴν ἀμφισημίαν του νεωτερικοῦ πολιτι-
σμοῦ, κοιτίδα του ὁποίου ὑπῆρξε τὸ κίνημα του Διαφωτισμοῦ. Ο Διαφωτισμὸς θεω-
ρεῖται δικαίως ὡς μία βαθειὰ τομὴ εἰς τὴν ἱστορίαν της ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία προε-
κάλεσε καθοριστικὰς ἀνατροπὰς εἰς τὴν σχέσιν του ἀνθρώπου με τὸν Θεόν, με
τὸν εαυτὸν του, με τὸν συνάνθρωπον και με τὸν κόσμον. Τὰ μεγάλα ὁράματα του
Διαφωτισμοῦ, παρὰ τὰς ποικίλας ἀμφισβητήσεις των, ὄχι μόνον δεν ἔχουν ἀπολέ-
σει τὸν δυναμισμὸν καὶ τὴν ἐγκυρότητά των, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι σήμερον ἀναπτύσσουν
τὴν παγκόσμιον δυναμικὴν των. Εἰς τὴν ἐποχὴν της μετανεωτερικότητος ἢ της υστέρως

νεωτεरिकότητα ζώμεν την παγκοσμιοποίησιν των επιτευγμάτων του νεωτερικού πολιτισμού, παραλλήλως προς την απομυθοποίησιν των «μεγάλων αφηγήσεων» του.

Είναι προφανές ότι και αι θρησκείαι, ως ζώσαι εντός αυτού του πολιτισμικού πλαισίου, είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένοι να λάβουν θέσιν, να διατυπώσουν την ιδιικήν των πρότασιν ζωής εν όψει των συγχρόνων προκλήσεων. Το πρόβλημα των σχέσεων των με την νεωτερικότητα είναι εν εκ των πλέον δύσκολων ερωτημάτων, τα οποία ετέθησαν ποτέ εις τας θρησκείας.

Και η Ορθόδοξος Εκκλησία ζη μέσα εις το ιστορικόν, κοινωνικόν και πολιτισμικόν πλαίσιον, το οποίον ορίζει η νεωτερικότης και αι πολυδιάστατοι επιρροαί της, όπου και καλείται να δώση την μαρτυρίαν περί του σταυρωθέντος, αναστάντος και ερχομένου Χριστού, να σαρκώση την ζωτικήν χριστιανικήν αλήθειαν περί του Θεού, του ανθρώπου και του κόσμου.

Το πρώτον βήμα διά την Ορθοδοξίαν είναι, εις το σημειον αυτό, η υπέρβασις της δήθεν αυτονοήτου αρνητικής στάσεως έναντι του Διαφωτισμού, η ανάκαλψις του «ανθρωπίνου προσώπου» της νεωτερικότητος και η θεώρησις του ανθρωπισμού ως συμμάχου εις τον καλόν αγώνα δια την ελευθερίαν. Χωρίς ούσιαστικήν συνάντησιν και διάλογον με την νεωτερικότητα δεν είναι δυνατόν να αρθρωθή καιρίως χριστιανικός θεολογικός λόγος, ο οποίος νά εγγίξη τον σύγχρονον άνθρωπον και να απαυτά εις τα αγωνιώδη υπαρξιακά ερωτήματά του.

Ο Διαφωτισμός και ο Χριστιανισμός ευρίσκοντο, βεβαίως, επί μακρόν επί ποδός πολέμου. Τα κινήματα, τα οποία, από του 18ου αιώνος μέχρι σήμερον, ηγωνίσθησαν δια την ελευθερίαν και τα δικαιώματα του ανθρώπου, εστρέφοντο απροκαλύπτως κατά της Εκκλησίας, την οποίαν αντιμετώπιζον ως κατάλοιπον ενός σκοτεινού παρελθόντος και ως ανασταλτικόν παράγοντα δια την πρόοδον της ανθρωπότητος. Πέραν αυτού, η ελευθερία της θρησκείας ως δικαίωμα του ανθρώπου κατενοήθη ως ελευθερία από την θρησκείαν και ως ελευθερία κατά της θρησκείας.

Ητο φυσικόν αι χριστιανικαί εκκλησίαι νά διαφωνήσουν με τον τρόπον με τον οποίον οι εκπρόσωποι του Διαφωτισμού ηρμήνευσαν την ελευθερίαν του ανθρώπου. Είδον εις την αυτονομίαν, εις το αγωνιστικόν αυτό σύνθημα του Διαφωτισμού, την αυτοαποθέσιν του ατόμου, την προσπάθειαν αυτού να άπαλλαγή από τας ετερονόμους δεσμεύσεις, αι οποίαι προήρχοντο εκ των θεσμών, εκ της παραδόσεως και της θρησκείας. Εγράφη ότι ουδεμία έκφρασις του νεωτερικού πνεύματος υπήρξεν η οποία να μην αντιμετώπισεν αρχικώς την αντίδρασιν και αντίστασιν των εκκλησιών και της θεολογίας. Ακόμη και σήμερον, αι προκαταλήψεις και η δυσπιστία μεταξύ εκπροσώπων του Χριστιανισμού και της νεωτερικότητος δεν έχουν εκλείψει.

Είναι, βεβαίως, γεγονός ότι μεταξύ της χριστιανικής εικόνας του ανθρώπου και της ανθρωπολογίας του Διαφωτισμού υπάρχουν ριζικαί διαφοραί. Οι όροι ορθολογισμός, ατομοκεντρισμός, δικαιωματισμός, υπεραισιόδοξος θεώρησις της ανθρωπίνης φύσεως, ενδοκοσμικός προσανατολισμός κ.ά., με τους οποίους η χριστιανική θεολογία εκφράζει την κριτικήν της εις την νεωτερικήν ανθρωπολογίαν, στρέφουν την προσοχήν μας εις ουσιαστικά προβλήματα μεταξύ Χριστιανισμού και νεωτερικότητος. Η υψίστη μορφή ελευθερίας δια την Ορθοδοξίαν δεν είναι η αυτονομία του ατόμου και η διεκδικήσις δικαιωμάτων δια τον εαυτόν μας, αλλά η εκουσία παραίτησις από τα «ατομικά» δικαιώματά μας, εις το όνομα της αγάπης. Η Ορθοδοξία είναι ο χώρος εκείνης της ριζοσπαστικής ελευθερίας, η οποία «ου ζητεί τά εαυτής»,

αλλά διακονεί. Αι διαφοραί αὐται δεν επιτρέπουν να ἄρθῃ ἡ ἔντασις μεταξύ Χριστιανισμοῦ καὶ νεωτερικοῦ πολιτισμοῦ, παραλλήλως ὁμως δεν καταδικάζουν τους δυο αὐτοὺς κόσμους εἰς μίαν ἀδιέξοδον ἀντιπαράθεσιν. Αἱ δυσκολίαι διαλόγου Χριστιανισμοῦ καὶ Διαφωτισμοῦ δεν σημαίνουν ὅτι ὑπάρχει οὐσιαστικὴ ἀσυμβατότης των δυο αὐτῶν μεγεθῶν.

Επὶ τῆ βάσει των λεχθέντων περὶ τῆς σχέσεως χριστιανικῆς καὶ νεωτερικῆς ἀνθρωπολογίας, σημειοῦμεν τα ἐξῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τον ἀντίλογον καὶ τον διάλογον Ορθοδοξίας καὶ νεωτερικότητος:

Εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴν ὑπάρχουν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ φόβον ἀλλοιώσεως τῆς ορθοδόξου ἡμῶν ταυτότητος, ἐκφράζουν ἓνα ἀκραῖον ἀντιδιαφωτισμὸν, ὑποτιμοῦν τὰς ἀνθρωπιστικὰς παραδόσεις τῆς Δύσεως καὶ περιχαρᾶκῶν ὄνται εἰς μίαν κλειστήν Ορθοδοξίαν. Ἡ στάσις αὕτη ἀποκαλύπτει προκαταλήψεις καὶ ἀδυναμίας καὶ ἐμφανέστατα δεν ἀποτελεῖ δημιουργικὴν ἀντιμετώπισιν τῆς προκλήσεως του νεωτερικοῦ πνεύματος. Ἡ κατάφασις των νεωτερικῶν ἀνθρωπιστικῶν κατακτήσεων δεν ὀδηγεῖ νομοτελειακῶς εἰς ἀμβλυσιν τῆς ορθοδόξου αὐτοσυνειδησίας.

Ὁ διάλογος τῆς Ορθοδοξίας με τὴν νεωτερικότητα δεν πρέπει να εἶναι ἀμυντικός, ὡς να εἶχομεν να ἀντιμετωπίσωμεν μίαν ἀπειλὴν κατὰ τῆς παραδόσεως καὶ κατὰ τῆς ἰδιοπροσωπίας ἡμῶν. Εἶναι καιρὸς να παύσωμεν να ταυτίζωμεν τον Διαφωτισμὸν με τὴν ἀντικλησιαστικὴν καὶ ἀθεϊστικὴν διάστασίν του, με φονταμενταλισμὸν τῆς νεωτερικότητος, καθὼς καὶ να ἀποδίδωμεν τα δεινὰ των τελευταίων αἰῶνων εἰς ἐπιρροάς του. Ὁ ἄνθρωπος εἶχεν ἀπολέσει τον παρᾶδεισον πολὺ πρὶν ἀπὸ τον Διαφωτισμὸν καὶ τὴν νεωτερικότητα!

Ὅμως εἰς τὰς κοινωνίας μας ὑπάρχουν καὶ οἱ φωταδισταί, οἱ ὁποῖοι ἐκφράζουν πηγαῖον ἐνθουσιασμὸν δια τὴν πρὸδοον, τὴν ὁποῖαν σηματοδοτεῖ καὶ ἐγγυᾶται ἡ δυτικὴ νεωτερικότης, ἐνὸς παραμένου ὁλοῦς ἀνυποψίαστοι δια τὰς ἐσωτερικὰς ἀντιφάσεις καὶ τὴν διαλεκτικὴν του Διαφωτισμοῦ. Δι' αὐτοὺς ἡ Ορθοδοξία ἀνήκει εἰς τὴν προνεωτερικότητα, στερεῖται ἀνοικτοσύνης καὶ οἰκουμενικοῦ πνεύματος καὶ ῥέπει πρὸς τον φονταμενταλισμὸν καὶ τον ἐθνοκεντρισμὸν. Οἱ ἀδιόρθωτοι ὁμως οὔτοι ὑπερνεωτερικοί οφείλουν νὰ κατανοήσουν ὅτι εἰς τὸ κέντρον τῆς ορθοδόξου ἀνθρωπολογίας εὐρίσκεται ἡ ἐλευθερία του ἀνθρωπίνου προσώπου. Ἡ Ορθόδοξος Ἐκκλησία πάντοτε ἐσεβάσθη τὰς πολιτισμικὰς ἰδιαιτερότητας των λαῶν, εἰς τοὺς ὁποῖους ἐκήρυξε τὸ χριστιανικὸν εὐαγγέλιον. Οἱ ἐν λόγῳ εἶναι ἀνάγκη να συνειδητοποιήσουν ὅτι ἀποτελεῖ παραλογισμὸν να στρέφεται τις κατὰ του Χριστιανισμοῦ, ἐν ὀνόματι του ἀνθρωπισμοῦ. Ὁ νεωτερικὸς ἀνθρωπισμὸς τῆς Δύσεως προϋποθέτει τὴν μακρὰν θητείαν του πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως εἰς τον Χριστιανισμὸν.

Ἐν ὄψει ὅλων αὐτῶν, τὸ ζητούμενον σήμερον δια τὴν Ορθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν θεολογίαν δεν δύναται να εἶναι ἡ συνολικὴ ἀπόρριψις τῆς νεωτερικότητος ἢ ἡ ἀκριτος ἀποδοχὴ τῆς. Ὁ κριτικὸς διάλογος ἀποτελεῖ καὶ ἐδῶ τὴν μοναδικὴν ὑπεύθυνον ἐπιλογὴν. Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ υιοθέτησις ἐκεῖνων των στοιχείων τῆς νεωτερικότητος, ἐπὶ των ὁποίων ἐθεμελιώθησαν αἱ σύγχρονοι δημοκρατικαὶ ἀνοικταὶ κοινωνίαι, δεν σημαίνει ἀποδοχὴν του Διαφωτισμοῦ εἰς τὸ σύνολόν του, ἀκόμη καὶ των ἀκραίων ἐκφάνσεών του. Ἀντιθέτως, θα ἀσκήσωμεν κριτικὴν εἰς τὰς ἀρνητικὰς ὀψεις του πολιτισμοῦ τῆς νεωτερικότητος, εἰς τον ἀκραῖον ορθολογισμὸν, εἰς τὴν τεχνοκρατίαν, τον αὐτονομισμὸν, τον ἀντικοινωνικὸν ἀτομοκεντρισμὸν, εἰς τὴν «ἀπανθρωπίαν του δικαϊώματος» καὶ τὴν ἀντιθηρησκευτικὴν νεύρωσιν καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα. Δεν εἶναι

δυνατόν να αγνοήσωμεν ότι η νεωτερικότης ἐξέθρεψε τον ανθρωπομονισμό και την σχέσιν μεταξύ ανθρώπου και φύσεως. Ο άνθρωπος αυτοεχρίσθη κυρίαρχος και εξουσιαστής της φύσεως, την οποίαν αντικειμενοποίησε και μετέτρεψεν εις μέσον της ευδαιμονοθηρίας του. Εκυριάρχησαν, με καταστροφικὰς δια το φυσικόν περιβάλλον συνεπείας, η προτεραιότης της κερδοφορίας ἔναντι της αειφορίας, η κτητική αξιολογία ἔναντι του μετοχικῶν πολιτισμῶν, το ἔχειν ἀπέναντι του εἶναι, οἱ οικονομικοὶ δείκται ἀπέναντι εἰς τοὺς περιβαλλοντικοὺς δείκτας, η καταναλωτική μαγία ἀπέναντι εἰς τὴν βιωσιμότητα και τὴν κοινωνικὴν ἀλληλεγγύην.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, εἶναι τελείως ἀκαιρον να καλλιεργῶνται και σήμερον ἐντὸς τῆς ὀρθοδοξίας ἀνινεωτερικῶν πνεύμα και ἀπαξιοτικὰί θέσεις δια σύνολον τον σύγχρονον πολιτισμῶν και να ζητῆται καταφύγιον εἰς τον συντηρητισμῶν, εἰς προνεωτερικὰς, δῆθεν «παραδοσιακὰς», ἀξίας και εἰς μίαν ἄγονον εσωστρέφειαν. Τοιουτοτρόπως, ὁμως, δια να χρησιμοποιήσωμεν τοὺς σοφοὺς λόγους του μακαριστοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν πατρὸς, του Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος, «υποκρινόμενοι το χθες, ἀπουσιάζομεν ἀπὸ τὴν σήμερον και η αὔριον ἐρχεται ἄνευ ἡμῶν».

Η Ὄρθοδοξία, οφείλει νὰ προβάλλῃ σήμερον τὰς οἰκουμενικὰς τῆς ἀξίας και ὀχι τὰ ἐπιμεριστικὰ τῆς στοιχεῖα. Πρέπει να ἀσκήσῃ αυτοκριτικὴν, ἐπειδὴ δεν ἐτόνισε, με μεγαλυτέραν ἔμφασιν, τὰς ἀνθρωπιστικὰς τῆς παραδοχὰς και το προσωποκεντρικὸν ἦθος τῆς, και να συνταχθῇ με τὰς δυνάμεις ἐκεῖνας, αἱ οἱαὶ ἀγωνίζονται δια τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δικαιοσύνην και τὴν εἰρήνην.

Η δημιουργικὴ συνάντησις Ὄρθοδοξίας καὶ νεωτερικότητος δύναται να λειτουργήσῃ ὡς πρότυπον δια τὰς μη χριστιανικὰς θρησκείας, να προσεγγίσουν τὴν νεωτερικότητα, να ἀνακαλύψουν το ἀνθρωπιστικὸν τῆς περιεχόμενον, να ἀσκήσουν κριτικὴν εἰς τὰς ἀκρότητάς τῆς, ἀλλὰ και να ἀρχίσουν ἕνα εἰλικρινὴ διάλογον με αὐτήν. Γνωρίζετε ὅτι η πιο σκληρὴ κριτικὴ κατὰ του νεωτερικῶν πολιτισμῶν, του ἄτομοκεντρικῶν και του υλισμῶν του, προέρχεται σήμερον ἀπὸ τὰς μη χριστιανικὰς θρησκείας.

Δια το γεγονός αὐτὸ δεν εἶναι ἄμοιρος ευθυνῶν και ο ἴδιος ο δυτικὸς κόσμος ἢ, καλλύτερον, αἱ ἀλαζονικὰί αὐτοῦ τάσεις, η προκλητικὴ προβολὴ τῆς πολιτιστικῆς υπεροχῆς τῆς Δύσεως, η ἰδεολογικοποίησις και ἐπιλεκτικὴ χρῆσις των δικαιωμάτων του ἀνθρώπου, ο φονταμενταλισμὸς πολλῶν νεωτερικῶν κινήματων, η ἐκκοσμίκευσις, η ἐπιδεικτικὴ κατανάλωσις και ο ευδαιμονισμὸς, ο ἀσύδοτος ἠθικὸς υποκειμενισμὸς κ.ἀ.

Ὁ σοβαρὸς καὶ ἀπροκατάληπτος διάλογος μεταξύ νεωτερικότητος και μη χριστιανικῶν θρησκείων θα ὠφελήσῃ τὰς δυο πλευράς, καθὼς και τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης. Με τὴν ἀλληλογνωριμίαν ἀυξάνεται η ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη, υπερβαίνεται η εσωστρέφεια, ἀναπτύσσεται ο σεβασμὸς τῆς διαφορετικότητος, ἀνακαλύπτονται αἱ κοινὰ ἀνθρωπιστικὰ παραδόσεις, προωθείται η συνεργασία και ο κοινὸς καλὸς ἀγὼν δια τον ἀνθρώπον. Ἴσως, αἱ θρησκείαι να ευγνωμονοῦν, ἐκ των υστέρων, τον νεωτερικὸν πολιτισμῶν δια τὴν ευκαιρίαν που ἔδωκεν εἰς αὐτὰς να συνειδητοποιήσουν και να προβάλλουν το ἀνθρωπιστικὸν περιεχόμενον των!

Κυρίαί και κύριοι,

Τα μεγάλα προβλήματα του παρόντος δεν εἶναι μόνον ἐπιστημονικὰ και τεχνολογικὰ, κοινωνικὰ και πολιτικὰ, ἀλλὰ και ἠθικὰ, πνευματικὰ και θρησκευτικὰ. Οἱ σύγχρονοι καιροὶ ἔχουν ἀνάγκην μιας Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς χώρου του προσώπου και τῆς ἐλευθε-

ρίας. Εντός της ανάληπτου οικονομοκρατίας, του παγκοσμιοποιημένου τεχνοπώλειου και της απρόσωπου κοινωνίας της πληροφορίας, του διάχυτου ατομοκεντρισμού και του κολλεκτιβισμού, κοσμικού ή θρησκευτικού τύπου, ο πολιτισμός του προσώπου, αι προσωποκεντρικάί προτεραιότητες ζωής και ελευθερίας και ο σχεσιακός τρόπος του βίου της Ορθοδοξίας, αποτελούν εναλλακτικήν πρότασιν ποιότητας ζωής. Εν πρόσωπον σημαίνει ουδέν πρόσωπον. Η κόλασις δεν είναι η παρουσία του άλλου, αλλά η απουσία του. Δεν είναι δυνατόν να είμαι πρόσωπον, να είμαι αληθώς ελεύθερος, παρά ως ον σχέσεως, δια μέσου δηλαδή του άλλου. Δεν αληθεύομεν παρά «εν αγάπη», «εν εκκλησία», διότι η αλήθεια είναι κοινωνία και όχι αυτοβεβαίωσις της ατομικότητας.

Ὁ πολιτισμός του προσώπου είναι ασύμβατος με την αυτονόμησιν της τεχνολογίας και της οικονομίας από τας πραγματικάς και ζωτικάς ανάγκας του ανθρώπου, από το «υπαρξιακόν ἔχειν». Εἶναι αδιανόητον να παράγωμεν ὅ,τι εἶναι τεχνικῶς δυνατόν και ὅ,τι υπόσχεται κέρδος, χωρὶς να διερωτώμεθα, αν αυτό ωφελή ή απειλή τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον και τον κόσμον του. Δεν ὑπάρχει βιώσιμος οικονομία, χωρὶς κοινωνικόν προσανατολισμόν, χωρὶς δικαιοσύνην και χωρὶς οικολογικήν ευθύνην και σεβασμόν της κτίσεως. Εἰς το μήνυμα ημῶν οι Προκαθήμενοι των Ορθοδόξων Εκκλησιῶν κατὰ την πρόσφατον Συναξίν μας εν Φαναρίῳ εἶπομεν μεταξύ άλλων: «Βιώσιμος οικονομία εἶναι εκείνη, η οποία συνδυάζει την αποτελεσματικότητα με την δικαιοσύνην και την κοινωνικήν ἀλληλεγγύην».

Ουδείς ἐτίμησε και κατηξίωσε το ἀνθρώπινον πρόσωπον τόσον ὅσον η Εκκλησία του Χριστοῦ. Πουθενά δεν συνεφιλιώθη τόσον βαθῶς ο νους και η καρδία, η πίστις και η γνώσις, η ελευθερία και η αγάπη, το πνεῦμα και η ὕλη, το άτομον και η κοινωνία, ο ἄνθρωπος και το περιβάλλον, ὅσον εἰς τον μετοχικόν τρόπον του βίου της Εκκλησίας, ὅπου η ελευθερία και η αλήθεια δεν εἶναι κτήσεις, αλλά σχέσις. Ο Θεός των Πατέρων ημῶν, ἀπό της πρώτης ἕως της τελευταίας σελίδος της Βίβλου, εμφανίζεται ως «Θεός μεθ' ημῶν», ως ζωοδότης και φιλόανθρωπος. Και ο λόγος της Εκκλησίας εἶναι και θα παραμείνη παρέμβασις υπέρ του ἀνθρωπίνου προσώπου και του κόσμου του, αὐτοῦ, του καλοῦ λίαν, οἴκου των εικόνων του Θεοῦ.

**Κωνσταντῖνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητῆς Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνῶν (Επισθ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

Δρ Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

Εντετ. Διδασκ. Μεταπ.
Προγρ. Χαροκοπείου
Πανεπιστημίου

**ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΣΕ ΧΩΡΕΣ
ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ, ΒΟΣΝΙΑ,
ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ,
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ,
ΚΡΟΑΤΙΑ, Π.Γ.Δ.Μ.,
ΣΕΡΒΙΑ-
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ,
ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΧΕΔΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ**

Αθήνα
Μάρτιος 2005

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ: ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Του κ. **Γεωργίου ΔΟΝΑΤΟΥ**
Καθηγητή

Οι πολιτισμοί που αναπτύχθηκαν στη λεκάνη της Μεσογείου, ήταν αποτέλεσμα μακράς περιόδου οικολογικής ισορροπίας και κλιματικής σταθερότητας, που επέτρεψε τη διατήρηση και εξέλιξή τους. Από την μακρόχρονη ιστορία της ευρείας αυτής περιοχής γίνεται φανερό ότι ο «άνθρωπος» και η «φύση» αναδεικνύονται στους αιώνες μέσα από αλληλεπίδραση δημιουργικής αρμονικής συνύπαρξης. Κατά συνέπεια, και στους νεότερους χρόνους, η αμφίδρομη αναπτυξιακή σχέση της οικονομίας και της οικολογίας θα έπρεπε να οικοδομηθεί στη βάση του κλασσικού «μέτρου» και σε ηθικές και πνευματικές αξίες και η σχέση των δύο αυτών άρρηκτα αλληλοεξαρτούμενων εννοιών θα έπρεπε να ενσωματωθεί στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και θέσπισης νόμων. Όμως, αντί των ανησυχητικών για την επιβίωση του πλανήτη προβλέψεων, που προέκυψαν από μεγάλο αριθμό υποδειγμάτων που εφαρμόστηκαν από τον Thomas Malthus (1766-1834) μέχρι και τον Bill McKibben (1989), υπερίσχυσαν οι απόψεις που εκφράστηκαν από τον Herman Kahn (1976), την Julia Simon (1981) και άλλους μελετητές που υποστηρίζουν ότι η αδιάκοπη εξέλιξη της τεχνολογικής προόδου διευρύνει τα φυσικά όρια τα οποία περιορίζουν την ανάπτυξη, ότι είναι παραπλανητικό να θεωρείται το απόθεμα των φυσικών πόρων πεπερασμένο και ότι η τεχνολογία θα έφερνε φθινή και άφθονη ενέργεια, (κυρίως πυρηνική ενέργεια), θέσεις που οδήγησαν στην μη εφαρμογή μιας διατηρήσιμης ανάπτυξης. Δηλαδή, της βιώσιμης ανάπτυξης, που οριοθετεί ένα υπόδειγμα το οποίο στηρίζεται στην ολοκληρωμένη εφαρμογή στην πράξη τριών βασικών αρχών – στόχων: οικονομική ανάπτυξη – κοινωνική ανάπτυξη – προστασία περιβάλλοντος. Αντίθετα, ετέθη ως στόχος της οικονομικής πολιτικής η «οικονομική μεγέθυνση», δίχως να συνυπολογισθεί η περιβαντολογική καταστροφή, που συντελείται και χωρίς να συνειδητοποιηθεί η υπέρβαση των ορίων των φυσικών πόρων, η κλιματική απορύθμηση εξαιτίας του φαινομένου του θερμοκηπίου και η υποθήκευση μας «περιουσίας» που ανήκει στις γενιές που ακολουθούν.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα προσφάτων ευρωπαϊκών ερευνών σχετικά με την κλιματική αλλαγή στη Μεσόγειο, τα έτη 2031-2060, στην Ελλάδα, αλλά και στις περισσότερες μεσογειακές χώρες θα υπάρξει αύξηση στη θερμοκρασία από 2 έως 4 βαθμούς, ενώ οι καύσωνες θα αυξηθούν από 1-2 το χρόνο στους 4-5 (στοιχεία: Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Ευρω-Μεσογεια-

κό Κέντρο). Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα οι βροχοπτώσεις να μειωθούν κατά 25%, η ξηρασία να αυξηθεί, ο κίνδυνος πυρκαγιών να ενισχυθεί (οι ημέρες επικινδυνότητας θα αυξηθούν επιπλέον κατά 14-42 ημέρες) και η λειψυδρία να ενταθεί τα επόμενα πενήντα χρόνια. Για την κλιματική αλλαγή ευθύνονται κατά κύριο λόγο οι εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου. Το οξύμωρο είναι ότι οι χώρες της Μεσογείου και κυρίως της Αφρικής θα επηρεαστούν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή, παρότι συμβάλλουν λιγότερο στην υπερθέρμανση του πλανήτη από ότι άλλες χώρες, όπως της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης, που θα θιγούν λιγότερο.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής προβλέπεται να είναι καθοριστικές για τις χώρες της Μεσογείου και ειδικότερα ως προς τους εξής τομείς:

1. Γεωργία. Η κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει σημαντικά αρχικά τη γεωργική παραγωγή, με επιπτώσεις και στη δασοπονία.

Θα μετακινήσει τη ζώνη των βροχοπτώσεων, με μείωση των υδάτινων πόρων και πιθανή ξηρασία σε νότιες περιοχές. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας θα προκαλέσει πλημμύρες, διάβρωση εύφορων εδάφων, αλάτωση υδροφόρου ορίζοντα κ.λπ. Ενδεχομένως η κλιματική αλλαγή θα οδηγήσει στη μείωση και σε ορισμένες περιπτώσεις στην εξαφάνιση συγκεκριμένων καλλιεργειών. Ποικιλίες που ευδοκίμουςαν νότια, θα πρέπει να καλλιεργηθούν βορειότερα, ενώ λόγω του θερμού χειμώνα και του θερμότερου καλοκαιριού θα πρέπει να αλλάξει η περίοδος σορζάς.

2. Παράκτια Ζώνη. Λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας εκτιμάται ότι θα προκύψουν έντονες αλλαγές στις χρήσεις γης στην παράκτια ζώνη των μεσογειακών χωρών. Μέχρι το τέλος του αιώνα η Ελλάδα θα χάσει έκταση 800 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

3. Τουρισμός. Οι επιπτώσεις στον τουρισμό από την κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα είναι σημαντικές για τις χώρες της Μεσογείου, καθώς ενδέχεται να πληγούν εντονότατα οι οικονομίες και οι κοινωνίες των παραμεσόγειων χωρών, εξαιτίας τόσο των αλλαγών στην παράκτια ζώνη, όσο και των κλιματολογικών συνθηκών (υψηλές θερμοκρασίες, ξηρασία, ακραία καιρικά φαινόμενα).

4. Μετανάστευση. Αναμένεται στις χώρες της Μεσογείου να παρουσιαστεί το φαινόμενο της περιβαλλοντικής μετανάστευσης εξαιτίας της μετακίνησης κατοίκων της, κυρίως από τις χώρες της Αφρικής προς βορειότερες περιοχές, με τεράστιο κόστος προσαρμογής και άλλες απρόβλεπτες συνέπειες.

5. Ενέργεια. Αποτέλεσμα της αύξησης στη θερμοκρασία θα είναι και η αύξηση της ζήτησης ενέργειας για ψύξη, η οποία θα φτάσει έως και 50%. Αντίθετα, η ζήτηση ενέργειας για θέρμανση θα μειωθεί από 20-25%.

6. Μεσογειακή Χλωρίδα και Πανίδα. Αναμένεται εξαφάνιση ειδών της Μεσογειακής χλωρίδας και εμφάνιση νέων ειδών εξαιτίας των νέων συνθηκών. Επίσης, αναμένεται εμφάνιση στην ιχθυοπανίδα της Μεσογείου, ειδών τα οποία θα μεταναστεύσουν κυρίως από θερμότερες θάλασσες (Ινδικό ωκεανό, κ.ά.) και τα οποία θα μπορούν να αναπαράγονται και στη Μεσόγειο εξαιτίας της αύξησης της θερμοκρασίας. Ήδη έχει παρατηρηθεί σημαντικός αριθμός νέων ειδών για την περιοχή εντόμων, ενώ έχει επιμηνυθεί η παραμονή πολλών από τα παλαιά είδη και κατά τους χειμερινούς μήνες. Η αύξηση της θερμοκρασίας της θάλασσας ευνοεί την ανάπτυξη μικροφυκών, μερικά από τα οποία είναι τοξικά, τα οποία απορροφώντας το οξυγόνο της θάλασσας, το στερούν από άλλους θαλάσσιους οργανισμούς, οδηγώντας τους σε εξαφάνιση.

7. Υγεία. Οι υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την αυξημένη ενεργειακή ζήτηση είναι πιθανό να επιδεινώσουν την ατμοσφαιρική ρύπανση και να αυξήσουν την νοσηρότητα και τη θνησιμότητα από φυσικούς κινδύνους.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, αν και στον μεσογειακό χώρο το βάρος της αυξητικής τάσης, ακόμη και σήμερα, της εκπομπής των αερίων του θερμοκηπίου φέρουν κυρίως οι πλούσιες χώρες, η κλιματική αλλαγή θα πλήξει κυρίως την ανάπτυξη των φτωχών χωρών. Έχει εκτιμηθεί ότι αύξηση της θερμοκρασίας κατά

1° C, θα επιφέρει μείωση της οικονομικής ανάπτυξης στις περισσότερες φτωχές χώρες, περισσότερο από 1,1 % με έμφαση στον πρωτογενή τομέα και στην βιομηχανία. Αν και κατ' αρχάς θα πληγούν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οικονομικές απώλειες θα έχουν ως συνέπεια τη μείωση των δημοσίων εσόδων, που ενδεχομένως θα επιφέρουν αύξηση των φόρων, περικοπές στις δημόσιες υπηρεσίες κ.λπ. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις θα οδηγήσουν στην αύξηση των τιμών, μείωση του εισοδήματος και αύξηση της ανεργείας. Βέβαια βραχυπρόθεσμα, η αυξημένη προστασία του περιβάλλοντος θα ασκήσει αυξητικές πιέσεις στο κόστος παραγωγής, επηρεάζοντας αρνητικά την ανταγωνιστικότητα, αλλά η παραγωγή ενέργειας είναι διαδικασία έντασης κεφαλαίου. Οι επενδύσεις που αποφασίζονται τώρα θα είναι σε λειτουργία για δεκαετίες. Εξάλλου, ανεξάρτητα από την προσέγγιση που θα επιλεγεί σήμερα, όλοι μακροπρόθεσμα θα πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις.

Η επιστημονική γνώση συγκλίνει τόσο στη διαπίστωση της επικινδυνότητας του φαινομένου, όσο και στην ανάγκη άμεσα ανάληψης δράσης για την αντιστροφή του. Ειδικότερα, οι έρευνες σε παγκόσμιο, αλλά και σε εθνικό επίπεδο συχνά περιορίζονται στο να εκτιμήσουν πόσο θα κοστίσει η μείωση της εκπομπής των αερίων του θερμοκηπίου, χωρίς να υπολογίζουν το κόστος αναμονής ή καθυστέρησης ανταπόκρισης. Η ανάλυση των υπαρχόντων στοιχείων στο πλαίσιο σχετικών ερευνών, υποδεικνύει ότι η καθυστέρηση θα αποδειχτεί ακριβή και υποστηρίζει ότι η γρήγορη ανάληψη στρατηγικών δράσης μπορεί να σημαίνει σημαντική μείωση του κόστους, επειδή το κόστος της δράσης για την κλιματική αλλαγή θα είναι χαμηλότερο από το κόστος της αδράνειας. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει και η έκθεση Stern, η οποία εκτιμά ότι η λήψη μέτρων και η άμεση δράση για τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, θα μπορούσε να μειώσει το κόστος μόνο στο 1% του παγκόσμιου Α.Ε.Π.

Όμως, όλα δείχνουν να εξελίσσονται με αργούς ρυθμούς. Πράγματι, παρά το γεγονός ότι ήδη από το 1988 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξε την κλιματική αλλαγή ως «κοινό μέλημα της ανθρωπότητας» και το 1992 υπεγράφη στο Ρίο Ντε Τζανέιρο η συνθήκη-πλαίσιο για τις κλιματικές αλλαγές, υποχρεώσεις αναλήφθηκαν για μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου μόλις το 1997 με το πρωτόκολλο του Κιότο. Το Πρωτόκολλο του Κιότο αποτέλεσε την πρώτη ουσιαστική προσπάθεια αλλαγής στάσης απέναντι στο περιβάλλον, συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών που το έχουν προσυπογράψει. Ο στόχος για τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κατά 5,2% σε 38 βιομηχανικές χώρες μέχρι το 2012 και συγκριτικά με το 1990 ήταν το πρώτο βήμα. Ειδικά για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), ο στόχος είναι η μείωση των εκπομπών ρύπων που περιλαμβάνει το «καλάθι» των αερίων του θερμοκηπίου κατά 8% μεταξύ των ετών 2008-2012, με έτος σύγκρισης το 1990 και μέχρι 20% έως το 2020. Σημειώνεται ότι στη Διάσκεψη του Μπαλί (2007) δεν ετέθησαν νέα ποσοστά μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, παρά τις πιέσεις της Ε.Ε. για δέσμευση μείωσης των εκπομπών, 25%-40% έως το 2020, των βιομηχανικά ανεπτυγμένων χωρών.

Η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας των κατωτέρων στρωμάτων της ατμόσφαιρας συνιστά μια εξαιρετικά δύσκολη πρόκληση για τους οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς μας, επειδή η στρατόσφαιρα είναι δημόσιο αγαθό. Η στενότητα αυτού του δημόσιου αγαθού δεν αντανακλάται στην άνοδο των τιμών και δεν κατανέμεται αυτόματα μόνο στις υψηλότερα αποτιμώμενες χρήσεις. Η βλάβη την οποία προκαλούν τα αέρια θερμοκηπίου είναι μια εξωτερική επίδραση τόσο σε χώρο όσο σε χρήμα. Οι ρυπαντές επιβάλλουν κόστος όχι μόνον σε κατοίκους άλλων χωρών αλλά και στις επόμενες γενεές. Οι δυνατότητες αδάπανης χρήσης ενός δημόσιου αγαθού λογικά θα πρέπει να υπονομεύουν τις μονομερείς εθνικές προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος. Η κατανομή πόρων μέσω της αγοράς είναι λογικό να αναμένεται ότι θα παραβιάζει το κριτήριο της βιωσιμότητας.

Για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής έχουν υιοθετηθεί οι εξής στρατηγικές: (1) της κλιματικής μηχανικής, (2) της προσαρμογής, (3) του μετριασμού και (4) της πρόληψης του προβλήματος. Η στρατηγική της κλιματικής μηχανικής υποδεικνύει ορισμένα μέτρα, όπως η εκπομπή αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μια αντισταθμιστική ψύξη. Η στρατηγική της προσαρμογής αναφέρεται στα μέτρα εκείνα τα οποία θα μας επιτρέψουν να λειτουργήσουμε αποτελεσματικά σε πιο ζεστές θερμοκρασίες. Η στρατηγική του μετριασμού έχει ως στόχο να μειώσει την άνοδο της θερμοκρασίας των κατωτέρων στρωμάτων της ατμόσφαιρας με μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ικανότητας του πλανήτη μας να απορροφά τα αέρια θερμοκηπίου. Η στρατηγική της πρόληψης αναφέρεται σε μακροπρόθεσμες μειώσεις της εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

Σήμερα, στο επίπεδο των πολιτικών πρόληψης για τη μείωση των εκπομπών αερίων, κυριαρχούν αυτές που σχετίζονται κυρίως:

- με την επιβολή φόρων για άνθρακα, ορυκτά καύσιμα, βενζίνα, αέρια θερμοκηπίου, εξάντληση όζοντος,

- με τη δημιουργία ή την επέκταση οροφής εκπομπής αερίων καθώς και αγορών δικαιωμάτων εκπομπής αερίων (συμφηφισμός, καθαρή ανάπτυξη, εμπορία ρύπων),

- με την προώθηση των ανανεώσιμων – εναλλακτικών πηγών ενέργειας,

- με την υιοθέτηση κρατικών ενισχύσεων περιβαλλοντικής σκοπιμότητας.

Ειδικότερα, η Ε.Ε. το 2007 δεσμεύτηκε για την επίτευξη μείωσης τουλάχιστον κατά 20% στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου μέχρι το 2012, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, και στόχο μείωσης κατά 30% μέχρι το 2020, υπό τον όρο ότι θα συναφθεί συνολική διεθνής συμφωνία για την κλιματική αλλαγή. Η μείωση κατά 20% των εκπομπών εκτιμάται ότι θα κοστίσει σε όρους Α.Ε.Π. τουλάχιστον 0,04 έως 0,06% ετησίως. Επίσης, δεσμεύτηκε με υποχρεωτικό στόχο, παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε ποσοστό 20% μέχρι το 2020, συμπεριλαμβανομένου στόχου 10% για τα βιοκαύσιμα.

Από το Πρωτόκολλο του Κιότο και τη συμμετοχή της στην Ε.Ε., η Ελλάδα έχει αναλάβει τη σχετικά «εύκολη» υποχρέωση να συγκρατήσει το μέσο όρο αύξησης των εκπομπών όλων των αερίων του θερμοκηπίου κάτω από το 25% μέχρι το 2012 και με έτος βάσης το 1990. Θα απαιτηθεί όμως προσπάθεια για την επίτευξη των νέων στόχων που έχει θέσει η Ε.Ε. για την μετά Κιότο εποχή. Η μείωση των εκπομπών αερίων κατά 20%, το 2020, συνδέεται, τόσο με το μοντέλο παραγωγής, όσο και με την κατανάλωση ενέργειας. Κατά συνέπεια, θα πρέπει η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής να επιτευχθεί με μείωση των ρύπων, αλλά ταυτόχρονα με ενεργειακή επάρκεια, για να συνεχισθεί η οικονομική ανάπτυξη. Το ενεργειακό μείγμα στην Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει ρυπογόνο καθώς εξαρτάται κατά 90% από τα ορυκτά καύσιμα, ενώ η κατανάλωση ενέργειας εξακολουθεί και αυξάνε-

ται με τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ. Αν και η Ελλάδα βρίσκεται στο οριακό επίπεδο 24,6% και δεν έχει υπερβεί το στόχο, του 25%, που ετέθη για αυτήν, εκτιμάται ότι αν δεν ληφθούν πρόσθετα μέτρα η κατάσταση θα εκφύγει του ελέγχου. Το γεγονός ότι άλλες μεσογειακές χώρες (Ιταλία, Ισπανία) παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους, έναντι του πρωτοκόλλου του Κιότο, δεν αποτελεί δικαιολογία. Τα μέτρα που προωθούνται, σύμφωνα με το ΥΠΕΧΩΔΕ, είναι: α) η μεγαλύτερη διείσδυση του φυσικού αερίου για όλες τις χρήσεις (βιομηχανία και οικιακός τομέας), β) η ουσιαστική προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, γ) η προώθηση της χρήσης του Μετρού και των άλλων αστικών συγκοινωνιών, δ) μέτρα στον οικιακό και τριτογενή τομέα (βελτίωση της θερμοκής συμπεριφοράς των κτιρίων κ.α.) ε) προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών (μείωση των εκπομπών υποξειδίου του αζώτου) και στ) προώθηση βιοκαυσίμων και βιομάζας.

Οι αναλύσεις ωφελείας κόστους δεν δείχνουν ξεκάθαρα ότι απαιτείται να αναληφθεί πιεστικά έντονη δράση, επειδή αφενός μεν δεν είναι εύκολο να συνυπολογισθούν σαφώς οι μακροπρόθεσμες συνέπειες, οι δυνατότητες των μελλοντικών τεχνολογιών και το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τον μετριασμό των κλιματικών αλλαγών, αφετέρου δε προβληματίζει η επιλογή του λεγόμενου «προεξοφλητικού επιτοκίου» των μελλοντικών ζημιών. Όμως, η οικονομική ανάλυση του προβλήματος αυτού, στο όνομα της αλληλεγγύης των γενεών, δείχνει ότι έχει πράγματι νόημα να αναληφθεί δράση για τη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, ως μέτρο προστασίας απέναντι στις δυσμενείς, μη αναστρέψιμες συνέπειες, αν η βλάβη τείνει να ξεπεράσει τις αναμενόμενες διαστάσεις. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα πρέπει, τα αμέσως επόμενα χρόνια, να εξασφαλιστεί, μεταξύ των άλλων, η ικανοποιητική επιδότηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η καταβολή του πλήρους κόστους και η απόκτηση βαθύτερης γνώσης για το πρόβλημα. Η κλιματική αλλαγή θα διευκολυνθεί με ένα σύστημα φόρων, με κάποια μορφή συμψηφισμού στις εκπομπές αερίων που συμβάλλουν στη δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου και με την «εμπορία ρύπων». Η συμμετοχή στο διεθνές κόστος μπορεί να είναι κατά πάσα πιθανότητα αναγκαίο συστατικό για μια επιτυχημένη αντιμετώπιση του προβλήματος. Στη διάρκεια των αμέσως επόμενων δεκαετιών, οι διαθέσιμες επιλογές πρέπει όχι μόνο να διατηρηθούν αλλά και να διευρυνθούν.

Η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων της μεσογειακής περιφερειακής ρύπανσης δεν θα είναι εύκολο έργο. Προφανώς πέραν των κρατών της Μεσογείου πρέπει οι υποχρεώσεις μείωσης της εκπομπής ρύπων θερμοκηπίου να δεσμεύσουν τις μεγάλες ρυπογόνες χώρες (ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία, Ινδία, Βραζιλία κ.λπ.). Όμως, οι πολιτικοί μας θεσμοί δεν είναι συγκροτημένοι κατά τρόπο που διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων σε ευρύτερη κλίμακα. Οι διεθνείς οργανισμοί φαίνεται ότι επιδιώκουν να είναι αρεστοί κυρίως στα ισχυρά κράτη. Ο χρόνος θα δείξει αν ο «μηχανισμός» των διεθνών συμφωνιών θα αποδειχθεί αποτελεσματικός.

Τέλος, οι εξελίξεις της τρέχουσας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, προκαλούν αβεβαιότητα και προβληματισμό για τις χώρες της Μεσογείου. Το ενδεχόμενο να επηρεάσει ακόμη και τις εκπομπές των αερίων, είτε λόγω αναβολής της εφαρμογής κάποιων μέτρων περιβαλλοντολογικής προστασίας, εξαιτίας της ύφεσης που μπορεί να δημιουργήσει, είτε μέσω της στροφής των επενδύσεων στην λεγόμενη πραγματική οικονομία, δεν θα μπορούσε κανείς να το αποκλείσει. Η αισιοδοξία όμως για την αντιμετώπιση του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής, συνεχίζει να εκφράζεται μέσα από τη φράση: «Έχουμε ακόμη το χρόνο και τη γνώση για να δράσουμε. Αλλά μόνο αν δράσουμε συστηματικά, οικουμενικά, δυναμικά και γρήγορα».

Νέες τιμητικές διακρίσεις και βραβεία απένειμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

Τιμητικές διακρίσεις και οικονομικές ενισχύσεις απένειμε σε Νέους Επιστήμονες, Φοιτητές και Κοινωνική Ιδρύματα, το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ», με αφορμή την συμπλήρωση έξη ετών από την σύστασή του.

Τα βραβεία επεδόθησαν στα Γραφεία του Κέντρου στην Αθήνα.

Εκ των βραβευθεισών εργασιών αναφέρονται λόγω της ιδιαίτερης ποιότητάς τους εκείνες του κ. Βασ.-Μάρ. ΚΑΡΚΑΝΤΖΟΥ, Φοιτητού της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Ε.Μ.Π. με θέμα: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και της κ. Μαρ. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΟΥ, Φοιτήτριας του Τμήματος Γεωλογίας και Περιβάλλοντος του Ε.Κ.Π.Αθηνών, με θέμα: Εθνικά Πάρκα Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομίας.

Σε σχετική δήλωσή του ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ εξήγησε τα ευγενή κίνητρα σύστασης του Κέντρου υπό των Γονέων του προώρως θανόντος Δημητρίου ΚΑΡΛΟΥ, Φοιτητού, κυρίας Έφης ΚΑΡΛΟΥ-ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και κ. Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ και ανέφερε στοιχεία για το μέχρι τούδε επιτελεσθέν έργο του Κέντρου.

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ γεννήθη την 11η Απριλίου 1982 μ.Χ. στην Αθήνα και απεβίωσε την 14η Μαΐου 2001 μ.Χ. στην Θεσσαλονίκη.

Σκοποί του Κέντρου είναι, μεταξύ άλλων και οι εξής:

Η προώθηση των ηθικών και πολιτιστικών αξιών εν γένει μεταξύ των Νέων, μέσω υποτροφιών, συγγραφής μελετών κ.ά..

Η έκδοση εντύπων, εφημερίδων, περιοδικών, η παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού υλικού, η ανάπτυξη προγραμμάτων πληροφόρησης και ενημέρωσης, η έκδοση επιστημονικών μελετών προς διάχυση των ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών κ.ά..

Η επιμόρφωση της Ελληνικής Νεολαίας μέσω ειδικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, συνεδρίων, διαλέξεων, εκθέσεων, εκδόσεων και διεθνών εκδηλώσεων, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού και η αναβάθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης των νέων, σύμφωνα με τα ιδεώδη του ελληνισμού και του χριστιανισμού κ.ά..

Αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή;

Δημόσιες επενδύσεις Έννοια, νομοθετικές προσεγγίσεις

Της Δρος Φωτ. (Έφης) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ

τ. Γεν. Διευθ. Υπ. ΟΙΚΟΝ. και ΟΙΚΟΝ.

1. Η έννοια του όρου «δημόσιες επενδύσεις»: προσανατολισμοί και οριοθετήσεις

Η μοίρα πολλών οικονομικών (και όχι μόνον) όρων είναι ενίοτε «περίεργη»: χρησιμοποιούνται σε επίπεδο πολιτικό, νομοθετικό, διοικητικό, αλλά δεν «οριοθετούνται» κατά τρόπο ενιαίο, κοινώς αποδεκτό, διαχρονικό, ενώ εξ άλλης πλευράς, το περιεχόμενό τους θεωρείται «αυτονόητο» και η σημασία αυτού που υποδηλώνουν δεδομένη και σημαντική.

Ο όρος δημόσιες επενδύσεις, όπως και ο αντίπους αυτού ιδιωτικές επενδύσεις, χρησιμοποιούνται υπό πάντων προς δήλωση συνήθως συγκεκριμένου αποτελέσματος, αλλά παραμένει έωλη η σαφής οριοθέτησή τους.

Έτσι, ούτε σε εθνικό, ούτε σε διεθνές, ούτε σε επιστημονικό, ούτε σε νομοθετικό, ούτε σε διοικητικό πεδίο, και, ούτε σε επίπεδο νομολογίας, απαντάται κοινή οριοθετημένη διάστασή τους και, επομένως ο μόνος τρόπος να κατανοηθεί το περιεχόμενο και το εύρος του όρου είναι να αναζητηθούν τα οικεία νομοθετικά κείμενα, τα οποία όμως, εξ άλλης πλευράς, ποικίλλουν από χώρα σε χώρα και από χρονική περίοδο σε χρονική περίοδο.

Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στο γεγονός, ότι οι διάφορες χώρες δεν προσδίδουν στις δημόσιες επενδύσεις, στις τεχνικές και στους μηχανισμούς τους την ίδια βαρύτητα και σημασία, με αποτέλεσμα, άλλες μεν να τις θεωρούν ουσιώδες εργαλείο ανάπτυξης της εθνικής τους οικονομίας και μέσο παροχής σημαντικών υπηρεσιών στους πολίτες τους και άλλες να έχουν υποβαθμίσει τον ρόλο τους, ενίοτε στο έπακρο.

Έτσι, χώρες, όπως π.χ. οι Ηνωμένες Πολιτείες «αγνοούν» τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων και εκτιμούν, ότι η μεγιστοποίηση της ανάπτυξής τους θα προέλθει από την ιδιωτική πρωτοβουλία, από τις ιδιωτικές επενδύσεις, από το ελεύθερο τραπεζικό σύστημα, από την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων κ.ά.

Αυτή όμως την ευχέρεια, δηλαδή της μη εκτεταμένης εμπλοκής του κράτους μέσω προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων στον προγραμματισμό και στην παραγωγή της ανάπτυξης, δεν την διαθέτουν πολλές άλλες χώρες, όπως π.χ. η Ελλάδα ή πολλές Βαλκανικές Χώρες, οι οποίες για λόγους ιστορικούς, κατεστημένης αντίληψης, εθισμού σε πρακτικές, (οι οποίες άλλοτε ήταν αναγκαίες και αποτελεσματικές), εγγενών αδυναμιών, πολιτικών επιλογών, έλλειψης ικανοποιητικών υποδομών, απροθυμίας του ιδιωτικού κεφαλαίου να ασχοληθεί με ορισμένες δραστηριότητες, μη παραγωγικών διοικητικών δομών, ατελέσφορου διοικητικού συστήματος, είναι «υποχρεωμένες» να καταφεύγουν στην εφαρμογή προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, ανεξαρτήτως κόστους εφαρμογής και ανεξαρτήτως αποτελεσματικότητας για να επιτύχουν αναπτυξιακούς στόχους βραχυχρόνιους, μεσοχρόνιους, μακροχρόνιους.

Οι στόχοι αυτοί θεωρητικά εκτείνονται σε τρία επίπεδα, όσα και τα επίπεδα της ανάπτυξης: οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί, ότι τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων «διαδραματίζουν» εκ των πραγμάτων και έναν άλλο σημαντικό ρόλο, πέραν εκείνου ο οποίος συνιστά και την υπαρξη και την αποστολή τους: «υποκαθιστούν» εν τω μέτρω του εφικτού τα συνήθως και μονίμως απουσιάζοντα προγράμματα¹ ανάπτυξης: πενταετή, τριετή, μονοετή εθνικά, περιφερειακά, νομαρχιακά, τοπικά (σε επίπεδο Επαρχείου, Δήμου, Κοινότητας).

Δεν είναι τυχαίο, ότι π.χ. στην Ελλάδα εκ των πολλών και σημαντικών Προκαταρκτικών και Σχεδίων Προγραμμάτων Ανάπτυξης (συνήθως πενταετών) μόνον ένα, (εκείνο της περιόδου 1983-1987) κατέστη τελικά νόμος του Κράτους και «ευτήχησε» να εφαρμοσθεί για ένα μόνο έτος (1985), εγκαταλειφθέν εν συνεχεία.

Η κατάσταση αυτή δεν πρέπει να αποδοθεί μόνο στο γεγονός, (το οποίο εξ άλλης πλευράς συνιστά και την ειδοποιό διαφορά μεταξύ αναπτυξιακών προγραμμάτων και προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων), ότι τα αναπτυξιακά προγράμματα πρέπει προς της εφαρμογής τους να εγκριθούν υπό του Κοινοβουλίου και να καταστούν νομοτύπως νόμοι του κράτους, ενώ τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων εκφεύγουν του προηγούμενου ελέγχου του Κοινοβουλίου και μόνη εγκριτική απόφαση του οικείου Υπουργού είναι αρκετή για την έναρξη υλοποίησής τους.

Το τελευταίο, εξ άλλης πλευράς, πέραν της ευχέρειας της εκάστοτε Κυβέρνησης να σχεδιάζει οικονομικές και αναπτυξιακές παρεμβάσεις εκτός Κοινοβουλευτικού προηγούμενου ελέγχου, ενέχει πάντοτε τον κίνδυνο «βεβιασμένων» επιλογών υπό το κράτος πολιτικής μορφής πιέσεων, μεροληπτικών επιλογών υπέρ συγκεκριμένων γεωγραφικών περιοχών της χώρας ή υπέρ συγκεκριμένων τομέων δραστηριοτήτων κ.ά.

Ο «αντίλογος», πάντως, για την σε μεγάλη έκταση αξιοποίηση του μηχανισμού των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων «επιστρατεύει» τα επιχειρήματα, ότι η Κυβέρνηση πρέπει να διαθέτει ταχείς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρέμβασης, υλοποίησης των προεκλογικών εξαγγελιών, «ικανοποίησης» «δικαίων» αιτημάτων κοινωνικών ομάδων κ.ά.

2. Η νομοθετική προσέγγιση

Η ελληνική νομοθετική προσέγγιση της έννοιας των δημοσίων επενδύσεων, αριθμεί ζωή μερικών δεκαετιών και έπεται εκείνης άλλων χωρών, όπου οι ανάγκες, αλλά και η γενικότερη πολιτική, κοινωνική και οικονομική κατάστασή τους επέτρεψε ενωρίτερα την εφαρμογή προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, ανεξαρτήτως του γεγονότος, ότι σε μερικές από αυτές τα προγράμματα αυτά εγκαταλείφθηκαν ως μέσο κρατικής παρέμβασης, ανάπτυξης κ.ά. και παρέδωσαν την θέση τους (μερικές φορές) σε συστήματα άκρατου φιλελευθερισμού.

1. Καιά την κρατούσα άποψη ο προγραμματισμός εν γένει μπορεί να ορισθεί ως μέθοδος λήψης και εκτέλεσης ορθολογικών αποφάσεων, που αναφέρονται στην κατανομή πόρων, οι οποίοι είναι συνήθως περιορισμένοι, για την ικανοποίηση αναγκών, οι οποίες είναι συνήθως άπειρες. Βλ. και Π.Α.Σ.Π.Ε.: Επιστημονική Επετηρίς, Αθήναι, 1978, σελ. 78 επόμε. Ο προγραμματισμός διακρίνεται σε ενδεικτικό, υποχρεωτικό, δημοκρατικό, εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό, τοπικό, βραχυχρόνιο, μεσοχρόνιο, μακροχρόνιο, κ.ά.

Χαρακτηριστική περίπτωση αυτής της κατηγορίας αποτελούν οι Η.Π.Α., οι οποίες «επινόησαν» τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων αμέσως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τα «εγκατέλειψαν» μετά πάροδο τριών-τεσσάρων δεκαετιών.

Εκ των πρώτων αναφορών της έννοιας των δημοσίων επενδύσεων στην Ελλάδα πρέπει να θεωρηθούν εκείνες των νομοθετημάτων της δεκαετίας 1950.

Κατά την κρατούσα σήμερα άποψη σε μία πρώτη, εάν όχι και οριστική προσέγγιση, ως δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται οι επενδύσεις οι χρηματοδοτούμενες από τον προϋπολογισμό των δημοσίων επενδύσεων, έχουν ως σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και εκτελούνται από διάφορους Φορείς (Κράτος, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Ο.Τ.Α., Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Δημόσιες Επιχειρήσεις, Δημόσιους Οργανισμούς).

Κατ' άλλη διατύπωση, η έννοια των δημοσίων επενδύσεων εμπεριέχει κατασκευές, ανακατασκευές και επεκτάσεις εγκαταστάσεων ή έργων, προμήθεια μονίμων εξοπλιστικών μέσων, μηχανολογικού εξοπλισμού, κεφαλαιουχικών αγαθών προοριζομένων για τις ανωτέρω περιπτώσεις, έρευνες και μελέτες, που αναφέρονται στις περιπτώσεις αυτές, καθώς και μελέτες, έρευνες εμπειρογνωμοσύνης, που αφορούν στον καλύτερο προγραμματισμό έργων και μελετών που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 6 Ν. 1747/1987).

Επίσης, στην έννοια των δημοσίων επενδύσεων περιλαμβάνονται όλες ανεξαιρέτως οι δαπάνες των εγκεκριμένων Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1994-1999 και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. για την εκτέλεση των προβλεπομένων σε αυτά δράσεων (άρθρο 13 παρ. 24 Ν. 2601/1998), οι δαπάνες των εγκεκριμένων Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006 (Γ΄ ΚΠΣ), του Ταμείου Συνοχής και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. για την εκτέλεση των προβλεπομένων σε αυτά δράσεων (άρθρο 11 Ν. 2860/2000), επιχειρηγίες του Π.Δ.Ε. (άρθρο 18, Ν. 2515/1997), αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου Τομέα, επιδοτήσεις, λοιπές επενδυτικές δραστηριότητες, που εξειδικεύονται με διατάξεις Νόμων, Προεδρικά Διατάγματα ή Υπουργικές Αποφάσεις.

Εξ άλλου, οι σχετικές αναφορές του όρου στα ελληνικά νομοθετήματα έχουν ως εξής (κρατείται το γλωσσικό ιδίωμα της εποχής, τόσο για λόγους ιστορικούς, όσο και προς αποφυγή απλουστεύσεων των σχετικών νοημάτων κατά την μεταφορά τους από την καθαρεύουσα στην τρέχουσα καθομιλουμένη σήμερα).

Έτσι κατά το άρθρο 1, παρ. 1 και 2 του Ν. 2957/1954 Περί δημοσίων επενδύσεων και συμπληρώσεως των σχετικών προς ταύτας διατάξεων του Δημοσίου Λογιστικού «δημόσια επενδύσεις διά την εφαρμογήν του παρόντος Ν. θεωρούνται αι πραγματοποιούμεναι δαπάναι, επί τη βάσει κοινών αποφάσεων των Υπουργών Συντονισμού², Οικονομικών και του αρμοδίου κατά περίπτωσιν Υπουργού, κατόπιν γνωματεύσεως του κατά την παρ. 3 του άρθρου 6 λειτουργούντος παρά τω Υπουργείω Συντονισμού Συντονιστικού Συμβουλίου Δημοσίων Επενδύσεων, είτε υπό του Δημοσίου, είτε υπό των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων, ως και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, αι αφορώσαι εις τας κάτωθι περιπτώσεις:

Α. Εις κατασκευάς μονίμων ή ημιμονίμων εγκαταστάσεων ή έργων περιλαμβανομένων και των έργων στεγάσεως εν γένει, ως και εις ανακατασκευάς ή επεκτάσεις μονίμων ή ημιμονίμων εγκαταστάσεων ή έργων.

Β. Εις προμηθείας μονίμων εξοπλιστικών μέσων ή μηχανικού εξοπλισμού τεχνικού ή αναδιοργανώσεως Υπηρεσιών και εις προμηθείας κεφαλαιουχικών αγαθών προοριζομένων αποκλειστικώς διά τας υπό τα στοιχεία Α' περιπτώσεις.

Γ. Εις ερεύνας και μελέτας αναφερομένας αποκλειστικώς εις τας υπό στοιχεία Α' και Β' περιπτώσεις, ως και εις μελέτας, ερεύνας, διδασκαλίας, εκθέσεις, υποδειγματικά ή πειραματικά εφαρμογάς, βελτιουμένων μεθόδων και συνθηκών παραγωγής, εμπορίας, κυκλοφορίας και διαδόσεις αγαθών.

Δ. Εις την εκτέλεσιν του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας.

Τέλος, εν σχέσει με την γεωγραφική εμβέλεια των αναμενόμενων επιρροών και επιπτώσεων μίας δημόσιας επένδυσης, αυτή είναι δυνατόν να χαρακτηρισθεί ως τοπικής σημασίας (επίπεδο Δήμου ή Κοινότητας), νομαρχιακής (επίπεδο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης), περιφερειακής (επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας, με την έννοια του Ν. 1622/1986), εθνικής σημασίας, (επίπεδο χώρας) ή τέλος, διακρατικής/διεθνούς σημασίας, εάν μέσω αυτής εξυπηρετούνται περισσότερες της μίας χώρες.

3. Δημόσιες επενδύσεις: αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή;

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ότι πρώτιστο μέλημα όποιος δήποτε Κυβέρνησης δυτικού τύπου είναι η ανάπτυξη της χώρας στο μέγιστο δυνατό επίπεδο με το μικρότερο δυνατό κόστος και στο πλέον δυνατό σύντομο χρονικό διάστημα, δεδομένης, της συνήθως, τετραετούς διάρκειας παραμονής της στην εξουσία.

Η έννοια της επιδιωκόμενης ανάπτυξης της χώρας, ως γνωστόν, δεν είναι μονοσήμαντη και δεν είναι και σαφώς οριοθετημένη.

Κατά μία προσέγγιση η ανάπτυξη εν γένει «νοείται πρώτον ως παρούσα κατάσταση, ως επίπεδο ή στάδιο ανάπτυξης, δεύτερον, ως επιθυμητή και επιδιωκόμενη μέλλουσα κατάσταση, τρίτον, ως συνειδητή ορθολογική διαδικασία, η οποία οδηγεί από στάδιο σε στάδιο στα πλαίσια μίας προδιαγεγραμμένης πορείας»³.

Κατ' άλλη άποψη, η ανάπτυξη και ιδίως η οικονομική, αποτελεί πραγματικά ένα πολύπλοκο φαινόμενο και αυτό συμβαίνει γιατί τα μεγέθη τα οποία την προσδιορίζουν δεν υπόκεινται όλα σε μέτρηση⁴, ενώ άλλοι Ερευνητές με τον όρο ανάπτυξη και ιδίως οικονομική, εννοούν τη μεγέθυνση του παραγόμενου προϊόντος μίας δεδομένης κοινωνίας και την μέσω αυτού αύξηση του πλούτου και του υλικού επιπέδου ζωής⁵.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία χρησιμοποιεί και νέους όρους, όπως αιωφόρος ανάπτυξη, βιώσιμη ανάπτυξη κ.ά.

Έτσι με τον όρο αιωφόρος ανάπτυξη (sustainable development) δηλώνεται μία πολιτική για συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η οποία δεν συνεπάγεται καταστροφή του περιβάλλοντος και των λοιπών φυσικών πόρων, αλλά αντιθέτως εγγυάται την ορθολογική βιωσιμότητά της.

3. Βλ. και Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: *Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης*. Τομ. Α', Δ' έκδ. Αθήναι, 2000, σελ. 37. Γ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: *Η στροφή*. Αθήναι, 1975, σελ. 14.

4. Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ: *Ο Τρίτος Κόσμος και οι πλούσιες χώρες*. Αθήναι, 1972, σελ. 26.

5. Βλ. Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΡΗ: *Οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική*. Αθήναι, 1979, σελ.

1. Ι. ΠΙΝΤΟΥ: *Οικονομική του χώρου*. Αθήναι, 1974, σελ. 151. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: *Στρατηγική Οικονομικής Αναπτύξεως της Ελλάδος*. Κέντρο Οικον. Ερευν. Αθήναι, 1962, σελ. 30.

Υπενθυμίζεται, ότι σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αιφόρος ανάπτυξη, ορίζεται ως «η σεβόμενη το περιβάλλον ανάπτυξη» και ως η ανάπτυξη, «η οποία εγγυάται την περιβαλλοντική βιωσιμότητα».

Συναφής όρος χρησιμοποιούμενος εκ παραλλήλου προς τον όρο αιφόρος ανάπτυξη είναι εκείνος της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω του οποίου δηλώνεται αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία σέβεται το περιβάλλον και χρησιμοποιεί τους φυσικούς πόρους κατά τρόπο αρμονικό, έτσι, ώστε να μη θίγεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους.

A *contratio* η μη βιώσιμη ανάπτυξη χαρακτηρίζεται από την καταστροφή των φυσικών πόρων, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στο μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό.

Προς επίτευξη, λοιπόν, του επιθυμητού επιπέδου ανάπτυξης της χώρας, όπως αυτή, *grosso modo*, έχει επιχειρηθεί να προσδιορισθεί προηγουμένως, η κάθε Κυβέρνηση έχει την δυνατότητα, αναλόγως και των κρατουσών κατά περίπτωση γενικότερων συνθηκών της χώρας, να επιλέξει όποιες και όσες δήποτε στρατηγικές, πολιτικές, διαδικασίες, μέτρα, μέσα, παρεμβάσεις και μέσω δημοσίων επενδύσεων ή μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, κατευθυνόμενων υπό προϋποθέσεις προς συγκεκριμένες περιοχές ή κλάδους δραστηριοτήτων για την επίτευξη των οικονομικών επιδιώξεών της.

Η επιλογή, επομένως, των εργαλείων ανάπτυξης εμφανίζεται «πολυεδρική» και χωρίς ενός ορίου «επιτρέπει» κινήσεις κατά διακριτική ευχέρεια.

Το ερώτημα, το οποίο ανακύπτει είναι εάν οι δημόσιες επενδύσεις στην προκειμένη περίπτωση συνιστούν μία αδήριτη αναγκαιότητα, ελλείψει άλλων δυνατοτήτων, για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων ή εάν συνιστούν μία πολιτική επιλογή, λόγω των δεδομένων «πλεονεκτημάτων», τα οποία ενσωματώνουν.

Η απάντηση προφανώς δεν είναι ευχερής και πρέπει για την σύνθεσή της να ληφθούν πολλοί παράγοντες υπόψη.

Μία «απόκλιση» προς την κατεύθυνση, ότι η επιλογή των δημοσίων επενδύσεων ως «εργαλείου» ανάπτυξης της χώρας συνιστά πολιτική επιλογή, ίσως πρέπει να θεωρηθεί «λογική», εάν βεβαίως ληφθούν υπόψη τα ειδικότερα πλεονεκτήματά τους, όπως:

Τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων, δεν «εμφανίζονται» στο Κοινοβούλιο προς συζήτηση και έγκριση, όπως π.χ. τα αναπτυξιακά προγράμματα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή ή την συρρίκνωση ενδεχόμενου πολιτικού κόστους για οία δήποτε Κυβέρνηση, την ευελιξία χειρισμών, την ταχύτητα, επιλογές ενδεχομένως «ακραίες», υπό άποψη σκοπιμότητας κ.ά.

Ακόμη, ένα πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, έχει κατά κανόνα την «σφραγίδα» του οικείου Υπουργού, απηχώντας εν προκειμένω την «φιλοσοφία» του εκάστοτε Κυβερνώντος Κόμματος, ενώ, εξ άλλης πλευράς, επιτρέπει ταχείες αναθεωρήσεις, εάν κατά την εφαρμογή του διαπιστωθούν κενά, άστοχες ρυθμίσεις, ασαφείς προσανατολισμοί και στόχοι κ.ά.

Άλλο στοιχείο, το οποίο «συνηγορεί» υπέρ των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων και λειτουργεί κατά τρόπο αποτρεπτικό κατά των αντιστοίχων αναπτυξιακών, είναι ο χρόνος ζωής τους, συνήθως ετήσιος, η δυνατότητα προσδιορισμού των οικονομικών μεγεθών, αναλόγως των υφισταμένων δυνατοτήτων, η «κατεύθυνση» των διαθέσιμων πόρων προς γεωγραφικές περιοχές της χώρας χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις για άλλες επιλογές, δεδομένου του τρόπου σύνταξης του προγράμματος κ.ά.

CONTENTS

PREFACE

Introductory approach

SECOND PART

1. The constitutional commitment to respect public international law and extralegal elements relevant to the science of international relations

2. The particular factors affecting decision making

3. The Constitutional commitment to apply generally accepted-acknowledged rules of public international law

3.1. Commitments made by the drafting legislator

3.2. The matter of diagnosing legality and resolving any controversies

3.3. Resolving controversies regarding the characterization of rules of public international law as generally acknowledged according to public domestic law

3.4. International custom and international treaties, requirements for the evaluation of constitutional legality in exercising foreign policy

3.5. International custom and constitutional commitments

3.6. International treaties from the viewpoint of international law. Introductory remark

3.7a. International treaties and constitutional law

3.7b. International treaties as a source of constitutional law

3.7c. International treaties and the international representation of Greece according to the Constitution

3.7d. The conclusion of international conventions is a «governmental act»

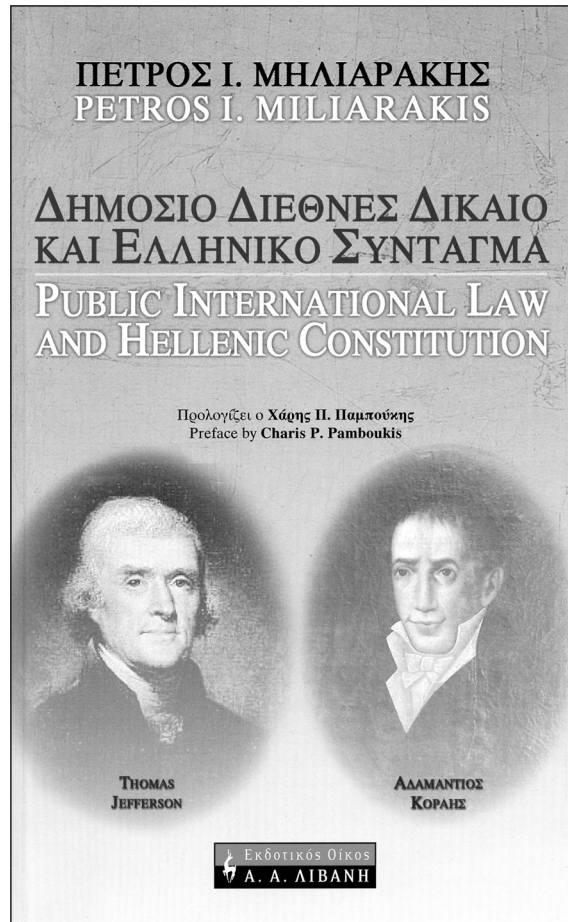
3.7e. International treaties and their sanctioning by Greece

3.7f. The constitutional void regarding the acceptance and approval of international treaties

3.7g. The possibility of exercising secret diplomacy through international treaties is a constitutional inconsistency

ANNEX

A historical document: the letter of Thomas Jefferson to Adamantios Korais.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ως πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και ιδιαιτέρως των τουριστικών/ μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Της Δρος **Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ**

Η στρατηγική του Ομίλου Ε.Τ.Επ.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Μ.Μ.Ε.) αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της ευρωπαϊκής οικονομίας και για το λόγο αυτό πολύ σημαντική πηγή απασχόλησης, καθώς όχι μόνον είναι χώρος ανάπτυξης επιχειρηματικών δεξιοτήτων και καινοτομιών, αλλά και συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Ως γνωστόν, στην Ε.Ε. δραστηριοποιούνται περίπου 23 εκατομμύρια Μ.Μ.Ε., οι οποίες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και το 80% της απασχόλησης σε ορισμένους κλάδους.¹

Η υποστήριξη του τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων κατέχει κεντρική θέση στην αποστολή του Ομίλου Ε.Τ.Επ., που είναι το κυριότερο χρηματοδοτικό εργαλείο/μοχλός της Ε.Ε.² Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.) διευκολύνει την πρόσβαση των Μ.Μ.Ε. σε χρηματοδοτήσεις παρέχοντας τους δάνεια με ανταγωνιστικούς όρους, με τη μεσολάβηση άλλων Οργανισμών, ενώ το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.) στηρίζει τη δημιουργία και την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων και εγγυήσεων.

Για να αξιοποιηθεί αυτή η εμπειρία, και με σκοπό την ανάληψη νέων πρωτοβουλιών, το Συμβούλιο των Διοικήτων της Ε.Τ.Επ. αποφάσισε τον Ιούνιο 2005 να συμπεριλάβει τη χρηματοδότηση των Μ.Μ.Ε. μεταξύ των επιχειρησιακών προτεραιοτήτων της Τράπεζας.

Συγκεκριμένα:

Ο Όμιλος Ε.Τ.Επ. διευκολύνει την πρόσβαση των Μ.Μ.Ε. σε χρηματοδοτήσεις, με τέσσερα διαφορετικά μέσα, τα οποία καλύπτουν όλο το φάσμα των πόρων που είναι α-

1. Θέμα Εισήγησης στο Συνέδριο: **ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ Ή ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων, Μήλος, Οκτώβριος 2008.

2. Βλ. Ph. MAYSTADT: *South-East Europe: A Region on the move: The E.I.B./E.I.B. FORUM*. Athens, 2006, p. 1. ΕΛ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και Βαλκανικές Χώρες, Εισήγηση. Συνέδριο Σχ. Εθν. Αμύνης, Αθήνα, 2006. Helen KAVVADIA: The European Investment Bank: Supporting the European Union's external activities. R.D.L.G.R.D. N. 50//2007, p. 18.*

παραίτητοι για την ανάπτυξη των Μ.Μ.Ε. σε μία εξελισσόμενη οικονομία. Τα μέσα αυτά είναι:

α. Τα «συνολικά» δάνεια της Ε.Τ.Επ..

β. Οι δραστηριότητες του Ε.Τ.Α.Ε. στον τομέα των επιχειρηματικών κεφαλαίων.

γ. Οι εγγυήσεις που παρέχει το Ε.Τ.Α.Ε. για χαρτοφυλάκια δανείων προς Μ.Μ.Ε..

δ. Μία νέα πρωτοβουλία, με την ονομασία JEREMIE, η οποία θα επιτρέψει τη συνδασμένη χρήση των τριών αυτών μέσων, μαζί με πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και Μ.Μ.Ε.:

Η δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. καλύπτει σχεδόν όλους τους τομείς της οικονομίας, με λίγες μόνο εξαιρέσεις.

Όλα τα επενδυτικά σχέδια που χρηματοδοτεί η Ε.Τ.Επ., πρέπει να είναι σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τον ανταγωνισμό, την ανάθεση συμβάσεων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η χρηματοδοτική δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει την τελευταία δεκαετία απτά αποτελέσματα. Κατά την περίοδο 2001-2005, σχεδόν το ήμισυ (25,4 δις. ευρώ) των «συνολικών» δανείων που συνομολόγησε η Ε.Τ.Επ. (54,9 δις. ευρώ) με περίπου 200 Τράπεζες εταίρους της, διατέθηκε για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων Μ.Μ.Ε..

Την τελευταία πενταετία, οι δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων υπέρ των Μ.Μ.Ε. περιλάμβαναν υπογραφές συμβάσεων συνολικού ύψους 2,13 δις. ευρώ, για 146 πράξεις απόκτησης συμμετοχών, και 7,3 δις. ευρώ υπό μορφή εγγυήσεων, τις οποίες το Ταμείο χορήγησε σε 114 Τράπεζες ή εξειδικευμένους Οργανισμούς, για την κάλυψη πιστώσεων Μ.Μ.Ε..

Η χρηματοδότηση των Μ.Μ.Ε. είναι δραστηριότητα με τοπικό χαρακτήρα καθώς οι Μ.Μ.Ε. έχουν ανάγκη από άμεση πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς εταίρους που να διαθέτουν υψηλής ποιότητας τοπική και τομεακή πληροφόρηση, να είναι σε θέση να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις μεταβολές της ζήτησης, και να μπορούν να αξιολογήσουν τα επενδυτικά σχέδια, που τους υποβάλλονται.

Η Ε.Τ.Επ., η οποία απασχολεί περίπου 1.300 υπαλλήλους, εγκατεστημένους κυρίως στο Λουξεμβούργο, δεν διαθέτει τα μέσα για να εξυπηρετεί άμεσα η ίδια τις χιλιάδες Μ.Μ.Ε. που είναι διασπαρμένες στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντ' αυτού, μέσω των «συνολικών» δανείων της, βασίζεται σε ένα δίκτυο εμπορικών Τραπεζών, που ευρίσκονται σε άμεση επαφή με τους πελάτες.

Ως εκ τούτου, η δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. υπέρ των Μ.Μ.Ε. στηρίζεται στη συνεργασία με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς. Οι μεσολαβούντες Οργανισμοί αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τους τελικούς αποδέκτες των χρηματοδοτήσεων, και να τους μεταβιβάζουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι γραμμές πιστώσεων της Ε.Τ.Επ..

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι:

- Η Ε.Τ.Επ. προσφέρει βελτιωμένους χρηματοδοτικούς όρους, οι οποίοι οφείλονται στην ικανότητά της να αντλεί κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές με ελκυστικά επιτόκια («AAA») και με μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής.

- Οι χρηματοδοτήσεις της Ε.Τ.Επ. είναι επίσης ελκυστικές λόγω της σχετικά μεγάλης διάρκειάς τους.

- Επίσης, οι χρηματοδοτήσεις της σε σύγκριση με τις χρηματοδοτήσεις από άλλες πηγές, χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας, λόγω του γεγονότος ότι παραμένουν διαθέσιμες για μεγάλη χρονική περίοδο και προσφέρουν ευέλικτους όρους εκταμίευσης, όσον αφορά τόσο στα ποσά, όσο και στα νομίματα.

Ειδικότερα, τα «συνολικά» δάνεια της Ε.Τ.Επ.:

Τα «συνολικά» δάνεια είναι προϊόν, που εγκαινίασε η Ε.Τ.Επ. στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με σκοπό να συμβάλει στη χρηματοδότηση των επενδύσεων μικρής και μεσαίας κλίμακας στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Πρόκειται για μεσομακροπρόθεσμες πιστώσεις, τις οποίες χορηγεί σε ένα μεσολαβούντα φορέα (Τράπεζα ή χρηματοδοτικό Οργανισμό), που με τη σειρά του χρησιμοποιεί τους πόρους για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων περιορισμένης κλίμακας.

«Συνολικά» δάνεια που αφορούν στις Μ.Μ.Ε.:

- Δίνονται σε επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 απασχολούμενους, για επενδύσεις ύψους μεταξύ 40 000 ευρώ και 25 εκατ. ευρώ.

- Καλύπτουν μέχρι το 50% των επιλέξιμων δαπανών του εκάστοτε σχεδίου.

- Μπορούν να συνδυάζονται με άλλα κοινοτικά μέσα υποστήριξης (π.χ. μη επιστρεπτές ενισχύσεις) που υφίστανται για τις Μ.Μ.Ε. ή για τα μικρά έργα υποδομής, αλλά πρέπει να τηρούνται τα ανώτατα όρια που ισχύουν για την ενίσχυση από την Ε.Ε..

- Μπορούν επίσης να εξειδικεύονται για συγκεκριμένους στόχους (π.χ. περιφερειακή ανάπτυξη) ή για συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας (π.χ. περιβάλλον ή έρευνα και ανάπτυξη).

-Είναι αυτομάτως επιλέξιμα.

Ειδικότερα για την υποστήριξη των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης κατά την ανάπτυξη τους αναφέρονται τα εξής:

Τον Ιανουάριο 2005, η Ε.Τ.Επ. εφάρμοσε τη σύσταση της Επιτροπής η οποία έθετε νέα κριτήρια για τον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μειώνοντας μεταξύ άλλων το ανώτατο όριο, όσον αφορά στον αριθμό των απασχολούμενων, από 500 σε 250. Αυτός ο νέος ορισμός είχε ως αποτέλεσμα να διευρυνθεί η κατηγορία των επιχειρήσεων μεσαίου μεγέθους.

Η Ε.Τ.Επ., για να διευκολύνει τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων αυτών, δημιούργησε ένα νέο προϊόν: τα δάνεια για επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης ή δάνεια «mid-cap», τα οποία προορίζονται για τις επιχειρήσεις με περισσότερους από 250 και λιγότερους από 3.000 απασχολούμενους.

Το νέο αυτό προϊόν έχει τη μορφή γραμμής πιστώσεων, που χορηγείται σε έναν ενδιαμεσο χρηματοπιστωτικό Οργανισμό, ο οποίος συνήθως αναλαμβάνει τον κίνδυνο, που συνδέεται με τον τελικό αποδέκτη της χρηματοδότησης (όπως και στην περίπτωση των «συνολικών» δανείων).

Τα δάνεια «mid-cap»:

- Μπορούν να καλύπτουν κατ' ανώτατο όριο το 50% των επιλέξιμων δαπανών του χρηματοδοτούμενου επενδυτικού σχεδίου, και χορηγούνται συνήθως για επενδύσεις μεταξύ 25 εκατ. ευρώ και 50 εκατ. Ευρώ.

- Έχουν απλοποιημένες διαδικασίες για την έγκριση των σχεδίων που χρηματοδοτούνται και ως εκ τούτου, ταχύτερες και καλύτερα προσαρμοσμένες στο μέγεθος των σχεδίων.

- Δεν είναι αυτομάτως επιλέξιμα για χρηματοδότηση από την Ε.Τ.Επ. και απαιτείται να ανταποκρίνονται σε μία, τουλάχιστον, από τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες της Ε.Τ.Επ..

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.):

Είναι χρηματοδοτικός οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δημιουργήθηκε για την παροχή στήριξης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους και την προαγωγή της καινοτομίας και της τεχνολογίας στην Ευρώπη. Μέτοχοι του Ε.Τ.Α.Ε. είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (62%), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (30%) και περίπου 20 δημόσιοι και ιδιωτικοί χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί (8%) από όλα τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. των 25.

Δραστηριότητα του Ε.Τ.Α.Ε. υπέρ των Μ.Μ.Ε.:

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.):

Α. Χρηματοδοτεί τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποκτώντας συμμετοχές σε σχήματα παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου, κυρίως προσανατολισμένα προς τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Το 40% περίπου των επενδύσεων του Ε.Τ.Α.Ε. αφορά επιχειρήσεις στα αρχικά στάδια ανάπτυξής τους και το 56% τεχνολογικούς κλάδους (κυρίως τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας και τις βιοεπισητήμες). Το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιό του αποτελείται από επενδύσεις σε εξαγορές, επενδύσεις ανάπτυξης και επενδύσεις γενικού χαρακτήρα.

Β. Παρέχει επίσης έμμεση υποστήριξη στις Μ.Μ.Ε., χορηγώντας εγγυήσεις και αντεγγυήσεις για χαρτοφυλάκια δανείων Μ.Μ.Ε. καθώς και για χαρτοφυλάκια τιτλο-ποιημένων δανείων και χρηματοδοτικών μισθώσεων. Μεταξύ των αντισυμβαλλομένων του περιλαμβάνονται Τράπεζες, Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, Εγγυοδοτικοί Οργανισμοί και Εταιρείες αμοιβαίων εγγυήσεων.

Γ. παρέχει επίσης, επ' αμοιβή, τεχνική βοήθεια σε σχέση με τους δύο αυτούς τομείς, σε περιφερειακούς Φορείς, αναπτυξιακούς Οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η πρωτοβουλία JEREMIE:

Τον Οκτώβριο 2005, ο Όμιλος Ε.Τ.Επ., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης θέσπισαν, μεταξύ άλλων, από κοινού την πρωτοβουλία JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) με στόχο αφ' ενός να βοηθήσουν τις δικαιούχους Χώρες να χρησιμοποιήσουν τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής και να τους επενδύσουν σε έργα καλής ποιότητας και, αφ' ετέρου, να βελτιώσουν την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις στις Χώρες αυτές, ώστε να ενθαρρυνθεί η δημιουργία επιχειρήσεων και η ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Η πρωτοβουλία JEREMIE αφορά ιδιαίτερα στις Μ.Μ.Ε.. Πρόκειται για ένα μηχανισμό στο πλαίσιο του οποίου τα Κράτη Μέλη και οι Περιφέρειες θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν μέρος των πόρων των διαρθρωτικών τους ταμείων, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, για να αποκτήσουν μία σειρά από χρηματοπιστωτικά προϊόντα ειδικά σχεδιασμένα για τις επιχειρήσεις πολύ μικρού, μικρού και μεσαίου μεγέθους. Θα μπορούν, δηλαδή, αντί να χρησιμοποιήσουν τις μη επιστρεπτές ενισχύσεις αυτούσιες και να μετατρέψουν ένα μέρος τους σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Αυτά τα προϊόντα θα έχουν ανακλυόμενο χαρακτήρα, ήτοι, τα αποπληρωνόμενα ποσά θα είναι δυνατόν να επαναχρησιμοποιηθούν, αντί απλώς να παρέχονται ως άπαξ επιχορήγηση.

Τα προϊόντα αυτά θα περιλαμβάνουν συμμετοχές, επιχειρηματικά κεφάλαια, εγγυήσεις, δάνεια και τεχνική βοήθεια, και θα επιτρέψουν την επίτευξη πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος επί του προϋπολογισμού. Οι στοχευόμενες Μ.Μ.Ε. θα καλύπτουν ευρύ φάσμα, από νεοσύστατες επιχειρήσεις στον τομέα των βιοεπιτημών έως επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους σε πιο παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας.

Μέσω της συνεργασίας αυτής, οι Περιφέρειες θα μπορέσουν να αποκομίσουν οφέλη από την πείρα, που διαθέτει το Ε.ΤΑ.Ε., σε όλους τους καλυπτόμενους τομείς επενδύσεων, και από το ευρύ δίκτυο των διεθνών, εθνικών και τοπικών Φορέων με ειδικότητα στη χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε., με τους οποίους συνεργάζεται το Ταμείο, καθώς και από την ικανότητα του Ομίλου Ε.Τ.Επ. (και άλλων διεθνών χρηματοπιστωτικών Οργανισμών) να προσελκύει επιπρόσθετες χρηματοδοτήσεις.

Το Ε.ΤΑ.Ε. θα συμμετέχει με την πλήρη υποστήριξη της Ε.Τ.Επ. και με την ίδια του χρηματοδοτική ικανότητα, ενώ θα λειτουργεί επίσης ενοποιητικά όσον αφορά στις υπόλοιπες χρηματοδοτικές πηγές, τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές (διεθνείς, εθνικούς και τοπικούς χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς, Ταμεία επενδύσεων, Φορείς παροχής μικροπιστώσεων κ.ά.).

Στην ουσία η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί καινοτομία στον τομέα της χρηματοδότησης των Μ.Μ.Ε., διότι ασκεί σημαντική «μόχλευση» στους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων και επιτρέπει την ανανέωση των κεφαλαίων μέσω ενός κεντρικού Ταμείου.

Συμπερασματικά, γίνεται σαφές από τα προαναφερθέντα, ότι εάν ο ιδιωτικός τομέας και ιδιαιτέρως οι Μ.Μ.Ε. έχει ανάγκη να χρηματοδοτήσει τα επενδυτικά του σχέδια, η Ε.Τ.Επ. μπορεί να βρεθεί δίπλα του και να στηρίξει τα σχέδιά του και μάλιστα εξελίσσεται συνεχώς για να προσαρμόζεται στις ανάγκες του. Το πιο σημαντικό, το κρισιμίο, θέμα σε όλες τις επενδύσεις είναι το κόστος του έργου και το κόστος του χρήματος. Η Ε.Τ.Επ. με την παροχή χαμηλότοκων και ευέλικτων σχετικά δανείων, δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να ολοκληρώσουν τα σχέδιά τους με λιγότερο ρίσκο, κάτι που επίσης αποτελεί ένα καίριο ζήτημα.

Οι επενδύσεις αποτελούν πάντοτε το ζητούμενο για κάθε επιχείρηση που θέλει να αναπτυχθεί και να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό. Για το λόγο αυτό θα πρέπει οι ελληνικές επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που τους παρέχονται από την Ε.Τ.Επ. με το χαμηλότερο κόστος χρήματος.

Κριτικά σημειώματα

Ξενοφών Ιω. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ: Η δεύτερη οδός: Η πολιτική και νομική σκέψη του R.M. Unger. Έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 2008, σελίδες XX + 452.

Του κ. Νίκου Κ. ΚΥΡΙΑΖΗ

Αν. Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Το βιβλίο του Ξενοφώντα ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ διαπραγματεύεται διεξοδικά και κριτικά την πολιτική και νομική σκέψη του Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Harvard, Roberto Mangabeira Unger.

Όπως μας πληροφορεί ο Συγγραφέας, ο R.Unger δεν είναι, όμως μόνον ένας θεωρητικός της πολιτικής και του δικαίου. Καταγόμενος από τη Βραζιλία δεν έπαψε ποτέ να αναμιγνύεται στα πολιτικά πράγματα της γενέτειράς του, ήδη δε παρά τις διαφωνίες του με αυτόν, είναι Υπουργός στην κυβέρνηση Lula, στην οποία κατέχει ένα χαρτοφυλάκιο «μακροχρόνου σχεδιασμού». Η διπλή ιδιότητα του Unger, δηλαδή η ιδιότητα του ως Ακαδημαϊκού Δάσκαλου αφ' ενός - και μάλιστα σε ένα από τα κορυφαία ακαδημαϊκά ιδρύματα του Δυτικού κόσμου - και ως ενεργού πολιτικού άνδρα με άμεση εμπειρία της πραγματικότητας του Τρίτου (και ήδη ραγδαία αναπτυσσόμενου) κόσμου, καθιστά τη σκέψη του Unger ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, ιδίως στο πλαίσιο της σημερινής παγκόσμιας συγκυρίας.

Ο R.Unger υποστηρίζει, ότι υφίσταται ένας «δεύτερος δρόμος» πέραν του νεοφιλελεύθερου μονόδρομου, που φαίνεται σήμερα να επικρατεί παγκοσμίως ως πρότυπο για την οργάνωση των κοινωνιών. Ο δεύτερος αυτός δρόμος επιτρέπει την πρόοδο προς πλέον δημοκρατικές και αληθινά φιλελεύθερες κοινωνίες, προς κοινωνικά μορφώματα περισσότερο φιλικά στην αληθινή φύση του ανθρώπου, ταυτόχρονα δε και περισσότερο αποτελεσματικά στις οικονομικές τους λειτουργίες. Για να υποστηρίξει αυτή τη δυνατότητα ο Unger διατυπώνει μια θεωρία που μπορεί να ιδωθεί ως συνδυασμός τόσο του μαρξισμού, όσο και του φιλελευθερισμού. Πρόκειται για μια θεωρία η οποία επιχειρεί να επανακατανοήσει τους μηχανισμούς του κοινωνικού γίγνεσθαι, το ρόλο του κράτους και το ρόλο του δικαίου και, μέσα από τη νέα αυτή κατανόηση, να αναδείξει τόσο ως ευκαίιο, όσο και ως κατ' αρχήν πιθανό τον δεύτερο αυτό δρόμο. Ταυτόχρονα, ο Unger σκιαγραφεί τους θεσμούς και τις πρακτικές που θα χαρακτήριζαν την χειραφετημένη δημοκρατική κοινωνία που οραματίζεται και προσπαθεί να συνδέσει το όραμά του αυτό με αυτό που αποκαλεί προσωποκεντρική κατανόηση της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Στο Πρώτο Μέρος του βιβλίου ο Συγγραφέας εκθέτει αναλυτικά τα υφιστάμενα βιβλιογραφικά και βιογραφικά δεδομένα και παρουσιάζεται σύντομα το σύνολο του έργου του Unger.

Στο Δεύτερο Μέρος του βιβλίου εκτίθεται συστηματικά η κοινωνική, πολιτική και προγραμματική σκέψη του Unger, συχνά σε σύγκριση και αντιπαραβολή προς άλλες μεγάλες φιλοσοφικές παραδόσεις, όπως ο μαρξισμός αλλά και ο σύγχρονος φιλελευθερισμός. Ο Συγγραφέας παρουσιάζει και σχολιάζει διεξοδικά τις αντιλήψεις του R.Unger για τη λειτουργία της κοινωνίας, για τους μηχανισμούς της κοινωνικής μεταβολής και για

την διάδραση των επί μέρους αυτών μηχανισμών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι παρατηρήσεις του σχετικά με τις ομοιότητες που παρουσιάζουν οι αντιλήψεις αυτές με τις πρόσφατες θεωρίες περί path dependence.

Στη συνέχεια εκτίθενται και αναλύονται οι προτάσεις του Unger για την αναδιοργάνωση της πολιτείας, της οικονομίας και του συστήματος των δικαιωμάτων. Και πάλι, η μέθοδος παρουσίασης και σχολιασμού των προτάσεων του Unger στηρίζεται στη διαρκή αντιπαράβολή τους με αντίπαλες ή διαφορετικές αντιλήψεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αντιλήψεις του Unger για την οργάνωση της οικονομίας. Ο Unger δεν είναι αντίθετος στην «αγορά» Θεωρεί πως η αγορά, ως ένα αποκεντρωμένο σύστημα λήψης οικονομικών αποφάσεων, είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας. Εν τούτοις πιστεύει πως η αγορά δεν λειτουργεί σε ένα θεσμικό κενό και πως οι υπάρχοντες πολλοί και διαφορετικοί νοητοί τρόποι ρύθμισής της. Μια διαφοροποιημένη ρύθμιση της αγοράς μπορεί, κατά τον Unger, να θεραπεύσει ορισμένες συνηθισμένες αστοχίες της αγοράς, να επιτρέψει τον δημοκρατικότερο έλεγχο της, αλλά, ταυτόχρονα, να οδηγήσει και σε μεγαλύτερους βαθμούς αποτελεσματικότητας. Η σημερινή παγκόσμια οικονομική κρίση δημιουργεί μια συγκυρία πολύ ενδιαφέρουσα, γιατί επιβάλλει να ξανασκεφθούμε την αμοιβαία σχέση κράτους και αγοράς. Η σκέψη του Unger μπορεί να προσφέρει πολλούς γόνιμους προβληματισμούς προς αυτή την κατεύθυνση.

Το Τρίτο Μέρος του βιβλίου του Ξ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ είναι αφιερωμένο στη νομική σκέψη του Unger. Παρά το γεγονός, ότι το αντικείμενο αυτό ξεφεύγει από το πλαίσιο της ειδικότητας του γράφοντος, και εδώ, ακόμη και ο μη ειδικός μπορεί να σταχυολογήσει ενδιαφέρουσες σκέψεις, όπως μεταξύ άλλων για την ανάγκη μιας νέας κατάστροφης αυτών, που ο Unger ονομάζει «δικαιώματα της αγοράς».

Το Τετάρτο Μέρος του βιβλίου αναλύει διεξοδικά το σύνολο, σχεδόν, της μέχρι σήμερα δευτερεύουσας βιβλιογραφίας που σχολιάζει το έργο του Unger. Το Μέρος αυτό παρουσιάζει κατ' αρχάς ενδιαφέρον για τον εξειδικευμένο αναγνώστη. Εν τούτοις, ορισμένα σημεία που αναλύουν π.χ. την έννοια και τις αρχές του φιλελευθερισμού, παρουσιάζουν ευρύτερο ενδιαφέρον.

Τέλος, το Πέμπτο Μέρος του βιβλίου περιέχει ορισμένες συμπερασματικές σκέψεις, που αναφέρονται στη δυνατότητα της εμπειρικής αξιοποίησης της ερμηνευτικής κοινωνικής θεωρίας του Unger, στο ζήτημα της αναβίωσης και της φύσης της κανονιστικής σκέψης στη σύγχρονη συγκυρία και στο ζήτημα της σχέσης μεταξύ θεσμών και νοήματος του ατομικού ανθρώπινου βίου.

Το βιβλίο του Ξ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ επιχειρεί να φέρει το ελληνικό κοινό σε επαφή με ένα έργο εκτενές και πολύπλοκο. Προσπαθώντας να τιθασεύσει ένα τεράστιο υλικό, καταφεύγει συχνά σε λακωνικές και πυκνές διατυπώσεις, ενώ ο αναγνώστης αισθάνεται, ότι θα είχε πολλά να κερδίσει με τη χρήση περισσότερων παραδειγμάτων ή τη λεπτομερέστερη ανάλυση των ιδεών. Εν τούτοις, όπως προαναφέραμε, το βιβλίο έρχεται σε μια στιγμή που απαιτεί από την ανθρωπότητα να ξανασκεφθεί τον τρόπο οργάνωσης του συλλογικού (οικονομικού και πολιτικού), αλλά και του ατομικού βίου. Και η σκέψη του R.Unger είναι πραγματικά ένα εξαιρετικά κατάλληλο σημείο από το οποίο μπορεί κανείς να ξεκινήσει αυτή την άσκηση. Είναι ένα έργο διεπιστημονικής προσέγγισης και γι' αυτό ενδιαφέρει εξ ίσου νομικούς, πολιτικούς επιστήμονες και οικονομολόγους, ιδιαίτερα τώρα που η συγκυρία το καθιστά ιδιαίτερα επίκαιρο.

Ο σχεδιασμός του Δασικού Κτηματολογίου και η εναρμόνισή του με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Του Δρος Χρ. Απ. ΛΑΔΙΑ

1. Εννοιολογικές Προσεγγίσεις¹

1.1. Εισαγωγική Προσέγγιση

Οι προσπάθειες εκπόνησης του Δασικού Κτηματολογίου στη χώρα μας, πέραν της αναγνωρισμένης σημαντικής σημασίας αυτού για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Προστασία του Περιβάλλοντος, θα επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στο σχεδιασμό και τη στρατηγική της οικονομικής πολιτικής στο χώρο, του χώρου λαμβανομένου είτε ως μεγάλης και ομοιογενούς χωρικής οντότητας είτε ως μιας θεσμικώς προσδιορισμένης περιοχής περιφερειακών χαρακτηριστικών όπως π.χ. αυτοδιοικητικής μορφής.

Η επίτευξη, όμως, της υλοποίησης του Δασικού Κτηματολογίου θα συμπληρώσει αρτίως την οργάνωση του χώρου στην πατρίδα μας και σε συνδυασμό με τα άλλα σημαντικά θεσμικά πλαίσια, όπως, το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια, το Κτηματολόγιο της χώρας κ.ά., θα συμβάλει στην αριστοποίηση αυτής της οργάνωσης.

Όμως το Δασικό Κτηματολόγιο προκαλεί το διαρκές ενδιαφέρον του κοινωνικού συνόλου και για έναν άλλο σημαντικό λόγο που θα είναι ο καθοριστικός του ρόλος στον χωρικό προσδιορισμό του δασικού οικοσυστήματος. Με τη σειρά του αυτό θα επιβάλλει την οικολογική ισορροπία, της οποίας ο απώτερος στόχος της είναι η διατήρηση και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής.

Παρά το ότι το δασικό οικοσύστημα χαρακτηρίζεται από αποδεδειγμένες ευπάθειες που εύκολα το μεταβάλλουν, με συνέπεια τη μεταβολή της αναπτυξιακής πολιτικής λόγω των δημιουργουμένων μορφών αντιοικονομών, εν τούτοις παραμένει ως η βασικότερη αιτία της ευπάθειας του εξεταζομένου πολυλειτουργικού οικοσυστήματος η έλλειψη του καθιερωμένου χάρτη αποτύπωσης του Δασικού Χώρου σε συνδυασμό με τους άλλους όμοιους χάρτες που αποτυπώνουν ή θα αποτυπώσουν τις ποικίλες δραστηριότητες των άλλων χωρικών διαστάσεων.

Η ελληνική πολιτεία διαθέτει άρτιο νομοθετικό οικοδόμημα, διαχρονικό και πολύμορφο και δι' αυτού οι εκάστοτε νομοθετούντες προσπάθησαν να προσδιορίσουν και να

1. Εισήγηση στο 8ο Εθνικό Συνέδριο του Ελληνικού Τμήματος της ERSΑ, Αθήναι, Οκτώβριος 2008.

παγιώσουν τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες των προαναφερθέντων δασικών οικοσυστημάτων. Επίσης, το ισχύον Σύνταγμα με ρητές διατάξεις προσδιόρισε ή υπέδειξε την υιοθέτηση των απαραίτητων νομολογιακών λύσεων, χρήσιμων για τον σχεδιασμό των αναπτυξιακών ή άλλων επιλογών στο χώρο.

Το Δασικό Κτηματολόγιο πέραν της επιφερόμενης οριστικής διασφάλισης του χαρακτήρα του δασικού οικοσυστήματος σε συνδυασμό με τις συνταγματικές διατάξεις και νομοθετικές προσεγγίσεις θα εντάξει όλες τις ενότητες των δασικών οικοσυστημάτων στο Γενικό Πλαίσιο που προσδιορίζει ευτάκτως τις δραστηριότητες στο σύνολο του χώρου. Το Γενικό Πλαίσιο περιβεβλημένο από την ισχυρή συνταγματική προστασία θα επιβάλλει την χωρική αρμονία και την ευταξία των παραγωγικών δραστηριοτήτων, που αλληλεξαρτώνται ή αλληλοσυσχετίζονται και παρατηρούνται επί όλων των χωρικών ενότητων.

Εκτιμάται, ότι ένα σημαντικό ζήτημα θα προκύψει κατά την έναρξη των σχεδιασμών για την κατάρτιση του Δασικού Κτηματολογίου που θα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία άσκησης οικονομικής ανάπτυξης και περιφερειακής οικονομικής πολιτικής και αυτό θα συνίσταται από τις επιλογές για την προσέγγιση των εννοιών του χώρου κατά τις σχεδιαστικές ενέργειες της κατάρτισής του.

Αναλυτικότερα, ο χώρος του Δασικού Οικοσυστήματος πρωτίστως πρέπει να προσεγγισθεί με την χωρική του διάσταση; ή θα είναι αποτελεσματικότερη η κατάρτιση του Κτηματολογίου των Δασών εάν προσεγγισθεί ο χώρος των με την έννοια της περιφερειακής διάστασής των;

1.2. Οι προσεγγίσεις του χώρου στην αναπτυξιακή πολιτική: η χωρική και η περιφερειακή

Οι ανωτέρω δύο προσεγγίσεις αναλύουν τον σημαντικό παράγοντα της αναπτυξιακής διαδικασίας στο χώρο διαφορετικώς, τόσο κατά την μελέτη του όσο και κατά την εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής της διαδικασίας.

Στην πρώτη περίπτωση κυρίαρχο στοιχείο αποτελεί το γεωγραφικό, στο οποίο παρατηρούνται οι επιπτώσεις όλων των κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων εντός ή εκτός των οικοσυστημάτων, εντός ή εκτός των πόλεων, εντός ή εκτός των δασικών εκτάσεων κ.λ., ενώ τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση της αναπτυξιακής πολιτικής είναι κυρίως Νομικού και Διοικητικού χαρακτήρα. Η χωρική προσέγγιση συνίσταται, πάλι, από την ενδελεχή μελέτη των στοιχείων και των πληροφοριών σχετικώς με την αποτελεσματικότητα των στοιχείων που συνθέτουν την μεταβλητή του χώρου.

Τοιουτοτρόπως, η χωρική προσέγγιση δύναται να συμβάλλει και να αριστοποιεί τα σύνολα των αναπτυξιακών επιλογών που αναφέρονται στις χωρικές διαστάσεις παρέχοντας πληροφορίες και συμπεράσματα χωρικών αναλύσεων αυτών, ενώ ο χωροταξικός σχεδιασμός ως βασικό στοιχείο της αναπτυξιακής πολιτικής δεν πρέπει μόνο να ευτακτεί τις παραγωγικές δραστηριότητες σε μακροοικονομικά, μικροοικονομικά ή δημοσιονομικά ή άλλα πλαίσια, αλλά είναι αναγκαίο να τακτοποιεί με σαφήνεια και ευδιάκριτη οριοθέτηση τους χώρους των οικοσυστημάτων ή άλλων με ξεχωριστές περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες.

Τέλος, η χωρική προσέγγιση περατούται με την εναρμόνισή της προς την στρατηγική για την οικονομική ανάπτυξη ή διαφορετικά όταν συνδυασθεί με την περιφερειακή προσέγγιση που αποτελεί επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για την χωρική ή την περιφερειακή πολιτική.

Στην δεύτερη περίπτωση –δηλαδή την περιφερειακή προσέγγιση– κυρίαρχο στοιχείο για την μελέτη των αποτελεσμάτων των οικονομικών δραστηριοτήτων της θεσμοποιημένης χωρικής ενότητας αποτελούν οι περιφερειακοί δείκτες που ποικίλουν από ενότητα σε ενότητα και οι οποίοι παρέχουν ακόμη και τη γνώση περί των δημιουργούμενων ανισοτήτων.

Γεννώνται, όμως, ερωτήματα των οποίων η απάντηση προσδιορίζει και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής στη χωρική ενότητα, όπως: Η χωρική προσέγγιση ή η περιφερειακή προσέγγιση κυριαρχεί στο σχεδιασμό της στρατηγικής για την ανάπτυξη; Σε κάθε περίπτωση χωρικού συνόλου ή αναλόγως. Τέλος, δύναται να ισχύει το αυτό για ένα οικοσύστημα που ισχύει για τον θεσμοποιημένο χώρο;

2. Πλεονεκτήματα των προσεγγίσεων για το χώρο των Δασών και των Δασικών Εκτάσεων

Οι πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη και για την επιβολή της ευταξίας στο χώρο, κρίνονται ως αποτελεσματικές όταν λαμβάνουν υπ' όψιν τους καθιερωμένους δείκτες που υπολογίζουν τα ποικίλα διαρθρωτικά προβλήματα των χωρικών διαστάσεων μέσα στο χρόνο. Οι ανωτέρω δύο βασικές πολιτικές κρίνονται και από τον βαθμό προσαρμοστικότητάς τους αναλόγως και των διαρθρωτικών προβλημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Μεταξύ αυτών παρατηρούνται πολλές φορές, απώλεια σημαντικών παραγωγικών κλάδων, έλλειψη ανταγωνιστικότητας, ανυπαρξία οργάνωσης του χώρου και επί πλέον μικροί βαθμοί έλξης των χωρικών ενότητων που χαρακτηρίζονται από άκαμπτο βαθμό μεταβλητότητας όπως είναι τα οικοσυστήματα π.χ. τα Δάση και οι δασικές εκτάσεις κ.ά.

Συνεπώς αποτελεί ζητούμενο για την σχεδιαστική πολιτικής της ένταξης των Δασών στο γενικότερο Πλαίσιο Σχεδιασμού του χώρου της Ελλάδας η επιλογή των προσεγγίσεων που μελετάμε, προκειμένου να εξεταστούν κατ' αρχάς οι χωρικές ιδιότητες που χαρακτηρίζουν τα Δάση και τις Δασικές εκτάσεις, που το επικείμενο Δασικό κτηματολόγιο θα χαρτογραφήσει και θα εντάξει σ' αυτό και εν συνεχεία να ιεραρχηθούν οι επιλογές των προσεγγίσεων.

Τοιουτοτρόπως, οι προσεγγίσεις θα αναλύσουν τις ιδιότητες που προαναφέρθηκαν και είναι μεταξύ άλλων οι εξής σημαντικές:

α. Το Δάσος αποτελεί χωρική ενότητα ενός οικοσυστήματος.

β. Ο Χώρος του Δάσους απετέλεσε και θα αποτελέσει χώρο διαμορφούμενο εκ των κοινωνικοοικονομικών, εκπολιτιστικών, τεχνολογικών και ιστορικών συνθηκών.

Έτσι, προκειμένου να συγκροτηθεί το υπό κατάρτιση Δασικό Κτηματολόγιο, πρέπει πρώτο κατά το σχεδιασμό αυτού του βασικού εργαλείου άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής να προσδιορισθεί πώς θα εκληφθεί, ως βασική έννοια, ο χώρος του Δάσους. Ειδικότερα, θα θεωρείται ο υπό ένταξη χώρος ως χωρική οντότητα που προσδιορίζεται κυρίως από τα φυσικά του όρια ή θα ενταχθεί ως προσδιορισμένος χώρος που θα απαρτίζει και αυτός την θεσμοθετημένη χωρική ενότητα βάσει της ισχύουσας εκάστοτε νομοθεσίας;

Εξ αυτών η πρόταση της μιας εκ των δύο ιδιοτήτων θα προσδιορίσει και την ιεράρχηση των προσεγγίσεων των σχετικών πλεονεκτημάτων.

Επί πλέον, η πρόταξη αυτή εξαρτάται από την θέση του συνταγματικού νομοθέτη, από την περί των Δασών φιλοσοφία της εκάστοτε πολιτείας και τη στάση του κοινωνικού συνόλου επί του θέματος, τι αποτελεί το Δάσος και τι έκτασή του!

3. Σύγχρονες Πολιτικές Χωροταξικού Σχεδιασμού που συναρτώνται προς το Δασικό Κτηματολόγιο στην Ελλάδα

3.1. Η Ελληνική Νομοθεσία

Η συνεισφορά της Ελληνικής Νομοθεσίας για τον προσδιορισμό της έννοιας του δασικού χώρου υπήρξε σημαντική και προσδιοριστική και προετοίμασε αρκετά το έδαφος για την κατάρτιση του Δασικού Κτηματολογίου νομολογιακά τουλάχιστον.

Κατ' αρχήν, ο Συνταγματικός Νομοθέτης καθόρισε τους άξονες που διασφαλίζουν με σαφήνεια τις έννοιες του Δασικού χώρου και τις εξέφρασε με τη διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 όπου κυριολεκτικά θέτει τις έννοιες των διαστάσεων του Δάσους και των Δασικών εκτάσεων στην πρώτη περίπτωση.

Επίσης, στην ίδια περίπτωση εξισώνει τον Δημόσιο Δασικό Χώρο με τον ιδιωτικό και απαγορεύει την μεταβολή των ιδιοτήτων των χωρικών διαστάσεων των ανωτέρω, πλην συγκεκριμένων μόνο περιπτώσεων όπως εκείνες του Εθνικού Συμφέροντος και για τις οποίες οριστικώς κρίνει ο ίδιος ο Νομοθέτης.

Κατά την δεύτερη περίπτωση ο Συνταγματικός Νομοθέτης με το άρθρο 117 παρ. 3 ορίζει ότι αν χώρος του Δάσους ή της Δασικής έκτασης αλλοιωθεί π.χ. από πυρκαϊά τότε είναι υποχρεωτική η αναδάσωσή του καθόλη την έκταση αυτών, δηλαδή σε όλη την κατεστραμμένη χωρική διάστασή των.

Επί πλέον πρόβλεψε με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου και τη δυνατότητα αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων μόνο υπέρ της Δημοσίας ωφέλειας, πράγμα που μας οδηγεί να κατανοήσουμε ένα ακόμη στοιχείο, ήτοι την τάση για την θεώρηση του μελετουμένου χώρου ως Δημοσίας Χωρικής ενότητας.

Τέλος ο Συνταγματικός αναθεωρητικός Νομοθέτης του 2001 προσέθεσε ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 24 που περιέχει και επαναλαμβάνει και αποσαφηνίζει οριστικώς τις μέχρι τότε έννοιες για το Δασικό χώρο, που είχαν χρησιμοποιηθεί νομολογιακώς ή είχαν συμπεριληφθεί σε αποφάσεις οργάνων της πολιτείας κ.λπ.

Πέραν των ανωτέρω τριών αξόνων που προσδιορίζουν μάλλον την χωρική διάσταση παρά την περιφερειακή διάσταση για την διαχείριση των Δασικών εκτάσεων, η Ελληνική Νομολογία αντιμετωπίζει παγίως και μέχρι σήμερα αυτόν τον χώρο ως ένα οικοσύστημα που δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται αποσπασματικά και επί πλέον δεν υποδιαιρείται σε μικρότερα άλλα υποσυστήματα ή ενότητες (ΣτΕ 1/1993, ΣτΕ 89/1993, ΣτΕ 1318/2001, ΣτΕ 2996, ΣτΕ 2997/2003).

Όμως, μία άλλη σημαντική απόφαση της Ελληνικής Δικαιοσύνης προσδιορίζει την έννοια της χωρικής οντότητας του Δάσους διότι υιοθετεί την άποψη ότι για τον ορισμό του Δασικού Χώρου χρειάζεται μόνον η ύπαρξη των μορφολογικών χαρακτηριστικών αυτού, πράγμα που δίνει τη δυνατότητα να θεωρούμε ότι στην προκειμένη περίπτωση η χωρική ενότητα δύναται να είναι διαπεριφερειακή, δηλαδή να συμπεριλαμβάνει μέρη περισσότερων της μας Θεσμοθετημένων Διοικητικών Περιφερειών (ΑΕΔ 27/1999).

3.2. Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και οι προσεγγίσεις αυτού για τους χώρους των Δασών και των Δασικών εκτάσεων

Με την έγκριση από το Νομοθετικό Σώμα του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. (ΦΕΚ 128Α' 3.7.2008) που θα αποτελέσει μαζί με το ΕΣΠΑ 2007-2013 τα βασικότερα εργαλεία περιφερειακής οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας μεσομακροπρόθεσμα αναγνωρίστηκαν τα κατωτέρω:

α. Η Ελλάδα αδυνατεί να ανταγωνιστεί επαρκώς τα προϊόντα ξύλου των κρατών της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης και αναγνωρίζει ότι η παραγωγικότητα των Δασών της δεν είναι σημαντική. Επί πλέον αιτιολογείται το ανωτέρω, στο προοίμιον (σελ. 2258, 5) λόγω των μετεωρολογικών συνθηκών που χαρακτηρίζουν το μεσογειακό οικοσυστήμα καθώς και λόγω της ανεπαρκούς διαχείρισης του δασικού οικοσυστήματος. Επιπροσθέτως αναφέρεται στην αδυναμία απολήψεως του ξύλου με χαμηλού κόστους τεχνολογικών μεθόδων. Τέλος διακρίνεται η ευχή για την αύξηση της παραγωγικότητας ενώ δεν γίνεται αναφορά για την ανταγωνιστικότητα με τα προαναφερθέντα κράτη ή άλλα του τρίτου κόσμου.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει η απουσία εννοιών θεσμοθετημένων περιφερειακών δασικών ενοτήτων για τη διαχείριση και την παραγωγικότητα των Δασών που ευκρινώς εννοούνται ως χωρικές οντότητες.

β. Ομοίως γίνεται αναφορά στη χωρική διάσταση των ορεινών όγκων με υπογράμμιση των γεωγραφικών χαρακτηριστικών και των αλληλεπιδράσεων των όγκων αυτών με τα οικοσυστήματά των και της λοιπής ενδοχώρας.

Μία άλλη σημαντική επισήμανση γίνεται στο άρθρο 10, όπου η ρητή αναφορά για την ολοκλήρωση του Δασικού κτηματολογίου εντός δεκαετίας αποτελεί επαναβεβαίωση της βούλησης του Συνταγματικού Νομοθέτη που επισημάναμε προηγουμένως. Επιπροσθέτως και σε αυτό το κεφάλαιο διαφαίνεται η άποψη του Νομοθέτη πως τα δάση και οι δασικές εκτάσεις αποτελούν οικοσυστήματα που χρήζουν πολιτικών διατήρησης της βιοποικιλότητάς των καθώς και της οικολογικής ισορροπίας των, πράγμα που απομακρύνει την περιφερειακή προσέγγιση ως έννοιας ερμηνείας και ανάλυσης ενοτήτων που δεν διασπώνται Διοικητικώς και αντιστρόφως, όπως είναι τα οικοσυστήματα.

Τέλος, στο ίδιο άρθρο που κάνει αναφορά στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων υπογραμμίζεται ότι η διαχείριση των δασικών γαιών θα πρέπει να αποτελεί σχεδιαστική πολιτική διαχείρισης οικοσυστημάτων.

3.3. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013

Το ήδη εφαρμοζόμενο ΕΣΠΑ 2007-2013 στην Ελλάδα περιέχει ως στρατηγική επιλογή πολιτικές που αποσκοπούν στην ισόρροπη ανάπτυξη της περιφέρειας και μεταξύ των άλλων υπογραμμίζει, ότι τον οραματικό αυτό στόχο τον συνθέτει και η επίτευξη της διατήρησης της χωρικής συνοχής. Επίσης, αναφέρει ότι ανάμεσα στις προτεραιότητες του υφίστανται η προστασία των οικοσυστημάτων των διαφόρων χωρικών ενοτήτων, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον επί των ορεινών όγκων που τις εκλαμβάνει ως χωρικά σύνολα, οι αναπτυξιακές επιλογές που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες ορεινές περιοχές που θα είναι μικρής κλίμακας και ήπιας μορφής για να μην θιγούν τα οικοσυστήματα. Ακόμη, κάνει μνεία απόψεως που υιοθετεί όπως χωρικά σύνολα που συναρτούν και συναρτώνται από τις κλιματικές αλλαγές, από την επέκταση του αστικού χώρου, από την κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής άλλοτε θετικώς και άλλοτε αρνητικώς.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει, ότι περιπτώσεις όπως οι περί των ορεινών όγκων (άρα και των Δασών και των εκτάσεων αυτών) για τους οποίους γίνεται αναφορά είτε στις παραγωγικές δραστηριότητές των και στο περιβάλλον αυτών, είτε στους προβληματισμούς για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων των δηλώνουν σαφώς πως ο χώρος προσεγγίζεται γι' αυτά τα σύνολα με την χωρική των διάσταση περισσότερον.

Συνεπώς ρυθμίζει και προετοιμάζει την ζητούμενη κοινή αντίληψη για την άποψη που πρέπει να κυριαρχεί κατά την κατάρτιση του Δασικού Κτηματολογίου σ' ό,τι αφορά την έννοια της διάστασης του χώρου των εντασσομένων σ' αυτό συνόλων.

Στην ανωτέρω διαπίστωση δύναται να προστεθεί και άλλη σημαντική επιλογή του ΕΣΠΑ 2007-2013 που θα ενισχύει την άποψη της προσέγγισης του Δάσους και των εκτάσεων του με την χωρική διάσταση όπως η αναφορά στις επιδιωκόμενες συγκροτήσεις πολυλειτουργικού προτύπου ανάπτυξης των ορεινών όγκων σε σχέση με τις πιέσεις που ασκούνται για τα δασικά οικοσυστήματα και οι οποίες μας δηλώνουν την αναγκαιότητα σχεδιασμού πολιτικών αντίθετα στις αλόγιστες οικιστικές αναπτύξεις και οικονομίες που επιδρούν αρνητικώς στους φυσικούς πόρους, γενικότερα, των ορεινών όγκων και των απολήξεων αυτών.

Τέλος, δυνάμεθα να διακρίνουμε και κατά τις αναφορές, του μεγάλου αυτού στρατηγικού σχεδίου, για τις ταξινομήσεις των ορεινών όγκων να γίνεται αναφορά για την προσέγγιση των χώρων αυτών μόνο με τις χωρικές διαστάσεις αυτών και ταξινομεί τους παραπάνω κυρίως με φράσεις όπως:

α. Ορεινός όγκος της Πίνδου με τις απολήξεις του (περιλαμβάνει 4 περιφέρειες της χώρας και εξετάζεται συνολικώς).

β. Ορεινός όγκος Πελοποννήσου (ομοίως περιλαμβάνει 2 περιφέρειες).

γ. Ορεινός όγκος βουνού Ολύμπου (ομοίως περιλαμβάνει περισσότερες της μίας περιφέρειες) κ.ο.κ.

3.4. Η Επιστημονική Κοινότητα

Η επιστήμη της Δασικής Οικολογίας θεμελίωσε δύο καινούριες αντιλήψεις για την έννοια του Δάσους ήτοι την αντίληψη της βιοκοινότητας και την αντίληψη του οικοσυστήματος. Τόσον η βιοκοινότητα όσον και το οικοσύστημα αποτελούν χωρικές οντότητες. Η πρώτη είναι το σύνολο των φυτοκοινοτήτων και των ζωοκοινοτήτων και μαζί με το κλίμα και το έδαφος μας χωρικής ενότητας που συνθέτουν τη γεωκοινότητα απαρτίζουν το Δασικό οικοσύστημα (Ντάφης, 1992). Συνεπώς δυνάμεθα να συμπεράνουμε ότι οι κοινότητες που συνθέτουν το Δάσος μαζί με τα μέλη τους βρίσκονται σε στενές διαρθρωτικές σχέσεις και αλληλεπιδράσεις. Εν τούτοις, δεν μπορεί να θεωρηθεί το οικοσύστημα ως ένας «οργανισμός» προσδιορισμένος θεσμικά γιατί οι αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ των μελών μας κοινότητας είναι πολλές φορές ακαθόριστες και μεταβλητές.

Στο Δάσος συναντάμε όλες τις δυνατές σχέσεις, από απλή συνύπαρξη μέχρι την αμοιβαία αλληλεξάρτηση. Σύμφωνα με την Επιστήμη, τα όρια των δασικών οικοσυστημάτων είναι γενικώς ασαφή και ευρύτατα και ελάχιστες φορές διακρίνουμε τη γραμμή ή τη ζώνη όπου σταματά η κυριαρχία ενός είδους ή μιας ομάδας ειδών. Στην περίπτωση των ασαφών ορίων ανάμεσα στις χωρικές οντότητες των δασικών οικοσυστημάτων υπάρχει μια μεταβατική ζώνη. Τοιουτοτρόπως εξάγεται το συμπέρασμα ότι η προσέγγιση του χώρου του γίνεται θεμελιωδώς με τη χωρική διάσταση.

Επίσης, σύμφωνα με αξιώματα αυτής της Επιστήμης, η σημασία του χωροταξικού προγραμματισμού για την καλύτερη χρήση της γης και για τη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη του χώρου είναι χρήσιμο να γνωρίσουμε τα κύρια χαρακτηριστικά του τόπου ή του φυσικού χώρου όπως εννοείται στη Δασοπονία, δηλαδή η γη της χωρικής ενότητας μαζί με τα στρώματα της ατμόσφαιρας που βρίσκονται πάνω από αυτή (Παπαμίχος, 1992).

4. Μεθοδολογία

4.1. Ο χαρακτήρας της έρευνας

Η ποιοτική κυρίως έρευνα είναι πρωτογενής, βασικώς για δύο λόγους, ήτοι:

α. Πραγματοποιήθηκε συλλογή και ενδεδειγμένη μελέτη της υφιστάμενης Νομοθεσίας κυρίως των συνταγματικών διατάξεων και των αποφάσεων των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας, που αναφέρονται στις χωρικές διαστάσεις των Δασών και των Δασικών Εκτάσεων δια των οποίων νομολογιακώς κρίνονται και διασαφηνίζονται αυτές ως χωρικές ενότητες οικοσυστημάτων, προσδιορίζονται πάλι οι σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης με τις άλλες διαφορετικές χωρικές ενότητες του χώρου της επικράτειας και προσεγγίζουν ακόμη τα ζητήματα των εκτρεπομένων δραστηριοτήτων, σε πλείστες περιπτώσεις, τόσο εντός αυτών όσο και έξωθεν αυτών.

β. Μελετήθηκαν Προτάσεις και Γνώμες επιστημόνων, τεχνοκρατών, ειδικών ή άλλων εκπροσώπων που εκφράστηκαν ή κατατέθηκαν καθόλη τη διάρκεια των δημοσίων διαβουλεύσεων για το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και των δύο Ειδικών Χωροταξικών για τη βιομηχανία και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ιδιαίτερος αναζητήθηκαν τα σημεία των εκείνα στα οποία θίγονται οι σχέσεις των διαφόρων χωρικών ενότητων με το Δασικό Οικοσύστημα. Το πρωτογενές υλικό που μελετήθηκε περιήλθε στον γράφοντα λόγω της συμμετοχής του στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Κατά την ποιοτική έρευνα αναζητήθηκαν επίσης οι απόψεις και οι προτεινόμενες επιλογές για τη σύνδεση του Δασικού Κτηματολογίου με το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. και τα άλλα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια καθώς και με ποια διάσταση εισάγεται ο χώρος για το Δασικό Κτηματολόγιο και αναζητήθηκαν οι απόψεις για τις δύο διαστάσεις του χώρου ήτοι η χωρική και η περιφερειακή.

Αλλα πρωτογενή στοιχεία όπως τα ανωτέρω προκειμένου να διαπιστωθούν οι διαγραφόμενες πολιτικές, αναζητήθηκαν και στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, ιδιαίτερος μεταξύ των Αναπτυξιακών Επιλογών του προκειμένου να διαπιστωθεί με ποια διάσταση εισάγεται ο χώρος στις εφαρμοζόμενες και σχεδιαζόμενες πολιτικές του για τους ορεινούς όγκους της Επικράτειας.

Επίσης, αναζητήθηκαν παρόμοιες απόψεις σε βασικές και σημαντικές μελέτες διεθνών οίκων που εκπονήθηκαν εν όψει της εφαρμογής του ΕΣΠΑ και χρησιμοποιήθηκε για την εξαγωγή των συμπερασμάτων, το κείμενο του Νόμου της Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. και ιδίως τα άρθρα που αναφέρονται στην παραγωγικότητα των Ελληνικών Δασών, στην άποψη του Νομοθέτη για τη διάσταση του Δασικού Χώρου καθώς και εκείνα που αναφέρονται στην εναρμόνιση του Δασικού Κτηματολογίου με το Γενικό πλαίσιο.

Μελετήθηκαν εκ νέου πάλι, απόψεις της Επιστημονικής Κοινότητας για τους τρόπους, τις διαδικασίες κατάρτισης του ανωτέρω κτηματολογίου, καθώς και για τη σύνδεση αυτού με τις άλλες χωρικές ενότητες και τέλος για τον χαρακτήρα του οικοσυστήματος που θα προσδώσει και θα διαφυλάξει το επίμαχο κτηματολόγιο.

4.2. Απλή SWOT ανάλυση για Δασικά Οικοσυστήματα και Προκαταρκτική Ανάλυση για το Δασικό Κτηματολόγιο

Η χρήση της κατωτέρω SWOT Ανάλυσης για την κατανόηση των πολιτικών και των τάσεων επί των δασικών εκτάσεων καθιστά ακόμη περισσότερο ορατό το ζήτημα της αναγκαίας εναρμόνισης του υπό σχεδιασμό και κατάρτιση Δασικού Κτηματολογίου της χώρας. Η δομημένη πληροφόρηση που αποπειράται να δώσει η κατωτέρω τεχνική ευκόλως μας καθιστά κατανοητό ότι οι υφιστάμενες και διαμορφούμενες, από το σύνολο των

στρατηγικών επιλογών, συναντιλήψεις θα συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της προαναφερθείσης εναρμόνισης με τις ισχυρές προσεγγίσεις των στις έννοιες του Δάσους - Οικοσυστήματος ή του Δάσους - Χωρική ενότητα και αδιάσπαστη, αντί των προσεγγίσεων που στηρίζονται στην έννοια της περιφερειακής διάστασης.

Τα στοιχεία των ανωτέρω, στηρίχθηκαν σε SWOT αναλύσεις για τους ορεινούς όγκους και τα Δάση, στη χρήση στοιχείων που δύνανται να επηρεάσουν ή όχι τον χαρακτήρα των οικοσυστημάτων που θα ενταχθούν στο κτηματολόγιό τους και χρησιμοποιήθηκε η προκαταρκτική ανάλυση του δεύτερου πίνακα προκειμένου να καταγραφούν εκείνες οι προσεγγίσεις που θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην συγκρότηση του δασικού κτηματολογίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι
ΔΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T. ΤΡΙΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	Ισχυρά σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
ΑΓΟΡΕΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ Ή ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ)	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητα προσφοράς νέων ολοκληρωμένων προϊόντων-υπηρεσιών (Δασικής εκμετάλλευσης τουρισμού-ιστορικού αρχαιολογ. ενδιαφέροντος) 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή παραγωγικότητα Δασικών προϊόντων • Μη ανταγωνιστικά επίσης • Το 1/3 των δασών είναι βιομηχανικά • Πυρκαϊές 	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση παραγωγικότητας • Αύξηση ανταγωνιστικότητας κυρίως τουριστικής • Η ευκαιρία από τη δημιουργία της αύξησης της ζήτησης νέων ολοκληρωμένων προϊόντων 	<ul style="list-style-type: none"> • Κλιματολογική αλλαγή • Καταπατήσεις - Αμφισβήτηση Δασικών χώρων • Ισχυρός ανταγωνισμός εκ του εξωτερικού
ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλή βιοποικιλότητα • Δάση και Δασικές εκτάσεις φυσικού κάλλους, μεγάλης πολιτιστικής παράδοσης και υπέροχων περιβαλλόντων. • Αδιάσπαστοι Διαπεριφερειακοί χώροι στην Επιρράτεια. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη Κτηματολογίου Δασών – Δασικών εκτάσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Η φιλοσοφία για τις προσεγγίσεις του χώρου των εφαρμοζόμενων πολιτικών • Πολιτικές ΕΣΠΑ 2007-2013, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η αντίσταση των ισχυρών συμφερόντων για το ιδιοκτησιακό – Θέσεις των Αυτοδιοικητικών οργάνων για τη Διαχείριση των Δασών από αυτούς. • Η απραξία για το Δασικό Κτηματολόγιο
ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Ισχυρό Συνταγματικό Νομικό πλέγμα και Νομολογία • Εφαρμογή ΕΣΠΑ 2007-2013 • Εφαρμογή Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. και των ειδικών χωροταξικών • Εφαρμογή του Κτηματολογίου 	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη του Δασικού Κτηματολογίου απορροθμιστικός παράγων των βασικών πολιτικών • Αδυναμία άσκησης σε πολλές περιπτώσεις λόγω αμφισβητούμενης ερμηνείας αεροφωτογραφιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα σύγχρονα συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών – η άμεση και ολοκληρωμένη εφαρμογή των. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη συγκε κριμένης χρονικής περιόδου αφετηρίας για την ερμηνεία των αεροφωτογραφιών των Δασών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ
ΔΑΣΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

**Προκαταρκτική Ανάλυση Προσεγγίσεων των κατευθύνσεων
κυρίων αξόνων για την εναρμόνισή τους με το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.**

ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ			
Προσέγγιση των υπό ένταξη στο Δασικό Κτηματολόγιο Χώρων		ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΧΩΡΙΚΗ	ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
Σύνταγμα - Νομολογία	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ Συνταγματική Επιταγή Πάγια Νομολογία	•	Ο
ΕΣΠΑ 2007-2013	Ορεινός όγκος, οραμαματικές αναφορές του στο βασικό σχεδιασμό	•	Ο
ΓΠΧΣΑΑ	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ Νομοθετική θέση αφ. 10 του νόμου	•	Ο
ΔΑΣΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ*	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ	•	Ο
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ	•	Ο

Προκαταρκτική ανάλυση, Χ.Α. ΛΑΔΙΑΣ 2008.

• Κύρια προσέγγιση

Ο Δευτερεύουσα προσέγγιση

* Με βάση την προσέγγιση της παρούσας έρευνας

5. Απαντήσεις στο ζήτημα της επικείμενης εναρμόνισης με το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.

Πριν δώσουμε τις απαντήσεις για τον τρόπο εναρμόνισης του Δασικού Κτηματολογίου με το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. είναι χρήσιμο να υπογραμμίσουμε, ότι τούτο θα αποτελεί ένα συγκεκριμένο και χρήσιμο εργαλείο άσκησης χωρικής και περιφερειακής οικονομικής πολιτικής, πράγμα που συμβάλλει στην προαγωγή της Περιφερειακής Επιστήμης. Το ανωτέρω θα συντελεσθεί διότι ο σκοπός αυτής είναι η βαθύτερη διερεύνηση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο χώρο με τη μελέτη των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και συμπεριφορικών φαινομένων που έχουν χωρική διάσταση (Miernyk, 1982). Τοιουτοτρόπως διατυπώνονται οι κατωτέρω:

1. Η περιφερειακή επιστήμη προκειμένου να αναλύσει τα πολυσύνθετα χωρικά φαινόμενα εφαρμόζει την επιστημονική αναλυτική μέθοδο που ερευνά τη σχέση αιτίας και αποτελέσματος και η οποία προσπαθεί να περιγράψει την οργάνωση και τη λειτουργία των θεσμών και των μέτρων πολιτικής με ποσοτικές μεθόδους που εκφράζονται με τη χρήση της στατιστικής, της οικονομετρίας, της επιχειρησιακής έρευνας και της πληροφορικής (Κόνσολας, 1997). Το Δασικό Κτηματολόγιο που θα αποτελεί ένα πολυσύνθετο χωρικό φαινόμενο στην επικράτεια, θα είναι σε συνεχή βάση αντικείμενο μελετών της περιφερειακής επιστήμης. Σύμφωνα με την ανωτέρω επιστημονική άποψη θα αποτελεί πάντοτε αντικείμενο έρευνας, σχέσης αιτίας και αποτελέσματος στο χώρο του που θα περιγράφεται από αυτήν ως θεσμός με σημαντικές λειτουργίες των οποίων η αποτελεσματι-

κότητα θα υπολογίζεται με τη βοήθεια των μεθόδων των προαναφερθέντων επιστημονικών κλάδων.

Επίσης, αυτός ο μέγιστος Χωροταξικός Χάρτης θα αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος πολλών κλάδων θετικών και θεωρητικών επιστημών και των μεθόδων αυτών αφού οι χωρικές αναλύσεις του θα επιζητούν τα αποτελέσματα και τις λύσεις των προβλημάτων των χωρικών ενότητων του με τις μεθόδους αυτών των επιστημών (Mierzyk, 1982), (Boyce, D., Nijkamp, P. and Shefer, D., 1991).

Τέλος, η θεσμική λειτουργία της κτηματογράφησης των Δασών θα περιορίσει τα αίτια των περιφερειακών προβλημάτων με τη διασάφηση και την ευταξία των χωρικών μερών των οικοσυστημάτων Δασών και Δασικών εκτάσεων.

Τιουτοτρόπως θα συντελείται δια της ανωτέρω λειτουργίας ο αποτελεσματικότερος προσδιορισμός του συστήματος των παραγόντων που διαμορφώνουν τη λειτουργική σχέση ανάμεσα σε διαφορετικές χωρικές μονάδες και θα επιτυγχάνεται η ορθή επιλογή του προτύπου της «πολικής ανάπτυξης» ή της ολοκληρωμένης ανάπτυξης (Παπαδάσκαλόπουλος, 1995, 2000).

Όλες οι ανωτέρω επιστημονικές απόψεις, γενικά αποδεκτές θεμελιώνουν τη βάση τόσο της κτηματογράφησης των Δασικών ενότητων όσο και τον προσδιορισμό των σχέσεων μετά των άλλων χωρικών ενότητων εντός του πλαισίου του Εθνικού Χωροταξικού.

2. Η πολιτική για την εναρμόνιση των Δασικών Χαρτών της χώρας στο Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. πρέπει να στηριχθεί ιδιαίτερος στα διαθέσιμα στοιχεία αυτών που θα απαρτίζουν τη Βάση Δεδομένων τους. Ο βαθμός της εναρμόνισης θα εξαρτηθεί από τις πηγές αυτών των στοιχείων, από τη σαφή και αδιαμφισβήτητη ερμηνεία των υπαρχόντων Συνταγματικών άρθρων ή άλλων κειμένων διατάξεων και από τις μεθόδους άμβλυνσης των προβλημάτων που θα δημιουργηθούν εν όψει της παραβολής ως αφητηρίας των διαθεσίμων ή νέων δεδομένων.

Η βασικότερη μέθοδος άμβλυνσης των ενδεχόμενων προβλημάτων περί των διακρίσεων των χωρικών ενότητων αλλά και της ακριβούς αποτύπωσης των χωρικών μονάδων του Δασικού Κτηματολογίου αποτελούν τα σύγχρονα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών των οποίων η αποτελεσματικότητα εξαρτάται πάλι από διάφορους παράγοντες, όπως είναι η πληρότητα αυτών των στοιχείων, των βάσεων, η μη νομική αμφισβήτηση αυτών, το ισχυρό νομικό πλέγμα για το σύνολο των χωρικών ενότητων το οποίο θα προστατεύει την ισχύ και την εγκυρότητα των δεδομένων, η συνεχής ανανέωση και ενημέρωση των στοιχείων με σύγχρονες μεθόδους κ.ά.

Η δημιουργία όμως του Γενικού Χωροταξικού Χάρτη της χώρας, η έναρξη της συγκρότησης και της λειτουργίας του Εθνικού Κτηματολογίου, η εφαρμογή του Ε.Σ.Π.Α. 2007-2013 και ο επερχόμενος Διοικητικός ανασχεδιασμός με τον «νέο Καποδίστρια», επιβάλλουν τη συγκρότηση του υπό εναρμόνιση εξεταζομένου κτηματολογίου να έχει και τον χαρακτήρα του πολυσήμαντου.

Δηλαδή, του Πολυσήμαντου Δασικού Κτηματολογίου του οποίου οι δυνατότητές του δεν θα στηρίζονται στη λειτουργικότητα των παραδοσιακών χαρτών ή των εποχιακών φωτογραφιών, αλλά αυτή θα εκτείνεται ποικίλως με τη βοήθεια των σύγχρονων μέσων στις πολιτικές των ευρύτερων στόχων της χωρικής και της περιφερειακής ανάπτυξης (Δονάτος, 1979).

3. Εκ των προηγηθέντων αναφορών και αναλύσεων προκύπτει ότι στην περίπτωση των Δασών και των Δασικών εκτάσεων, αυτά εκλαμβάνονται ως οικοσυστήματα αδιαίρετα και υπερκείμενα των υφισταμένων ενοτήτων του χώρου που προσεγγίζονται κατά κανόνα λόγω των αναφορών τους όχι ως σχεδιασμένες περιφερειακές ενότητες.

Συνεπώς εξάγεται το συμπέρασμα ότι και στην περίπτωση των εφαρμογών των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών η προσέγγιση του Δασικού χώρου δεν μπορεί παρά να πραγματοποιηθεί κυρίως με τη χωρική του διάσταση στις σχεδιαστικές προσεγγίσεις και στις διαδικασίες των λειτουργιών των οικοσυστημάτων που στο Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. αναφέρονται επίσης όπως π.χ. ορεινοί όγκοι Πίνδου, του βουνού του Ολύμπου κ.λπ.

Επομένως και η αποτελεσματικότητα της εναρμόνισης θα εξαρτηθεί και από την ενιαία για το οικοσύστημα τοπογραφική εργασία, τηλεσκοπική απεικόνιση, ψηφιοποίηση χαρτών ή άλλων διαδικασιών.

4. Την εναρμόνιση του Δασικού Κτηματολογίου με το Γενικό Πλαίσιο θα την προσδιορίσουν και οι αποφάσεις της πολιτείας για σημαντικά φλέγοντα ζητήματα που αποτελούν μεγάλα ερωτήματα που χρήζουν εκ μέρους της απαντήσεων και ιστορικών αποφάσεων όπως:

α. Ποίος θα είναι ο χρόνος λήψης των αεροφωτογραφιών που θα χρησιμοποιηθούν από τα Γ.Σ.Π. ως βάση χαρακτηρισμού των Δασών;

β. Ποία πολιτεία εν όψει της επερχόμενης νέας Διοικητικής μεταρρύθμισης της Επικράτειας, θα διαχειρισθεί εν μέρει ή εν όλω τα δασικά οικοσυστήματα; Η Δημόσια Πολιτεία ή η Αυτοδιοικητική Πολιτεία ακόμη και στην περίπτωση που οι περιφέρειες της χώρας καταστούν ολιγάριθμες και αυτοδιοικητικές;

γ. Το ισχύον Συνταγματικό πλαίσιο για την προστασία του Δασικού Οικοσυστήματος πρέπει να συνεχίσει να ισχύει ως έχει;

δ. Το Δασικό οικοσύστημα στη χώρα μας δύναται να θεωρείται ότι θα εναρμονίζεται με τις άλλες παραγωγικές δραστηριότητες των διαφορετικών χωρικών ενοτήτων και θα συμβάλει στην ανάπτυξη του χώρου και όταν ακόμη τα αγαθά και οι υπηρεσίες του είναι ή θα τείνουν να είναι μη ανταγωνιστικά;

Επί του πρώτου ερωτήματος υφίστανται διαφορετικές απόψεις σε ό,τι αφορά το έτος ισχύος των αεροφωτογραφήσεων των Δασών και των Δασικών εκτάσεων. Οι απόψεις αναφέρονται στα έτη 1945, 1960, 1970, κυρίως κάθε έτος όμως έχει θεωρώ τα πλεονεκτήματά του και τα μειονεκτήματά του σ' ό,τι αφορά την απεικόνιση της Δασικής Πραγματικότητας στη χώρα. Όσον παλαιότερον αναφερόμαστε τόσο περισσότερο απομακρυνόμαστε από τη σημερινή πραγματικότητα. Επί πλέον, οι αεροφωτογραφήσεις των αρχών της δεκαετίας του 1960 είναι πληρέστερες διότι πραγματοποιήθηκαν ενιαία για όλες τις Δασικές εκτάσεις της χώρας.

Ο οριστικός καθορισμός της χρήσης των αεροφωτογραφιών θα συμβάλει στη ζητούμενη εναρμόνιση διότι θα διασαφηνίσει τις έννοιες των υφισταμένων χωρικών εκτάσεων και θα προσδιορίσει με ακρίβεια τις επιτρεπόμενες παραγωγικές δραστηριότητες. Ο ανωτέρω καθορισμός πρέπει να αποτελεί έργο της πολιτείας αποκλειστικώς –του αρμοδίου Υπουργείου για τα Δάση– και η αποτελεσματικότητα αυτού πάλι θα κριθεί από το σύννομο των οριστικών γνωματεύσεων και αποφάσεών της. Οι ανωτέρω θα προσδώσουν τα-

χύτητα στην εναρμόνιση και εγκυρότητα στις σχεδιαζόμενες πολιτικές που έχουν σχέση με τις Δασικές χωρικές ενότητες όταν εξασφαλίσουν τη γενική ή καθολική αποδοχή.

Επί του δευτέρου ερωτήματος πιστεύω ότι η σημερινή κρατούσα θεωρία και υφιστάμενη κατάσταση περί της διαχείρισεων των Δασικών εκτάσεων πρέπει να διατηρηθεί για τον επί πλέον λόγο ότι ο σημερινός διαχειριστής αυτών, η Διοικητική Πολιτεία, είναι και ο κύριος διαχειριστής του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. Συνεπώς η εναρμόνιση με αυτό θα επιτελείται από τον ίδιον φορέα που εγγυάται και την διατήρηση των Δημοσίων χαρακτηριστικών και αγαθών των υπό εναρμόνιση Δασικών ενοτήτων ενιαίως για όλη την επικράτεια.

Σε ό,τι αφορά το τρίτο ερώτημα, θεωρώ ότι η εναρμόνιση θα επιτελείται αρτίως όταν το υφιστάμενο ισχύον καθεστώς διατηρηθεί και θωρακισθεί με την άκαμπτη στάση των εύκολων αναθεωρήσεων ή των έωλων Νομικών γνωμοδοτήσεων που θα φαλκιδεύουν το χαρακτήρα του Δημόσιου Δασικού αγαθού, θα ταλανίζουν τις εφαρμοζόμενες πολιτικές και θα διαταράσσουν την επιβαλλόμενη ευταξία των παραγωγικών δραστηριοτήτων του Γενικού πλαισίου.

Τέλος, η απάντηση στο ζήτημα της εναρμόνισης της διαχείρισης των Δασικών οικοσυστημάτων όταν αυτά κρίνονται αντιπαραγωγικά, πρέπει να συναρτηθεί με τις επίκαιρες διαπιστώσεις εκ των σύγχρονων κλάδων της οικονομικής, της οικονομίας του κλίματος και της οικονομίας του περιβάλλοντος, που διατυπώνουν αξιωματικώς για τα Δασικά Οικοσυστήματα ότι και όταν αυτά κρίνονται αντιπαραγωγικά και μη εκμεταλλεύσιμα, αποτελούν τους αυτόματους σταθεροποιητές του περιβάλλοντος και του κλίματος – διότι απομακρύνουν τα ιπτάμενα διοξείδια από την ατμόσφαιρα με την λειτουργική κατακράτηση αυτών από τα ίδια τα δέντρα– και αποτρέπουν την δημιουργία μορφών αντιοικονομιών που θα απορρυθμίζουν τις παραγωγικές λειτουργίες των χωρικών ενοτήτων του Γενικού πλαισίου και των άλλων ειδικών και γενικότερα του συνόλου των αναπτυξιακών στρατηγικών.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Boyce, D., Nijkamp, P. and Shefer, D. (1991): Regional Science, Springer, Berlin – Heidelberg.

Frontier Economics (2005): Έκθεση Γενικής Μελέτης Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας – 1^η Έκθεση, Frontier Economics Ltd, London.

Miernyk, W. (1982): Regional Analysis and Regional Policy. Oelgeschlager, Gunn and Hain, Cambridge.

Ελληνόγλωσση

Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (2008): ΦΕΚ 128/3.7.2008 και τα κείμενα των δημοσίων διαβουλεύσεων, η Γνωμάτευση του ΕΣΧΣΑΑ και η Εισηγητική Έκθεση, Αθήνα.

Παννακούρου, Τ. (2007): Η Μεταβολή του Προορισμού των Δασών και των Δασικών Εκτάσεων και η Αναθεώρηση του Συντάγματος. Εισήγηση στο Συνέδριο «Το δέντρο και το δάσος: Κανόνες και διαδικασίες για την αποτελεσματική προστασία των δασικών οικοσυστημάτων», Αθήνα.

Δεληθέου, Β. (2007, 2008): Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρη Α, Β, Γ, Δ. Ειδική Εκδοτική. Αθήνα.

Δονάτος, Γ. (1979): Η Συμβολή του Πολυσήμαντου Κτηματολογίου στη Στατιστική Πληροφόρηση, Έκδοση 1979, Αθήνα.

Δονάτος, Γ. (2005): Ένα Ολοκληρωμένο Σύστημα Στατιστικής Πληροφόρησης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Θ. Σκούντζο, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς.

Καραμάνωφ, Μ. (2006): «Τι Διακυβεύεται με την Προτεινόμενη Αναθεώρηση του άρθρου 24;» Εφημερίδα Αυγή, Ένθετο Ο Δαίμων της Οικολογίας, Αθήνα.

Λαδιάς, Χ. (2008): Εισήγηση για το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α., στην Ημερίδα για το Χωροταξικό στο ΙΣΤΑΜΕ, Αθήνα.

Λαδιάς, Χ. (2009): Εισήγηση για το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. στη Βουλή των Ελλήνων κατά τις εργασίες της Δημόσιας Διαβούλευσης αυτής. Αθήνα.

Μαριά, Ε. (2006): Συνταγματική Προστασία Δασών και Αναθεώρηση του Συντάγματος. Εισήγηση στο Συνέδριο «Συνταγματική Αναθεώρηση – Περιβάλλον – Δάση», Αθήνα.

Μενουδάκος, Κ. (2007): Αναθεώρηση του Άρθρου 24, του Συντάγματος. Μία Οπισθοδρομική Πρόταση. Εισήγηση στο Συνέδριο «Συνταγματική Αναθεώρηση – Περιβάλλον – Δάση», Αθήνα.

Ντάφης, Σ. (1982): Δασική Οικολογία, Εφαρμοσμένη Δασοκομική, μέρος Β', Αθήνα.

Παπαδασκαλόπουλος, Α. (1995): Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Παπαδασκαλόπουλος, Α. (2000): Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Παπαμίχος, Ν. (1982): Χωροταξικός Προγραμματισμός και Ανάπτυξη της Ορεινής Οικονομίας, Εισήγηση στο Συνέδριο του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, Αθήνα.

Σιδηρόπουλος Η. - Πυργιώτης Λ. (1993): Θέματα διαχείρισης φυσικών και Ενεργειακών πόρων, πανεπιστημιακές παραδόσεις ΤΑΠΑ Παντείου, Αθήνα

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Διαχειριστική Αρχή του ΚΠΣ (2005): Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Στρατηγικό Μέρος, 1^ο Σχέδιο, Αθήνα.

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2004): Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2006, Αθήνα.

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης (2007): Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Αθήνα.

Κριτικά σημειώματα

Μαρία ΤΟΥΡΗ: Η Ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού: Η περίπτωση των Δελφών. Αθήναι, 2007, σελ. 192.

Της Δρος **Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ**

Η παρούσα υπό κρίση διπλωματική εργασία με θέμα: «Η Ανάπτυξη και Προβολή του Συνεδριακού Τουρισμού: Η περίπτωση των Δελφών» υπεβλήθη στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.¹

Η εργασία, αποτελείται από δύο κυρίως μέρη: Α. Το θεωρητικό μέρος (εκτός της Εισαγωγής, 7(επτά) Κεφάλαια) που αναφέρονται κυρίως στη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας της τουριστικής ανάπτυξης, και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ειδικότερα του συνεδριακού τουρισμού. Β. Την έρευνα που έγινε σε αντιπροσωπευτικό τυχαίο δείγμα κατοίκων της περιοχής των Δελφών, προκειμένου να διαπιστωθεί/διερευνηθεί η στάση τους απέναντι στα οφέλη, αλλά και στα προβλήματα που προκύπτουν από την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού στην περιοχή.

Αναλυτικότερα:

Στο Κεφάλαιο Α' η Συγγραφέας πραγματεύεται βασικές έννοιες, όπως την θεωρία του τουρισμού και της τουριστικής οικονομίας, τις σχέσεις μεταξύ τουρισμού και κοινωνιολογίας και τουρισμού και περιβάλλοντος καθώς και μεταξύ τουριστικής ζήτησης και τουριστικής προσφοράς.

Στο Κεφάλαιο Β' η Συγγραφέας αναλύει την έννοια της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, καθώς επισημαίνει, ότι η ραγδαία τουριστική ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες ήταν τόσο άναρχη, αυθαίρετη και απρογραμματίστη, που ο τουρισμός έγινε μέσο μεγάλης εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, στις περισσότερες των περιπτώσεων.

Έτσι, λοιπόν, αναγκαία η αναζήτηση σε παγκόσμιο, σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο «προτύπων» που να συνδέονται με την έννοια της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, εντός τύπου ανάπτυξης δηλαδή, που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για τη συνεχή ανατροφοδότησή της.

Στο ίδιο Κεφάλαιο γίνεται μνεία «ειδικών» και «εναλλακτικών» μορφών τουρισμού, που προσδιορίζονται από την ύπαρξη ενός ειδικού και κυρίαρχου κινήτρου στη ζήτη-

1. *Μέλη Τριμελούς Επιτροπής: Καθηγητής Κ. Αποστολόπουλος, Λέκτωρ Μ. Βαμβακάρη, Δρ Β. Δελιθέου, Εντεταλμένη Διδασκαλίας.*

ση π.χ. συνέδρια και από την ανάπτυξη μιας αντίστοιχης ειδικής υποδομής στις τουριστικές περιοχές, με ταυτόχρονο σεβασμό στην τοπική κοινωνική και περιβαλλοντική δομή.

Στο Κεφάλαιο Γ' της εργασίας γίνεται εκτενής αναφορά στα επαγγελματικά ταξίδια, αφού οι επαγγελματίες εκτός από τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες αναπτύσσουν ταυτοχρόνως και τουριστικές δραστηριότητες, με σημαντικά οικονομικά και άλλα οφέλη για τους τόπους προορισμού.

Στα Κεφάλαια Δ' και Ε' αναπτύσσονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συνεδριακού τουρισμού (ταυτότητα συνεδρίων, φορείς και οργανωτές, χρόνοι και μεγάθη συνεδρίων, τόποι συνεδρίων) και της αγοράς του. Αναφέρεται, ότι οι κύριες πηγές ζήτησης συνεδριακών υπηρεσιών διεθνώς είναι οι διάφορες κατηγορίες οργανώσεων/σωματείων (65-75% της συνολικής κίνησης) και οι μεγάλες οργανωμένες επιχειρήσεις (25-35% της συνολικής κίνησης συνεδρίων).

Επίσης γίνεται σαφής αναφορά στη συνεδριακή αγορά στην Ελλάδα, στα ισχυρά σημεία, τις ευκαιρίες, αλλά και τα αδύνατα σημεία που έχει το συνεδριακό προϊόν στην Ελλάδα.

Στο Κεφάλαιο ΣΤ' γίνεται από την Συγγραφέα αναφορά στις πολιτικές ανάπτυξης του συνεδριακού τουρισμού στην Ελλάδα με ιδιαίτερη μνεία στα οφέλη, που φέρνει ο συνεδριακός τουρισμός στην περιφέρεια, και τα οποία είναι ποικιλόμορφα και αγγίζουν σχεδόν όλους τους τομείς της οικονομίας.

Στο Κεφάλαιο Ζ' η Συγγραφέας κάνει σαφή αναφορά στον τόπο των Δελφών, όπου και είχε αναπτυχθεί η πρώτη μορφή συνεδρίων (θεσμός των Αμφικτυονιών). Μετά από μία ιστορική γλαφυρή αναδρομή στον τόπο και αναφορά στο Μουσείο των Δελφών και το Μουσείο Δελφικών Εορτών Σικελιανού, αναφέρεται στην συνεδριακή αγορά των Δελφών, που καλύπτεται κυρίως από το Συνεδριακό Κέντρο του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών, καθώς και από τις ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες δύο ξενοδοχείων Α' κατηγορίας (Αμαλία και Ξενία).

Τέλος στο Κεφάλαιο Η' η Συγγραφέας της -υπό κρίση- διπλωματικής εργασίας επιλέγει τη διερεύνηση της στάσης μεγάλων Ομάδων κατοίκων της περιοχής Δελφών απέναντι στον συνεδριακό τουρισμό, προκειμένου να διευκρινιστεί η σημασία και η συμβολή του στην τουριστική ανάπτυξη και άρα στην (πιθανή) επένδυση στον τομέα αυτόν.

Η έρευνα διεξήχθη κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2007, και η ανάλυση των αποτελεσμάτων του δείγματος έγινε με τη μεθοδολογία της περιγραφικής στατιστικής, τον έλεγχο χ^2 και τη λογιστική παλινδρόμηση.

Από την σχετική έρευνά της, η Συγγραφέας οδηγείται σε σειρά συμπερασμάτων, τα οποία και παραθέτει με κριτικές παρατηρήσεις.

Ακόμη, επισημαίνει, ότι παρ' ότι οι ήδη υπάρχουσες συνεδριακές υποδομές μπορούν να καλύψουν συνέδρια μικρού μεγέθους στους Δελφούς, λόγω της εμβέλειας των Δελφών με τους χιλιάδες επισκέπτες από όλον τον κόσμο, μπορούν να καταστήσουν τον τόπο αυτό ένα συνεδριακό προορισμό παγκόσμιας «αίγλης», σε συνδυασμό με τα αρχαία μνημεία, τα μουσεία και την αναμφισβήτητη φυσική ομορφιά, που διαθέτει.

Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Περιφερειακή Ανάπτυξη Οι επιπτώσεις τους στις παράκτιες περιοχές

Του Δρος **Αγησ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**
Περιβαλλοντολόγου

Εισαγωγή

Οι παράκτιες περιοχές της Ευρώπης έχουν μεγάλη οικολογική και οικονομική σημασία. Λόγω της μεγάλης έκτασης της ακτογραμμής της που φτάνει τα 70.000 χλμ., μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού ζει και δραστηριοποιείται στις παράκτιες περιφέρειες. Η αύξηση του πληθυσμού στις παράκτιες περιφέρειες και στα νησιά αντιστοιχεί στο διπλάσιο του κοινοτικού μέσου όρου την τελευταία δεκαετία.¹ Επίσης, ο πληθυσμός των παράκτιων περιφερειών αυξάνεται ακόμη περισσότερο κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών λόγω της τουριστών.

Η Ε.Ε. έχοντας αντιληφθεί τη σημασία των παράκτιων περιφερειών, έχει αναπτύξει ιδιαίτερες στρατηγικές για την ανάπτυξη τους. Απώτερος στόχος είναι ο περιορισμός των περιφερειακών ανισοτήτων για τη σύγκλιση του επιπέδου ανάπτυξης των Κρατών Μελών. Η πολιτική αυτή ενόησε την ανάπτυξη των παράκτιων περιφερειών, όπου δέχθηκαν σημαντικές εισροές πόρων από την Κοινότητα.

Η οικονομική ενίσχυση δόθηκε με πολλούς τρόπους μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠ) και το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού Αλιείας (ΧΜΠΑ).

Στην παρούσα εργασία καταγράφονται οι πολιτικές και οι στόχοι της Ε.Ε. για τις παράκτιες περιφέρειές της. Διαπιστώνεται ότι αρχικά τα θέματα των παράκτιων περιφερειών η Ένωση τα είχε εντάξει μέσα στη γενικότερη περιφερειακή πολιτική της. Όμως, τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει αυτές τις περιφέρειες ως μία ειδική κατηγορία και αυτό αποδεικνύεται από τις τελευταίες της Ανακοινώσεις που αναφέρονται ως υποσημειώσεις στο παρόν κείμενο.

Για την αξιολόγηση των θετικών επιπτώσεων της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής στις παράκτιες περιφέρειες αξιοποιήθηκαν τα στοιχεία από τις ελληνικές παράκτιες περιφέρειες, τα οποία αποτελούν αποτελέσματα προσωπικής έρευνας του συγγραφέως.

1. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: "Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση", COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες.

1. Οι μέχρι τώρα επιπτώσεις

Για να διαπιστωθεί η συμβολή της μέχρι σήμερα Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής για τις παράκτιες περιφέρειες και να διερευνηθούν οι επιπτώσεις, αναφέρονται ως παραδείγματα οι ελληνικές παράκτιες περιφέρειες.

Σε γενικές γραμμές, η εφαρμογή της Περιφερειακής Πολιτικής της Ένωσης είχε αναμφισβήτητα θετικές επιπτώσεις στην Ελλάδα και στις περιφέρειές της και κατεπέκτασε και στον παράκτιο χώρο αφού οι 12 από τις 13 περιφέρειες παρουσιάζουν εκτεταμένη παραθαλάσσια ζώνη.

Το Α΄ ΚΠΣ ενίσχυσε λιγότερο τον παράκτιο χώρο αφού, η κύρια συμβολή του ήταν στην ανάπτυξη της χώρας μέσω της κατασκευής των μεγάλων έργων. Επίσης, η ενίσχυση του Α΄ ΚΠΣ στο δευτερογενή τομέα δεν είχε τις αναμενόμενες επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα και δεν βελτιώθηκε η γραφειοκρατία για τους υποψήφιους επενδυτές.²

Βέβαια, το πρώτο πλαίσιο στήριξης, συνέβαλε στην απόκτηση εμπειρίας στον τομέα της διοίκησης, διαχείρισης και αξιολόγησης των έργων με αποτέλεσμα να επηρεάσει σημαντικά τη διαμόρφωση του οργανωτικού πλαισίου διοίκησης για τα έργα του Β΄ ΚΠΣ.³

Ο παράκτιος χώρος ενισχύθηκε περισσότερο με την Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική μέσω του 2ου και 3ου ΚΠΣ κυρίως στον τομέα των υποδομών, που αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Στο 2ο ΚΠΣ παρουσιάστηκαν προβλήματα απορρόφησης των διαθέσιμων πιστώσεων, με αποτέλεσμα τη μεταφορά των πιστώσεων σε έργα με αυξημένα ποσοστά απορροφητικότητας, σε αντίθεση με το 1ο ΚΠΣ που παρατηρήθηκε μεγάλη απορρόφηση 93%.⁴

Γενικά, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης είχαν σημαντική επίδραση στους τομείς παραγωγής. Αυτό προέκυψε από προσωπική έρευνα σχετική με την απασχόληση στους παράκτιους Δήμους της Ελλάδος κατά την περίοδο 1991-2001. Διαπιστώθηκε μια μικρή μείωση στην απασχόληση στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, αντίθετα με τον τριτογενή τομέα που παρουσίασε αύξηση 37,68%. Η μεγάλη αύξηση στον τριτογενή τομέα οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη του τουρισμού και του παραθερισμού κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών.

Από τον πίνακα 1 διαπιστώνεται, ότι στον παράκτιο χώρο επικρατεί ο τριτογενής τομέας.

Σύμφωνα με έκθεση του ΥΠΕΘΟ, στις αρχές του Τρίτου ΚΠΣ η Ελληνική οικονομία παρόλη τη μακροοικονομική σταθερότητα, τις ιδιωτικοποιήσεις και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, εμφάνισε σημαντικές ελλείψεις σε υποδομές (στους τομείς μεταφορών, αστικών περιοχών και περιβάλλοντος), υψηλό ποσοστό ανεργίας, χαμηλό ποσοστό απασχόλησης γυναικών, χαμηλή παραγωγικότητα, υψηλό ποσοστό απασχολούμενων στο γεωργικό τομέα και έναν αναπτυσσόμενο τηλεπικοινωνιακό τομέα με καθυστερήση.⁵

2. Κούσουλας Ν. (1997), «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Αθήνα, σελ. 17-48, 248, 263-279, 299, 315.

3. Μπιτούλα Ρ. (2005), «Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα – Γ΄ ΚΠΣ και Περιβάλλον», Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «HELECO 2005», 3-6 Φεβρουαρίου, Αθήνα.

4. Βλ. 2 και Δελιθόπουλος Β. (2007, 2008), «Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους», Μέρη Α, Β, Γ, Δ, Εκδόσεις Ειδική Εκδοτική, Αθήνα, σελ. (Α)68 επόμ.

5. ΥΠΕΘΟ (2005), «Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτούμενα Αναπτυξιακά Προγράμματα στην Ελλάδα. Πολιτικές – Αποτελέσματα – Προοπτικές», Πληροφοριακό Δελτίο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Διαχειριστική Αρχή του ΚΠΣ, σελ. 1-72.

Πίνακας 1
Αλλαγές στην απασχόληση σε κάθε τομέα στις παράκτιες περιοχές της Ελλάδας
κατά τη περίοδο 1991 – 2001

ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Απασχόληση ανά τομέα	Απασχόληση ανά τομέα	Αλλαγές στην απασχόληση απασχόληση στις παράκτιες περιοχές της Ελλάδας, ανά τομέα
Έτος	1991	2001	1991-2001 (%)
Πρωτογενής Τομέας	298385	289721	-2,90
Δευτερογενής Τομέας	347926	388693	11,72
Τριτογενής Τομέας	798501	1099357	37,68
Νέοι (μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο)	193467	214009	10,62
Σύνολο	1638279	1991780	121,58

Πηγή πρωτογενών στοιχείων: ΕΣΥΕ – Επεξεργασία: Αγροίλαος Οικονόμου)

Για τη μέτρηση της οικονομικής ευημερίας χρησιμοποιείται ο δείκτης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) που αποτελεί και ένα από τα μέτρα για τον προσδιορισμό των σκοπών της αναπτυξιακής πολιτικής.⁶ Σύμφωνα με τα στοιχεία της οικονομικής υπηρεσίας παρατηρήθηκε αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια των εφαρμογών των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης. Αυτό σημαίνει ότι αυξήθηκε η οικονομική ευημερία των παράκτιων περιοχών της χώρας, αφού αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της υπόλοιπης Ελλάδος.

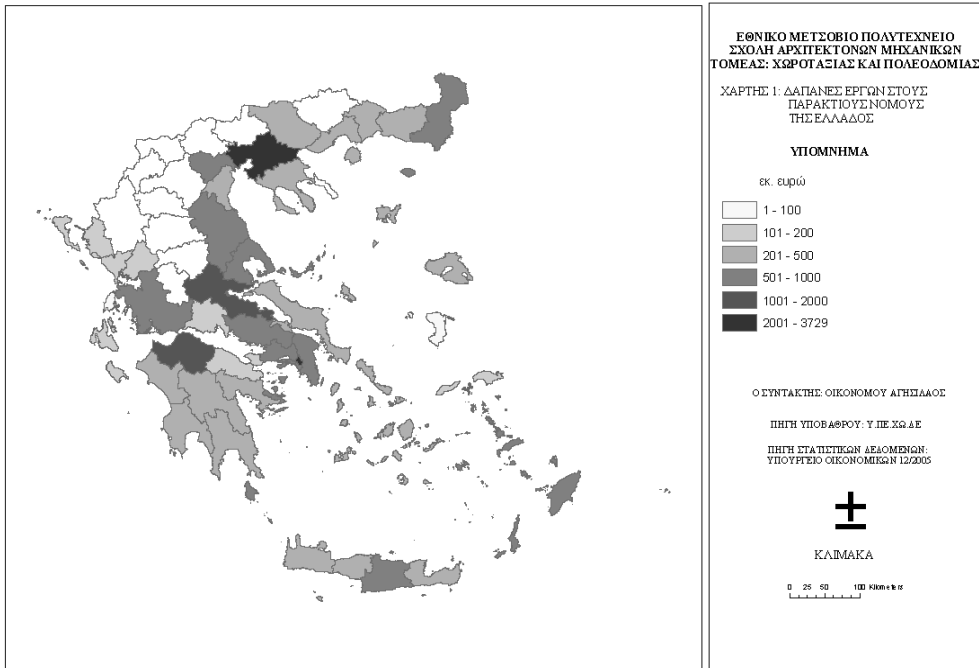
Πίνακας 2
Μακροοικονομικοί δείκτες της Ελλάδος (1995-2003)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ										
Ετήσια μεταβολή	2.1	2.4	3.6	3.4	3.4	4.5	4.3	3.8	4.6	4.7
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ΜΑΔ (ΕΕ25=100)	72	71	72	72	72	72	74	78	80.8	81.7
Απασχόληση Ετήσια μεταβολή %	-0.4	-0.4	-0.5	4.1	0.0	-0.1	-0.4	-0.2	1.4	3.1
Ανεργία % εργατικού δυναμικού	9.2	9.6	9.8	10.9	12	11.3	10.8	10.3	9.7	10.5

Πηγή: Eurostat, 2005

Χάρτης 1

Δαπάνες έργων σε νομούς της Ελλάδος που περιέχουν παράκτιες περιοχές

Πηγή πρωτογενών στατιστικών δεδομένων : ΥΠΕΘΟ, 2005, Επεξεργασία και δημιουργία χάρτη: Αγησίλαος Οικονόμου

Από την έρευνα, παρατηρήθηκε ότι οι δαπάνες των έργων στους παράκτιους Δήμους ήταν συνυφασμένες με τις δαπάνες των έργων στο σύνολο του Νομού. Οι Νομοί που έλαβαν το μεγαλύτερο τμήμα της οικονομικής βοήθειας ήταν ο Νομός Αττικής, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας και Φθιώτιδας, σε αντίθεση με τα νησιά Λευκάδα και Χίος όπου οι δαπάνες ήταν οι χαμηλότερες. Οι δαπάνες στους Νομούς όπου περιλαμβάνουν παράκτιες περιοχές παρουσιάζονται στο χάρτη 1.

2. Οι τελευταίες εκτιμήσεις

Τα τελευταία χρόνια, οι παράκτιες περιφέρειες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των θαλάσσιων εφοδιαστικών και μεταφορικών αλυσίδων (maritime logistics) παρουσίασαν μεγάλη ανάπτυξη της θαλάσσιας οικονομίας. Μεγάλη ανάπτυξη σημείωσαν και οι περιφέρειες που δραστηριοποιήθηκαν στο θαλάσσιο εξοπλισμό, στα σκάφη αναψυχής και τα κρουαζιερόπλοια, στην υπεράκτια παραγωγή αιολικής ενέργειας κ.ά.⁷

Βέβαια, δεν ακολούθησαν πάντα την ίδια ανάπτυξη οι ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες και τα νησιά παρουσιάζουν σημαντικά οικονομικά μειονεκτήματα και ελλείψεις υποδομών.

7. Βλ. 1.

Στις παράκτιες περιοχές των περιφερειών εμφανίζονται συχνά εντάσεις χρήσεων γης με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των φυσικών πόρων. Σημειώνεται ότι η λήψη ενός μέτρου για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος σε μια περιφέρεια ή σε έναν τομέα της πολιτικής που επηρεάζει τον παράκτιο χώρο, μπορεί να έχει θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις σε άλλες παράκτιες περιφέρειες ή τομείς πολιτικής. Αυτό οφείλεται στις διαφορές που παρουσιάζουν μεταξύ τους οι παράκτιες περιφέρειες και στα διαφορετικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Όπως όλες οι περιφέρειες, έτσι και οι παράκτιες διαφέρουν μεταξύ τους και αναπτύσσουν τις δικές τους στρατηγικές ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες τους. Συχνά, διαθέτουν και μοναδική τεχνογνωσία για την αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων. Επομένως, οι παράκτιες περιφέρειες μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας ενοποιημένης προσέγγισης της θαλάσσιας πολιτικής.⁸

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική, οι φτωχότερες περιφέρειες ενισχύονται με την μεταφορά πόρων από τις εύπορες περιφέρειες. Όπως είδαμε, αυτή η μεταφορά πόρων γίνεται μέσω των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων.

Στόχος λοιπόν της τρέχουσας περιφερειακής πολιτικής είναι η ανάπτυξη των περιφερειών που υστερούν οικονομικά και κοινωνικά σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ και η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων που είναι για όφελος όλων.

Σε επίπεδο Ένωσης, οι πιο ευημερούσες περιφέρειες είναι στο σύνολό τους αστικές όπως για παράδειγμα το Λονδίνο, οι Βρυξέλλες και το Αμβούργο. Αντίθετα, οι παράκτιες περιφέρειες ανήκουν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες. Είδαμε ότι τα τελευταία χρόνια οι περιφέρειες αυτές έλαβαν σημαντική ενίσχυση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι σημαντικότεροι δικαιούχοι του Κοινοτικού προϋπολογισμού κατά το χρονικό διάστημα 2000-2006 ήταν η Ελλάδα, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία η Νότια Ιταλία και το ανατολικό τμήμα της Γερμανίας.

Όσον αφορά ειδικότερα στις Ελληνικές παράκτιες περιφέρειες στις οποίες προαναφερθήκαμε, ανήκουν στην κατηγορία των φτωχών και απομακρυσμένων περιφερειών, επομένως μπορούν να ωφεληθούν ακόμη περισσότερο μέσω της χρηματοδότησης περιφερειακών προγραμμάτων από τρία Ταμεία: α) από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΠΤΑ) για έργα υποδομής, καινοτομίας και επενδύσεων β) από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για σχέδια επαγγελματικής κατάρτισης και δημιουργίας θέσεων εργασίας και γ) από το Ταμείο Συνοχής⁹ για έργα υποδομών στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών καθώς και σε προγράμματα ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Όπως ειπώθηκε πιο πάνω, οι παράκτιες περιοχές έχουν μια ιδιαιτερότητα έναντι των άλλων, άρα και ιδιαίτερα προβλήματα. Επειδή οι παράκτιες περιφέρειες συνδέονται με τη θάλασσα, είναι οι πρώτες που θίγονται από την κλιματική αλλαγή (ανύψωση της στάθμης της θάλασσας) επομένως κρίνεται απαραίτητη η λήψη μέτρων για τη μείωση των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή και την προσαρμογή σε αυτή, όπως η μείωση

8. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών, "Κατευθυντήριες γραμμές για μια ενοποιημένη προσέγγιση της θαλάσσιας πολιτικής: Προς την υποθέτηση βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ενοποιημένη θαλάσσια διακυβέρνηση και τη διαβούλευση των ενδιαφερόμενων φορέων", COM(2008) 395 τελικό, Βρυξέλλες.

9. Το Ταμείο συνοχής χρηματοδοτεί περιφέρειες με βιοτικό επίπεδο κάτω του 90% του μέσου όρου της ΕΕ.

των εκπομπών που προέρχονται από τα πλοία, η προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων, η ανάπτυξη θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κ.ά..

3. Τρέχοντες Στόχοι και Πολιτικές

Σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις για τις παράκτιες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή στην προσπάθειά της για την ανάπτυξη και την προστασία τους προτείνει μια σειρά από δράσεις όπως:

Πολιτικές¹⁰

• Εφαρμογή της πολιτικής για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών.

• Νέα λιμενική πολιτική για τον εφοδιασμό της Ευρώπης.

• Μία ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τη θάλασσα.

• Αξιοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων για την προώθηση των επενδύσεων σε περιφερειακές λιμενικές εγκαταστάσεις και άλλα σχέδια.

• Δημιουργία ευρωπαϊκού ταμείου για τις παράκτιες περιοχές και νησιωτικές περιοχές και την προστασία του βυθού, η θαλάσσια εκπαίδευση και κατάρτιση.

Δράσεις¹¹

• Δημιουργία βάσης δεδομένων για όλα τα σχέδια περιφερειακής πολιτικής που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της θαλάσσιας πολιτικής, ως βάση δεδομένων ορθών πρακτικών και εξασφάλισης της διαφάνειας σχετικά με τη διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ για έργα στις παράκτιες περιφέρειες και για θαλάσσια προγράμματα.

• Ανάπτυξη της θαλάσσιας δυναμικής των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών και των νησιωτικών περιοχών.

• Κοινοτική Στρατηγική για την αντιμετώπιση καταστροφών στις παράκτιες περιοχές και λιμένες καταφυγής πετρελαιοφόρων και πλοίων με επικίνδυνα φορτία όταν κινδυνεύουν.

• Ανάπτυξη βιώσιμης πολιτικής για τον τουρισμό η οποία θα λαμβάνει υπόψη τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό.

Δράσεις για τις περιφερειακές θάλασσες

• Τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν ολοκληρωμένες εθνικές θαλάσσιες πολιτικές.

• Αειφόρο ανάπτυξη θαλάσσιων και παράκτιων ζωνών για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος μέσω του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών.

• Ενθάρρυνση διαμόρφωσης πολυτομεακών συνεργατικών σχηματισμών και περιφερειακών κέντρων θαλάσσιας αριστείας (maritime excellence).

• Μέτρα για τη θαλάσσια ασφάλεια και την πρόληψη της ρύπανσης.

• Ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας με στόχο την ανταπόκριση της αυξημένης ζήτησης των αλιευτικών προϊόντων.

• Μείωση των εκπομπών σε λιμένες που προκαλείται από τα πλοία.

• Μέτρα κατά της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας στις περιφερειακές θάλασσες και στην ανοικτή θάλασσα.

10. Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα "Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση", 2008/C172/07, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρυξέλλες.

11. Βλ. 1.

Για την ανάπτυξη και εφαρμογή των παραπάνω δράσεων και πολιτικών στις παράκτιες περιφέρειες κρίνεται από την Επιτροπή απαραίτητη η συνεργασία των περιφερειακών αρχών και των παράκτιων κοινοτήτων με την Επιτροπή των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ανάγκη για αναβάθμιση των λιμενικών εγκαταστάσεων, των μεταφορικών υποδομών στον παράκτιο χώρο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την κατανομή των κοινοτικών πόρων. Για παράδειγμα οι λιμένες εκτός από τις σημαντικές υπηρεσίες προς την ενδοχώρα, λειτουργούν και ως βάση για τον έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων και των παράκτιων υδάτων με αποτέλεσμα να ασκείται μεγάλη πίεση στις υποδομές.¹²

Συμπεράσματα

Από την παράθεση των παραπάνω στοιχείων διαφαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Πολιτική για τις παράκτιες περιφέρειες μέχρι σήμερα βοήθησε στην ανάπτυξη τους μέσω των διαφόρων έργων, δράσεων και επιδοτήσεων σε όλους τους τομείς και είχε ως αποτέλεσμα σε κάποιο βαθμό την ανάπτυξη αυτών των περιφερειών. Στο πλαίσιο της γενικότερης περιφερειακής πολιτικής, τα κοινοτικά έσοδα κατανεμήθηκαν σε όλες τις περιφέρειες και ο παράκτιος χώρος σαν αναπόσπαστο μέρος αυτών επωφελήθηκε από τα διάφορα έργα που έγιναν.

Βέβαια, τα έργα δεν επαρκούν για να λύσουν τα προβλήματα του παράκτιου χώρου, εφόσον αυτά είναι μεγάλης έκτασης και προκαλούνται από την ένταση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, η προστασία των υδάτινων πόρων του παράκτιου χώρου απαιτεί τη σύνδεση όλων των παράκτιων οικισμών με μονάδες βιολογικού καθαρισμού και την εξυπηρέτησή τους από Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων. Το κόστος για να επιτευχθεί αυτό είναι πάρα πολύ μεγάλο και ήταν αδύνατο μέχρι σήμερα να καλυφθεί από τα ΚΠΣ.

Ωστόσο, σημαντικά αποτελέσματα είχε η βελτίωση των μεταφορών και η σύνδεση του παράκτιου χώρου με τα μεγάλα έργα και τα αστικά κέντρα, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του τουρισμού και παράλληλα στην άρση της απομόνωσής του. Επίσης, στην ανάπτυξη του τουρισμού έχουν συμβάλει και τα έργα που αφορούν στην πολιτιστική κληρονομιά.

Γενικά, ο παράκτιος χώρος ενισχύεται κυρίως από τους τομείς που έχει άμεση σχέση με τη θάλασσα, όπως τον τουρισμό, την αλιεία, τις θαλάσσιες μεταφορές. Σημειώνεται ότι ιδιαίτερη κατηγορία των παράκτιων περιφερειών αποτελούν οι νησιωτικές περιφέρειες. Πολλά νησιά παρουσιάζουν προβλήματα στην ανάπτυξη τους, στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων τους. Αυτό οφείλεται σε πολλές περιπτώσεις στην υποβάθμιση των φυσικών πόρων λόγω της υπερεκμετάλλευσης από τον τουρισμό, στην παρακμή του γεωργικού τομέα και στην έλλειψη υποδομών και υπηρεσιών.

Γενικά, η μέχρι σήμερα Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική για τις παράκτιες περιοχές έδειξε σε αρκετές περιπτώσεις την έλλειψη υποδομών και την ανάγκη εφαρμογής πιο εξειδικευμένης πολιτικής και προς αυτήν την κατεύθυνση συντονίστηκε πλέον η Ε.Ε.

Είναι σαφές ότι η ιδιαιτερότητα του παράκτιου χώρου της Ένωσης, το μεγάλο μήκος ακτών, το ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον, οι έντονες συγκρούσεις των χρήσεων γης απαιτεί περισσότερα χρηματικά κονδύλια και περισσότερες δράσεις για την καλύτερη διαχείριση των παράκτιων περιφερειών. Τονίζεται ότι σημαντική είναι και η διαπεριφερειακή συνεργασία και η συμμετοχή των περιφερειακών αρχών και των παράκτιων κοινοτικών φορέων στη λήψη των αποφάσεων, λόγω των ιδιαιτεροτήτων και της ποικιλομορφίας των παράκτιων περιφερειών.

12. Βλ. 1.

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Α'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2006

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Β'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Γ'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2005

Cultural themes

Art Academy in Greece

By Mrs. **Ev.-M. ATHANASSOPOULOU**

A few days ago Minister of Culture, announced in Athens the foundation of Greek Art Academy.

The Academy will be legal person of private law, it will be under the exclusive surveillance of Ministry of Culture and its scope will be the development of dramatics, dance, music, cinematography and audiovisual arts.

The Academy will be under the roof of Olympic habitation at Ano Liosia and it will provide study certificate to graduates who attended three years' long program, seminar testimonials, etc. Certificates will be equivalent to diplomas provided by Schools of Higher Art Education.

Seven-member administrative board, of three years' term, which will be appointed by each – time Minister of Culture, will administrate Academy of Arts.

The Academy will decide for heritage acceptance. Also, it will approve study programs, activity planning, etc.

Academy's incomings will come from national budget, donations, incomings from community programs, etc. Each year, it will accept 120 students, 30 at each department, according to standards defined by School's Regulation.

Students must have Senior High School Certificate and they will not enter the Scholl, under the national general examination system for Higher Education.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών

καθηγητής κ. Γρηγόριος Δ. Σκαλκιάς

και ο Πρόεδρος του Έθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών

καθηγητής κ. Χρήστος Ζερεφός

έχουν την τιμή να σάς προσκαλέσουν σε Ημερίδα

πού τελεί υπό την Επίτιμον Προεδρία

της Α.Θ. Παναγιώτητος του Οικουμενικού Πατριάρχου

κ.κ. Βαρθολομαίου

με θέμα:

«Οί Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στη Μεσόγειο»

πού θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο, 8 Νοεμβρίου 2008 και ώρες 10.30 -14.00

στο Άμφιθέατρο του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών

(Σωρανού Έφεσίου 4)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

10.30 Έναρξη της Ημερίδας

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, καθηγητή κ. Γρηγόριο Δ. Σκαλκιά

Ομιλία της Α.Θ. Παναγιώτητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου με θέμα: «Περιβάλλον – Υγεία – Νέες Τεχνολογίες»

Ομιλία του καθηγητή κ. Inar Isaksen, Νορβηγική Ακαδημία Επιστημών και Γραμμάτων / Πανεπιστήμιο του Όσλο με θέμα: «Εκτίμηση της άερας ρύπανσης στη Μεσόγειο από τις εκτιμήσεις των μοντέλων του Όσλο»

Ομιλία του καθηγητή κ. Χρήστου Ζερεφού, Ακαδημία Αθηνών / Πανεπιστήμιο Αθηνών με τίτλο: «Μεσόγειος: Σταυροδρόμι άεριν ρύπαν αλλά και προειδοποιητικός φάρος των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής»

11.45 Διάλειμμα

12.00 Στρογγυλή τράπεζα. Συμμετέχουν οι καθηγητές:

- κ. Δημοσθένης Ασημακόπουλος, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών
- κ. Γεώργιος Στουρνάρας, Πανεπιστήμιο Αθηνών / Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Υδρογεωλογίας
- κ. Κωνσταντίνος Μακρόπουλος, Διευθυντής Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Έθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών
- κ. Θεόδωρος Παναγόπουλος, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- κ. Λουκάς Χριστοφόρου, Ακαδημία Αθηνών
- κ. Μιχαήλ Δεκλερής, τ. Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας / Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας
- κ. Γεώργιος Δανάτος, Κοσμήτωρ Σχολής ΝΟΠΕ / Πανεπιστήμιο Αθηνών

Θά υπάρξουν σύντομες εισηγήσεις των συμμετεχόντων στη Στρογγυλή Τράπεζα και έρωτήσεις από το άκροατήριο

13.45 Πέρασ της Ημερίδας

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Της Δρος **Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ**

Α'. Θεωρητική προσέγγιση: Αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή;

Α.Α. Εισαγωγική προσέγγιση: Το παγκόσμιο κέλυφος και τα επί μέρους Κράτη: σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης

Οι πρόσφατες εξελίξεις σε πλείστους όσους τομείς (πολιτικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς κ.ά.), τόσο εντός των εθνικών συνόρων των Κρατών, όσο και πέραν αυτών,¹ ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν είναι επιθυμητές, αναπόφευκτες ή ανεπιθύμητες, έχουν προκαλέσει μία σειρά προβληματισμών και αλλαγών, όχι μόνο θεωρητικής, αλλά και πρακτικής μορφής.

Οι αλλαγές αυτές, υπερακοντιζουσες εθνικά σύνορα, επήλθαν άλλοτε «λανθανόντως», άλλοτε step by step, άλλοτε «βιαίως», παρακάμπτουσες στην τελευταία αυτή περίπτωση «αντιστάσεις» Κρατών και Κοινωνιών.

Η προηγηθείσα αναφορά οδηγεί, προφανώς, στην έννοια της παγκοσμιοποίησης (mondialisation, globalisation), ήτοι στην συγκρότηση μίας παγκόσμιας οικονομικής ζώνης και αγοράς, εντός των οποίων πάσης φύσεως προϊόντα διακινούνται «ελευθέρως», ενώ η Οικουμένη «μεθίσταται» σε μία ενιαία οντότητα σε όλες τις εκφάνσεις της: πρωτίστως οικονομικές, δευτερογενώς κοινωνικές και (σε επόμενη φάση) πολιτικές.

Ο όρος, αν και «ανιχνεύεται» σε δραστηριότητες πρώιμων εποχών, (όπως π.χ. εκείνες του κοινού νομίσματος πολλών αρχαίων Ελληνικών Πόλεων/Κρατών, κοινών οικονομικών δράσεων επί εποχής Μεγάλου Αλεξάνδρου, «της ενοποίησης» των κανόνων εμπορίου επί εποχής Μεγάλου Ναπολέοντος κ.ά.) χρησιμοποιείται «συστηματικώς» κατά την δεκαετία 1960 επί επιστημονικού πεδίου και «καταξιώνεται» με την γενική αποδοχή του κατά την δεκαετία 1990, επιδεχόμενος ποικίλλες προσεγγίσεις.²

Πρακτικώς, τα αποτελέσματα της παγκοσμιοποίησης είναι προφανή, η δε επιρροή «του παγκοσμίου» επί «του εθνικού» (και κατ' επέκταση «του τοπικού» - ανεξαρτήτως μεγέθους του -) πρέπει να θεωρηθεί δεδομένη και αναμφισβήτητη: Οικονομικές Ενώσεις, π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση, Κοινωνικές Ενώσεις, π.χ. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Πολιτικές Ενώσεις, π.χ. Ηνωμένα Έθνη, Επιστημονικές Ενώσεις, π.χ. Διεθνής Ένωση Τηλε-

1. Βλ. γενικά στοιχεία: J. LOUGHLIN: *Autonomy in Strength*. R. WILSON (Edit.): *Hardchoices*. Belfast, 1998.

2. Βλ. μεταξύ άλλων: Bern. GUILLOCHON: *Globalisation*. LAROUSSE. Paris, 2006. Dav. HELD: *Globalization and Democracy*. London, 2002. W. HUTTON, Ant. GIDDENS: *On the Edge: Living with Global Capitalism*. Vietage, RANDOM HOUSE, 2001. Noam CHOMSKY: *Ο σύγχρονος ελευθεριάζων Σοσιαλισμός*. SCRIPTA. Αθήνα, 2000. Pier. BOURDIEU: *Πα ένα Ευρωπαϊκό Κίνημα*. Αθήνα, 2000.

πικοινωνιών, Πολιτιστικές Ενώσεις: π.χ. UNESCO, Κοινωνία της Πληροφορίας, π.χ. INTERNET κ.ά..

Αυτά όμως τα νέα και ενίοτε μη επιθυμητά δεδομένα, οδηγούν και σε μετάλλαξη του κλασικού Κράτους Δικαίου και Πρόνοιας, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί κατά τις τελευταίες δεκαετίες και όχι μόνον αυτοτελώς, αλλά και εντός των κόλπων διεθνών μηχανισμών, όπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση,³ ο ΟΤΑΝ κ.ά..

Έτσι, με την πάροδο των καιρών, παρατηρείται σειρά διαφοροποιήσεων του παραδοσιακού Κράτους στις σχέσεις του π.χ. με άλλα Κράτη, στην ανασυγκρότηση των παραδοσιακών του διοικητικών δομών, στην εισαγωγή νέων νομικών μορφωμάτων, στην παραγωγή νέων υπηρεσιών προς χάριν των Πολιτών, στην λήψη καινοφανών μέτρων για την αντιμετώπιση νέων καταστάσεων, όπως π.χ. η εισροή μεταναστών εξ άλλων Χωρών κ.ά..

Η ανασυγκρότηση παραδοσιακών διοικητικών δομών περιλαμβάνει για Χώρες, όπως π.χ. η Ελλάδα, την εισαγωγή του θεσμού της Περιφέρειας (Διοικητικής, Οικονομικής), του θεσμού της Αιρετής Διοίκησης των Νομών, την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων, τις συνενώσεις Τοπικών Δομών με στόχο την συγκρότηση νέων, πλέον εύρωστων, κ.ά..

Εξυπακούεται, ότι οι υφιστάμενες Διοικητικές Δομές, αναδιαρθρούμενες «δεν εγκαταλείπουν» την μέχρι τώρα παραδοσιακή αποστολή τους, αλλά επωμίζονται και νέα καθήκοντα για την διευθέτηση συλλογικών και σημαντικών προβλημάτων των Πολιτών και την ικανοποίηση καινοφανών αναγκών τους (εγκαθίδρυση π.χ. «Ηλεκτρονικού Δημαρχείου» κ.ά.).

Αυτή η νέα πραγματικότητα δεν αναιρεί τον πάντοτε παρόντα κυρίαρχο ρόλο του παραδοσιακού Κράτους, αλλ' απλώς ανασυνθέτει τον νέο του ρόλο, μέσα από ένα νέο πλέγμα είτε επιταγών Διεθνών Μηχανισμών, στους οποίους αυτοβούλως έχει ενταχθεί, όπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε νέων αναγκών των Τοπικών Κοινωνιών και οδηγεί σε νέες μορφές, υπό προϋποθέσεις, διακυβέρνησης.

Εκ των επιταγών Διεθνών Μηχανισμών σε σχέση με «τις αρχές» διακυβέρνησης σημειώνονται οι πέντε αρχές της «Λευκής Βίβλου» της Ευρωπαϊκής Ένωσης:⁴ διαφάνεια, συμμετοχή, λογοδοσία, αποτελεσματικότητα, συνοχή, η εφαρμογή των οποίων στοχεύει στην εμπέδωση Κράτους Δικαίου σε όλα τα επίπεδα: εθνικό, περιφερειακό, τοπικό (και εντός της Ένωσης βεβαίως).

Εξ άλλης πλευράς, η ικανοποίηση ολοέν και περισσότερων αναγκών των Πολιτών των Τοπικών Κοινωνιών δημιουργεί ευχάριστα συναισθήματα, όχι μόνον στους ωφελούμενους Πολίτες, αλλά και στους Τοπικούς Αιρετούς, αφού διευρύνει και καθιστά περισσότερο σημαντικό τον ρόλο τους στο εν γένει Πολιτικό Σύστημα, παρά την κοινή διαπίστωση, ότι οι Πολίτες απαιτούν περισσότερες θετικές παρεμβάσεις τους, αλλά η προς αυτούς εμπιστοσύνη τους φθίνει.⁵

3. Neill NUGENT: Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αθήνα, 2004, σελ. 403 επόμε.

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: Λευκή Βίβλος. COM (2001), 428, Τελικό. Επίσημη Εφημερίδα, 2001/C287/01, 12/10/2001.

5. Το φαινόμενο έχει σχεδόν γενικευθεί και απαντάται και σε μεγάλους Σχηματισμούς, όπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση. Βλ. σχετικώς προηγούμενη υποσημείωση. Βλ. ακόμη και: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση. Έκδοση Υπηρεσίας Επίσημων Εκδόσεων της Ένωσης. Λουξεμβούργο, 2003.

Μεταξύ των νέων υπηρεσιών, λοιπόν, οι οποίες κάτω από το εκτεθέν πρόγραμμα πρέπει «να παραχθούν» είναι και εκείνες, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν πρακτικά θέματα των Πολιτών, όπως π.χ. παροχές αγαθών καθημερινής διάστασης, (ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτροφωτισμός δημοσίων χώρων, χώροι αναψυχής, συγκοινωνίες, βρεφονηπιακοί σταθμοί, ιατρικές φροντίδες, ενημέρωση, ψυχαγωγία, αστυνόμευση τοπικού επιπέδου, σχολική στέγη, επαγγελματική κατάρτιση ανέργων, βιβλιοθήκες, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων κ.ά.).

Από τις αναφερθείσες υπηρεσίες και παροχές άλλες μεν θα παραχθούν από τα ίδια τα νομικά πρόσωπα των Τοπικών Δομών (Περιφέρεια,⁶ - όπου αυτή λειτουργεί και ως Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης -, Νομός/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Δήμος, Κοινότητα), άλλες δε από «θυγατρικά» τους μορφώματα (Νομικά Πρόσωπα: Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα, Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, Δημοτικές και Κοινοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις, Ανώνυμες Εταιρείες, Αστικές Εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διαδημοτικές Συνεργασίες/Συμβάσεις/Συμπράξεις) και μερικές υπηρεσίες και παροχές από συνεργασίες Δήμων και Κοινοτήτων με Δήμους και Κοινοότητες Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τρίτων Χωρών.⁷

Εκ των αναφερθέντων μορφωμάτων επιλέγεται εδώ προς περαιτέρω προσέγγιση εκείνο των Δημοτικών και Κοινοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων, λόγω τόσο της ιδιότητος θέσης του εντός του χώρου της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και για την έκτασή του και τις επ' αυτού ειδικές ρυθμίσεις.⁸

B.B. Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Εισαγωγική προσέγγιση: Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα ανάγει τις καταβολές της στην αρχαιότητα, δεδομένου, ότι κάθε Πόλη/Κράτος ήταν διηρημένη για την άσκηση της Τοπικής Διοίκησης σε Δήμους, δηλαδή μικρές γεωγραφικές περιοχές. Οι Δήμοι είχαν πλήρη αυτονομία για την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων.⁹

Δήμοι απαντώνται κατά την αρχαιότητα στην Αθήνα (επί εποχής Κλεισθένηος διέθεταν όλα τα στοιχεία της δημοτικής αυτονομίας με σημερινούς όρους), στην Μίλητο, σε πολλά νησιά του Αιγαίου κ.ά..

Σε μεταγενέστερους χρόνους ο θεσμός λειτουργησε υπό διάφορες μορφές, ενώ απαντάται σε πλήρη λειτουργία μετά την Επανάσταση του έτους 1821 μ.Χ. (Εθνική Συνέλευση Άστρος, 1823 μ.Χ., «Οργανισμός Ελληνικών Επαρχιών»)¹⁰.

6. Βλ. άλλα στοιχεία στο: EUROCHAMBRES: Regional Competitiveness Atlas. Bruxelles, 2008. Βλ. ακόμη και: Paul ROMUS: L' Europe Régionale. Collection Europe. Bruxelles, 1990, p. 27 et s. Βλ. ακόμη και: J. Fr. DREVET: 1992-2000: Les Régions Françaises entre l' Europe et le declin. Paris, 1988, p. 9.

7. M. BOURJOL, S. BODARD: Droit et Libertés des collectivités territoriales. Paris, 1984, p. 47. Βλ. ακόμη και: Chr. VANDERMOTTEN: Planification et Strategies de Developpement dans les Capitales Europeennes. Bruxelles, 1994. Βλ. ακόμη και: ΑΘ. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ: Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης. Αθήνα, 1995, σελ. 63.

8. Βλ. ακόμη σημαντικές προσεγγίσεις του θέματος στο: Γ.Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ: Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου. Τόμοι Α' και Β'. Αθήνα, ανατ. 1996, σελ. 329 επόμεν.

9. Βλ. λεπτομέρειες στο: Ιπ. Ν. ΒΑΜΒΑΣ: Σημειώσεις εις τους Λόγους του Δημοσθένους. Αθήνα, 1849, σελ. 24.

10. Βλ. και: Georges PAPAHAZIS: Traité de Droit Administratif. Tomes 1 et 2, 7ème edition. Athènes, 1997, p. 293. Βλ. ακόμη: Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση: Θεσμικό Πλαίσιο, Αναπτυξιακά Προγράμματα, Παγκοσμιοποίηση, Παραδόσεις. Πανεπιστήμιο Αθηνών «ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ». Αθήνα, 2002, σελ. 11 επόμεν.

Υπενθυμίζεται, ότι κατ' εκείνη την περίοδο η Τοπική Αυτοδιοίκηση ανασυγκροτήθηκε με βάση το Γαλλικό πρότυπο της εποχής (Νόμος της 10ης Ιανουαρίου 1834 μ.Χ.. Περί συστάσεως Δήμων), η ρύθμιση δε αυτή ήταν τόσο επιτυχής, ώστε παρέμεινε σε ισχύ για ογδόντα περίπου χρόνια!¹¹

Σημειώνεται, ότι όλα τα Συντάγματα του Ελληνικού Κράτους, του ισχύοντος περιλαμβανομένου, περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.¹²

2. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης: το κέλυφος της γένεσης, η τρέχουσα κατάσταση

Η σημερινή κατάσταση της Χώρας είναι η κατάληξη σειράς μεταλλάξεων επί πολλών πεδίων κατά το δεύτερο ήμισυ του προηγούμενου αιώνας.

Έτσι, λοιπόν, υπάρχει μία σειρά εξελίξεων επί του δημογραφικού πεδίου μεταξύ των δεκαετιών απογραφής 1951: 7.500.000 κάτοικοι, 2001/2007: 11.200.000 κάτοικοι. Η αύξηση δεν οφείλεται σε αύξηση των γεννήσεων του γηγενούς πληθυσμού, αλλά κυρίως στην εισροή μεταναστών: νόμιμης μετανάστευσης, ανεκτής, παράνομης.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές συνεφέλκονται μοιραίως και χωροταξικές διαφοροποιήσεις: έτσι, παρατηρούνται μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμού, πλην της Αττικής, στον άξονα Πατρών/Κορίνθου/Αθηνών/Λαμίας/Λάρισας/Θεσσαλονίκης.

Εξ άλλης πλευράς, ενώ η Χώρα κατά τις δεκαετίες 1950 και 1960 «εξήγαγε» μετανάστες προς Ευρωπαϊκές Χώρες, ιδίως προς την Γερμανία, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 δέχεται μετανάστες και όχι μόνον εκ Βαλκανικών Χωρών.

Οι δημογραφικές μεταβολές, και σε συνάρτηση βεβαίως με άλλες παραμέτρους, ωδήγησαν σε κοινωνικές μεταβολές: η Κοινωνία γίνεται με ταχείς ρυθμούς από αγροτική αστική, οι δραστηριότητες από γεωργικές κατά βάση γίνονται βιομηχανικές και μεταποιούνται εν συνεχεία σε υπηρεσίες (τριογενής τομέας), ο πλούτος ανακατανέμεται, η Χώρα αποκτά δεσπόζουσα θέση εντός της περιοχής των Βαλκανίων και μάλιστα εφαρμόζει κατά τα τελευταία έτη πολιτικές οικονομικής ενίσχυσής τους.¹³

Όλα αυτά, και άλλα δεδομένα, των οποίων παρέλκει εδώ η αναφορά, αποτελούν το κέλυφος εντός του οποίου επωάζονται ποικίλλες αλλαγές, με πρώτη της οργανωτικής, διοικητικής δομής της Χώρας ή υποδεικνύουν ριζοσπαστικές και καινοτόμες στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα για διαχείριση νέων καταστάσεων.

Η δύναμη του Κράτους εξακολουθεί να υπερεκτιμάται, καθ' όν χρόνον η κοινωνική συναίνεση υποεκτιμάται, ενώ είναι αναγκαία για την επιτυχή έκβαση οίου δήποτε εγχειρήματος ευρείας κλίμακας.

11. Βλ. και Const. GE. ATHANASSOPOULOS: L' Administration Locale en Grèce et ses tendances récentes. LA REVUE ADMINISTRATIVE. Paris, Juin 1987, p. 267 et s.

12. Βλ. εκ των νεωτέρων έργων: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ελλάδα, Χώρες Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμοι Α' και Β'. Αθήνα, Η' έκδοση, 2005. Βλ. ανκόμη: ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ: Διοικητική Αποκέντρωση και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση. Πρόλογος Ακαδημαϊκού Γεωργ. ΒΛΑΧΟΥ. Συντονιστής Μελέτης Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αθήνα, 1994, σελ. 14 επόμε.

13. Βλ. Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ, Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Αθήνα, 2005.

Έτσι, το Ελληνικό Κράτος «αποφασίζει»¹⁴ συνήθως μονομερώς τα του οίκου του, ρυθμίζει τους μανδύες άσκησης της εξουσίας, (Κεντρικές Υπηρεσίες, Περιφέρειες, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες, άλλα Νομικά Μορφώματα), «απεμπολεί» δραστηριότητες του και ωθεί σε ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο (ιδίως των Δήμων), χωρίς πάντοτε να τις καλύπτει και οικονομικώς με κεντρικούς πόρους, και βεβαίως χωρίς να αγνοεί τυχόν δεσμεύσεις του, απορρέουσες από την συμμετοχή του σε Διεθνείς Οργανισμούς και ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Β'. Το νομικό κέλυφος των Επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης: Από τις δυσλειτουργίες του παρελθόντος σε καινοτόμες προσεγγίσεις

Α.Α. Εισαγωγική προσέγγιση

Οι λόγοι, οι οποίοι έχουν επιστρατευθεί κατά περιόδους για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τόσο σε επιστημονικό επίπεδο, όσο και σε πολιτική βάση από πλευράς των Τοπικών Αιρετών Αρχόντων είναι πολλοί και ποικίλλοι.

Έτσι, η άσκηση επιχειρηματικής δράσης αυτού του τύπου αιτιολογείται εκ του γεγονότος, ότι η φύση των πραγμάτων ωρισμένες φορές δεν επιτρέπει την άσκηση ωρισμένων δραστηριοτήτων με κριτήρια καθαρώς επιχειρηματικά υπό Ιδιωτών, διότι κρίνεται υπ' αυτών ασύμφορη.

Χαρακτηριστική περίπτωση εν προκειμένω είναι η κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, των οποίων το κόστος είναι ιδιαίτερος μεγάλος, η πιθανότητα μελλοντικών επεκτάσεων αβέβαιη, (διότι εξαρτάται εκ σειράς παραγόντων μη ελεγχόμενων, π.χ. επέκταση ή μη επέκταση σχεδίων πόλεων), η εξασφάλιση νομικών προνομίων έναντι πιθανών προσβολών¹⁵ της ατομικής ιδιοκτησίας κατά την εγκατάσταση των δικτύων ιδιαίτερος δυσχερής και χρονοβόρος, η εγκαθίδρυση μηχανισμών είσπραξης του αντιτίμου εκ των παρεχόμενων υπηρεσιών συνεπάγεται μεγάλες δαπάνες, το κόστος αποζημιώσεων σε περίπτωση βλάβης των δικτύων, (είτε εξ υπαιτιότητας του εκμεταλλευόμενου τα δίκτυα, είτε εκ τυχαίων συμβάντων, π.χ. φυσικών καταστροφών) αγνώστου ύψους, αλλ' όχι ευκαταφρόνητο κ.ά..

Επίρρωση αυτής της προσέγγισης του θέματος αποτελεί το γεγονός, ότι οι επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης των Δήμων και Κοινοτήτων της Χώρας μας, πλην ελαχίστων περιπτώσεων, όπως π.χ. ο Δήμος Αθηναίων,¹⁶ είναι πράγματι επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

14. Είναι προφανές, ότι αυτή η τακτική δεν ακολουθείται πάντοτε από την πλειονότητα των Κρατών. Η Γαλλία, π.χ., Κράτος με ευδόκιμη μακρά διοικητική παράδοση, στρέφεται προς κοινωνικές συναινέσεις διακυβέρνησης, συνδυάζοντας Πολιτικές Δομές, Περιφέρειες, Νομούς, Δήμους και Κοινωνικούς Εταίρους. Guy BURGEL: De l' exode rural à la mondialisation. A/Paris, 2001, p. 22.

15. Η ατομική ιδιοκτησία προστατεύεται κατά τρόπο ιδιαίτερος ισχυρό στην Ελλάδα βάσει ειδικής συνταγματικής διάταξης (άρθρο 17 ισχύοντος Συντάγματος). Δεν είναι δυνατή η στέρηση της παρά μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας, που αποδεικνύεται επαρκώς σε ειδικές περιπτώσεις, προβλέπεται ειδική δικαστική διαδικασία και σε περιπτώσεις αποστέρησης της προστασίας πρέπει να προηγηθεί καταβολή αποζημίωσης, ανταποκρινόμενη στην αξία του απαλλοτριωμένου αντικειμένου κ.ά.. Οι ιδιαίτερος προστατευτικές αυτές ρυθμίσεις, εξυπακούεται, ότι δεν ισχύουν, όταν η στέρηση του δικαιώματος της ατομικής ιδιοκτησίας είναι απόρροια δράσεων, π.χ. επιχειρηματικών, του ιδιοκτήτου.

16. Ο Δήμος Αθηναίων και η ευρύτερη περιοχή εξυπηρετούνται από την Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας, Ανώνυμη Εταιρεία, η οποία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ενταγμένη μάλιστα στην κατηγορία εταιρειών μεγάλης κεφαλαιοποίησης. Η εταιρεία δρα μονοπωλιακώς, «εξοπλισμένη» με σειρά προνομίων.

Πέραν όμως της ενδεχόμενης αδυναμίας ή απροθυμίας των Ιδιωτών να εμπλακούν στην σύσταση, οργάνωση και λειτουργία επιχειρήσεων τοπικής εμβέλειας προς εξυπηρέτηση των Πολιτών ενός Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως λόγος ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας, ακόμη και σε τομείς αμφιλεγόμενης επιχειρηματικώς βιωσιμότητας, υπό των Αιρετών Εκπροσώπων των Τοπικών Δομών, ιδίως της Α' βαθμίδας (Δήμων, Κοινοτήτων) πρέπει να σημειωθεί και το ενδιαφέρον αυτών των ιδίων, οι οποίοι, ικανοποιούντες ενδεχομένως και προσωπικές φιλοδοξίες, αλλά και αιτήματα Συμπολιτών τους, σπεύδουν να αναλάβουν σχετικές πρωτοβουλίες.

Το εν λόγω ενδιαφέρον «συμπτωματικώς» «νομιμοποιείται» και εκ του άλλου δεδομένου στοιχείου, ότι δηλαδή ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης καλείται να επωμισθεί και νέες μη παραδοσιακές ευθύνες, είναι πλέον ευέλκτος σε σχέση με το Κράτος, είναι άμεσης πρόσβασης από τους πολίτες κ.ά..

Είναι αυτονόητο, ότι στην περίπτωση ανάληψης πρωτοβουλιών άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας σε επίπεδο Δήμου ή Κοινότητας εκ λόγων και προσωπικών επιλογών των Αιρετών, συνήθως «η πρωτοβουλία» αυτή «περιβάλλεται» με τον μανδύα «του λαϊκού αιτήματος», «της κάλυψης τοπικών αναγκών», «της ιδιαιτερότητας των τοπικών συνθηκών»,¹⁷ «της ανάγκης προβολής τοπικών προβλημάτων» κ.ά.

Χαρακτηριστική περίπτωση αυτής της μορφής αποτελούν, εάν απαντώνται, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ραδιοφωνίας μικρών Δήμων, όχι οικονομικώς εύρωστων.¹⁸

Έναντι αυτής της γενικότερης πρακτικής, ανεξαρτήτως χρόνου και έκτασης άσκησης της, το Κράτος τηρεί στάση «αποδοχής» ή «ανοχής»¹⁹ κατά περίπτωση για τους ιδικούς του λόγους: «εκτιμά», ότι έτσι καθίσταται περισσότερο «λειτουργικό», με την αποκοπή από το κύριο σώμα ευθύνης του αρμοδιοτήτων, τις οποίες (ίσως) θεωρεί δευτερεύουσας σημασίας, «απεκδύεται» από ευθύνες, τις οποίες ενδεχομένως δεν επιθυμεί να επωμισθεί, «ικανοποιεί» πολιτικές φιλοδοξίες των Τοπικών Πολιτικών Στελεχών, «εμπεδώνει» πνεύμα «Άμεσης Συμμετοχικής Δημοκρατίας», «υποβοηθά» την αξιοποίηση τοπικών πόρων, «εξοικονομεί» πόρους, «παράγει» θέσεις εργασίας σε τοπικό επίπεδο κ.ά.

Ανεξαρτήτως όμως λόγων,²⁰ οι οποίοι οδηγούν στην σύσταση Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων και ανεξαρτήτως της στάσης την οποία τηρεί απέναντι σε αυτή την

17. Περί του σημαντικού θέματος εγκατάστασης οικονομικών δραστηριοτήτων εντός πόλεων βλ.: Ph. McCANN: Αστική και περιφερειακή Οικονομική. Πρόλογος Ελ. ΛΟΥΡΗ-ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ. Αθήνα, 2002, σελ. 377.

18. Το πράγμα έχει άλλες διαστάσεις, όταν πρόκειται π.χ. περί μεγάλου Δήμου, όπως ο Δήμος Αθηναίων, ο οποίος λειτουργεί από το έτος 1986 Σταθμό Ραδιοφωνίας. Σημειώνεται, ότι η εγκατάσταση του εν λόγω Σταθμού έχει πραγματοποιηθεί, ελλείψει άλλων πόρων, με δάνειο εξ εμπορικής Τράπεζας του εξωτερικού και με ίδια ευθύνη του Δήμου, χωρίς δηλαδή κρατική εγγύηση για την εξόφληση του δανείου, κατά την συνήθη ελληνική πρακτική δανειοδότησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

19. Χαρακτηριστική περίπτωση αυτής της μορφής είναι ο αναφερόμενος Ραδιοφωνικός Σταθμός του Δήμου Αθηναίων: Η Κυβέρνηση δεν «κάλυψε» με την συνήθως προβλεπόμενη εκ της Ελληνικής Νομοθεσίας «εγγύηση» του Ελληνικού Δημοσίου το σχετικό δάνειο, το οποίο συνήψε και μάλιστα με Τράπεζα εκτός Ελλάδος, ο τότε Δήμαρχος Αθηναίων, εκλεγείς με την υποστήριξη άλλης Πολιτικής Παράταξης. Η εν λόγω Δημοτική Επιχείρηση Ραδιοφωνίας, παρά τα κατά περιόδους προβλήματα της, συνεχίζει να λειτουργεί.

20. Βλ. και Ε. ΜΠΕΣΙΑ-ΒΗΚΑ, Δον. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ: Σύγχρονες αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Αθήναι, 1997, σελ. 38 επόμ. Βλ. ακόμη και: Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρος Β'. Αθήναι, 2008, σελ. 24.

διαδικασία το (Κεντρικό) Κράτος (στάση «αποδοχής», άρα και «ενδεχόμενη» στήριξη, στάση «ανοχής», άρα και «αποχή» από θετικές δράσεις), τα σχετικά προβλήματα είναι πολλά και ποικίλλα, ωρισμένα δε εξ αυτών, τα κυριώτερα, διερευνώνται εν συνεχεία, υπό το πρίσμα του νέου καθεστώτος, το οποίο ισχύει βάσει του προσφάτου Ν. 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων).

Το κείμενο του Ν. 3463/2006 αντικαθιστά σειρά άλλων προηγθέντων νομοθετημάτων, τα οποία ίσχυσαν κατά περιόδους, όπως (ενδεικτική αναφορά):

- Ν. 1065/1980, ο οποίος απετέλεσε ουσιαστικώς τον Α' Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα της Ελλάδος.

- Κωδικοποιήσεις του εν λόγω νόμου, εισαχθείσες με τρία άλλα νομοθετήματα:

α. Π.Δ. 75/1985.

β. Π.Δ. 323/1989.

γ. Π.Δ. 410/1995.

- Πλήθος άλλων διατάξεων εγκατεσπαρμένων είτε σε αυτοτελή νομοθετήματα, ρυθμίζοντα θέματα Τοπικών Δομών ήσσονος σημασίας, π.χ. χορήγηση επιδομάτων σε ολιγοπληθείς κατηγορίες εργαζομένων, είτε σε νομοθετήματα ρυθμίζοντα θέματα διαφόρων Υπουργείων, Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών κ.ά.

Η νέα Κωδικοποίηση κατέστη αναγκαία όχι μόνον εκ λόγων καλλίτερης λειτουργίας των Τοπικών Δομών, αλλά και εκ του γεγονότος, ότι η διασπορά των ισχυουσών διατάξεων περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομικών Προσώπων, Δήμων και Κοινοτήτων, Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων, Ιδρυμάτων κ.ά. θεμάτων επέτρεπε «την παραγωγή» φαινομένων δυσλειτουργίας, αλλά και παθογένειας, είτε εξ αγνοίας του ισχύοντος νομικού καθεστώτος, είτε εξ άλλων κινήτρων των εμπλεκομένων στις σχετικές διαδικασίες.

Ενδεικτικώς αναφέρεται εδώ ως συνέπεια αυτών των επισημάνσεων η μη επιθυμητή κατάσταση, η οποία είχε δημιουργηθεί σε ωρισμένες Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις, είτε λόγω υπεραριθμίου Προσωπικού,²¹ ενίοτε και μη συναφών προς το εκτελούμενο έργο τυπικών προσόντων, είτε εξ αδυναμίας χάραξης στρατηγικής, πολιτικής και μέτρων αναπτυξιακής υφής.

Πέραν αυτών σημειώνεται η ευτυχής συγκυρία της ύπαρξης, τόσο από το έτος 1975 μ.Χ., οπότε ετέθη σε ισχύ το ισχύον Σύνταγμα της Χώρας, όσο και από το έτος 2001, οπότε έχει αναθεωρηθεί για δεύτερη φορά, (η πρώτη ήταν το έτος 1986, ενώ επίκειται και τρίτη κατά το τρέχον έτος) ενός θεσμικού συνταγματικού πλαισίου περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εν γένει,²² αλλά και των επί μέρους θετικών δράσεών της, (όπως είναι οι Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις), ιδιαιτέρως σύγχρονων και καινοτόμων ρυθμίσεων, το οποίο μάλιστα θεωρείται εκ των πλέον άρτιων και προοδευτικών σε σύγκριση με εκείνα άλλων Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το γεγονός οφείλεται όχι μόνον στις προθέσεις όλων των Κυβερνήσεων από του έτους 1980 μ.Χ. μέχρι σήμερα, αλλά και σε σειρά άλλων παραμέτρων, όπως είναι:

21. Τα προβλήματα διοίκησης και εν γένει διαχείρισης των Ανθρωπίνων Πόρων των Επιχειρήσεων αυτού του τύπου είναι πολλά και ποικίλλα, ενίοτε δε και δυσεπίλυτα. Βλ. γενικά στοιχεία στο έργο: R. NOE, J. HOLLENBECK, B. GERHART, P. WRIGHT, Const. GE. ATHANASSOPOULOS, Vas. DELITHEOU: Human Resource Management: Gaining a competitive advantage. Mc Graw - Hill Comp., Inc. N.Y./Athens, Vol. Α', 2006, Vol. Β' 2008.

22. Μεταξύ άλλων το ισχύον Σύνταγμα (1975/1986/2001) αναγνωρίζει το τεκμήριο αρμοδιότητας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης επί των τοπικών υποθέσεων, την οικονομική αυτοτέλεια των Οργανισμών αυτών, προβλέπει την μεταφορά αρμοδιοτήτων του Κράτους στους εν λόγω Οργανισμούς με ταυτόχρονη υποχρεωτική μεταφορά πόρων για την άσκησή τους κ.ά.

- Η πλέον ενεργός συμμετοχή τόσο των Εργαζομένων, όσο και των Αιρετών των Τοπικών Δομών της Χώρας, Α' και Β' βαθμίδας, (έχει εισαχθεί στην Ελλάδα την 1 Ιανουαρίου 1995), οι οποίοι, είτε διά των Συλλογικών τους Οργάνων, (Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος κ.ά.), είτε μεμονωμένα, συνέβαλαν, όχι μόνον στην βελτίωση της λειτουργίας των Τοπικών Δομών, αλλά και με την υποβολή λυσιτελών και αποτελεσματικών προτάσεων προς τις Κυβερνήσεις υπέδειξαν νέες προσεγγίσεις του θεσμού.

- Η έγκριση Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας κατά μήνα Οκτώβριο του έτους 1985 και η μετέπειτα ενσωμάτωσή του στο Ελληνικό Δίκαιο (Ν. 1850/1989), παρά τις διατυπωθείσες επί μέρους επιφυλάξεις.

- Η συνεχώς διευρυνόμενη αποστολή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ιδίως της Α' βαθμίδας, λόγω των νέων κοινωνικών και άλλων συνθηκών.

- Η εφαρμογή Προγραμμάτων Οικονομικής Ανάπτυξης και Εκσυγχρονισμού (και) της Δημόσιας Διοίκησης της Χώρας (Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης), τα οποία «εμπλέκουν» σε σειρά δράσεων και τις Τοπικές Δομές.

- Η ανάγκη «συρρίκνωσης» του μεγάλου αριθμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμίδας σε ολιγότερους Οργανισμούς πλέον εύρωστους, Πρόγραμμα Συνενώσεων Ιωάννης ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, 1998.

B.B. Οι ειδικότερες ρυθμίσεις περί Επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Πριν γίνει λόγος για τις ως άνω ρυθμίσεις κρίνεται εδώ απαραίτητο να σημειωθεί, ότι υπό το ισχύον νέο καθεστώς του Ν. 3463/2006 οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων κατανέμονται σε επτά τομείς:

Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Ποιότητας ζωής και εύρυθμης λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών, Απασχόλησης, Κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, Παιδείας / πολιτισμού / αθλητισμού και Πολιτικής προστασίας.

Πέραν αυτών, υπάρχουν και μερικές άλλες αρμοδιότητες, οι οποίες ενώ είναι κρατικές, ανατίθενται τελικώς στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης με νόμο, όπως π.χ. η τέλεση πολιτικών γάμων, η τήρηση ληξιαρχικών βιβλίων κ.ά.

Εξυπακούεται, ότι αυτές οι αρμοδιότητες και υποθέσεις δεν είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο επιχειρηματικής δραστηριότητας από πλευράς Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ούτε βεβαίως να εκχωρηθεί η άσκησή τους υπό «θυγατρικών» μορφωμάτων τους, όπως π.χ. υπό Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων.

αα. Σύσταση, Κατηγορίες Επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Βάσει ειδικής ρύθμισης, άρθρο 252 του Ν. 3463/2006, οι Δήμοι και Κοινότητες μπορούν να συνιστούν ή να συμμετέχουν με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και σχετική Πράξη του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας σε Επιχειρήσεις Κοινωφελείς και Ανώνυμες Εταιρείες με αντικείμενο δραστηριότητες αντιστοιχούσες στις αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως π.χ. στους τομείς: κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, παιδείας, πολιτισμού, αθλητισμού, περιβάλλοντος κ.ά.

Οι Ανώνυμες Εταιρείες είναι δυνατόν να συνιστώνται από κοινού και υπό περισσοτέρων Δήμων ή Κοινοτήτων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, άλλων (Τοπικών) Φορέων, Ιδιωτών κ.ά., θεωρούνται δε Επιχειρήσεις των Δήμων ή Κοινοτήτων, εάν αυτοί (Δήμοι, Κοινότητες) διαθέτουν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου.

Πέραν αυτών, προβλέπεται και η σύσταση Αναπτυξιακών Ανωνύμων Εταιρειών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με αποκλειστικό αντικείμενο δραστηριότητας την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη τους, την προώθηση της επιχειρηματικής οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης τους, την προστασία του περιβάλλοντος κ.ά. Μέρος του κεφαλαίου αυτών των Εταιρειών δύναται να κατέχεται και υπό τρίτων (π.χ. Επιμελητηρίων, Τραπεζών κ.ά.), καθώς και Επιχειρήσεων ειδικού σκοπού (όπως π.χ. αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δήμου κ.ά.).

Όλες οι αναφερθείσες κατηγορίες Επιχειρήσεων αποτελούν εκ του Νόμου Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, η δε ευθύνη συμμετοχής σε αυτές των Δήμων και Κοινοτήτων εξαντλείται στο κατεχόμενο ποσοστό κεφαλαίου συμμετοχής.

Η απόφαση (αρχικής) σύστασης ή συμμετοχής σε υφισταμένη Επιχείρηση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των Μελών του, βάσει ειδικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα, το κεφάλαιο, η Διοίκηση, οι πόροι της Επιχείρησης, ως και κάθε άλλο στοιχείο κατά περίπτωση.

ββ. Δημοτικές και Κοινοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις

Σύσταση

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες έχουν την δυνατότητα να συνιστούν Δημοτική ή Κοινοτική Κοινοφελή Επιχείρηση με τα αναφερθέντα προηγούμενως αντικείμενα δραστηριότητας, αλλά όχι και με αντικείμενο παραχωρηθείσες παρά του Κράτους αρμοδιότητες, όπως π.χ. τήρησης Μητρώου Αρρένων, Ληξιαρχικών Βιβλίων, Τέλεσης Πολιτικού Γάμου, Λειτουργίας Κοιμητηρίων και Κέντρων Αποτέφρωσης Νεκρών, Καθορισμού ωραρίου λειτουργίας Καταστημάτων κ.ά.

Κοινοφελής Επιχείρηση μπορεί να ασχολείται και με περισσότερους σκοπούς, οι οποίοι πρέπει να είναι μεταξύ τους συναφείς, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα.

Εξ άλλης πλευράς όμως δεν επιτρέπεται η συμμετοχή Κοινοφελούς Επιχείρησης σε άλλες Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α.

Κοινοφελής Επιχείρηση συνιστάται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, βάσει της οποίας εκδίδεται σχετική (διοικητική) πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη περιλαμβάνει τα στοιχεία της απόφασης του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και αποτελεί το καταστατικό της Επιχείρησης σε περίπτωση δε σύστασης δι' αυτής εμπορικών δικαιωμάτων, συνιστά μεταγραφάτεο τίτλο στο υποθηκοφυλακείο.

Διοίκηση

Οι Δημοτικές και Κοινοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις διοικούνται υπό Διοικητικό Συμβούλιο απαρτιζόμενο εξ επτά έως ένδεκα Μελών, οριζόμενων υπό των αντιστοιχών Συμβουλίων Δήμων ή Κοινοτήτων και τηρουμένης αναλογίας μεταξύ Αιρετών, Εργαζομένων, Εκπροσώπων Κοινωνικών Φορέων κ.ά.

Τα Μέλη είναι δυνατόν να αντικατασταθούν κατά ειδική διαδικασία κατά την διάρκεια της θητείας τους, συνήθως ίσης χρονικής διάρκειας με εκείνα του διορίσαντος Οργάνου.

Όλα τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και ο Διευθυντής αυτών των Επιχειρήσεων είναι δυνατόν, υπό προϋποθέσεις, να λαμβάνουν ειδικές αποζημιώσεις για τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.

Κανόνες/Κανονισμοί λειτουργίας

Το Διοικητικό Συμβούλιο των Επιχειρήσεων συντάσσει υποχρεωτικώς σειρά Κανονισμών, όπως:

- Εσωτερικό Κανονισμό Υπηρεσιών, με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών της Επιχείρησης, οι θέσεις του Προσωπικού κατά ειδικότητα, καθώς και το ανώτατο όριο αυτού.

- Κανονισμό Προσωπικού, ο οποίος καθορίζει την υπηρεσιακή κατάστασή του, τα προσόντα πρόσληψης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, καθώς και τις πειθαρχικές του ευθύνες.

- Κανονισμό οικονομικής διαχείρισης κ.ά.

Οι ως άνω Κανονισμοί τελούν υπό την έγκριση των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων.

Λήψη και έγκριση αποφάσεων, σύναψη συμβάσεων

Η τρέχουσα διαχείριση των Επιχειρήσεων επαφίεται στα σχετικά Διοικητικά Συμβούλια.

Σε ωρισμένες όμως περιπτώσεις οι σχετικές αποφάσεις πρέπει να εγκριθούν, κατά ειδική διαδικασία, από τα αντίστοιχα Δημοτικά ή Κοινοτικά Συμβούλια και ιδίως εάν αναφέρονται σε θέματα, όπως:

Η ψήφιση του προϋπολογισμού, του ισολογισμού και της έκθεσης πεπραγμένων.

Η αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή η επιβάρυνση αυτών με εμπρόγματο δικαίωμα.

Η διάθεση των καθαρών κερδών ή η διενέργεια επενδύσεων.

Η αύξηση του κεφαλαίου της Επιχείρησης.

Η συγχώνευση ή η λύση της Επιχείρησης.

Η σύναψη δανείων.

Εξ άλλου, η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών των Κοινοφελών Επιχειρήσεων, καθώς και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου διενεργείται με βάση τις αντίστοιχες ρυθμίσεις, οι οποίες ισχύουν για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Προσωπικό των Επιχειρήσεων

Οι Εργαζόμενοι σε Δημοτικές και Κοινοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις συνδέονται με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ενώ επιτρέπεται και η απόσπαση σε αυτές Υπαλλήλων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπό ειδικές προϋποθέσεις, όπως και η απόσπαση Υπαλλήλων Επιχειρήσεων, ανηκουσών όμως στον ίδιο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σε κάθε περίπτωση απόσπασης απαιτείται αίτηση του ενδιαφερομένου.

Η σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου εξυπακούεται, ότι δεν υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο από υπερεκείμενα Όργανα, όπως π.χ. Νομάρχης.

Διάφορα άλλα θέματα, όπως π.χ. επιμόρφωσης,²³ ρυθμίζονται με βάση ισχύουσες διατάξεις περί Προσωπικού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Συνέχεια σε επόμενο τεύχος

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Α΄

Αθήναι, Οκτώβριος 2007

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Β΄

Αθήναι, Μάρτιος 2008

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Γ΄

Αθήναι, Ιούνιος 2008

Δρ Βασ. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Θεσμικό Πλαίσιο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης
και
Οργάνωσης
της Διοίκησης
του Κράτους**

Μέρος Δ΄

Αθήναι, Ιούλιος 2008

Public Administration and Local Self-Governance in Greece Need for Reform

By Const. GE. ATHANASSOPOULOS

Professor at Panteion University of Social and Political Sciences
and of the University of Athens, (Vis. Prof.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P. Paris

Recent governmental interventions in Public Administration, (such as annulment of Ministry of Public Order and alteration to Sub Ministry of Interior, Public Administration and Decentralization, annulment of General Secretariats, e.t.c) bring at forefront the, always crucial, matters of modernization of the Country's Administrative Structures, crack on bureaucracy, etc.

Bureaucracy has already engrossed European Union. A Commission's recent research about bureaucracy in Member States enlists Greece to the category of countries that bureaucratic burdens, which are usually being shouldered by entrepreneurs, amount annually a percentage of 6,8% of G.D.P., (practically 15.000.000.000 euro.). The corresponding average for 25 Member States is 3,5%.

Baltic Countries, Cyprus and Malta also belong to this group. On the antipode there is the group of countries with very low percentage of bureaucratic burdens. This group includes Great Britain and Finland.

After the verification of all the relative data, Commission's ambition is the reduction of these burdens until 2012 to a percentage of 25% of relative figures. The achievement of this goal will lead, (according to optimist scenarios), to G.D.P. raise, in eurozone at a percentage of 1,5% annually and in Greece at a percentage of 2,4%.

Governmental interventions and research's findings once more bring the whole matter of the organization of Greek State, the Greek Public Administration and the Local Administration.

Thoughts and opinions that are being presented below should be considered, on the one hand as an honest approach of the subject and on the other hand as a starting line for examination and further creative wonder and approaches.

Despite the danger to be considered as stereotyped, a reminder should be made at this point: The matter of organization of human groups, (earlier) and states, (later), preoccupied people, humanity as a whole and not only experts or politicians,

especially after the invasion of communication codes, (alphabets)¹ which accurate appearance has not been specified yet.

Emanation of this necessary and urgent interest is the formation of several constitutional and administrative systems for human societies' governance. Sometimes they were incomplete, or barbarian. Once they were democratic, functional. Some other time they were fruitless, depending on the circumstances at local, regional, national, international level of civilization, economic parameters, etc.

Hence, in the field of state organization², for example, Public Administration, occasionally becomes reason for several systems, which they all have a common attribute: None can be applied purely, in an absolute manner. Such systems are: The centralized and decentralized administrative organization system, self-government, administrative organization system with Public Servants and organization system with honorary functionary, organization system with one-member or collective institutions, doctrinal or rational system, provincial or historical system, etc.

A potential rhetorical question could be why there is no administrative system that could be applied purely and totally. The answer to that is that if there was an absolute application it would not be possible to achieve the maximum expected results because of inborn weaknesses which could lead fatally to malfunctions, since it is a fact that every system has its advantages and disadvantages.

Under this notion the thing leads, each time and according to specific circumstances, to the choice of best believed system or pair of "counterbalancing" systems. The conditions under which the choice is being made are related to every country's regime, the cultural level, the demographic and racial composition, the parameters of international economic situation, the prosperity, the national "visions", etc.

It is understood that every choice is not in effect ever – during. The duration of its application depends on several uncertain factors, natural events, economic crises, wars, immigrations, integrations in International Economic, Cultural and military organizations, etc.

Among all the applied, so far, administrative systems, the more preferred, especially from west type states and societies, are the Decentralisation and Self-government systems.

It is noted that the subjects of the selected administrative system and discussing about Greece, the subjects of Decentralisation, Local Self-government and generally Public Administration have particular importance. And this importance acquires larger dimensions from time to time due to each country's specific conditions. And our Country is characterized by special conditions, due a lot of and various reasons. Indicatively:

Generally, the decentralisation of Public Administration is not yet completed, despite the fact, that there is a constitutional dictate and a dream of decades. This is

1. See: Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Public Relations. Athens, 2006, p. 71.

2. See: Const. GE. ATHANASSOPOULOS: Administrative law. Athens, 2006, p. 71.

due to a lot of factors. Among them there are not always objective reasons of weakness but there are reasons related to political choices towards the direction of not full implementation of the law, despite the declared here and what is being done elsewhere, where corresponding mechanisms are being applied practically for long (eg France, Italy, etc.)

The Local Self-government, of A and B degree, didn't always enjoy a better fate. Our Country which "captured" its Idea many centenaries ago, shuttling abandoned from time to time at its fate, A degree of Local Self-government and just recently managed to deal with B degree.

The recent attempt for revision of the relative provisions of our Constitution is reinforcing these opinions.

Public Administration "follows" usually the fate of the above mentioned institutions. The recent regulations of Government and the proclamations of the Opposition for various subjects of Public Administration, (among them there is the one of the regional administration), note the problem of its "malfunction", which seems to be crucial and causes many side – effects to the Country.

Thus, is not fortuitous event that Minister of Interior, Public Administration and Decentralisation mentioned in Recommendatory Report of Law, no', N. 2839, the following, among others, that enhance the above mentioned thoughts:

"It constitutes common view the ascertainment of the need for more effectiveness of Public Sector..."

"The success of any reforming effort prerequisites exemption of Public Administration from its introversion... The axes of changes in Public Administration it is imposed to be searched within collaboration, communication and acceptance, not only among Political Parties, but also among all the legitimated Institutions of Society (Public Servants, Users of public services, Trade-union Representatives, Generative Classes, etc.). The goal should be the exploitation of all the conclusions and suggestions of theory with increased social legitimate"

"Apart from those, a consultative Body is being established under the Ministry of Interior, Public Administration and Decentralization. This Body is the National Council of Administrative Reform...Proposals of Minister of Interior, Public Administration and Decentralization, regarding interventions in Public Administration, of major importance shall be applied to this Body for discussion and opinion. Representatives of the Parliament of Parties, Social and Economic Institutions etc will participate in this Council..."

Additionally, Minister of Interior, Public Administration and Decentralization, talking recently in the ECONOMIST Congress underlined, inter alia, and the following:

"One of the greatest challenges, that we have to face concerning the upgrade of quality of Democracy and also regarding the utilisation of new technologies and especially the digital technology, is the alteration of the relations between the State and the Citizen, based on the fact that the Citizen should stop being one passive

receiver of services and behaviours of Public Administration and should become an active participant in the whole administrative process towards two directions”.

“From one point of view the Citizen should have access not only to the administrative information which he is eligible for, but he should have access even to the issuance of those administrative acts that technology itself, allows, without the intervention of the so far known classical methods of public servants”.

“And the second direction is the ability of the Citizen, -and this is exactly the upgrade of the quality of Democracy - simultaneously through the transparency to become a controller of legitimacy and transparency of administrative mechanism itself. This means that Citizen should be able using technology and digital technology itself to have the information he wants, but also to control, what he merits to control, based on the available controlling mechanisms and to the extend the digital technology allows”.

On the other hand, the nature of the applied or proposed, occasionally, solutions on subjects of Decentralisation, Local Self-government and Public Administration generally, is usually fragmentary. They are not included in a wide, cohesive, functional, fruitful grid of policies and measures. Those characteristics of the proposals, negate the indeed lofty intentions of their Rapporteurs, and definitely didn't lead to the desirable results.

The continuous modification of relevant regulations (of both legislative and administrative character), the incomplete application from time to time of relative provisions and the sometimes observed idleness on law application from State Bodies or Local Government Institutions do anything else but lead to the “production of administrative” work, which especially today is so necessary.

The above-mentioned phenomena should not be continued. The Country's general situation and the international economic situation, under which the country “lives” and “moves”, according to the arrangement of Treaties of Maastricht,³ Amsterdam and Nice and the expected new Lisbon's Treaty necessitate other rythms, more explicit, more expedient, more bold (with prudence of course...).

Also, it should be noticed that beyond the well meant service to Citizens on subjects of present administrative character, rational, organised and completely functioned Public Administration under condition of complete Decentralisation and Local Self-government, consist condicio sine qua non of important subjects, such as development, with the wide significance of term (economic, social, cultural etc.) and in every level (national, regional, local) etc⁴. Thereupon the relative research of Committee of EU is definite.

3. See in details Const. GE. ATHANASSOPOULOS: *European Union's Law. A' Edit. 1996. New edit. 2006, Athens.*

4. See in details Const. GE. ATHANASSOPOULOS: *Institutional Framework of regional development. Vol. A,B,C, New Edit. Athens 2007. Also see V. DELITHEOU: Legal Framework for protection of foreign capitals and investments of development character in Greece. Athens, 1996, pp. ?.*

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**REVIEW OF DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

*

Τριμηνιαία Επιστημονική Έκδοση
Edition scientifique trimestrielle
Quartely scientific review

*

Έτος ιδρύσεως 1995 μ.Χ.

*

Τεύχος / Numéro / Issue 53 / 2008
Ιούλιος/Αύγουστος/Σεπτέμβριος 2008

*

Κωδικός: 4297

*

Ιδιοκτήτης / Propriétaire / Owner

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία

**CENTRE DE FORMATION DES ETUDES DE RECHERCHE ET DU
DEVELOPPEMENT**
Société civile sans but lucratif

CENTER OF EDUCATION RESEARCH AND DEVELOPMENT
Civil not lucrative Association

*

Υπεύθυνος κατά τον νόμο, Εκδότης /Editeur/Editor
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Prof. Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**
Responsable Scientifique: Professeur **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**
Scientific Responsible: Professor **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

*

Σύμβουλος Έκδοσης
**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ,
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
Conseiller d' édition

**CENTER HELLENIQUE DE DECENTRALISATION,
D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

Edition Counsellor
**HELLENIC CENTER FOR DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Διευθύνεται υπό Συντακτικής Επιτροπής εκ Καθηγητών Πανεπιστημίου και
Ειδικών Επιστημόνων. Σύστημα Κριτών.
Dirigée par Comité de rédaction de Professeurs d' Université et de
Scientifiques Spécialisés
Directed by Edition Board of University Professors and Specialized Scientists

*

Τιμή τεύχους: 9 € Συνδρομές ετήσιες: Φιλίας: 300 € Δημοσίων
Υπηρεσιών, Ν.Π.Δ. και Ι.Δ., Δήμων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Τραπεζών,
Εταιρειών: 150 € Ιδιωτών: 30 € Φοιτητών: 15 €
Εξωτερικού: US \$ 100

Prix: 9 € Abonnements: Prix d' ami: 300 € Services Publics, Personnes Morales de
Droit Public ou Privé, Communes, Administrations Départementales, Banques,
Sociétés: 150 € Individuels: 30 € Etudiants: 15 €
Etranger: US \$ 100

Price: 9 € Subscriptions: Friendship: 300 € Public Services,
Legal Persons of Public or Private Law, Communities, Prefecture Administrations,
Banks, Societies: 150 € Individuals: 30 €
Students: 15 € Abroad: US \$ 100

*

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Β.Ε.
Χαλκοκονδύλη 35, Τηλεφ. Κέντρο: (210) 5242177, (210) 5226641, FAX: (210) 5232409

*

Οι αναγγελίες εντός πλαισίου των νέων εκδόσεων αποτελούν φιλική προσφορά
του Επιστημονικού Υπευθύνου του Περιοδικού προς τους Συγγραφείς τους

*

Βάσει του Ν. 2121/1993 και των σχετικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου απα-
γορεύεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή (ολική ή μερική) με όποιον δήποτε
τρόπο και με όποιο δήποτε μέσο των κειμένων του παρόντος, χωρίς προηγούμενη
έγγραφη άδεια του εκδότη.

Toute reproduction d' un extrait quelconque de cette Revue, par quelque
procédé que ce soit, et notamment par photocopie ou microfilm, est strictement
interdite.

The whole of the material appearing in this Review is a copyright and may not be
reproduced in whole or in part without the permission of the Editor.

*

Διεύθυνση / Adresse / Address
Ίμβρου 6, 11257 Αθήναι, τηλ.: (210) 8647120, fax: (210) 8658868
IMVROY 6, GR - 11257, ATHENES / ATHENS, teleph.: (210) 8647120,
fax: (210) 8658868

*

ISSN 1106-91-71

Τεύχος, Ν.53 / 2008 / ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / SOMMAIRE / CONTENTS

Σελ./P.

- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τοις Εντευξομένοις ή Τρέχουσα οικονομική κρίση: Αναγκαίες οι λυσιτελείς, επείγουσες, τελεσφόρες, ριζοσπαστικές, συλλογικές και βιώσιμες παρεμβάσεις	1
- European Investment Bank: Invitation	5
- European Investment Bank: Programme	6
- Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Καθοριστικός ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για την ανάπτυξη και ευημερία της Ηνωμένης Ευρώπης	7
- Κ.: Μεγαλόπνοο Πρόγραμμα συναρρασίας της Ε.Τ.Επ. με Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες για χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε.	12
- Ph. ΜΑΥΣΤΑΔΤ: European Investment Bank: Financing the development	13
- Πλ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ: Δέκα οκτώ δισεκ. ευρώ οι δανειοδοτήσεις της ΕΤΕπ προς την Ελλάδα κατά την περίοδο 1981-2008	15
- Η. ΚΑΥΒΑΔΙΑ: EIB props up its partnership with Greek Commercial Banks	19
- Ελ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: Η ΕΤΕπ προωθεί περαιτέρω την συνεργασία της με Ελληνικές Εμπορικές Τράπεζες...21	
- Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ: Ιδιαίτερος σημαντικός ο ρόλος της ΕΤΕπ στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής κρίσης	23
- P. HARANG: European Investment Bank loans by Emporiki Bank	27
- Y. LEBIDAKIS: Pancretan Cooperative Bank Ltd. The Bank of SME's and the Llocal Government Organizations	34
- Παν. ΔΡΟΣΟΣ: Η ΕΤΕπ χρηματοδοτεί Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	36
- T. C. BARRETT: EIB financing of the Knowledge Economy, RDI, Technology and Industry	40
- Th. ΚΟΥΒΑΡΑΚΗΣ: EIB Partnership with Commercial Banks for the financing of SME's, Industry, Technology and Infrastructure	47
- Stef. AGIASSOGLOU: PPPs in Education: An alternative route	50
- Α. ΒΕΡΥΚΙΟΣ: Νέες πρωτοβουλίες της ΕΤΕπ για την χρηματοδότηση των ΜΜΕ	53
- Ιερ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	56
- Γρ. ΣΚΑΛΚΕΑΣ: Προσφώνησις	59
- Πρόγραμμα τελετής αναγορεύσεως Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ εις Επίτιμον Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδος	61
- Ορθοδοξία και νεωτερικότης: Όροι ενός ζωτικού διαλόγου: Ομιλία Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ	62
- Γ. ΔΟΝΑΤΟΣ: Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη Μεσόγειο: Μια οικονομική προσέγγιση	67
- Νέες τιμητικές διακρίσεις και βραβεία απένεμμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ»	72
- Εφ. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες επενδύσεις: Έννοια, νομοθετικές προσεγγίσεις	73
- Π. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ: Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και Ελληνικό Σύνταγμα	78
- Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Η ΕΤΕπ ως πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και ιδιαίτερος των τουριστικών/μικρομεσαίων επιχειρήσεων	79
- Κριτικά σημειώματα: Ξ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ: Η δεύτερη οδός: Η πολιτική και νομική σκέψη του R. M. Unger. Υπό Ν. Κ. ΚΥΡΙΑΖΗ	84
- Χρ. ΛΑΔΙΑΣ: Ο σχεδιασμός του Δασικού Κτηματολογίου και η εναρμόνισή του με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης	86
- Κριτικά σημειώματα: Μ. ΤΟΥΡΗ: Ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού: Η περίπτωση των Δελφών. Υπό Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ	99
- Αγ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Περιφερειακή Ανάπτυξη. Οι επιπτώσεις τους στις παράκτιες περιοχές	101
- Ε.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Art Academy in Greece	109
- Πρόσκληση και Πρόγραμμα Ημερίδας με θέμα «Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη Μεσόγειο» ..110	
- Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις	111
- Const. GE. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Public Administration and local self-governance in Greece: Need for Reform	122
- Εκδότης, Επιστημονικός Υπεύθυνος	126
- Περιεχόμενα	128